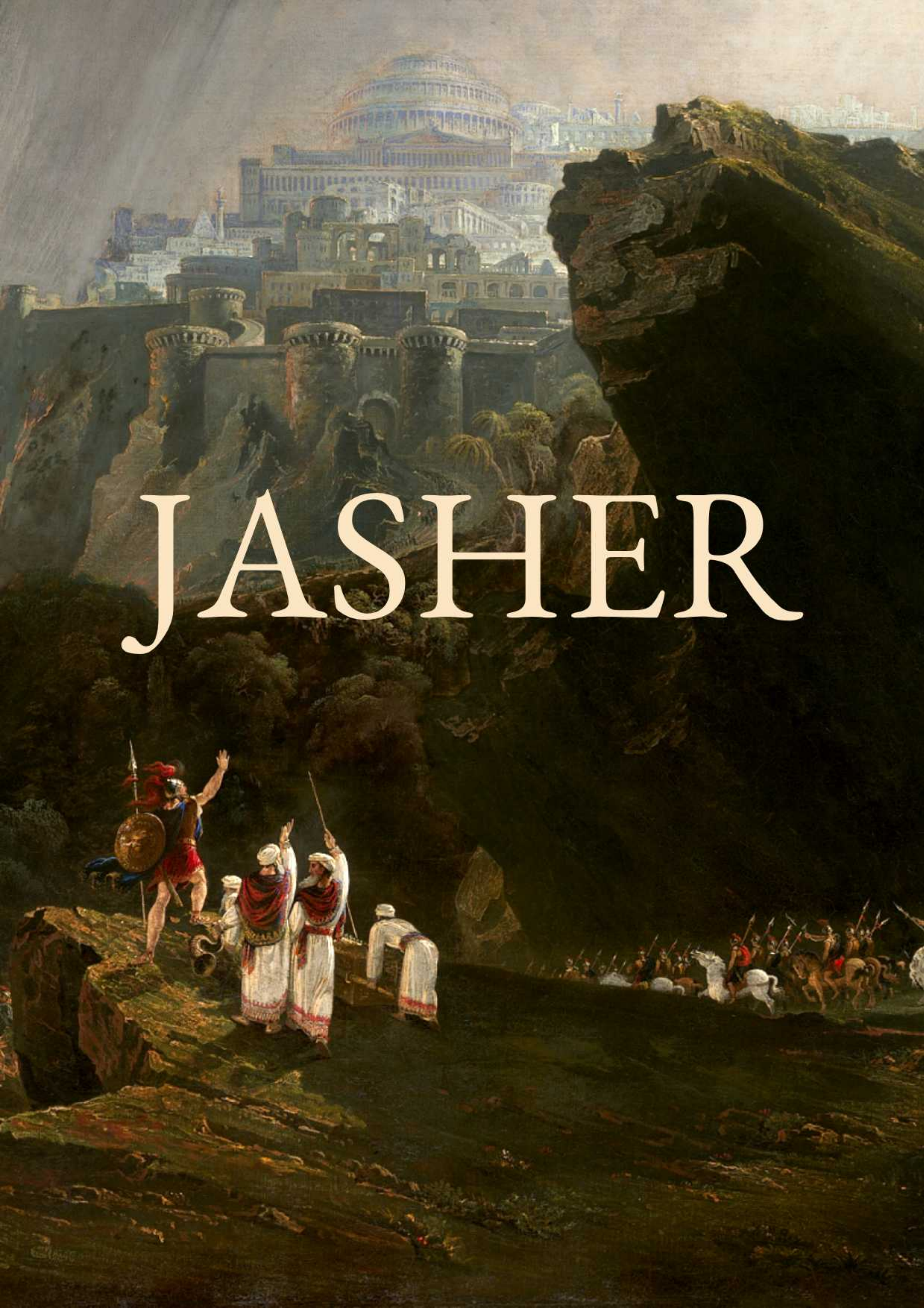
JASHER

CAPUT I

1 Et dixit Deus: Faciamus hominem ad imaginem nostram, secundum similitudinem nostram. Et creavit Deus hominem ad imaginem suam.
2 Formavit igitur Deus hominem de humo, et insufflavit in nares eius spiraculum vitae, et factus est homo in animam viventem et potens loquendi.
3 Dixit quoque Dominus: Non est bonum esse hominem solum; faciamus ei adiutorem similem.
4 Et Dominus somnum altum induxit super Adam, et dormivit, et abstulit unam de costis eius, et carnem aedificavit super eam, et formavit eam et adduxit eam ad Adam, et expergefactus est Adam e somno suo, et ecce mulier stabat coram eo.
5 Et dixit, "Hoc est os ex ossibus meis et vocabitur Mulier, quoniam de viro sumptum est hoc; et vocavit Adam nomen eius Heva, eo quod mater fuerit cunctorum viventium.
6 Benedixitque eis Deus et vocavitque nomina eorum Adam et Eva in die qua creavit eos, et dixit Dominus Deus: Crescite et multiplicamini et replete terram.
7 Tulit autem Dominus Deus Adam et uxorem eius, et collocavit eos in paradiso Eden, ut colerent eum et custodirent eum; praecepitque eis, dicens: Ex omni ligno paradisi comedere potestis, de ligno autem scientiae boni et mali ne comederetis, in quocumque enim die comederitis ex eo, morte moriemini.
8 Et cum Deus eis benedixisset et praecepisset, abiit ab eis, et Adam et uxor eius habitaverunt in horto secundum mandatum quod Dominus eis praeceperat.
9 Et serpens, quem creaverat Deus cum eis in terra, venit ad eos ut incitaret eos ad transgrediendum mandatum Dei, quod praeceperat eis.
10 Et serpens seduxit et persuasit mulierem ut ederet de ligno scientiae, et oboedivit mulieri voci serpentis, et transgrediebatur verbum Dei, et sumpsit de ligno scientiae boni et mali, et comedit, et sumpsit ex eo et dedit etiam viro suo, et comedit.
11 Et Adam et uxor eius transgressi sunt mandatum Dei quod eis praeceperat, et Deus cognovit, et ira eius contra eos accensa est et maledixit eos.
12 Eiecit autem eos Dominus Deus in die illo de paradiso Eden, ut colerent terram de qua sumpti erant, et abierunt et habitaverunt ad orientem paradisi Eden; et cognovit Adam uxorem suam Evam, et peperit duos filios et tres filias.
13 Vocavitque nomen primogeniti Cain, dicens: Virum acquisivi per Deum. Vocavit autem nomen secundi Abel, dicens: Vana venimus in terram, et vana sublevabimur ex ea.
14 Et pueri creverunt, et dedit illis pater eorum possessionem in terra; et fuit Cain agricola, et Abel pastor ovium.
15 Et factum est post paucos annos, cum obtulerunt sacrificium approximatum Domino, et Cain obtulit de fructibus terrae, et Abel obtulit de primogenitis gregis sui de adipe eius. Et conversus est Deus et inclinavit ad Abel et sacrificium eius, et descendit ignis a Domino de caelo et consumpsit illud.
16 Et ad Cain et ad munus eius Dominus non conversus est, neque inclinavit ad id, quia obtulerat de fructu terrae inferiori coram Domino, et zelavit Cain contra fratrem suum Abel propter hoc, et quaesivit praetextum ut eum occideret.
17 Et post aliquod tempus, Cain et Abel frater eius, quodam die in agrum ierunt ad opus suum faciendum; et ambo in agro erant, Cain agrum colens et arans, et Abel gregem suum pascens; et grex partem illam quam Cain in agro araverat transiit, et vehementer contristavit Cain propterea.
18 Et accessit Cain ad fratrem suum Abel iratus, et dixit ei: Quid est inter me et te, quia venisti ut habites et adducas greges tuos ad pascendum in terra mea?
19 Respondit Abel fratri suo Cain et dixit ei: Quid est inter me et te, ut comedas carnes gregis mei et induaris lana eorum?
20 Nunc igitur exue lanam ovium mearum, quibus vestisti te, et redde mihi pro fructu earum et carne, quibus comedisti: et, cum hoc feceris, recedam de terra tua, sicut dixisti.
21 Dixit autem Cain ad fratrem suum Abel: Si occidero te hodie, quis requiret sanguinem tuum a me?
22 Responditque Abel Cain dicens: Certe Deus, qui nos creavit in terra, ipse vindicabit causam meam, et sanguinem meum a te requiret si me occideris, nam Dominus est iudex et arbiter, et ipse est qui reddet homini secundum malum suum, et impio secundum malum quod fecit super terram.
23 Et nunc, si me hic occideris, certe Deus novit occulta tua consilia, et iudicabit te pro malo quod hodie mihi facere dixisti.
24 Et cum audisset Cain verba quae Abel frater eius locutus erat, ecce ira Cain accensa est in fratrem suum Abel, quod narraverat hoc.
25 Et Cain festinavit et surrexit, et partem ferream instrumenti sui arandi cepit, qua subito fratrem suum percussit et interfecit eum, et Cain sanguinem fratris sui Abel effudit in terram, et sanguis Abel effusus est in terram coram grege.
26 Et post hoc Cain paenituit quod fratrem suum occidisset, et vehementer doluit, et super eum flevit et hoc eum vehementer angebat.
27 Surrexitque Cain et fodit foveam in agro et posuit ibi cadaver fratris sui et convertivit pulverem super illud.
28 Et Dominus cognovit quid Cain fecerat fratri suo, apparuitque Dominus Cain et dixit ei: Ubi est Abel frater tuus, qui erat tecum?
29 Et Cain simulavit se, dicens: Nescio, num custos fratris mei sum? Et dixit ad eum Dominus: Quid fecisti? Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, ubi occidisti eum.
30 Fratrem enim tuum occidisti et coram me mentitus es, et putasti in corde tuo me non vidisse te, neque omnia opera tua cognovisse.
31 Sed fecisti hoc, et fratrem tuum occidisti sine causa, quia recte locutus est tibi. Nunc igitur maledictus eris a terra, quae aperuit os suum, ut acciperet sanguinem fratris tui de manu tua, et in qua sepelisti eum.
32 Et erit cum operatus fueris illud, non dabit tibi ultra vires suas sicut olim, quia spinas et tribulos germinabit terra, et vagaris et vagaris super terram eris usque ad diem mortis tuae.

33 Eo tempore egressus est Cain a facie Domini, de loco ubi erat, et vagatus est per terram ad orientem Eden, ipse et omnia quae habebat.
34 Cognovit autem Cain uxorem suam in diebus illis, et concepit et peperit filium, vocavitque nomen eius Henoch, dicens: Eo tempore coepit Dominus dare ei requiem et quietem in terra.
35 Et illo tempore coepit Cain aedificare civitatem: et aedificavit urbem vocavitque nomen urbis Henoch, secundum nomen filii sui: in diebus enim illis dederat ei Dominus requiem super terram, et non est commotus neque erratus sicut antea.
36 Et Irad natus est Enoch, et Irad genuit Mechuyael, et Mechuyael genuit Methusael.

CAPUT II

1 Et factum est in anno centesimo tricesimo vitae Adam super terram, iterum cognovit Evam uxorem suam, et concepit et peperit filium ad imaginem et similitudinem suam, vocavitque nomen eius Seth, dicens: Quia posuit mihi Deus semen aliud pro Abel, quod occidit eum Cain.
2 Vixit quoque Seth centum quinque annos, et genuit filium, vocavitque nomen filii sui Enos, dicens: Quia eo tempore coeperunt filii hominum multiplicari, et affligere animas et corda sua transgrediendo et rebellando contra Deum.
3 Et factum est in diebus Enos, ut filii hominum perrexissent ad rebellandum et ad deligendum contra Deum, ad augendam iram Domini contra filios hominum.
4 Filii autem hominum venerunt et servierunt diis alienis, et obliti sunt Dominum, qui creaverat eos in terra: feceruntque in diebus illis imagines æris et ferri, lignis et lapidibus, et incurvaverunt eos et coluerunt ea.
5 Et unusquisque deum suum fecit et adoraverunt eos, et dereliquerunt filii hominum Dominum omnibus diebus Enos et filiorum eius; et ira Domini accensa est propter opera eorum et abominationes quas fecerunt in terra.
6 Et Dominus aquas fluminis Gihon inundare eos fecit, et destruxit et consumpsit eos, et destruxit tertiam partem terrae, et non obstante hoc, filii hominum non conversi sunt a viis suis malis, et manus eorum adhuc extensae sunt ad faciendum malum in conspectu Domini.
7 Et in diebus illis neque satio neque messis in terra erat, et non erat cibus filiis hominum, et fames magna erat valde in diebus illis.
8 Et semen quod seminaverunt in diebus illis in terra factum est spinas et tribulos et vepres; nam a diebus Adam erat haec declaratio de terra, maledictionis Dei, quam maledixit terram propter peccatum quod peccavit Adam coram Domino.
9 Et cum homines perrexissent rebellare et delinquere contra Deum, et vias suas corrumpere, ita terra quoque corrupta est.
10 Et vixit Enosh nonaginta annos, et genuit Cainanem;
11 Et crevit Cainan et quadraginta annos natus erat, et sapiens factus est et scientiam et peritiam in omni sapientia habuit, et regnavit super omnes filios hominum, et duxit filios hominum ad sapientiam et scientiam; nam Cainan vir sapientissimus erat et intelligentiam in omni sapientia habebat, et sapientia sua spiritibus et daemonibus praeerat;
12 Et Cainan sapientia sua scivit Deum filios hominum delere propter peccatum in terra, et Dominum in ultimis diebus aquas diluvii super eos adducere.
13 Et in diebus illis Cainan scripsit in tabulis lapideis, quae futura erant in tempore futuro, et posuit eas in thesauris suis.
14 Et Cainan regnavit super totam terram, et convertit aliquos de filiis hominum ad servitium Dei.
15 Cum autem Cainan septuaginta annos natus esset, genuit tres filios et duas filias.
16 Et haec nomina filiorum Cainan; nomen primogeniti Mahlallel, secundi Enan, et tertii Mered. Fuerunt autem sorores eorum Ada et Sella; hi sunt quinque filii Cainan qui nati sunt ei.
17 Lamech autem filius Mathusael cognatione iniit Cainan, et accepit duas filias eius uxores. Concepitque Ada et peperit Lamech filium, vocavitque nomen eius Iabal.
18 Et concepit adhuc et peperit filium, et vocavit nomen eius Iubal; Sella autem soror eius sterilis erat in diebus illis, nec habebat liberos.
19 Nam in diebus illis coeperunt filii hominum peccare contra Deum et transgredi mandata quae praeceperat Adam, ut crescerent et multiplicarentur super terram.
20 Et quidam ex filiis hominum uxores suas potionem bibere coegerunt quae eas steriles redderet, ut figuras suas conservarent et per quam pulchritudo earum non evanesceret.
21 Cum autem filii hominum uxoribus suis biberent, Sella cum eis bibit.
22 Mulieres autem quae pariebant abominabiles erant in oculis maritorum suorum, dum viri earum vivebant, quasi viduae: solis enim sterilibus adhaerebant.
23 Factum est autem post dies et annos, cum senuit Sella, aperuit Dominus vulvam eius.
24 Et concepit et peperit filium, vocavitque nomen eius Tubal Cain, dicens: Postquam erabim, a Deo omnipotente possedi eum.
25 Et concepit adhuc, et peperit filiam, et vocavit nomen eius Naama, dicens: Postquam emarcui, voluptatem et delicias adipisci.
26 Et Lamech senex erat et provectus in diebus, et oculi eius caligati erant ut videre non posset, et Tubal Cain, filius eius, duceret eum et erat quodam die quo Lamech ivit in agrum et Tubal Cain filius eius cum eo, et dum ambulabant in agro, Cain filius Adami processit ad eos; nam Lamech senex erat et non multum videre poterat, et Tubal Cain filius eius erat iuvenissimus.
27 Et dixit Tubal Cain patri suo ut arcum suum tenderet, et sagittis percussit Cain, qui adhuc longe aberat, et interfecit eum, quia eis videbatur animal esse.
28 Sagittae autem in corpus Cain intraverunt, quamquam procul ab eis erat, et cecidit in terram et mortuus est.
29 Et reddidit Dominus malum Cain secundum malum quod fecerat fratri suo Abel, iuxta verbum Domini quod locutus est.
30 Et factum est, cum mortuus esset Cain, quod Lamech et Tubal ierunt ut viderent animal quod occiderant, et viderunt, et ecce Cain, avus eorum, jacebat mortuus in terram.

31 Et Lamech vehementer doluit quod hoc fecerat, et plaudendo manus suas filium suum percussit et mortem eius effecit.
32 Audierunt autem uxores Lamech quae fecerat Lamech, et quaesiverunt eum interficere.
33 Et oderunt eum uxores Lamech a die illa, quia occiderat Cain et Tubalcain; et recesserunt uxores Lamech ab eo, et non audiverunt eum in diebus illis.
34 Venitque Lamech ad uxores suas, et coegit eas ut audirent eum de hac re.
35 Dixit autem uxoribus suis Adæ et Sellæ: Audite vocem meam, uxores Lamech, auscultate verba mea, nunc enim cogitastis et dixistis, quod occidi virum vulneribus meis et puerum livore meo, eo quod non feceritis iniuriam; sed certe scite quia senex sum et canus, et oculi mei graviores sunt præ senectute, et nesciens me fecisse hoc.
36 Et auscultaverunt uxores Lamech ei in hoc, et redierunt ad eum cum consilio patris sui Adam, sed ex illo tempore non pepererunt ei liberos, scientes quod creverit ira Dei in diebus illis contra filios hominum, ut deleret eos aquis diluvii propter opera sua nequitia.
37 Et Mahlallel filius Cainan vixit sexaginta quinque annos et genuit Iared; et Iared vixit sexaginta duos annos et genuit Enoch.

CAPUT III

1 Et vixit Henoch sexaginta quinque annos et genuit Mathusalem; et ambulavit Henoch cum Deo postquam genuit Mathusalem, et servivit Domino, et despexit vias malas hominum.
2 Anima autem Henoch intenta erat in disciplina Domini, in scientia et intellectu; et recessit sapienter a filiis hominum et se ab eis abscondit per dies multos.
3 Et factum est post annos multos, dum Domino ministraret et oraret coram eo in domo sua, clamavit eum angelus Domini de caelo, et dixit: Ecce adsum.
4 Et dixit, Surge, egredere de domo tua et de loco ubi te abscondis, et appare filiis hominum, ut doceas eos viam qua ingredi debeant et opus quod perficere debeant ut ingrediantur in viis Dei.
5 Et surrexit Enoch secundum verbum Domini, et egressus est de domo sua, de loco suo et de cubiculo in quo latebat; et venit ad filios hominum et docuit eos vias Domini, et in illo tempore congregavit filios hominum et instruxit eos cum disciplina Domini.
6 Et praecepit ut praedicaretur in omnibus locis ubi habitabant filii hominum, dicens: Ubi est vir qui vult nosse vias Domini et opera bona? Veniat ad Enoch.
7 Et omnes filii hominum ad eum convenerunt, nam omnes qui hoc desiderabant ad Enoch ierunt, et Enoch regnavit super filios hominum secundum verbum Domini, et venerunt et adoraverunt eum et audierunt verbum eius.
8 Et spiritus Dei fuit super Enoch, et docuit omnes viros suos sapientiam Dei et vias eius, et servierunt filii hominum Domino omnibus diebus Enoch, et venerunt audire sapientiam eius.
9 Et omnes reges filiorum hominum, tam primi quam ultimi, una cum principibus et iudicibus suis, ad Enoch venerunt cum de sapientia eius audissent, et se ei inclinaverunt, et etiam ab Enoch postulaverunt ut regnaret super eos, quod ille consensit.
10 Et congregati sunt omnes centum triginta reges et principes, et constituerunt Enoch regem super se, et omnes sub eius potestate et imperio erant.
11 Et docuit eos Henoch sapientiam, scientiam, et vias Domini; et fecit pacem cum eis, et erat pax per terram omnibus diebus Henoch.
12 Et regnavit Henoch super filios hominum ducentis quadraginta tribus annis, et fecit iudicium et iustitiam cum omni populo suo, et duxit eos in viis Domini.
13 Hae sunt generationes Henoch, Mathusalae, Elisae, et Elimelech, filiorum trium; et sorores earum Melcha et Naama. Vixit autem Mathusala octoginta septem annos, et genuit Lamech.
14 Et fuit in anno quinquagesimo sexto vitae Lamech, cum mortuus est Adam; nongenti triginta annorum erat cum mortuus est, et duo filii eius, cum Henoch et Mathusalem, filio eius, sepelierunt eum cum magna pompa, sicut in sepultura regum, in spelunca, quam praesederat ei Deus.
15 Et in illo loco omnes filii hominum magnum luctum et lacrimationem propter Adam fecerunt; ideo consuetudo facta est inter filios hominum usque ad hunc diem.
16 Mortuus est autem Adam, quia comedit de ligno scientiae, ipse et filii eius post eum, sicut locutus est Dominus Deus.
17 Et erat anno mortis Adami, qui erat annus ducentissimus quadragesimus tertius regni Enoch, eo tempore decrevit Enoch se separare a filiis hominum et se occultare sicut prius, ut serviret Domino.
18 Fecit igitur Henoch ita, nec se omnino celavit ab eis, sed se abduxit a filiis hominum tribus diebus, et deinde venit ad eos uno die.
19 Et per tres dies quibus in cubiculo suo erat, oravit ad Dominum Deum suum et benedixit eum, et die qua ivit et apparuit subditis suis, docuit eos vias Domini, et omnia quae de Domino interrogabant, narravit eis.
20 Et hoc modo per multos annos fecit, et postea se per sex dies celavit, et populo suo apparuit uno die in septem; et post hoc semel in mense, et deinde semel in anno, donec omnes reges, principes et filii hominum eum quaesiverunt, et iterum cupiverunt videre faciem Enoch, et audire verbum eius; sed non potuerunt, cum omnes filii hominum valde timerent Enoch, et timebant accedere ad eum propter reverentiam divinam quae in facie eius insidebat; ergo nemo eum aspicere poterat, timens ne puniretur et moreretur.
21 Et omnes reges et principes constituerunt congregare filios hominum et venire ad Enoch, cogitantes ut omnes cum eo loquerentur tempore quo inter eos prodiret, et ita fecerunt.
22 Et venit dies cum Enoch profectus est et omnes convenerunt et venerunt ad eum, et Enoch locutus est eis verba Domini et docuit eos sapientiam et scientiam, et incurvaverunt se coram eo et dixerunt, Vivat rex! Vivat rex!
23 Et post aliquod tempus, cum reges et principes et filii hominum ad Enoch loquerentur, et Enoch eos vias Dei doceret, ecce angelus Domini de caelo vocavit Enoch et voluit eum in caelum ducere ut ibi regnaret super filios Dei, sicut regnaverat super filios hominum in terra.

24 Cum hoc audivisset Enoch, abiit et omnes habitantes terrae congregavit, et docuit eos sapientiam et scientiam et dedit eis divina praecepta, et dixit eis: Cogitatus sum ut ascenderem in caelum, ideo nescio diem egressus mei.
25 Et nunc propterea docebo te sapientiam et scientiam et dabo tibi instructionem antequam te relinquam, quomodo agere super terram quo vivas; et fecit ita.
26 Et docuit eos sapientiam et scientiam, et dedit eis disciplinam, et arguit eos, et proposuit eis praecepta et iudicia facere super terram, et fecit pacem inter eos, et docuit eos vitam aeternam, et habitavit cum eis aliquantum temporis docens eos haec omnia.
27 Et eo tempore erant filii hominum cum Enoch, et Enoch loquebatur eis, et elevaverunt oculos suos et similitudo equi magni descendit de caelo, et equus in aere incedebat;
28 Et narraverunt Enoch quae viderant, et dixit eis Enoch: Propter me descendit hic equus super terram; venit tempus cum a vobis discedere debeam et non amplius a vobis videbor.
29 Et descendit equus tempore illo et stetit coram Enoch, et viderunt eum omnes filii hominum qui erant cum Enoch.
30 Et iterum Enoch iussit vocem proclamari dicens: Ubi est vir qui vult scire vias Domini Dei sui? Veniat hodie ad Enoch antequam tollatur a nobis.
31 Et omnes filii hominum convenerunt et venerunt ad Enoch in illa die; et omnes reges terrae cum principibus et consiliariis suis cum eo in illa die manebant; et Enoch tunc docuit filios hominum sapientiam et scientiam, et dedit eis divinam instructionem; et iussit eos servire Domino et ambulare in viis eius omnibus diebus vitae suae, et perrexit facere pacem inter eos.
32 Et post haec surrexit et equitavit super equum; et processit, et secuti sunt eum omnes filii hominum, circiter octingenta milia virorum; et ierunt cum eo iter unius diei.
33 Die autem secundo dixit eis: Revertimini in tentoria vestra, cur abitis? ne forte moriamini; quidam autem recesserunt ab eo, et ierunt cum eo iter sex dierum; et dicebat eis Henoch quotidie: Revertimini in tentoria vestra, ne forte moriamini. Illi autem noluerunt reverti, et abierunt cum eo.
34 Die autem sexto remanserunt quidam ex viris qui adhaeserunt ei, dixeruntque ei: "Tecum ibimus ad locum, quo ieris; vivit Dominus, quia sola mors nos separabit."
35 Et vehementer coëgerunt ut secum irent, ita ut tacuisset ad eos loqui; et secuti sunt eum et non reversi sunt.
36 Et cum reges rediissent, censum fieri curaverunt, ut numerus virorum reliquorum qui cum Enoch ierunt cognosceretur; et die septimo Enoch in turbine cum equis et curribus igneis in caelum ascendit.
37 Et die octavo omnes reges qui fuerant cum Enoch miserunt ut reducerent numerum virorum qui erant cum Enoch, in locum illum unde ascendit in caelum.
38 Et omnes reges illi venerunt ad locum illum et invenerunt terram ibi nive plenam, et super nive erant lapides nivis magni, et dixit unus alteri: Veni, perrumpamus nivem et videamus, fortasse viri qui remanserunt cum Enoch mortui sunt, et nunc sub lapidibus nivis sunt, et quaesiverunt eum sed non invenire potuerunt, quia ascenderat in caelum.

CAPITULUM IV

1 Et facti sunt omnes dies quos vixit Henoch super terram, trecenti sexaginta quinque anni.
2 Et cum Enoch ascenderet in caelum, surrexerunt omnes reges terrae et tulerunt Mathusalem filium eius et unxerunt eum, et constituerunt eum regem super se loco patris sui.
3 Et Mathusalem rectum fecit coram Deo, sicut docuerat eum pater eius Enoch, et similiter per totam vitam suam docuit filios hominum sapientiam, scientiam et timorem Dei, et non deflexit a via bona neque ad dextram neque ad sinistram.
4 Sed in diebus Mathusalem novissimis, filii hominum a Domino recesserunt, et corruperunt terram, diripuerunt et se invicem diripuerunt, et contra Deum rebellaverunt et transgressi sunt, et corruperunt vias suas, et noluerunt audire vocem Mathusalem, sed rebellaverunt contra eum.
5 Et iratus est Dominus contra eos valde, et addidit Dominus perdere semen in diebus illis, ita ut non esset seminat neque metis in terra.
6 Cum enim terram sererent ut cibum ad sustentationem sibi compararent, ecce spinae et tribuli producti sunt quos non seminaverunt.
7 Et tamen filii hominum non aversi sunt a viis suis malis, et manus eorum adhuc extensae erant ad faciendum malum in conspectu Dei, et provocaverunt Dominum viis suis malis, et iratus est Dominus valde, et paenituit se quod hominem creaverat.
8 Cogitavitque ut deleret eos et exstirparet, et ita fecit.
9 In diebus illis, cum Lamech filius Mathusala centum sexaginta annos natus esset, mortuus est Seth filius Adam.
10 Et fuerunt omnes dies quos vixit Seth, nongenti duodecim anni, et mortuus est.
11 Lamech autem centum octoginta annos natus erat, quando accepit Asmuam, filiam Elisaa filii Henoch, avunculi sui; et concepit.
12 Et eo tempore filii hominum terram seminaverunt, et modicum cibus productum est, tamen non aversi sunt filii hominum a viis suis malis, et praevaricati sunt et contra Deum rebellaverunt.
13 Uxor autem Lamech concepit et peperit ei filium tempore illo, circa annum novum.
14 Vocavitque Mathusala nomen eius Noah, dicens: Quievit terra in diebus eius et libera a corruptione. Lamech autem pater eius vocavit nomen eius Menahem, dicens: Hic consolabitur nos in operibus nostris et in laboribus nostris in terra, quam maledixit Deus.
15 Crevit autem puer, et ablactatus est, et ivit in viis patris sui Mathusalem, perfectus et rectus apud Deum.
16 Et omnes filii hominum recesserunt a viis Domini in diebus illis, cum multiplicarentur super faciem terrae cum filiis et filiabus, et docebant se invicem mala opera sua et perseverabant peccando contra Dominum.
17 Et unusquisque sibi deum fecit, et diripuerunt et spoliaverunt unusquisque proximum suum, usque ad cognatum suum, et corruperunt terram, et repleta est terra violentia.
18 Et iudices et principes eorum ierunt ad filias hominum et rapuerunt uxores earum a maritis suis secundum electionem suam, et filii hominum in diebus illis acceperunt de bestiis terrae, et bestias agri et volucres caeli, et docuerunt mixturam animalium unius speciei cum altera,

ut ita provocarent Dominum; et vidit Deus totam terram et erat corrupta, omnis enim caro corruperat vias suas super terram, omnes homines et omnia animalia.
19 Et dixit Dominus: “Delebo hominem quem creavi a facie terrae, ab homine usque ad aves caeli, cum pecore et bestiis quae sunt in agro, quia paenitet me quod eos creavi.”
20 Et omnes homines qui ambulaverunt in viis Domini, mortui sunt in diebus illis, antequam induceret Dominus malum quod locutus erat super homines, quia hoc erat a Domino, ne viderent malum quod locutus est Dominus de filiis hominum.
21 Noë autem invenit gratiam coram Domino, et elegit eum Dominus et filios eius ut suscitaret semen ex eis super faciem universae terrae.

CAPUT V

1 Et factum est in anno octogesimo quarto vitae Noe, mortuus est Henoch filius Seth, nongentos quinque annos natus.
2 Anno centesimo septuagesimo nono vitae Noe mortuus est Cainan filius Enos. Fueruntque omnes dies Cainan nongenti decem anni, et mortuus est.
3 Et anno ducentesimo tricesimo quarto vitae Noe mortuus est Mahlallel filius Cainan. Et fuerunt dies Mahlallel octingenti nonaginta quinque anni, et mortuus est.
4 Et mortuus est Iared filius Mahlallel in diebus illis, anno trecentesimo tricesimo sexto vitae Noahi; et fuerunt omnes dies Iared nongenti sexaginta duo anni, et mortuus est.
5 Et mortui sunt omnes qui Dominum secuti sunt in diebus illis, antequam viderunt malum quod praeceperat Deus facere super terram.
6 Et post multos annos, in quadringentesimo octogesimo anno vitae Noe, cum omnes viri illi, qui Dominum secuti sunt, mortui sunt de filiis hominum, et remansisset solus Mathusalem, locutus est Deus ad Noe et Mathusalem dicens:
7 Loquimini, et praedicate filiis hominum, dicentes: Haec dicit Dominus: Convertimini a viis vestris pessimis, et desinite opera vestra, et paenitebit Dominum mali quod locutus est ut faceret vobis, et non erit.
8 Quia haec dicit Dominus: Ecce ego do vobis spatium centum viginti annorum; si convertimini ad me et reliquistis vias vestras malas, tunc avertam me et ego a malo quod locutus sum vobis, et non erit, dicit Dominus.
9 Locuti sunt autem Noë et Mathusala omnia verba Domini ad filios hominum, die post diem, loquentes ad eos sine intermissione.
10 Filii autem hominum non audiverunt eos, neque inclinaverunt aures suas ad verba eorum, et induraverunt cervicem suam.
11 Concessitque eis Dominus spatium centum viginti annorum, dicens: Si convertantur, paenitebit se Deus a malo, ut non deleret terram.
12 Noë filius Lamech concubitum a tempore illo non accepit, ut generaret liberos, dixit enim: Vere delebit Deus terram, cur igitur generabo?
13 Et erat Noë vir iustus et perfectus in generatione sua, et eum elegit Dominus ut suscitaret semen de semine suo super faciem terrae.
14 Dixit autem Dominus ad Noë: Tolle tibi uxorem et produce liberos, quia vidi te iustum coram me in hac generatione.
15 Et suscitabis semen, et filios tuos tecum, in medio terrae; et abiit Noe et accepit uxorem, et elegit Naamam filiam Henoch, et erat quingentorum octoginta annorum.
16 Erat autem Noë quadringentorum nonaginta octo annorum, cum duxit Naamam in uxorem.
17 Concepitque Naama, et peperit filium, vocavitque nomen eius Japheth, dicens: Dilatavit me Deus in terra. Rursum concepit, et peperit filium, vocavitque nomen eius Sem, dicens: Fecit me Deus reliquias, ut sustentet semen in medio terrae.
18 Et erat Noah quingentorum duorum annorum, cum peperit Naama Sem; et creverunt pueri, et ambulaverunt in viis Domini, in omnibus quae docuerat eos Methuselah et Noah pater eorum.
19 Lamech quoque pater Noe mortuus est in diebus illis; et verumtamen non ambulavit toto corde suo in viis patris sui, et mortuus est anno centesimo nonagesimo quinto vitae Noe.
20 Et facti sunt omnes dies Lamech septingenti septuaginta anni, et mortuus est.
21 Et omnes filii hominum qui Dominum cognoverunt, mortui sunt in illo anno antequam Dominus intulit malum super eos; voluit enim Dominus eos mori, ne viderent malum quod Deus induceret super fratres et cognatos eorum, sicut sic declaraverat se facturum.
22 In tempore illo, dixit Dominus ad Noe et Mathusalem: Surgite et nuntiate filiis hominum omnia verba quae locutus sum ad vos in diebus illis, forte convertantur a viis suis pessimis, et tunc paenitebit me a malo et non adducam illud.
23 Steterunt autem Noë et Mathusala, et dixerunt in auribus filiorum hominum omnia quae locutus erat Deus ad eos.
24 Filii autem hominum non audiverunt, neque inclinaverunt aures suas ad omnia verba eorum.
25 Et post haec dixit Dominus ad Noe: Finis omnis carnis venit coram me propter opera eorum nequitiae, et ecce ego delam terram.
26 Tu quoque tolle tibi lignum gopher et vade ad locum quendam et fac arcam magnam et pone eam in loco illo.
27 Et sic facies illud: trecentis cubitis longitudine, quinquaginta cubitis latitudine, et triginta cubitis altitudine.
28 Ostium quoque tibi facies, quod aperto digito in latere est, et in cubito uno perficies summitatem eius; et lines eius intus et foris pice.
29 Ecce ego adducam diluvium aquarum super terram, et delebitur omnis caro, omnia quae sunt super terram sub caelo.
30 Tu ergo et familia tua vade et collige duo bina ex omnibus animantibus viventibus, masculum et feminam, et induce ea in arcam, ut semen ex eis super terram.
31 Et congregabis tibi omnem cibum, qui comeditur ab omnibus animalibus, ut sit tibi et illis in cibum.
32 Et elige filiis tuis tres puellas de filiabus hominum, et erunt uxores filiis tuis.
33 Surrexitque Noë, et fecit arcam in loco ubi praeceperat ei Deus, et fecit Noë sicut praeceperat ei Deus.

34 Anno quingentesimo nonagesimo quinto vitae suae coepit Noe arcam facere, quinque annisque fecit eam, sicut praeceperat Dominus.
35 Accepit autem Noe tres filias Eliachim filii Mathusalem filiis suis, sicut praeceperat Dominus Noe.
36 Et factum est eo tempore, mortuus est Mathusalem, filius Henoch, nongentis sexaginta annis natus.

CAPUT VI

1 Eo tempore post mortem Mathusalae, dixit Dominus ad Noe: Ingredere tu et familia tua in arcam; ecce ego congregabo ad te omnia animalia terrae, bestias agri et volatilia caeli, et omnia venient et circumdabunt arcam.
2 Tu autem vade et sedebis ad ostia arcae, et omnia animalia, et bestiae, et volatilia congregabuntur et stabunt coram te. Quicumque ex eis venerit et curvaverit coram te, tolles et trades in manus filiorum tuorum, qui eas adducent in arcam: et omnes qui stabunt coram te, relinques.
3 Dominus autem hoc fecit die sequenti, et animalia, bestiae et volatilia venerunt in magna multitudine et circumdederunt arcam.
4 Et abiit Noë et sedit se ad ostium arcae, et ex omni carne quae stabat coram eo, induxit in arcam, et omnes qui stabant coram eo, reliquit super terram.
5 Et venit leaena cum duobus catulis suis, masculus et femina, et tres incurvaverunt coram Noe. Consurrexerunt duo catuli contra leonem et percusserunt eam, et fugere coegerunt eam de loco suo, et abiit, et reversi sunt in loca sua, et incurvaverunt se in terram coram Noe.
6 Et leaena fugit et stetit in loco leonum.
7 Et vidit Noë hoc, et miratus est vehementer, et surrexit et accepit duos catulos, et introduxit eos in arcam.
8 Intulitque Noë in arcam cuncta animantia quae erant super terram, ita ut non superesset quidquam nisi quod intulit Noë in arcam.
9 Bina et duo ingressae sunt ad Noë in arcam, sed de animalibus mundis et de volucribus mundis adduxit septem paria, sicut praeceperat ei Deus.
10 Et omnia animalia, et bestiae, et aves adhuc ibi erant, et circum arcam undique erant, et pluvia non descendit usque ad septem dies post.
11 Et in die illa, Dominus commovit totam terram, et obscuratus est sol, et concussa sunt fundamenta orbis terrarum, et commota est tota terra vehementer, et emicavit fulgur, et intonuit tonitrus, et disrupti sunt omnes fontes in terra, qualem antea non nota erat incolis; et Deus fecit hoc magnum opus, ut terreret filios hominum, et non esset amplius malum super terram.
12 Et tamen filii hominum non reversi sunt a viis suis pessimis, et auxerunt iram Domini in tempore illo, neque direxerunt corda sua ad haec omnia.
13 Et translatis septem diebus, sescentesimo anno vitae Noe, aquae diluvii factae sunt super terram.
14 Et dirupti sunt omnes fontes abyssi, et cataractæ cæli apertae sunt, et facta est pluvia super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus.
15 Ingressus est autem Noë et domus eius, et omnia animantia quae erant cum eo, in arcam propter aquas diluvii, et clausit eum Dominus.
16 Omnes autem filii hominum qui relicti erant super terram, defatigati sunt malo propter pluviam, quia aquae vehementius veniebant super terram, et animalia et bestiae adhuc circumdabant arcam.
17 Congregaverunt autem filii hominum, circiter septingenta milia virorum et mulierum, et venerunt ad Noë in arcam.
18 Vocaveruntque ad Noë, dicentes: Aperi nobis, ut ingrediamur ad te in arca; et cur moriemur?
19 Respondit autem Noë voce magna de arca, dicens: Nonne vos omnes rebellavistis contra Dominum, et dixistis: Non est hic homo? Ideo adduxit Dominus super vos hoc malum, ut deleret vos et deleret de facie terrae.
20 Nonne hoc est verbum quod locutus sum ad vos ante centum viginti annos, et non audistis vocem Domini, et nunc vultis habitare super terram?
21 Dixeruntque ad Noë: Parati sumus redire ad Dominum; tantum aperi nobis, ut vivamus et non moriamur.
22 Respondit autem Noe, dicens: Ecce nunc videtis afflictionem animarum vestrarum, vultis reverti ad Dominum; cur non reversi estis per hos centum viginti annos, quos dedit vobis Dominus ut tempus definitum?
23 Nunc autem venitis et dicitis mihi haec propter angustias animarum vestrarum, nunc etiam Dominus non exaudiet vos, neque in hac die auribus vestris dabit, itaque non proficietis in voluntatibus vestris.
24 Et accesserunt filii hominum ut effringerent arcam, ingredierentur propter pluviam, quia non poterant sustinere imbrem super se.
25 Et misit Dominus omnes bestias et animalia quae stabant circa arcam, et bestiae superaverunt eas et expulerunt eas de loco illo, et abiit unusquisque in viam suam et rursus dispersae sunt super faciem terrae.
26 Et pluvia adhuc descendebat super terram, et descendit quadraginta diebus et quadraginta noctes, et aquae valde praevaluerunt super terram; et mortua est omnis caro quae erat super terram in aquis, sive homines, sive animalia, sive bestiae, sive reptilia, sive aves caeli, et remansit solus Noah et qui erant cum eo in arca.
27 Et aquae praevaluerunt et valde creverunt super terram, et elevaverunt arcam et elevata est a terra.
28 Et arca ferebatur super faciem aquarum, et ferebatur super aquas, ita ut omnia animantia viventia intus, sicut pulmentum in olla, verterent.
29 Et magna pavor cepit omnia animalia viventia quae erant in arca, et arca quasi frangi poterat.
30 Et omnia animalia viventia quae erant in arca expaverunt, et leones rugierunt, et boves mugierunt, et lupi ululaverunt, et omnis anima vivens in arca locuta est et lamentabatur lingua sua, ita ut voces eorum longe pervenirent, et Noe et filii eius clamabant et flebant prae afflictionibus suis; timuerunt enim vehementer quod pervenissent ad portas mortis.
31 Oravit autem Noë ad Dominum, et clamavit ad eum propter hoc, et dixit: Domine, adiuva nos, quia non est nobis vis ferre hoc malum quod circumdedit nos, quia fluctus aquarum circumdederunt nos, et torrentes maligni terruerunt nos, laquei mortis fuerunt nobis; exaudi nos, Domine, exaudi nos, illumina vultum tuum ad nos et miserere nostri, libera nos et effugium da nobis.

32 Et exaudivit Dominus vocem Noë, et recordatus est eius Dominus.
33 Et flavit ventus super terram, et silebant aquae et quievit arca.
34 Et clausi sunt fontes abyssi et cataractae caeli, et prohibita est pluvia de caelo.
35 Et decreverunt aquae in diebus illis, et arca requievit super montes Ararat.
36 Tum Noe fenestras arcae aperuit, et Noe adhuc ad Dominum clamavit eo tempore et dixit: Domine, qui terram et caelos et omnia quae in eis sunt formasti, educ animas nostras ex hoc carcere et ex carcere in quo nos posuisti, quia valde fessus sum gemendo.
37 Exaudivit autem Dominus vocem Noë, dicens: Cum impleveris annum, egredieris.
38 Iamque transactus est annus, cum plenus esset quo habitavit Noe in arca, aquae siccatæ sunt super terram, et amovit Noe tectum arcae.
39 In tempore illo, die vicesimo septimo mensis secundi, terra sicca est, sed Noe et filii eius, et qui cum eo erant, non egressi sunt de arca, donec Dominus dixisset eis.
40 Venitque dies qua Dominus dixit eis ut exirent, et omnes egressi sunt de arca.
41 Abieruntque et reversi sunt unusquisque in viam suam in locum suum: et habitaverunt Noë et filii eius in terra quam dixerat eis Deus, servientesque Domino omnibus diebus suis. Benedixitque Dominus Noë et filiis eius cum egrederentur de arca.
42 Et dixit eis: Crescite et replete omnem terram; estote robusti, et multiplicamini in ea.

CAPUT VII

1 Et haec nomina filiorum Noë: Iapheth, Cham et Sem; natique sunt eis filii post diluvium, quia duxerant uxores ante diluvium.
2 Hi sunt filii Japheth: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Mosoch, et Tiras, septem.
3 Filii autem Gomer fuerunt Askinaz, Rephath et Thegarma.
4 Et filii Magog fuerunt Elichanaf et Lubal.
5 Filii autem Madai fuerunt Achon, Seelo, Chazoni et Lot.
6 Filii autem Javan fuerunt Elisa, Tharsis, Cetthim et Dudonim.
7 Filii autem Tubal fuerunt Ariphi, Kesed et Thaari.
8 Filii autem Mosech fuerunt Dedon, Zaron, et Sabasni.
9 Et filii Tirae fuerunt Benib, Gera, Lupirion et Gilak; hi sunt filii Iapheth secundum familias suas, et numerus eorum in diebus illis erat circiter quadringenti sexaginta viri.
10 Et hi sunt filii Cham: Cush, Mitzraim, Phut et Chanaan, filii quattuor; et filii Cush fuerunt Saba, Hevila, Sabta, Raama et Satecha. Filii Raama fuerunt Saba et Dedan.
11 Et filii Aegypti fuerunt Lud, Anom et Pathros, Chasloth et Chaphtor.
12 Filii autem Phuth fuerunt Gebul, Hadan, Benah, et Adan.
13 Fueruntque filii Chanaan: Sidon, Heth, Amori, Gergasi, Hevi, Arkee, Seni, Arodi, Zimodi et Chamothi.
14 Hi sunt filii Cham secundum familias suas: numerus autem eorum in diebus illis erat septingenti triginta.
15 Et hi sunt filii Sem: Elam, Assur, Arphaxad, Lud et Aram, quinque; et filii Elam fuerunt Susa, Machul et Harmon.
16 Filii autem Asor fuerunt Mirus et Mokil, et filii Arphaxad fuerunt Salach, Anaar et Ascobal.
17 Filii Lud fuerunt Phehor et Bizaon; filii Aram autem fuerunt Us, Chul, Gather et Mes.
18 Isti sunt filii Sem secundum familias suas; numerus autem eorum in diebus illis erat fere trecenti viri.
19 Hae sunt generationes Sem: Sem genuit Arphaxad, et Arphaxad genuit Salec, et Salec genuit Heber. Nati sunt Heber duo filii, nomen unius Phaleg, quia in diebus eius divisi sunt filii hominum, et in novissimis diebus divisa est terra.
20 Nomen autem secundi erat Yoktan, quod significat eius tempore vitae filiorum hominum imminutae et imminutae esse.
21 Hi filii Jectan: Almodad, Salaf, Chazarmoth, Jerach, Hadurom, Osel, Decla, Ebal, Abimael, Saba, Ophir, Hevila et Iobab; omnes hi filii Jectan.
22 Phaleg autem frater eius genuit Ien, et Ien genuit Seruch, et Seruch genuit Nachor, et Nachor genuit Terah. Terah autem erat triginta octo annorum, et genuit Aran et Nachor.
23 Et Cush filius Ham, filii Noah, accepit uxorem in diebus illis in senectute sua, et peperit filium, et vocaverunt nomen eius Nimrod, dicentes, Eo tempore iterum coeperunt filii hominum rebellare et transgredi contra Deum, et crevit puer, et pater eius amavit eum valde, quia filius senectutis eius erat.
24 Vestes autem pelliceas, quas fecerat Deus Adam et uxori eius, cum egrederentur de paradiso, datae sunt Chusi.
25 Nam post mortem Adami et uxoris eius, vestimenta data sunt Enoch, filio Iared, et cum Enoch ad Deum translatus est, dedit ea Mathusalem, filio suo.
26 Et postquam mortuus est Mathusalem, cepit eos Noe et induxit eos in arcam, et fuerunt cum eo donec exiit ex arca.
27 Et, cum exissent, Ham furatus est vestimenta illa a Noe patre suo, et accepit ea et abscondit ea a fratribus suis.
28 Et cum Cham generavit primogenitum suum Chus, dedit ei vestimenta clam, et fuerunt cum Chus multis diebus.
29 Et Cush etiam celavit ea a filiis et fratribus suis, et cum Cush genuisset Nimrod, dedit ei vestes illas propter amorem suum erga illum, et Nimrod crevit, et cum viginti annos natus esset, induit vestes illas.
30 Et Nimrod fortis factus est cum vestimenta induit, et Deus dedit ei vim et robur, et erat venator potens in terra, immo, erat venator potens in agro, et animalia venabatur et aras aedificabat, et super ea animalia coram Domino sacrificabat.
31 Et corroboravit se Nimrod, et surrexit de medio fratrum suorum, et pugnavit proelia fratrum suorum contra omnes inimicos eorum circumcirca.
32 Et tradidit Dominus omnes inimicos fratrum eius in manus eius, et prosperavit eum Deus pro tempore in proelia eius, et regnavit super terram.
33 Quare mos fiebat in illis diebus, cum vir eos quos ad bellum exercuerat educeret, dicere solebat eis: Sicut fecit Deus Nimrod, qui erat vir venator potens in terra, et qui vicit in proeliis quae contra fratres suos praevaluerunt, ut liberaret eos de manibus inimicorum eorum, sic nos Deus confirmet et liberet nos hodie.

34 Cum autem Nemrod quadraginta annos natus esset, eo tempore bellum inter fratres suos et filios Iapheth, ut essent in potestate inimicorum suorum.
35 Et Nimrod profectus est illo tempore, et congregavit omnes filios Cush et familias eorum, circiter quadringentos sexaginta viros, et conduxit etiam ab amicis et notis suis circiter octoginta viros, et dedit eis mercedem suam, et ivit cum eis in proelium, et cum esset in via, Nimrod confirmavit corda populi qui cum eo ivit.
36 Et dixit eis: Nolite timere, neque paveatis: omnes enim inimici nostri in manus nostras tradentur, et facite eis prout vultis.
37 Et omnes viri qui profecti sunt fuerunt fere quingenti, et pugnaverunt contra inimicos suos, et deleverunt eos, et subigerunt eos, et Nemrod constituit super eos duces stantes in locis suis singulis.
38 Et accepit quosdam de liberis eorum in pignus, et fuerunt omnes servi Nimrod et fratribus eius, et Nimrod et omnis populus qui cum eo erat domum reversus est.
39 Et cum Nimrod laetus a proelio rediisset, hostibus superatis, omnes fratres eius, una cum iis qui eum antea noverant, convenerunt ut eum regem super se facerent, et coronam regiam capiti eius posuerunt.
40 Et constituit super subditos suos et populum principes, iudices et praefectos, sicut mos est inter reges.
41 Et constituit Tharem filium Nachor principem exercitus sui, et dignitatem eius erexitque eum super omnes principes suos.
42 Et dum regnaret secundum desiderium cordis sui, post devictos omnes inimicos per circuitum, consiliariis suis decrevit ut urbem palatio suo aedificarent, et ita fecerunt.
43 Et invenerunt vallem magnam contra orientem, et aedificaverunt ei urbem magnam et amplam: vocavitque Nemrod nomen urbis, quam aedificaverat, Senar, eo quod vehementer conturbaverat Dominus inimicos eius et deleverat eos.
44 Et habitavit Nemrod in Shinar, et regnavit securus, et pugnavit cum inimicis suis et subigit eos, et prosperatus est in omnibus proeliis suis, et factum est regnum eius magnum valde.
45 Et omnes gentes et linguae famam eius audierunt, et ad eum convenerunt, et se inclinaverunt in terram, et obtulerunt ei dona, et factus est eorum dominus et rex, et omnes habitaverunt cum eo in civitate Sinar, et Nimrod regnavit in terra super omnes filios Noe, et omnes erant sub potestate et consilio eius.
46 Et erat omnis terra lingua una et verbis unius, sed Nimrod non ambulavit in viis Domini, et erat nequior omnibus viris qui fuerunt ante eum, a diebus diluvii usque ad dies illos.
47 Et deos e ligno et lapide fecit, et adoravit eos, et contra Dominum rebellavit, et docuit omnes subditos suos et populos terrae vias suas impias; et Mardon filius eius erat nequior quam patre suo.
48 Et omnis qui audiebat de factis Mardon filii Nemrod, dicebat de eo: Ab impiis procedit impietas; propterea factum est proverbium in universa terra, dicens: Ab impiis procedit impietas. Et divulgatum est in verbis hominum ab illo tempore usque ad hoc tempus.
49 Thare autem filius Nachor, princeps exercitus Nemrod, erat in diebus illis magnus valde apud regem et servos eius, et rex et principes eum amabant, et elevaverunt eum valde.
50 Et accepit Tharah uxorem, et nomen eius erat Amthelo, filia Cornebo; et concepit uxor Tharah et peperit ei filium in diebus illis.
51 Septuaginta annorum erat Thare cum genuit eum, et vocavit nomen filii sui, qui natus est ei, Abram, quia nutriverat eum rex in diebus illis, et elevaverat eum super omnes principes suos qui erant cum eo.

CAPITULUM VIII

1 Et factum est in nocte qua natus est Abram, venerunt omnes servi Terah, et omnes sapientes Nemrod, et magi eius, et comederunt et biberunt in domo Terah, et laetati sunt cum eo nocte illa.
2 Et egressi sunt omnes sapientes et magi de domo Thare, et levaverunt oculos suos in caelum nocte illa ut viderent stellas. Et viderunt, et ecce stella una magna veniebat ab oriente et currit in caelo, et deglutivit quattuor stellas a quattuor partibus caeli.
3 Et omnes sapientes regis et magi eius obstupuerunt visu, et intellexerunt sapientes rem hanc, et intellegerunt momentum eius.
4 Dixeruntque inter se: Hoc solum significavit puerum qui natus est Thare hac nocte: qui crescet et proficiscetur et multiplicabitur et possidebit omnem terram, ipse et filii eius in aeternum, et ipse et semen eius interficiet reges magnos et hereditabit terras eorum.
5 Magi autem et magi domum redierunt illa nocte, et mane omnes hi sapientes et magi diluculo surrexerunt, et in domo constituta convenerunt.
6 Et locuti sunt inter se et dixerunt: Ecce visio quam vidimus heri celata est a rege, nec agnita est ei.
7 Quod si res haec regi in proximis diebus notum fuerit, dicet nobis: Quare celavistis a me hoc sermonem? Omnes igitur moriemur. Eamus igitur et narremus regi visionem quam vidimus, et interpretationem eius, et tunc innotescemus.
8 Feceruntque ita, et omnes ad regem venerunt, et adoraverunt eum in terram, atque dixerunt: “Vivat rex, vivit rex!”.
9 Audivimus filium natum esse Thare filio Nachor, principi exercitus tui, et heri venimus nocte in domum eius, et comedimus et bibimus, et laetati sumus cum eo nocte illa.
10 Cum autem egressi essemus servi tui de domo Thare, ut iremus ad domos nostras et ibi maneremus, levavimus oculos nostros ad caelum et vidimus stellam magnam venientem ab oriente, et illa stella cucurrit cum velocitate magna, et deglutivit quattuor stellas magnas a quattuor partibus caeli.
11 Et obstupuerunt servi tui super visionem quam vidimus, et perterriti sumus valde, et iudicium nostrum de visione fecimus, et intellegimus sapientia nostra interpretationem rectam eius, quod haec res pertineat ad puerum qui natus est Terah, qui crescet et multiplicabitur vehementer, et potens fiet, et interficiet omnes reges terrae, et hereditabit omnes terras eorum, ipse et semen eius in aeternum.
12 Et nunc domine noster et rex, ecce vere tibi narravimus quae vidimus de hoc puero.

13 Si regi placet ut patri suo pretium pro puero hoc tribuatur, interficiemus eum antequam crescat et multiplicetur in terra, et augeatur malum eius in nos, ut pereamus nos et liberi nostri propter malum eius.
14 Et audivit rex verba eorum et placuit ei, misitque et vocavit Terah, et venit Terah in conspectu regis.
15 Et dixit rex ad Thare: Nuntiavi mihi quia heri natus est tibi filius, et sic visus est in caelo cum ortus est.
16 Nunc igitur da mihi puerum, ut occidamus eum antequam malum eius in nos ascendat, et dabo tibi pro pretio eius domum tuam plenam argento et auro.
17 Responditque Thare regi, et dixit ei: Domine mi rex, audivi verba tua, et servus tuus faciet omnia quae desiderat rex suus.
18 Sed domine mi rex, tibi narrabo quae mihi acciderunt heri nocte, ut videam quod consilium dabit rex servo suo: et postea respondebo regi de his quae locutus est. Et dixit rex: Loquere.
19 Et dixit Thare ad regem: Ayon, filius Mored, venit ad me heri nocte, dicens:
20 Da mihi equum magnum et pulchrum quem dedit tibi rex, et ego dabo tibi argentum et aurum et stipulas et pabulum pro pretio eius. Dixi autem ei: Expecta donec videam regem de verbis tuis: et ecce, quidquid dixerit tibi rex, hoc faciam.
21 Et nunc, domine mi rex, ecce tibi notum fecit hoc, et consilium quod dabit rex meus servo suo, hoc sequar.
22 Audivitque rex verba Terah, et iratus est et eum stultum habuit.
23 Responditque rex Thare, et dixit ei: “Tantum stultus et ignarus et mente carens es, ut hoc facias, ut des equum tuum pulchrum pro argento et auro, aut etiam pro stipula et pabulo?”
24 An tibi eget argento et auro, ut hoc facias, quia non habes stipulas et pabulum ad cibum equorum tuorum? Quid tibi est argentum et aurum, aut stipulae et pabulum, ut des equum illum optimum quem dedi tibi, qualem non invenitur in tota terra?
25 Tandem rex desiit loqui, et Thare respondit regi, dicens: Sic locutus est rex ad servum suum;
26 Obsecro te, domine mi rex, quid dixisti mihi, dicens: Da filium tuum, ut occidamus eum, et argentum et aurum dabo tibi pro pretio eius: quid faciam de argento et auro post mortem filii mei? Quis erit mihi hærede? Cum autem mortuus sim, argentum et aurum revertentur ad regem meum, qui dedit ea?
27 Quod cum audisset rex verba Thare et parabolam quam de rege narraverat, contristatus est eum valde et vehementer contristatus est de hac re, et ira exarsit in eo.
28 Videns autem Thare iram regis iratum contra se, respondit regi, dicens: Omnia quae habeo in potestate regis sunt; quodcumque rex vult facere servo suo, ipsum faciat; etiam filius meus in potestate regis est, sine pretio commutationis, ipse et duo fratres eius maiores natu.
29 Et dixit rex ad Thare: Non ita est, sed filium tuum minimum emam pretio.
30 Responditque Tharah regi, dicens: Oro te, domine mi et rex, ut servus tuus loquatur verbum coram te, et audiat rex verbum servi sui. Et dixit Tharah: Det mihi rex meus tempus trium dierum, donec perscrutar rem hanc in corde meo, et consulam cum familia mea de verbis regis mei; et vehementer coegit regem ut consentiret huic rei.
31 Et auscultavit rex Terah, et fecit ita et dedit ei trium dierum tempus, et egressus est Terah a facie regis, et venit domum ad familiam suam et locutus est eis omnia verba regis; et populus timuit valde.
32 Et factum est die tertio, misit rex ad Thare, dicens: Mitte mihi filium tuum pro mercede, sicut locutus sum tibi; et si non feceris hoc, mittam et interficiam omnia quae habes in domo tua, ut non sit tibi canis remanens.
33 Festinavit autem Thare, quia res urgebat a rege, et accepit infantem ex servo suo, quem pepererat ei ancilla sua illa die, et adduxit Thare infantem ad regem, et accepit pretium pro eo.
34 Et Dominus erat cum Therah in hoc negotio, ne Nimrod mortem Abrami inferret, et rex accepit puerum a Therah et tota vi caput eius in terram concussit, quia putavit eum fuisse Abram; et hoc ab eo celatum est ab illo die, et oblitum est a rege, cum voluntas Providentiae esset mortem Abrami non permittere.
35 Et cepit Terah Abramum filium suum clam, una cum matre sua et nutrice, et abscondit eos in spelunca, et afferebat eis commeatus eorum singulis mensibus.
36 Et fuit Dominus cum Abram in spelunca, et crevit, et fuit Abram in spelunca decem annis, et putaverunt rex et principes eius, harioli et sapientes quod occidisset rex Abram.

CAPITULUM IX

1 Duxit autem Haran filium Thare fratris maioris Abram uxorem in diebus illis.
2 Triginta novem annorum erat Haran cum cepit eam; et concepit uxor Haran et peperit filium, vocavitque nomen eius Lot.
3 Et concepit adhuc et peperit filiam, et vocavit nomen eius Milca; et concepit adhuc et peperit filiam, et vocavit nomen eius Sarai.
Quadraginta duos annos natus erat Haran, cum genuit Sarai, decimo anno vitae Abram; in diebus illis egressus est Abram, et mater eius, et nutrix eius, obliti sunt autem rex et subditi eius rem Abram.
5 Et cum egressus esset Abram de spelunca, ivit ad Noe et Sem filium eius, et mansit cum eis ut disceret doctrinam Domini et vias eius, et nemo sciebat ubi esset Abram, et servivit Abram Noe et Sem filio eius multo tempore.
6 Et fuit Abram in domo Noe triginta novem annis, et Abram cognovit Dominum a tribus annis, et ambulavit in viis Domini usque ad diem mortis suae, sicut docuerant eum Noe et filius eius Sem; et omnes filii terrae in diebus illis valde praevaricati sunt contra Dominum, et rebellaverunt contra eum et servierunt diis alienis, et obliti sunt Dominum qui creaverat eos in terra; et fecerunt sibi incolae terrae, in tempore illo, unusquisque deos suos; deos ligneos et lapideos qui non poterant loqui, audire, neque liberare, et servierunt eis filii hominum et facti sunt dii eorum.
7 Rex autem et omnes servi eius, et Tharah cum omni domo sua, fuerunt tunc primi inter eos qui colebant diis ligneis et lapideis.

8 Et habuit Terah duodecim deos magnae magnitudinis, ligneos et lapides, secundum duodecim menses anni, et singulis mensibus serviebat, et singulis mensibus Terah offerebat oblationem suam et libamina diis suis; sic faciebat Terah omnibus diebus.
9 Et omnis illa generatio mala erat in conspectu Domini, et sic fecerunt unumquemque deum suum, Dominum autem qui creaverat eos dereliquerunt.
10 Et non erat quisquam inventus in diebus illis in universa terra qui cognosceret Dominum (uniquis enim suo Deo serviebat) praeter Noe et domus eius, et omnes qui erant sub consilio eius cognoverunt Dominum in diebus illis.
11 Abram autem filius Thare crescebat in diebus illis in domo Noë, et nemo hoc sciret; et Dominus erat cum eo.
12 Dedit autem Dominus Abram cor intelligens, et cognovit omnia opera generationis illius vana esse, et omnes deos eorum vanos esse et inanes.
13 Et vidit Abram solem fulgentem super terram, et dixit Abram sibi: Certe nunc sol lucens super terram est Deus, et illi serviam.
14 Et servivit Abram soli in die illo et oravit ad eum, et cum vespera facta esset, sol occidit sicut solet, et dixit Abram in corde suo: Num hic non potest esse Deus?
15 Abram autem adhuc loquebatur in se: Quis est iste qui fecit caelum et terram? creavit super terram? ubi est?
16 Et obscurata est super eum nox, et levavit oculos suos ad occidentem, septentrionem, meridiem, et orientem, et vidit solem evanuisse a terra, et diem obscuratum esse.
17 Et vidit Abram stellas et lunam ante se, et dixit, Certe hic est Deus qui creavit totam terram sicut hominem, et ecce hi servi eius dii sunt circum eum: et servivit Abram lunae et oravit ad eam tota nocte illa.
18 Et mane facto, cum illucesceret et sol fulgeret terram sicut solet, Abram vidit omnia quae fecerat Dominus Deus super terram.
19 Et dixit Abram in se: "Certe non isti sunt dii qui terram et omnem genus humanum fecerunt, sed isti sunt servi Dei, et Abram mansit in domo Noe et ibi cognovit Dominum et vias eius, et servivit Domino omnibus diebus vitae suae, et tota generatio illa oblita est Dominum, et servivit diis alienis ligneis et lapidis, et rebellavit omnibus diebus suis."
20 Et rex Nemrod regnavit secure, et omnis terra sub eius potestate erat, et omnis terra lingua una et verbis unitatis erat.
21 Consilium inierunt igitur omnes principes Nemrod et magnates eius, Phut, Aegyptus, Aethiopia et Chanaan cum familiis suis, et dixerunt inter se: Venite, aedificemus nobis urbem et in ea turrim fortem, cuius culmen pertingat ad caelum, et faciamus nobis nomen, ut regnemus super totum orbem terrarum, ut cesset malum inimicorum nostrorum a nobis, ut potenter regnemus super eos, et ne dispergamur super terram propter bella eorum.
22 Et omnes ingressi sunt coram rege, et narraverunt regi verba haec, et rex cum eis in hac re consensit, et ita fecit.
23 Et omnes familiae congregatae sunt, circiter sexcenta milia virorum constantes, et abierunt ut quaererent amplam aream ad aedificandam urbem et turrim, et quaesiverunt in tota terra et non invenerunt similem unae valle ad orientem terrae Shinar, circiter duorum dierum itinere, et iter fecerunt ibi et habitaverunt.
24 Et coeperunt lateres facere et ignes accendere ut urbem et turrim, quam excogitaverant perficere, aedificarent.
25 Et aedificatio turris erat illis transgressio et peccatum, et coeperunt aedificare eam, et dum aedificabant contra Dominum Deum caeli, cogitaverunt in cordibus suis ut pugnarent contra eum et ascenderent in caelum.
26 Et omnes hi populi et omnes familiae se in tres partes diviserunt; prima dixit: Ascendemus in caelum et pugnabimus contra eum; secunda dixit: Ascendemus in caelum et ponemus ibi deos nostros et serviemus eis; et tertia pars dixit: Ascendemus in caelum et percutiemus eum arcubus et hastis; et Deus cognovit omnia opera eorum et omnes cogitationes eorum malas, et vidit civitatem et turrim quam aedificabant.
27 Et cum aedificarent, aedificaverunt sibi urbem magnam et turrim altissimam et validam; et propter altitudinem eius, caementum et lateres non pervenerunt ad aedificatores in ascensu suo ad eam, donec annum integrum complevissent qui ascenderant; et post hoc, ad aedificatores pervenerunt et dederunt eis caementum et lateres; sic fiebat quotidie.
28 Et ecce hi ascenderunt et alii descenderunt toto die; et si later de manibus eorum caderet et frangeretur, omnes super eum flerent, et si quis caderet et moreretur, nemo eorum eum aspiceret.
29 Et Dominus cogitationes eorum cognovit, et factum est cum aedificarent, sagittas versus caelos miserunt, et omnes sagittae super eos sanguine plenae ceciderunt, et cum eas viderunt, dixerunt inter se: Certe omnes qui in caelo sunt interfecimus.
30 A Domino enim factum est hoc ut seduceret eos, et ut deleret eos de facie terrae.
31 Et aedificaverunt turrim et civitatem, et hoc faciebant cotidie, donec transirent dies et anni.
32 Locutusque est Deus septuaginta angelis qui stabant coram eo, et his qui prope eum erant, dicens: Venite, descendamus et confundamus linguas eorum, ne intellegat vir linguam proximi sui. Et fecerunt eis sic.
33 Et ab illo die sequenti, obliti sunt unusquisque linguam proximi sui, et non poterant intellegere loqui una lingua, et cum aedificator sumeret de manibus vicini sui calcem vel lapidem quem non iusserat, aedificator proiceret et iactaret super proximum suum, ut moreretur.
34 Et per dies multos sic fecerunt, et multos ex eis hoc modo occiderunt.
35 Et percussit Dominus tres turmas quae ibi erant, et punivit eas secundum opera eorum et consilia eorum: qui dicebant: Ascendemus in caelum et serviemus diis nostris, similes facti sunt simiis et elephantis; et qui dicebant: Percutiemus caelum sagittis, Dominus interfecit eos, unum per manum proximi sui; et tertiam turmam eorum qui dicebant: Ascendemus in caelum et pugnabimus adversus eum, Dominus dispersit eos super terram.
36 Et ii qui inter eos relicti erant, cum malum quod eis imminebat cognoverint et intellexerint, aedificium reliquerunt, et ipsi quoque super faciem totius terrae dispersi sunt.
37 Et cessaverunt aedificare urbem et turrim; propterea vocavit locum illum Babel, quia ibi confudit Dominus linguam universae terrae; ecce erat ad orientem terrae Senar.

38 Et quod ad turrim quam aedificaverunt filii hominum, aperuit terra os suum et deglutivit tertiam partem eius, et descendit ignis de caelo et combussit tertiam partem alteram, et tertia pars relicta est usque in hunc diem, et est de parte quae erat in altum, et ambitus eius est trium dierum itinere.
39 Et multi filii hominum mortui sunt in turri illa, populus innumerabilis.

CAPITULUM X

1 Et mortuus est Phaleg filius Heber in diebus illis, anno quadragesimo octavo vitae Abram filii Thare. Et fuerunt omnes dies Phaleg ducenti triginta novem anni.
2 Et cum Dominus dispersisset filios hominum propter peccatum eorum apud turrim, ecce dispersi sunt in multas partes, et omnes filii hominum dispersi sunt in quattuor partes terrae.
3 Et omnes familiae factae sunt unaquaeque secundum linguam suam, terram suam, aut urbem suam.
4 Et aedificaverunt filii hominum multas urbes secundum familias suas, in omnibus locis quo venerunt, et in tota terra ubi eos disperserat Dominus.
5 Et quidam ex eis urbes aedificaverunt in locis unde postea exstirpati sunt, et has urbes nominibus suis, vel nominibus liberorum suorum, vel secundum eventus proprios, appellaverunt.
6 Et filii Japheth, filii Noachi, ierunt et aedificaverunt sibi urbes in locis ubi dispersi erant, et omnes urbes suas secundum nomina sua appellaverunt; et filii Japheth divisi sunt super faciem terrae in multas partes et linguas.
7 Et hi filii Japheth secundum familias suas: Gomer, Magog, Medai, Javan, Tubal, Mosoch et Tiras; hi filii Japheth secundum generationes suas.
8 Et filii Gomer, secundum urbes suas, fuerunt Franchum, qui habitant in terra Franceza, iuxta flumen Franceza, iuxta flumen Senah.
9 Filii autem Rephath sunt Bartonim, qui habitant in terra Bartonia iuxta flumen Leda, quod exit aquas suas in mare magnum Gihon, quod est Oceanus.
10 Et filii Tugarma decem familiae sunt, et haec sunt nomina eorum: Buzar, Parzunac, Balgar, Elicanum, Ragbib, Tarki, Bid, Zebuc, Ongal et Tilmaz; omnes hi diffusi sunt et sedem in septentrione constituerunt et sibi urbes aedificaverunt.
11 Appellaveruntque urbes suas nominibus suis; hi sunt qui habitaverunt iuxta flumina Hithla et Italac usque in diem hanc.
12 Familiae autem Angoli, Balgar et Parzunac habitant iuxta magnum flumen Dubnee; et nomina urbium earum secundum nomina sua sunt.
13 Filii autem Iavan sunt Iavanitae qui habitant in terra Macdoniae, et filii Medariae sunt Orelum qui habitant in terra Curson, et filii Tubal qui habitant in terra Tuscana iuxta flumen Pashiah.
14 Filii autem Mosoch fuerunt Sebashniti, et filii Tirae fuerunt Rusash, Chushniti, et Ongoliti; omnes hi abierunt, et aedificaverunt sibi urbes; hae sunt urbes quae sitae sunt iuxta mare Iabus, iuxta flumen Cura, quod influit in flumen Tragan.
15 Et filii Elisae sunt Almanim, et ipsi quoque abierunt et sibi urbes aedificaverunt; hae sunt urbes sitae inter montes Iob et Shibathmo; et ex eis erant homines Lumbardi qui habitant contra montes Iob et Shibathmo, et terram Italiae vicerunt et ibi manserunt usque ad hunc diem.
16 Filii Cetthim autem sunt Romim, qui habitant in valle Canopiae iuxta flumen Tibreu.
17 Filii autem Dudonim habitant in civitatibus maris Gihon, in terra Bordna.
18 Hae sunt familiae filiorum Japheth secundum urbes et linguas suas, quando dispersi sunt post turrim, et vocaverunt urbes suas secundum nomina sua et occasiones suas; et haec sunt nomina omnium urbium eorum secundum familias suas, quas aedificaverunt in diebus illis post turrim.
19 Filii autem Cham: Cush, Aegyptus, Phut et Chanaan, secundum generationes et urbes suas.
20 Omnes isti abierunt et aedificaverunt sibi urbes sicut invenerunt loca sibi apta, appellantesque urbes suas secundum nomina patrum suorum, Chus, Aegyptum, Phut et Chanaan.
21 Filii autem Aegypti sunt Ludim, Anamim, Lehabim, Nephtuchim, Pathrusim, Caslucim et Caphturim, septem familiae.
22 Omnes isti habitant iuxta fluvium Nihor, quod est torrentem Aegypti: et aedificaverunt sibi civitates, appellantes eas nominibus suis.
23 Filii autem Phathrus et Casloch iunxerunt uxores inter se, et ab eis egressi sunt Philisthim, et Azathim, et Gerarim, et Gethim, et Accaronim, quinque familiis; hi quoque aedificaverunt sibi urbes, et appellaverunt civitates suas secundum nomina patrum suorum usque in diem hanc.
24 Et aedificaverunt sibi filii Chanaan urbes, et appellaverunt earum nominibus suis, undecim urbes, et innumerabiles alias.
25 Quattuor viri de cognatione Cham abierunt in terram deserti; haec nomina quattuor virorum: Sodoma, Gomorrha, Adama et Seboim.
26 Et hi viri aedificaverunt sibi quattuor urbes in terra planitiei, vocaveruntque nomina urbium suarum secundum nomina sua.
27 Et habitaverunt in urbibus illis ipsi et liberi eorum et omnes qui ad eos pertinebant, et creverunt et multiplicati sunt valde et in pace habitaverunt.
28 Abiitque Seir filius Hur, filii Hevi, filii Chanaan, et invenit vallem e regione montes Pharan, et aedificavit civitatem ibi, et habitavit ibi ipse et septem filii eius et domus eius: vocavitque civitatem, quam aedificavit, Seir secundum nomen suum; haec est terra Seir usque in hodiernum diem.
29 Hae sunt cognationes filiorum Cham secundum linguas et urbes suas, quando dispersi sunt in terras suas post turrim.
30 Et de filiis Sem filii Noë, patris omnium filiorum Heber, etiam venerunt et aedificaverunt sibi urbes in locis ubi dispersi erant, vocaveruntque urbes suas nominibus suis.
31 Filii autem Sem fuerunt Elam, Assur, Arpachshad, Lud et Aram; et aedificaverunt sibi urbes, et vocaverunt nomina omnium urbium suarum secundum nomina sua.
32 Assur autem filius Sem et filii eius et domus eius egressi sunt in tempore illo, multitudo eorum magna valde,

et abierunt in terram longinquam quam invenerunt, et invenerunt vallem valde amplam in terra quam ingressi sunt, et aedificaverunt sibi quattuor civitates, et vocaverunt eas secundum nomina sua et eventus suos.
33 Et haec sunt nomina urbium quas aedificaverunt filii Assur: Nineva, Resen, Chalach et Rohobother; et filii Assur habitaverunt ibi usque in diem hanc.
34 Abierunt autem filii Aram, et aedificaverunt sibi civitatem, vocaveruntque nomen urbis Hus, nomine fratris sui primogeniti, et habitaverunt in ea: haec est terra Hus usque in diem hanc.
35 Et anno secundo post turrim, vir de domo Assyriorum, nomine Bela, surrexit de terra Ninevae, ut moraretur cum domo sua, ubicumque inveniret locum; et venerunt usque ad oppida civitatum planitiei, quae erant contra Sodomam, et habitaverunt ibi.
36 Surrexitque vir, et aedificavit ibi civitatem parvam, vocavitque nomen eius Bela, nomine suo Bela; haec est terra Segor usque in hodiernum diem.
37 Hae autem sunt familiae filiorum Sem secundum linguam et urbes suas, postquam dispersi sunt super terram post turrim.
38 Et omne regnum, urbs, et familia filiorum Noe aedificavit sibi multas urbes post haec.
39 Et constituerunt praefecturas in omnibus urbibus suis, ut regerentur secundum praecepta sua; sic fecerunt omnes familiae filiorum Noe in perpetuum.

CAPUT XI

1 Nemrod autem filius Chus habitabat in terra Sennaar, et regnavit super eam, et habitavit ibi, et aedificavit urbes in terra Sennaar.
2 Et haec sunt nomina quattuor urbium quas aedificavit, et vocavit earum nomina secundum res quae acciderunt eis in aedificatione turris.
3 Appellavitque primam Babel, dicens: Quia ibi confudit Dominus linguam universæ terrae; et nomen secundae appellavit Erec, eo quod inde dispersisset eos Deus.
4 Tertium autem vocavit Eched, dicens magnum ibi bellum gestum esse; quartum vero vocavit Chalnah, quia ibi consumpti sunt principes eius et viri fortes, et Dominum afflixerunt, rebellaverunt et praevaricati sunt contra eum.
5 Et cum Nimrod aedificavisset has urbes in terra Shinar, collocavit in eis reliquias populi sui, principes suos et fortes viros qui remanserant in regno suo.
6 Et Nimrod habitavit in Babele, et ibi regnum suum super reliquos subditos suos renovavit, et regnavit secure, et subditi et principes Nimrodi nomen eius Amraphel vocaverunt, dicentes ad turrim principes et homines eius per opera eius cecidisse.
7 Et hoc non obstante, Nimrod ad Dominum non rediit, et in impietate perseveravit et impietatem docuit filiis hominum; et Mardon, filius eius, peior erat quam patre suo, et perrexit addere abominationibus patris sui.
8 Et peccare fecit filios hominum, ideo dictum est: Ab impiis exit impietas.
9 Eo tempore bellum erat inter familias filiorum Cham, quia habitabant in civitatibus quas aedificaverant.
10 Et abiit Chedorlaomer, rex Elam, a familiis filiorum Ham, et pugnavit cum eis et subiit eos, et ivit ad quinque civitates planitiei et pugnavit contra eas et subiit eas, et erant sub potestate eius.
11 Et duodecim annis ei servierunt, et vectigal annuum reddebant.
12 Eo tempore mortuus est Nachor filius Serug, anno quadragesimo nono vitae Abram filii Thare.
13 Anno quinquagesimo vitae Abram filii Thare, egressus est Abram de domo Noë, et venit in domum patris sui.
14 Abram autem cognovit Dominum, et ambulavit in viis et praeceptis eius, et erat Dominus Deus eius cum eo.
15 Et Terah pater eius erat in diebus illis, adhuc dux exercitus regis Nemrod, et adhuc sequebatur deos alienos.
16 Et venit Abram in domum patris sui, et vidit duodecim deos stantes ibi in templis suis, et iratus est Abram cum vidit idola illa in domo patris sui.
17 Et dixit Abram, Ut vivit Dominus, non manebunt hae imagines in domo patris mei; sic faciet mihi Dominus qui creavit me, si non confringam eas omnes tribus diebus.
18 Abram autem abiit ab eis, et ira exarsit in eo. Festinavitque Abram, et abiit de cubiculo in atrium patris sui exterius, invenitque patrem suum sedentem in atrio, et omnes servos suos cum eo. Venit ergo Abram, et sedit coram eo.
19 Et interrogavit Abram patrem suum, dicens, Pater, dic mihi ubi est Deus qui creavit caelum et terram, et omnes filios hominum super terram, et qui creavit te et me. Et respondit Terah filio suo Abram et dixit, Ecce, qui nos creaverunt, omnes nobiscum sunt in domo.
20 Et dixit Abram patri suo: Domine mi, ostende mihi ea; et introduxit Terah Abram in cubiculum atrii interioris, et vidit Abram, et ecce totum cubiculum plenum erat diis ligneis et lapidibus, duodecim statuis magnis et aliis minoribus quam illis innumerabilibus.
21 Et dixit Terah ad filium suum: Ecce hi sunt qui omnia quae vides super terram fecerunt, et qui me et te et omnem genus humanum creaverunt.
22 Adoravitque Terah deos suos, et abiit ab eis, et Abram, filius eius, abiit cum eo.
23 Cum autem abiisset Abram ab eis, ivit ad matrem suam et sedit coram illa, et dixit matri suae: Ecce, ostendit mihi pater meus eos qui fecerunt caelum et terram, et omnes filios hominum.
24 Nunc igitur festina, et adfer tibi hædum de grege, et coquere ex eo cibum delicatum, ut offeram deis patris mei, oblationem pro eis ad comedendum, fortasse forte ita erit acceptabilis illis.
25 Fecit itaque mater eius, et sumpsit haedum, et coxit ex eo cibum, et adtulit Abram, quem sumpsit Abram cibum a matre sua, et obtulit coram deis patris sui, et accessit ad eos ut comederent; Thare autem pater eius nesciebat.
26 Et vidit Abram die quo sedebat inter eos, quod non habebant vocem, neque auditum, neque motum, et nemo eorum poterat extendere manum suam ad edendum.
27 Abram autem illudebat eis et dixit: “Certe non placuit eis sapor quem paravi, aut fortasse parum erat eis, et ideo comedere noluerunt; ideo cras parabo saporem novum, meliorem et uberiorem quam hunc, ut videam fructum.”
28 Et factum est die altera, Abram praecepit matri suae de cibo sapido, et surrexit mater eius et tulit tres haedos optimos de grege, et coxit ex eis cibum sapidum, qualem

filius eius amabat, et dedit filio suo Abram; et Thare pater eius nesciebat.
29 Tulit itaque Abram pulmenta a matre sua, et adtulit ea coram deis patris sui in cubiculum: accessitque ad eos ut ederent, et posuit coram eis. Sedebat autem Abram coram eis tota die, cogitans forte comederent.
30 Et vidit eos Abram, et ecce nec vocem nec auditum habebant, nec quisquam ex eis extendit manum suam ad cibum ad edendum.
31 Et vespere die illo in domo illa Abram indutus est Spiritu Dei.
32 Et clamavit et dixit: Vae patri meo et huic generationi nequissimae, quorum corda omnia inclinantur ad vanitatem, qui serviunt his simulacris ligneis et lapideis quae neque edere neque olfacere neque audire neque loqui possunt, quibus ora sine sermone, oculis sine visu, auriculis sine auditu, manibus sine sensu, et cruribus quae non moventur; similes illis sunt qui ea fecerunt et qui in eis confidunt.
33 Cum autem vidisset Abram omnia haec, iratus est in patrem suum, et festinavit et arripuit securim in manu sua, et venit in cubiculum deorum, et fregit omnes deos patris sui.
34 Postquam autem confregit statuas, posuit securim in manu dei magni, qui erat ibi coram eis, et egressus est; et Thare pater eius domum venit, audiverat enim ad ostium sonitum percussionis securis; et Thare intravit domum ut sciret quid hoc esset.
35 Audiens autem Thare sonitum securis in cenaculo idolorum, cucurrit ad cenaculum idolorum; et occurrit ei Abram exeunti.
36 Et ingressus est Tharah cubiculum et invenit omnia idola procida et fracta, et securim in manu maioris, quae non fracta erat, et cibos sapidos quos fecerat Abram filius eius adhuc coram eis.
37 Quod cum vidisset Tharah, iratus est vehementer, et festinavit et egressus est de cubiculo ad Abram.
38 Invenitque Abram filium suum adhuc sedentem in domo, et dixit ei: Quid est hoc opus quod fecisti diis meis?
39 Respondit Abram Terah patri suo, et dixit: Non ita est, domine mi, quia obtuli cibos delicatos coram eis; et cum appropinquavissem ad eos cum cibo quem ederent, extendit omnes manus suas ad edendum, antequam extendisset potens manum suam ad edendum.
40 Et vidit Magnus opera eorum quae fecerunt coram eo, et ira eius vehementer exarsit contra eos, et abiit et accepit securim quae erat in domo et venit ad eos et fregit omnes, et ecce securis adhuc est in manu eius sicut vides.
41 Iratusque est Thare in filium suum Abram, cum locutus esset hoc; et dixit Thare ad Abram filium suum, iratus: Quid est hoc indicium quod narrasti? Mendacium loqueris mihi.
42 Estne in his diis spiritus, anima, aut potentia ad faciendum omnia quae mihi dixisti? Nonne lignum et lapis sunt, et ego ipse feci ea? Num mendacium proferre potes, dicens deum magnum, qui erat in medio eorum, percussisse eos? Tu posuisti securim in manibus eius, et dixisti: Ecce percussit eos omnes?
43 Respondit Abram patri suo et dixit ei: Quomodo ergo idolis his colere potes, in quibus non potes quicquam facere? Num idola illa, in quibus confidis, te liberare possunt? Num preces tuas audire possunt cum invocas ea? Num te liberabunt de manibus inimicorum tuorum? Aut pugnabunt pro te contra inimicos tuos, ut servias ligno et lapidi, quae non possunt loqui neque audire?
44 Et nunc certe non est bonum tibi neque filiis hominum qui tibi adhaerent haec facere; tam stulti estis, tam dementes, aut tam ingenio carentes, ut ligno et lapidi serviatis, et hoc modo faciatis?
45 Et obliviscimini Dominum Deum qui fecit caelum et terram, et qui vos creavit in terra, atque ita infertis magnum malum animabus vestris in hac re serviendo lapidi et ligno?
46 Nonne patres nostri in diebus antiquis in hac re peccaverunt, et Dominus Deus universi adduxit super eos aquas diluvii et deluit totam terram?
47 Quomodo autem haec perseverare potestis et colitis diis ligneis et lapideis, qui non possunt audire neque loqui neque liberare vos de calumnia, et ita inducere super vos iram Dei universi?
48 Nunc ergo pater mi abstine ab hoc, et noli inferre malum super animam tuam et animas domus tuae.
49 Festinavitque Abram et exsiluit a facie patris sui et tulit securim de idolo maximo patris sui, qua fregit eam et aufugit.
50 Et Terah, videns omnia quae fecerat Abram, festinavit exire de domo sua, et ivit ad regem et venit coram Nimrod et stetit coram eo, et adoravit regem; et dixit rex: Quid vis?
51 Et dixit: Obsecro te, domine mi, ut audias me. Iam ante quinquaginta annos natus est mihi puer, et sic fecit diis meis, et sic locutus est; nunc ergo, domine mi rex, mitte ad eum, ut veniat coram te, et judicet eum secundum legem, ut liberemur a malo eius.
52 Misit rex tres viros de servis suis, et abierunt et adduxerunt Abram coram rege. Et Nemrod et omnes principes et servi eius die illa sedebant coram eo, et Terah etiam sedebat coram eis.
53 Et dixit rex ad Abram, Quid est hoc quod fecisti patri tuo et diis eius? Respondit Abram regi omnibus verbis quae locutus erat ad patrem suum, et dixit, Deus magnus qui erat cum eis in domo fecit eis, quae audisti.
54 Et dixit rex ad Abram, Num habebant potestatem loquendi et edendi et faciendi sicut dixisti? Respondit Abram regi, dicens: Et si nulla est in eis potestas, cur eis servis et errare facis filios hominum per stultitias tuas?
55 Putasne eos te liberare posse aut parvum aut magnum quicquam facere, ut eis servias? Et cur non sentis Deum totius universi, qui te creavit et in cuius potestate est occidere et servare?
56 O rex stulte, simplex, et ignarus, vae tibi in aeternum.
57 Cogitavi te docere servos tuos viam rectam, sed non fecisti hoc, sed implesti omnem terram peccatis tuis et peccatis populi tui qui secuti sunt viis tuis.
58 Nescisne aut non audivisti, hanc malam quam tu facis, patres nostri in ea peccaverunt in diebus antiquis, et Deus aeternus aquas diluvii adduxit super eos et omnes perdidit, et etiam totam terram propter eos deluit? Et tu et populus tuus nunc exsurgite et facite simile opus hoc, ut deminuatis iram Domini Dei universi et adducatis malum super vos et totam terram?
59 Nunc igitur depone hoc facinus malum quod facis et servi Deo universi, sicut anima tua in manibus eius est, et tunc bene tibi erit.

60 Et si cor tuum improbum verba mea non audiet ut vias tuas malas relinquas et Deo aeterno servias, tunc morieris in ignominia in diebus novissimis, tu, populus tuus et omnes qui tecum coniuncti sunt, sive verba tua audientes sive in viis tuis malis ambulantes.
61 Quod cum finisset Abram loqui coram rege et principibus, elevavit Abram oculos suos ad caelum, et ait: Dominus videt omnes impios, et iudicabit eos.

CAPITULUM XII

1 Audivitque rex verba Abrami, iussit eum in carcerem mitti; et fuit Abram decem dies in carcere.
2 Et post finem dierum illorum, rex iussit ut omnes reges, principes et duces provinciarum diversarum et sapientes convenirent coram eo, et sederent coram eo. Abram autem adhuc erat in carcere.
3 Rex autem ad principes et sapientes dixit: "Num audistis quae fecerit Abram filius Thare patri suo? Haec omnia fecit ei, et iussi ut adduceretur coram me, et haec locutus est; non contradixit eum cor eius, neque commotus est coram me, et ecce nunc in carcere inclusus est?"
4 Tu igitur iudica quale iudicium debeas viro huic qui regem exprobravit; qui locutus est et fecit omnia quae audistis.
5 Qui omnes regi responderunt: "Quicumque regem maculaverit, ligno suspendatur; sed quia omnia quae dixit fecerit et deos nostros contempserit, igne morietur comburetur, quia haec est lex in hac re."
6 Si regi placet hoc facere, iubeat servis suis ut accendant ignem nocte ac die in camino latericio tuo, et deinde virum hunc in eum coniciemus. Et rex fecit ita, et praecepit servis suis ut pararent ignem per tres dies et tres noctes in camino regis, qui est in Casdim; et praecepit eis rex ut tollerent Abram de carcere et educerent eum ut combureretur.
7 Et omnes servi regis, principes, iudices, et satrapae, et omnes habitantes terrae, circiter nongentorum milium virorum, stabant contra fornacem ut viderent Abram.
8 Omnes autem mulieres et parvuli super tecta et turres concurrerunt ut viderent quid ageretur cum Abram, et omnes simul steterunt e longinquo; et non remansit vir qui non venit illa die ut videret rem.
9 Et cum venisset Abram, magi regis et sapientes viderunt Abram, et clamaverunt ad regem, dicentes: Domine Deus noster, certe hic est vir quem scimus fuisse puerum in cuius nativitate stella magna quattuor stellas deglutivit, quas regi iam quinquaginta annis ante nuntiavimus.
10 Et ecce nunc pater eius etiam mandata tua transgressus est et te derisit afferendo tibi alium puerum, quem occidisti.
11 Audiens autem rex verba eorum, iratus est vehementer, et iussit ut Terah ad se adduceretur.
12 Et dixit rex: Audisti quae dixerunt magos? Nunc dic mihi vere, quomodo fecisti; et si verum dixeris, innocens eris.
13 Videns autem ira regis vehementer iratum esse, dixit Thare regi: "Veritatem audivisti, domine mi rex, et recta sunt verba sapientum. Et dixit rex: Quomodo hoc fecisti, ut transgredereris mandata mea, et dares mihi filium, quem non genuisti, et acciperes pretium pro eo?"
Respondit Thare regi: Quia commota est anima mea propter filium meum eo tempore, et sumpsi filium ancillae meae, et duxi eum ad regem.
15 Et ait rex: Quis tibi consilium dedit in hac re? Dic mihi, ne celaveris a me quidquam, et non morieris.
16 Expavit autem Thare vehementer coram rege, et dixit regi: Haran, filius meus primogenitus, mihi hoc consilium dedit; erat autem Haran in diebus illis, quibus natus est Abram, annos natus triginta duos.
17 Sed Haran patri suo nihil admonuit, quia Terah hoc regi dixit ut animam suam a rege liberaret, vehementer enim timebat; et dixit rex ad Terah: Haran filius tuus qui tibi hoc consilium dedit per ignem morietur cum Abram; quia sententia mortis super eum est, quia rebellavit contra voluntatem regis, ut hoc faceret.
18 Et Haran eo tempore propensus erat ad vias Abram sequendas, sed eas intra se celavit.
19 Et dixit Haran in corde suo, Ecce nunc rex cepit Abramum propter haec quae fecit Abram, et erit, si Abram praevalebit regem, sequar eum, si autem rex praevalebit, ego post regem ibo.
20 Et cum haec Terah regi de Haran filio suo locutus esset, rex iussit ut Haran cum Abram comprehenderetur.
21 Et adduxerunt ambos, Abram et Haran fratrem eius, ut mitterent eos in ignem; et omnes habitantes terrae et servi regis et principes et omnes mulieres et parvuli aderant ibi, stantes super eos die illa.
22 Tulerunt autem servi regis Abram et fratrem eius, et spoliaverunt eos omnibus vestibus eorum praeter vestes inferiores quae induti erant.
23 Ligaverunt autem manus et pedes eorum funibus lineis, et sustulerunt eos ministri regis et miserunt ambos in fornacem.
24 Amavit autem Dominus Abram et misertus est eius, et descendit Dominus et liberavit Abram de igne et non combustus est.
25 Omnes autem funiculi quibus eum ligaverant combusti sunt, dum Abram remaneret et ambulabat in igne.
26 Et Aran mortuus est cum eum in ignem misissent, et in cinerem consumptus est, quia non erat cor eius perfectum cum Domino; et viros illos qui eum in ignem miserunt, super eos flamma ignis diffusa est, et combusti sunt, et duodecim viri mortui sunt ex eis.
27 Et ambulavit Abram in medio ignis tribus diebus et tribus noctibus, et viderunt omnes servi regis eum ambulantem in igne, et venerunt et nuntiaverunt regi, dicentes: Ecce vidimus Abram ambulantem in medio ignis, et etiam vestes inferiores quae super eum sunt non sunt combustae, sed funiculus quo ligatus erat, combustus est.
28 Et cum rex audivisset verba eorum, cor eius deficiebat et non credidit eis; itaque misit alios principes fideles ut rem hanc viderent, et illi abierunt et viderunt et narraverunt regi; et surrexit rex ut iret et videret, et vidit Abram ambulantem in medio ignis huc illuc, et vidit corpus Haran ustum, et obstupuit rex vehementer.
29 Et rex iussit Abram extrahere de igne; et accesserunt servi eius ut extraherent eum, et non potuerunt, quia ignis erat circum eos et flamma ascendebat ad eos de camino.
30 Servi autem regis fugerunt, et increpavit eos rex, dicens: Festinate, et educite Abram de igne, ne moriamini.

31 Et accesserunt iterum servi regis ut educerent Abram, et flammae invenerunt eos et combusserunt facies eorum, ita ut octo ex eis mortui sint.
32 Et cum rex vidisset servos suos ignem accedere non posse ne comburerentur, clamavit rex ad Abram: Serve Dei qui es in caelo, egredere de medio ignis et veni huc coram me; et auscultavit Abram voci regis, et egressus est de igne et venit et stetit coram rege.
33 Et cum exiret Abram, viderunt rex et omnes servi eius Abram venientem coram rege, vestibus suis indutis, non enim ustulatae erant, sed funiculus quo ligatus erat ustus erat.
34 Et dixit rex ad Abram, Quomodo non combustus es igni?
35 Abram autem dixit regi: Deus caeli et terrae, in quo confido et qui habet omnia in potestate sua, ipse eripuit me de igne, in quem me proiecisti.
36 Et Haran frater Abrami in cineres combustus est, et corpus eius quaesiverunt, et invenerunt illud consumptum.
37 Octoginta duo annos natus erat Haran, cum mortuus est in igne Casdim. Viderunt autem rex, principes, et habitantes terrae, quod Abram liberatus esset de igne, et venerunt et adoraverunt Abram.
38 Et dixit eis Abram: Nolite mihi adorare, sed Deo mundi qui vos creavit adorate, et illi servite, et in viis eius ite, quia ipse me eripuit de hoc igne, et ipse creavit animas et spiritus omnium hominum, et formavit hominem in utero matris suae, et eduxit eum in mundum, et ipse liberabit eos qui in eum confidunt ab omni dolore.
39 Et visa est res haec mirabilis valde in oculis regis et principum, quod Abram servatus est ab igne et quod Haran combustus est; et dedit rex Abram multa munera et dedit ei duos servos principes de domo regis; nomen unius erat Oni et nomen alterius erat Eliezer.
40 Et omnes reges, principes et servi dederunt Abram multa dona argenti et auri et margaritarum, et dimiserunt eum rex et principes eius, et abiit in pace.
41 Abram autem egressus est in pace a rege, et multi servi regis secuti sunt eum, et accesserunt ad eum circiter trecenti viri.
42 Et rediit Abram die illa, et abiit in domum patris sui, ipse et viri qui sequebantur eum: servivitque Abram Domino Deo suo omnibus diebus vitae suae: et ambulavit in viis suis, et secutus est legem eius.
43 Et ex die illa deinceps Abram inclinavit corda filiorum hominum ut servirent Domino.
44 Duxerunt autem Nachor et Abram uxores filias fratris sui Aran: uxor Nachor Melcha, et nomen uxoris Abram Sarai. Erat autem Sarai uxor Abram sterilis, nec habebat semen in diebus illis.
45 Et post biennium ex quo Abram egressus est de igne, id est anno quinquagesimo secundo vitae eius, ecce rex Nemrod sedebat in Babylone in solio suo, et rex obdormivit et somniavit se stare cum copiis et exercitibus suis in valle contra fornacem regis.
46 Et sustulit oculos suos et vidit virum in similitudine Abram egredientem de camino, et venit et stetit coram rege cum gladio evaginato, et deinde exsiluit ad regem cum gladio suo, cum rex aufugisset a viro, quia timuit; et dum curreret, vir iecit ovum super caput regis, et ovum factum est in magnum flumen.
47 Rex autem somniavit omnes copias suas in flumine illo mersas et periisse, et rex cum tribus viris qui ante eum erant fugit et evasit.
48 Et rex hos viros aspexit, et induti erant vestibus regiis sicut vestes regum, et habebant aspectum et maiestatem regum.
49 Dum autem currebant, iterum flumen in ovum conversus est coram rege, et ex ovo exiit avis pullus quae venit coram rege et volavit ad caput eius et oculum regis eruit.
50 Rex autem contristatus est ob visum hoc, et expergefactus est somno, et spiritus eius turbatus est, et terrorem magnum sensit.
51 Et mane surrexit rex timore perterritus de lecto suo, et iussit omnes sapientes et magos ad se venire, cum rex somnium suum eis narravit.
52 Et sapiens minister regis, nomine Anuki, respondit regi, dicens: Hoc nihil aliud est nisi malum Abram et seminis eius quod exsurget contra Dominum meum et regem in diebus novissimis.
53 Et ecce dies veniet cum Abram et semen eius et filii domus eius bellum agent cum rege meo, et percutient omnes exercitus regis et copias eius.
54 Quod autem ad id quod dixisti de tribus viris quos vidisti similes tibi, et qui effugerunt, hoc significat te solum effugies cum tribus regibus de regibus terrae qui tecum erunt in proelio.
55 Et quod vidisti de flumine quod in ovum conversum est sicut primum, et de avis pullo oculum tuum eruente, hoc nihil aliud significat nisi semen Abrami quod regem in diebus novissimis interficiet.
56 Hoc est somnium regis mei, et haec est interpretatio eius, et somnium verum est, et interpretatio quam tibi dedit servus tuus recta est.
57 Nunc igitur rex mi, certe scis quinquaginta duos annos iam esse ex quo sapientes tui hoc viderunt cum ortus est Abram, et si rex meus permittet Abram vivere in terra, erit detrimento domini mei et regis, omnibus enim diebus quibus Abram vivit, neque tu neque regnum tuum stabilietur, quia hoc notum erat ab initio cum ortus est; et cur non interficiet eum rex meus, ut malitia eius a te servetur in diebus novissimis?
58 Et Nimrod auscultavit voci Anuki, et misit quosdam e servis suis clam ut irent et comprehenderent Abram, et eum adducerent coram rege ut mortem subiret.
59 Et Eliezer, servus Abrami, quem dederat ei rex, erat eo tempore in conspectu regis, et audivit quae consilia dederat Anuki regi, et quae dixit rex ad mortem Abrami inferendam.
60 Et dixit Eliezer ad Abram: "Festina, surge et salva animam tuam, ne per manus regis moriaris, quia sic vidit in somnio de te, et sic interpretatus est Anuki, et sic etiam Anuki regi de te consilium dedit."
61 Et Abram auscultavit voci Eliezer, et Abram festinavit et cucurrit ad domum Noe et filii eius Sem, et se ibi abscondit et locum tutum invenit; et servi regis venerunt ad domum Abram ut quaererent eum, sed non invenire potuerunt eum, et per totam terram quaesiverunt et non inventus est, et ierunt et in omnem partem quaesiverunt et non inveniebatur.

62 Et cum servi regis Abramum invenire non possent, ad regem redierunt, sed ira regis in Abramum sedata est, cum eum non invenissent, et rex rem hanc de Abramo ex animo suo expulit.
63 Et Abram in domo Noe latuit per mensem unum, donec rex rem hanc oblitus est, sed Abram adhuc timebat regem; et Therah venit videre Abram filium suum clam in domo Noe, et Therah magnus valde erat in oculis regis.
64 Et dixit Abram ad patrem suum: "Num nescis quod rex cogitet me interficere et delere nomen meum de terra consilio consiliariorum suorum impiorum?"
65 Nunc autem quem habes hic et quid tibi in terra hac? Surge, eamus simul in terram Chanaan, ut liberemur de manu eius, ne et tu pereas propter eum in novissimis diebus.
66 Nescisne aut non audivisti, non propter amorem Nemrod tibi omnem hunc honorem dare, sed solum propter suum commodum tibi hoc omne bonum largiri?
67 Et si maiora tibi bona fecerit quam haec, profecto haec vanitates mundi sunt, quia divitiae et opes non prodesse possunt in die irae et furoris.
68 Nunc igitur audi vocem meam, et surgamus et eamus in terram Chanaan, procul a laesione Nemrod; et servi Domino qui te creavit in terra, et bene tibi erit; et abice omnia vana quae sequeris.
69 Abram autem desiit loqui, cum respondissent Noë et Sem filius eius Terah, dicentes: Verus est sermo quem locutus est Abram tibi.
70 Et auscultavit Terah voci filii sui Abram, et fecit Terah omnia quae dixit Abram, quia hoc erat a Domino, ne rex interficeret Abram.

CAPUT XIII

1. Tulitque Thare Abram filium suum et Loth filium nepotem suum, filium Haran, et Sarai nurum suam, uxorem Abram filii sui, et omnes animas domus suae et abiit cum eis de Ur Casdim, ut iret in terram Chanaan. Cum autem venerunt usque ad terram Haran, ibi manserunt, quia erat terra optima ad pascua, et sufficiens his qui comitabantur.
2 Viderunt autem homines terrae Haran quod Abram bonus esset et rectus cum Deo et hominibus, et quod Dominus Deus eius esset cum eo; et venerunt quidam de populo terrae Haran et iuncti sunt cum Abram, et docuit eos legem Domini et vias eius; et manserunt isti viri cum Abram in domo eius et adhaeserunt ei.
3 Tribus annis mansit Abram in terra, et post tres annos apparuit Dominus Abramo et dixit ei: Ego sum Dominus qui eduxi te de Ur Casdim, et liberavi te de manibus omnium inimicorum tuorum.
4 Et nunc, si audieris vocem meam et custodieris mandata mea, praecepta mea et leges meas, tum dabo inimicos tuos cadere coram te, et multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli, et mittam benedictionem meam super omnia opera manuum tuarum, et non deerit tibi nihil.
5 Surge nunc, tolle uxorem tuam et omnia quae habes, et vade in terram Chanaan, et mane ibi, et ero tibi ibi Deus, et benedicam te. Surrexitque Abram, et accepit uxorem suam et omnia quae habebat, et abiit in terram Chanaan, sicut dixit ei Dominus; quinquaginta annorum erat Abram cum egressus est de Haran.
6 Abram autem venit in terram Chanaan et habitavit in medio urbis, ibique fixit tabernaculum suum inter filios Chanaan habitantes terrae.
7 Apparuit autem Dominus Abram, cum venisset in terram Chanaan, et dixit ei: Haec est terra quam dedi tibi et semini tuo post te in aeternum: et faciam semen tuum sicut stellas caeli, et semini tuo hereditatem dabo omnes terras quas vides.
8 Et aedificavit Abram altare in loco ubi locutus erat ei Deus, et invocavit ibi nomen Domini.
9 In tempore illo, post tres annos quos habitavit Abram in terra Chanaan, mortuus est Noë, quinquagesimus octavus annus vitae Abram. Fueruntque omnes dies quos vixit Noë nongenti quinquaginta anni, et mortuus est.
10 Abram autem habitavit in terra Chanaan, ipse, uxor eius, et omnia quae habebat, et omnes qui comitabantur eum, et qui advenerant ei de populis terrae; Nachor autem, frater Abram, et Thare pater eius, et Lot filius Aran, et omnes qui cum eis erant, habitaverunt in Aran.
11 Anno quinto habitationis Abram in terra Chanaan recessit Sodomae et Gomorrae et omnes urbes planitiei a manu Chodorlahomor, regis Elam; servierant enim omnes reges urbium planitiei Chodorlahomor duodecim annis et tributum annuum praebebant. Sed in diebus illis, tertio decimo anno, rebellaverunt contra eum.
12 Et decimo anno habitationis Abrami in terra Canaan, fuit bellum inter Nimrod regem Shinar et Kedorlaomer regem Elam; et venit Nimrod ut pugnaret contra Kedorlaomer et ut eum subigeret.
13 Nam Chedorlaomer eo tempore unus ex principibus exercituum Nimrod erat, et cum omnis populus ad turrim dispersus esset et qui supererant etiam dispersi essent super faciem terrae, Chedorlaomer ivit in terram Elam et regnavit super eam et rebellavit contra dominum suum.
14 Et in diebus illis cum Nimrod vidit urbes planitiei rebellasse, venit cum superbia et ira ad bellum contra Chedorlaomer, et Nimrod congregavit omnes principes suos et subditos, circiter septingenta milia virorum, et ivit contra Chedorlaomer, et egressus est Chedorlaomer obviam ei cum quinque milibus virorum, et se paraverunt ad bellum in valle Babelis quae est inter Elam et Shinar.
15 Et omnes reges illi ibi pugnaverunt, et Nimrod et populus eius percussi sunt coram populo Chedorlaomer, et ceciderunt de viris Nimrod circiter sexcenta milia, et Mardon filius regis cecidit in eos.
16 Et Nimrod fugit et cum pudore et ignominia in terram suam reversus est, et sub subiectione Chedorlaomer diu fuit, et Chedorlaomer reversus est in terram suam et misit principes exercitus sui ad reges qui circa eum habitabant, ad Arioch regem Elasar, et ad Tidal regem Goyim, et foedus cum eis pepigit, et omnes oboediebant mandatis eius.
17 Et erat in quinto decimo anno habitationis Abram in terra Chanaan, septuagesimus annus vitae Abram, et apparuit Dominus Abram in anno illo et dixit ad eum, Ego sum Dominus qui eduxi te de Ur Casdim ut darem tibi terram hanc in hereditatem.
18 Nunc ergo ambula coram me et esto perfectus et observa mandata mea, quia tibi et semini tuo dabo terram hanc in hereditatem, a flumine Aegypti usque ad fluvium magnum Euphraten.

19 Et ad patres tuos in pace et in senectute bona venies, et quarta generatio revertetur huc in terram hanc et possidebit eam in aeternum; et aedificavit Abram altare, et invocavit nomen Domini qui apparuerat ei, et obtulit sacrificia super altare Domino.
20 Eo tempore Abram rediit et ivit in Haran ut videret patrem suum et matrem et domum patris sui; et reversus est Abram et uxor eius et omnia quae habebat in Haran, et habitavit Abram in Haran quinque annis.
21 Et multi viri Haran secuti sunt Abram, fere septuaginta duo viri; et docuit eos Abram legem Domini et vias eius, et docuit eos cognoscere Dominum.
22 In diebus illis apparuit Dominus Abram in Haran, et dixit ad eum: Ecce locutus sum tibi ante viginti annos, dicens:
23 Egredere de terra tua, et de nativitate tua, et de domo patris tui, veni in terram quam monstravi tibi, ut darem eam tibi et filiis tuis, quia ibi benedicam tibi, et faciam te in gentem magnam, et magnificabo nomen tuum, et benedicentur in te tribus terrae.
24 Nunc igitur surge, egredere hinc, tu et uxor tua, et omnia quae sunt tua, universi qui nati sunt in domo tua, et cunctæ animae quas creavisti in Haran, et educ eas tecum hinc, et ascende ut revertaris in terram Chanaan.
25 Surrexitque Abram, et cepit Sarai uxorem suam, et omnia quae habebat, et omnes qui nati sunt ei in domo sua, et animas quas fecerant in Haran; et egressi sunt ut irent in terram Chanaan.
26 Abram abiit et reversus est in terram Chanaan iuxta verbum Domini, et ivit cum eo Lot filius fratris sui Aran, septuaginta quinque annorum erat Abram cum egressus est de Haran ut rediret in terram Chanaan.
27 Et venit in terram Chanaan iuxta verbum Domini ad Abram, et posuit tabernaculum suum et habitavit in campo Mambre, et cum eo Lot filius fratris sui, et omnia quae possidebat.
28 Et iterum apparuit Dominus Abram, et dixit: Semini tuo dabo terram hanc. Qui aedificavit ibi altare Domino, qui apparuerat ei, quod est usque in hodiernum diem in quercetibus Mambre.

CAPITULUM XIV

1 In diebus illis erat in terra Sennaar vir sapiens, et intellegens omni sapientia, et pulchrus aspectu; erat autem pauper et egens; nomen eius Rikayon, et pauper erat ad se sustentandum.
2 Et constituit ire in Aegyptum, ad Oswirim filium Anom regem Aegypti, ut ostenderet regi sapientiam suam; fortasse inveniret gratiam in conspectu eius, ut eum erigeret et sustentaret; et sic fecit Rikayon.
3 Et cum Rikayon in Aegyptum venisset, incolas Aegypti de rege interrogavit, et incolae Aegypti ei narraverunt morem regis Aegypti, nam tunc mos erat regis Aegypti ut ex palatio suo exiret et foris videretur uno tantum die in anno, et post hoc rex rediret ad palatium suum ut ibi maneret.
4 Et die qua rex proficiscebatur iudicium in terra protulit, et omnis qui litem habebat ad regem veniebat illa die ut petitionem suam obtineret.
5 Cum autem Rikayon de consuetudine Aegyptiaca audisset, nec se in conspectum regis venire posse, vehementer doluit et valde contristatus est.
6 Vespere autem Rikayon egressus domum dirutam invenit, olim pistrinum in Aegypto, et ibi totam noctem mansit cum amaritudine animi et fame angustus, et somnus ab oculis eius remotus est.
7 Rikayon autem secum cogitabat quid in oppido ageret donec rex appareret, et quomodo se ibi sustentare posset.
8 Et mane surgens ambulavit, et occurrit in via sua illis qui vendebant olera et varia genera seminum quae incolis praebebant.
9 Et Rikayon idem facere voluit ut victum in urbe acciperet, sed ignarus erat consuetudinis populi, et erat quasi caecus inter eos.
10 Et abiit et emi olera ut ea venderet ad sustentationem suam, et congregata est turba circa eum et deridebant eum, et acceperunt ab eo olera eius et nihil reliquerunt ei.
11 Et inde surrexit cum amaritudine animae, et suspirans abiit ad pistrinum in quo totam noctem priorem permanserat, et ibi dormivit altera nocte.
12 Et illa nocte iterum cogitavit intra se quomodo se a fame servaret, et consilium excogitavit quomodo agendum esset.
13 Qui mane surgens, callide egit, et abiit et conduxit triginta viros fortes de plebe, portantes arma bellica in manibus, et duxit eos ad sepulcrum Aegypti, et posuit eos ibi.
14 Praecepitque eis, dicens: Haec dicit rex: Confortamini et estote viri fortes, et neminem hic sepeliatur, donec ducenti argentei dentur, et tunc sepeliatur; fecerunt autem illi viri secundum praeceptum Rikayon populo Aegypti toto anno illo.
15 Et intra octo menses Rikayon et viri eius magnas divitias argenti et auri collegerunt, et Rikayon magnam copiam equorum et aliorum animalium cepit, et plures viros conduxit, et dedit eis equos et apud eum manserunt.
16 Et cum annus appropinquaret, tempore quo rex in urbem exiit, omnes incolae Aegypti convenerunt ut loquerentur cum eo de operibus Rikayonis et virorum eius.
17 Egressus est igitur rex die constituto, et convenerunt omnes Aegyptii coram eo, clamantesque ad eum, dicentes:
18 Rex in aeternum vivat. Quid est hoc quod facis in civitate servis tuis, ut non sinas cadaver sepeliri, donec tantum argentum et aurum detur? Num factum est umquam simile huic in universa terra a diebus regum priorum et a diebus Adam usque ad diem hanc, ut mortui non sepelirentur, nisi uno pretio?
19 Scimus consuetudinem regum esse a vivis quotannis tributum accipere, sed tu non solum hoc facis, sed etiam a mortuis quotidie tributum exigis.
20 Nunc autem, rex, hoc amplius ferre non possumus, nam tota civitas ob hanc causam vastata est, et tu nescis?
21 Et cum rex omnia quae locuti erant audivisset, iratus est valde, et ira eius in eo exarsit propter hanc rem, quia nihil de ea sciverat.
22 Et dixit rex: Quis est iste, et ubi est, qui ausus est rem hanc nefariam facere in terra mea, meo nullo iusso? Certe mihi indicabis.

23 Et narraverunt ei omnia opera Rikayonis et virorum eius, et ira regis exarsit, et iussit Rikayonem et viros suos ad se adduci.
24 Et accepit Rikayon circiter mille pueros, filios et filias, et vestivit eos serico et acu pictis, et imposuit eos equos et misit eos regi per viros suos, et accepit etiam magnam copiam argenti et auri et lapidum pretiosorum, et equum fortem et pulchrum, dono regi, quo cum venit coram rege et adoravit eum ad terram; et mirati sunt rex, servi eius et omnes incolae Aegypti de opere Rikayon, et viderunt divitias eius et dona quae attulerat regi.
25 Et regi valde placuit et miratus est de eo; et cum Rikayon coram eo sederet, rex eum de omnibus operibus suis interrogavit, et Rikayon omnia verba eius sapienter locutus est coram rege, servis eius et omnibus incolis Aegypti.
26 Et audito rege verba Rikaionis et sapientiam eius, invenit Rikaion gratiam in oculis eius, et inventus est gratia et benignitas ab omnibus servis regis et ab omnibus incolis Aegypti, propter sapientiam et orationes excellentes, et ex illo tempore eum vehementer amaverunt.
27 Responditque rex et dixit ad Rikaion: Non vocaberis amplius nomen tuum Rikaion, sed Pharao erit nomen tuum, quia tributum a mortuis exegisti; et vocavit nomen eius Pharao.
28 Rex autem et subditi eius Rikayonem propter sapientiam eius dilexerunt, et cum omnibus incolis Aegypti consilium tulerunt ut eum praefectum sub rege constituerent.
29 Feceruntque ita omnes habitantes Aegypti et sapientes eius, et factum est quasi lex in Aegypto.
30 Et Rikayonem pharaonis praefectum sub Oswiro rege Aegypti constituerunt, et Rikayon pharao Aegypto praeerat, quotidie iustitiam toti urbi tribuens, sed Oswiro rex populum terrae uno die anni, cum exiret ut appareret.
31 Et Rikayon Pharao astute regimen Aegypti usurpavit, et tributum ab omnibus Aegypti incolis exegit.
32 Omnes autem incolae Aegypti dilexerunt Rikayonem Pharaonem valde, et decreverunt edictum ut omnes reges qui regnaturus esset super eos et semine eorum in Aegypto, "Farah" appellarentur.
33 Itaque omnes reges qui regnaverunt in Aegypto ab illo tempore deinceps appellati sunt Pharaoh usque ad hanc diem.

CAPITULUM XV

1 Et facta est in anno illo fames gravis per terram Chanaan, et non poterant vivere incolae terrae propter famem enim gravissima erat.
2 Abram autem et omnes qui eius erant surrexerunt et descenderunt in Aegyptum propter famem, et cum ad torrentem Aegypti pervenissent, ibi aliquantum temporis manebant ut quiescerent a lassitudine itineris.
3 Et Abram et Sarai ambulabant ad finem torrentis Aegypti, et vidit Abram uxorem suam Sarai quod esset pulchra valde.
4 Dixit autem Abram ad Sarai uxorem suam: Quia creavit te Deus tam pulchro vultu, timeo Aegyptios ne forte interficiant me et auferant te: non enim timor Dei est in his locis.
5 Verumtamen hoc facies, dic omnibus qui te rogaverint te sororem meam esse, ut bene mihi sit, et vivamus et non moriamur.
6 Ita praecepit Abram omnibus qui venerant cum eo in Aegyptum propter famem; etiam Loth, nepoti suo, praecepit, dicens: Si te interrogaverint Aegyptii de Sarai, dic eam sororem Abrami.
7 Et tamen Abram, his omnibus mandatis, non eis confidit, sed cepit Sarai et posuit eam in arca et inter vasa eorum abscondit, quia Abram valde sollicitus erat de Sarai propter malitiam Aegyptiorum.
8 Et surrexit Abram et omnes qui erant cum eo e torrente Aegyptus et venerunt in Aegyptum; et vix portas urbis ingressi erant, cum custodes surrexerunt ad eos dicentes, Date decimas regi ex his quae habetis, et tunc ingrediamini urbem; et fecerunt ita Abram et qui cum eo erant.
9 Abram autem et populus qui cum eo erat venerunt in Aegyptum; et cum venissent, attulerunt arcam in qua Sarai abscondita erat; et Aegyptii viderunt arcam.
10 Et accesserunt servi regis ad Abram, dicentes: Quid habes hic in arca hac quam non vidimus? Aperi arcam et decimam partem omnium quae in ea sunt da regi.
11 Et dixit Abram, Arca hanc non aperiam, sed omne quod postulas in ea, dabo. Et responderunt ministri Pharaonis Abram, dicentes, Arca lapidum pretiosorum est, da nobis decimam eius.
12 Dixit Abram: “Omnia quae desideras, tibi dabo; sed arcam ne aperias.”
13 Et servi regis compresserunt Abram, et pervenerunt ad arcam et aperuerunt eam vi, et viderunt, et ecce mulier pulchra in arca.
14 Et cum ministri regis Sarai viderunt, pulchritudine eius admiratione permoti sunt, et omnes principes et ministri Pharaonis convenerunt ut Sarai viderent, quia erat pulchra valde. Et cucurrerunt ministri regis et narraverunt Pharaoni omnia quae viderant, et laudaverunt Sarai regi; et Pharao iussit eam adduci, et mulier venit coram rege.
15 Et vidit Pharao Sarai, et placuit ei vehementer, et placuit pulchritudine eius, et rex valde gavisus est propter eam, et dedit dona iis qui ei nuntium de ea attulerant.
16 Et adducta est mulier in domum Pharaonis, et luxit Abram propter uxorem suam, et oravit Dominum ut liberaret eam de manu Pharaonis.
17 Sarai quoque illo tempore oravit et dixit: Domine Deus, tu dixisti Domino meo Abram ut iret de terra sua et de domo patris sui in terram Chanaan, et promisisti te benefacturum ei si mandata tua exsequeretur; nunc ecce, fecimus quod nobis mandasti, et reliquimus terram nostram et familias nostras, et ivimus ad terram alienam et ad populum quem antea non cognoveramus.
18 Et venimus in terram hanc ut famem evitaremus, et haec mala adversitas mihi accidit; nunc igitur, Domine Deus, libera nos et salva nos de manu huius exactoris, et beneface nobis propter misericordiam tuam.
19 Exaudivitque Dominus vocem Sarai, et misit Dominus angelum ad liberandum Sarai de manu Pharaonis.
20 Venitque rex, et sedit coram Sarai, et ecce angelus Domini stabat super eos, et apparuit Sarai, et dixit ei: Noli timere, quia audivit Dominus preces tuas.
21 Ingressusque rex ad Sarai, dixit ei: Quis est ille homo qui te huc adduxit? Illa respondit: Frater meus est.

22 Et dixit rex, Incumbit nobis eum magnificare, extollere et facere ei omne bonum quod praeceperis nobis; et eo tempore misit rex ad Abram argentum et aurum et lapides pretiosos abundantes, cum pecoribus, servis et ancillis; et iussit rex adducere Abram, et sedit in atrio domus regis, et exaltavit rex Abram valde nocte illa.
23 Et accessit rex ut loqueretur ad Sarai, et extendit manum suam ut tangeret eam, et percussit eum angelus vehementer, et territus est et quievit quominus attingeret eam.
24 Et cum appropinquaret rex ad Sarai, percussit eum angelus in terram, et fecit ita ei tota nocte, et expavit rex.
25 Et percussit angelus nocte illa omnes servos regis, et omnem domum eius, propter Sarai, et factus est planctus magnus nocte illa in populo domus Pharaonis.
26 Videns autem Pharao malum quod accidisset sibi, ait: Certe propter mulierem hanc mihi accidit hoc. Et secessit ab ea longius, et locutus est ei verba blanda.
27 Dixit autem rex ad Sarai: Indica mihi de viro cum quo venisti huc. Respondit Sarai: Vir meus est, et dixi tibi quia frater meus est. Timebam enim ne forte interficeres eum scelere.
28 Et rex se a Sarai detinuit, et plagae angeli Domini cessaverunt ab eo et ab domo eius; et Pharao cognovit quod percussus esset propter Sarai, et obstupuit rex vehementer.
29 Mane autem facto, rex vocavit Abram, et dixit ei: Quid hoc fecisti mihi? Quare dixisti: Soror mea est? Quare eam accepi mihi in uxorem? Et ecce haec gravis plaga in me et in domum meam venit.
30 Nunc igitur, ecce uxor tua, accipe eam, et vade de terra nostra, ne forte omnes moriamur propter eam. Accepit quoque Pharao plura pecora, servos et ancillas, et argentum et aurum, ut daret Abram; reddidit autem illi Sarai uxorem suam.
31 Tulit autem rex puellam quam genuerat de concubinis suis, et dedit eam Sarai in ancillam.
32 Dixit autem rex ad filiam suam: Melius est te, filia mea, ancillam esse in domo viri huius quam dominam esse in domo mea, postquam vidimus malum quod accidit nobis propter mulierem hanc.
33 Surrexit autem Abram, et abiit ex Aegypto ipse et omnia quae habebat; et Pharao iussit ut comitarentur eum et omnes qui cum eo venerant.
34 Abramque rediit in terram Chanaan, ad locum ubi altare fecerat, ubi prius tentorium suum fixerat.
35 Sed et Lot filius Aran, fratris Abram, habebat pecora et armenta et tabernacula valde magna; quia benedixerat eis Dominus propter Abram.
36 Et cum Abram habitaret in terra, rixati sunt pastores Lot cum pastoribus Abram, quia possessio eorum erat nimis magna ut manerent simul in terra, et non poterat terra eos sustinere propter pecora eorum.
37 Et cum pastores Abrami irent ad pascendum gregem suum, nolebant intrare agros populi terrae, sed pecora pastorum Loth aliter fecerunt, nam permissa sunt eis pascere in agris populi terrae.
38 Et vidit populus terrae factum hoc quotidie, et venerunt ad Abram et rixati sunt cum eo propter pastores ovium Loth.
39 Dixit autem Abram ad Lot: Quid mihi fecisti, ut me contemptum faceres habitatoribus terrae? Pastori tuo imperasti ut pascat pecora tua in agris alienorum? Scisne quod peregrinus sim in terra hac inter filios Chanaan? Quare ergo mihi hoc facis?
40 Abram autem iurgiabatur cum Lot propter hoc quotidie, sed Lot non audiebat Abram, et perrexit facere similiter et venerunt incolae terrae et nuntiaverunt Abram.
41 Dixit autem Abram ad Lot: Usquequo ero mihi offendiculum habitatoribus terrae? Ne ultra sit iurgium inter me et te, quoniam fratres sumus.
42 Recede autem a me, et vade, eligeque locum ubi habites, ubi et pecora tua et omnia quae pertinent ad te: procul a me manebis, et tu et domus tua.
43 Noli enim timere discedere a me. Si quis tibi nocuerit, hoc mihi indica, et causam tuam ex eo vindicabo; tantum discede a me.
44 Cum autem locutus esset Abram omnia verba haec ad Lot, surrexit Lot et elevavit oculos suos contra campum Iordanis.
45 Et vidit totum locum illum irrigatum esse, et bonum hominibus, praeterquam quod pascua pecoribus praebebat.
46 Et abiit Lot ab Abram illuc, et ibi fixit tabernaculum suum et habitavit in Sodomis, divisique sunt ab invicem.
47 Habitavitque Abram in campestribus Mambre, quae sunt in Hebron, et fixit ibi tabernaculum suum; et mansit Abram in loco illo annis multis.

CAPUT XVI

Eo tempore misit Chodorlaomer rex Elam ad omnes reges finitimos, ad Nemrod regem Sennaar, qui tunc erat sub potestate eius, et ad Thadal regem Goyim, et ad Arioch regem Elasar, quibuscum fœdus pepigit, dicens: Ascendite ad me et auxilium ferte, ut percutiamus omnes civitates Sodomorum et habitantes eius, quoniam tredecim annis rebellaverunt contra me.
2 Ascenderunt autem quattuor reges cum omnibus castris suis, fere octingenta milia virorum, et abierunt sicut fuerant, et percusserunt omnes viros quos invenerunt in via sua.
3 Egressique sunt quinque reges Sodomorum et Gomorrhae, Shinab rex Adamae, Semeber rex Seboim, Bara rex Sodomorum, Bersa rex Gomorrhae, et Bale rex Segor, in occursum eorum; et convenerunt omnes in valle Siddim.
4 Novem autem reges isti bellum gesserunt in valle Siddim; victi sunt autem reges Sodomorum et Gomorrhae coram regibus Elam.
5 Vallis autem Siddim plena erat puteis calcis, et reges Elam persecuti sunt reges Sodomorum, et reges Sodomorum cum castris suis fugerunt et in puteos calcis ceciderunt, et omnes qui supererant ad montem abierunt pro salute, et quinque reges Elam post eos venerunt et persecuti sunt eos usque ad portas Sodomorum, et ceperunt omnia quae erant in Sodomis.
6 Et direperunt omnes urbes Sodomorum et Gomorrhae, et ceperunt etiam Loth, filium fratris Abrami, et bona eius, et ceperunt omnes possessiones urbium Sodomorum, et abierunt; et vidit Unich, servus Abrami, qui erat in proelio, et narravit Abramo omnia quae fecerant reges urbibus Sodomorum, et quod Loth ab eis captus est.
7 Et audivit hoc Abram, et surrexit cum circiter trecentis et duodeviginti viris qui cum eo erant, et persecutus est reges illos nocte illa et percussit eos, et ceciderunt omnes coram

Abram et viris eius, et nemo superfuit nisi quattuor reges qui fugerunt, et abierunt singuli per viam suam.
8 Reduxitque Abram omnem possessionem Sodomorum, et reduxit etiam Lot et possessionem eius, uxores et parvulos et omnia quae possidebant, ita ut Lot nihil defuisset.
9 Et cum a caede regum illorum rediisset, ipse et viri eius transierunt vallem Siddim, ubi reges inter se bellum gesserant.
10 Egressusque est Bera rex Sodomorum, et reliqui viri eius qui cum eo erant, de puteis calcis, in quas ceciderant, ut occurrerent Abram et viris eius.
11 Egressus est ergo Adonisedec rex Hierosolymorum, ipse erat Sem, cum viris suis in occursum Abram et populi eius, cum pane et vino, et manserunt simul in valle Melech.
12 Benedixitque Adonisedec Abram, et dedit ei decimas partes de omnibus quae attulerat de praeda inimicorum suorum, quia Adonisedec erat sacerdos coram Deo.
13 Et omnes reges Sodomorum et Gomorrhae qui erant ibi, cum servis suis, appropinquaverunt ad Abram et rogaverunt eum ut redderet illis servos suos quos captivos ceperat, et sibi omnes possessiones sumeret.
14 Respondit Abram regibus Sodomorum, dicens: Vivit Dominus, qui creavit caelum et terram, et qui eripuit animam meam de omni tribulatione, et qui eripuit me hodie de inimicis meis, et tradidit eos in manus meas: non accipiam quicquam quod ad te pertinet, ne forte gloriemini cras dicens: Abram dives factus est divitiis nostris, quas servavit.
15 Quia dixit mihi Dominus Deus meus, in quo confido: Nihil tibi deerit, quia benedicam tibi in omnibus operibus manuum tuarum.
16 Nunc igitur ecce omnia quae tua sunt, tolle et vade; vivit Dominus, quod non accipiam a te ab anima viventi usque ad corrigiam calceamenti aut filum, exceptis impensis ciborum eorum qui mecum ierunt ad proelium, et partibus virorum qui venerunt mecum, Anar, Ascol et Mambre, ipsi et viri eorum, et qui remanserunt ad custodiendum sarcinas, ipsi accipient partem suam de praeda.
17 Reges autem Sodomorum Abramo dederunt secundum omnia quae dixerat, coegeruntque eum ut acciperet ex omnibus quae voluerat, sed noluit.
18 Dimisit quoque reges Sodomorum et reliquos viros eorum, deditque eis praecepta de Loth, et abierunt in loca sua.
19 Dimisit quoque Loth, filium fratris sui, cum substantia sua, et abiit cum eis, et Loth reversus est domum suam Sodomam, Abram autem et populus eius reversi sunt domum suam in campum Mambre, quod est in Hebron.
20 Eo tempore apparuit iterum Dominus Abram in Hebron, et dixit ei: Noli timere, merces tua magna est coram me, quia non derelinquam te, donec multiplicavero te et benedicam te et faciam semen tuum sicut stellas caeli, quae metiri non possunt neque numerari.
21 Et dabo semini tuo omnes terras has quas oculis tuis vides, et dabo eis eas in hæreditatem sempiternam. Esto tantum confortatus et ne timeas, ambula coram me et esto perfectus.
22 Et anno septuagesimo octavo vitae Abram, in illo anno mortuus est Reu, filius Phaleg. Et fuerunt omnes dies Reu ducenti triginta novem anni, et mortuus est.
23 Et Sarai filia Aran, uxoris Abram, erat sterilis in diebus illis; non peperit Abram filium neque filiam.
24 Videns autem quod non pareret liberos, tulit Agar ancillam suam, quam dederat ei Pharao, et dedit eam Abram viro suo in uxorem.
25 Nam Agar omnes vias Sarai, sicut docuit eam, didicit; non defecit in ulla via bona eius.
26 Dixitque Sarai ad Abram: Ecce ancilla mea Agar: ingredere ad eam, ut pariat super genua mea, et habeam ex ea filios.
27 Et post decem annos, quibus Abram habitare in terra Chanaan, octogesimus quintus annus vitae Abram, dedit ei Sarai Agar.
28 Et auscultavit Abram voci Sarai uxoris suae, et accepit Agar ancillam suam. Et venit Abram ad eam, et concepit.
29 Et cum Agar vidisset quod concepisset, gavisa est valde, et domina eius despiciebatur in oculis eius, et dixit intra se, Solum hoc est quod melior sum coram Deo quam Sarai domina mea, quia omnibus diebus quibus domina mea fuit cum domino meo, non concepit, sed me Dominus fecit tam brevi tempore concipere ex eo.
30. Videns autem Sarai quod Agar concepisset ex Abram, zelotypia affectus est ancillae suae. Dixit autem in corde suo: "Non est hoc aliud nisi quod melior me est."
31 Dixit autem Sarai ad Abram: Iniuria mea super te est! Quare eo tempore oraveras coram Domino pro filiis? Quare non pro me orasti ut daret mihi Dominus ex te semen?
32 Et cum loquor ad Agar in conspectu tuo, verba mea despicit, quia concepit, et non dicis ei quidquam; judicet Dominus inter me et te pro eo quod fecisti mihi.
33. Et dixit Abram ad Sarai, Ecce ancilla tua in manu tua est, fac ei quod bonum tibi videtur. Et afflixit eam Sarai, et Agar fugit ab ea in desertum.
34 Invenitque eam angelus Domini in loco ubi fugerat, iuxta puteum, et dixit ei: Noli timere, quia multiplicabo semen tuum, paries enim filium, et vocabis nomen eius Ismaël; nunc igitur revertere ad Sarai dominam tuam, et humiliare sub manu illius.
35 Vocavitque Agar locum putei illius Puteum videntis et videntis; qui erat inter Cades et desertum Bered.
36 Reditaque est Agar tempore illo in domum domini sui, et peperit Agar Abram filium, qui vocavit nomen eius Ismaël. Octoginta sex annorum erat Abram cum genuit eum.

CAPUT XVII

1 Et in diebus illis, anno nonagesimo primo vitae Abram, bellum fecerunt filii Cetthim contra filios Tubal. Quando enim disperserat Dominus filios hominum super faciem terrae, venerunt filii Cetthim et sedem fixerunt in campo Canopiae, et aedificaverunt sibi ibi civitates et habitaverunt iuxta fluvium Tibreu.
2 Et habitaverunt filii Tubal in Tuscana, et termini eorum pervenerunt usque ad flumen Tibreu, et aedificaverunt filii Tubal civitatem in Tuscana, vocaveruntque nomen civitatis Sabina, secundum nomen Sabina filii Tubal patris sui, et habitaverunt ibi usque ad hunc diem.
3 Eo tempore bellum inierunt filii Cetthim contra filios Tubal, et percussi sunt filii Cetthim a facie filiorum

Cetthim. Peccaveruntque ut occiderent eos trecentos septuaginta viros de filiis Tubal.
4 Iuraverunt ergo filii Tubal filiis Cetthim, dicentes: Non sociabitis nobiscum coniuges, neque vir filiam suam dabit ullo de filiis Cetthim.
5 Omnes enim filiae Tubal erant pulchrae in diebus illis, non enim tunc inventae sunt mulieres tam pulchrae quam filiae Tubal in universa terra.
6 Omnes autem qui delectabantur in specie mulierum ibant ad filias Tubal et acceperunt uxores ab eis. Filii autem hominum, reges et principes, qui delectabantur in specie mulierum, acceperunt uxores de filiabus Tubal in diebus illis.
7 Post annos tres, postquam iuraverant filii Tubal filiis Cetthim, se non daturos esse eis filias suas uxores, venerunt de filiis Cetthim fere viginti viri, ut acciperent filias Tubal; et non invenerunt.
8 Nam filii Tubal iuramenta sua servaverunt, non ineuntes cum eis matrimonium, et iuramenta sua non violaverunt.
9 Filii autem Tubal diebus messis ibant in agros suos ut meterent. Congregaverunt autem iuvenes Cetthim et ierunt in urbem Sabina; et tollebant singuli puellas de filiabus Tubal, et pervenerunt in urbes suas.
10 Et audierunt filii Tubal et ierunt ut bellum gererent cum eis, et non potuerunt eos vincere, quia mons erat altus nimis ab eis, et cum viderunt se non posse eos vincere, reversi sunt in terram suam.
11 Et revolutione anni postea egressi sunt filii Tubal et conduxerunt fere decem milia virorum de urbibus quae erant proximae sibi, et profecti sunt ad bellum contra filios Cetthim.
12 Filii autem Tubal bellum ceperunt cum filiis Cetthim, ut vastarent terram eorum et affligerent eos. In hoc bello praevaluerunt filii Tubal filiis Cetthim. Videntes autem filii Cetthim se afflictos esse vehementer, tulerunt filios quos pepererant de filiabus Tubal super murum, qui aedificatus erat, ut essent in conspectu filiorum Tubal.
13 Dixeruntque ad eos filii Cetthim: Num nonne, ex illo tempore usque ad nunc, sicut caro vestra et os vestrum habiti estis ad pugnandum contra filios vestros et filias?
14 Quod audientes filii Tubal cessaverunt bellum gerendum cum filiis Cethim, et abierunt.
15 Et reversi sunt in civitates suas, et congregati sunt filii Cetthim eo tempore et aedificaverunt duas civitates iuxta mare, et appellaverunt unam Purth et alteram Ariza.
16 Abram autem, filius Thare, nonaginta novem annos natus erat.
17 In illo tempore apparuit ei Dominus, et dixit ei: Ponam foedus meum inter me et te, et multiplicabo semen tuum, et hoc est pactum quod ponam inter me et te: circumcidatur omne masculinum, tu et semen tuum post te.
18 Octo dierum natus circumcidetur, et erit pactum hoc in carne vestra in foedus aeternum.
19 Et nunc non vocabitur nomen tuum ultra Abram, sed Abraham, et uxor tua non vocabitur amplius Sarai, sed Sara.
20 Benedicam tibi et tibi, et multiplicabo semen tuum post te, erisque in gentem magnam, regesque ex te egredientur.

CAPITULUM XVIII

1 Surrexit autem Abraham, et fecit omnia quae praeceperat ei Deus: et sumpsit viros domus suae, et eos qui empti erant pecunia sua, et circumcidit eos, sicut praeceperat ei Dominus.
2 Et non remansit ne unus quidem quem non circumcideret, et Abraham et Ismael filius eius circumcisi sunt carne praeputii sui; tredecim annos natus erat Ismael quando circumcisus est carne praeputii sui.
3 Die tertio Abraham egressus est de tabernaculo suo et sedit ad ostium, ut frui posset ardore solis, dum dolorem carnis suae patiebatur.
4 Et apparuit ei Dominus in campo Mambre, et misit tres angelos ministros suos ut visitarent eum, et sedebat ad ostium tentorii, et sustulit oculos suos et vidit, et ecce tres viri venientes e longinquo, et surrexit et cucurrit obviam eis, et incurvavit se eis et introduxit eos in domum suam.
5 dixitque eis si quaeso inveni gratiam in oculis vestris venite et comedite buccellam panis quos coegit eos reversi sunt deditque eis aquam et laverunt pedes suos et posuit eos sub arbore ad ostium tabernaculi
6 Abraham cucurrit, et tulit vitulum tenerrimum et optimum, et festinavit ut mactaret illum, et dedit puero suo Eliezer ad coquendum.
7 Et venit Abraham ad Saram in tabernaculum, et dixit ei, Festina tria sata farinae optimae, commisce et fac placentas ad operiendum ollam carnis, et fecit ita.
8 Abraham autem festinavit et obtulit butyrum et lac, carnem bovis et ovis, et dedit eis edendum antequam satis coqueretur caro vituli, et comederunt.
9 Postquam autem comederunt, dixit unus ex eis ad eum: Revertens veniam ad te tempore isto, vita derelicta, et habebit filium Sara uxor tua.
10 Et viri postea abierunt et abierunt per vias suas, ad loca ad quae missi erant.
11 In diebus illis omnes incolae Sodomorum et Gomorrhae et quinque urbium omnium pessimae erant et peccantes contra Dominum valde et irritaverunt Dominum abominationibus suis, et corroboraverunt senescere abominabiliter et in ignominia coram Domino, et magna erat nequitia et scelera eorum coram Domino in diebus illis.
12 Et habebant in terra sua vallem amplissimam, iter dimidiae diei fere, et in ea fontes aquarum erant et multa herba circum aquam.
13 Et omnes Sodomae et Gomorrae incolae ibant illuc quater in anno, cum uxoribus et liberis et omnibus quae ad eos pertinent, et laetabantur ibi cum tympanis et choris.
14 Et tempore gaudii surrexerunt omnes et amplexi sunt uxores vicini sui, et quidam, filias virgines vicinorum suorum, et fruebantur eis, et unusquisque uxorem et filiam suam in manibus vicini sui vidit et verbum non dixit.
15 Et fecerunt sic a mane usque ad noctem, et postea redibant domum unusquisque vir ad domum suam et mulier ad tentorium suum; sic semper quater in anno faciebant.
16 Cum autem venisset peregrinus in urbes eorum, et adferret res quas emptiverat ut ibi venderet, conveniebant incolae urbium harum, viri et mulieres, pueri, iuvenes et senes, et ibant ad virum et diripebant bona eius, dantes unicuique paululum, donec consumerentur omnes possessiones domini, quas attulerat in terram.
17 Quod si dominus rerum cum eis iurgiaretur, dicens: Quid est hoc opus quod mihi fecistis? Tum ad eum

accedebant singuli, et unusquisque ei ostendebat quod parvum ceperat et irridebat eum, dicentes: Paucum tantum quod mihi dedisti cepi. Et cum hoc ab omnibus audiret, surgebat et discedebat ab eis cum dolore et amaritudine animi, cum omnes surrexissent et persecuti essent eum, et eum ex civitate expellerent cum magno strepitu et tumultu.
18 Vir quidam de regione Elam via incedebat lente, super asinum suum, qui portabat pallium variis coloribus ornatum, qui et funiculo alligatus erat.
19 Vir autem iter faciebat per plateam Sodomorum, cum sol vesperi occasisset, et ibi mansit ut noctaret, sed nemo eum admisit in domum suam; et eo tempore erat Sodomae vir improbus et peritus, vir peritus ad malum faciendum, et nomen eius Hedad.
20 Elevatis oculis, vidit viatorem stantem in platea civitatis, et venit ad eum, et dixit: Unde venis et quo vadis?
21 Et dixit ei vir: "De Hebron iter facio in Elam, ubi habito loco, et cum transirem, sol occasum habuit, et nemo me concessit intrare domum suam, cum panem et aquam, et paleas, et pabulum asino meo habuissem, et nihil mihi deest."
22 Responditque Hedad, et dixit ei: Omnia quae tibi opus sunt, a me dabuntur; in platea autem non pernoctabis.
23 Et duxit Hedad eum in domum suam, et abstraxit pallium asini cum fune, et adduxit omnia in domum suam, deditque asino paleas et pabulum, dum viator comederet et biberet in domo Hedad, et mansit ibi nocte illa.
24 Et mane surrexit viator diluculo ut pergeret iter suum, cum dixit ei Hedad, Expecta, et consola cor tuum frusta panis et postea vade, et fecit vir sic; mansitque apud eum, et ambo comederunt et biberunt simul per diem, cum surrexisset vir ut proficisceretur.
25 Et dixit ei Hedad, Ecce nunc dies declinat, melius tibi est pernoctare ut consoletur cor tuum; et coegit eum ut ibi pernoctaret, et die secundo surrexit mane ut abiret, cum Hedad eum coegit, dicens, Consola cor tuum frusto panis et deinde vade, et mansit et comedit cum eo etiam die secundo, et tum vir surrexit ut iter suum pergeret.
26 Dixitque ei Hedad: Ecce iam dies declinat; mane mecum ut consoleris cor tuum, et mane mane surge, et vade in viam tuam.
27 Et noluit vir manere, sed surrexit et stravit asinum suum, et dum ille strabat asinum suum, dixit uxor Hedad ad virum suum: Ecce hic homo biduo apud nos mansit edentes et bibentes et nihil dedit nobis, et nunc recedet a nobis non dando aliquid? Dixit autem Hedad ad eam: Tace.
28 Et vir stravit asinum suum ut iret, et rogavit Hedad ut daret ei funiculum et pallium quo ligaret illud super asinum.
29 Cui Hedad dixit: Quid tu dicis? Respondit: "Domine mi, det mihi funiculum et pallium, quod abscondisti apud te in domo tua, ut custodiam illud."
30 Respondit Hedad viro dicens: Haec est interpretatio somnii tui: funiculus quem vidisti significat vitam tuam longiorem fore sicut funiculus, et vidisse pallium omnibus coloribus coloratum, significat tibi vineam habiturum esse in qua plantabis arbores omnium fructuum.
31 Et respondit viator, dicens, Non ita domine mi, nam vigil eram cum dedi tibi funiculum et etiam pallium variis coloribus textum, quod detraxisti de asino ut ea mihi poneres; et Hedad respondit et dixit, Certe narravi tibi interpretationem somnii tui et bonum est somnium, et haec est interpretatio eius.
32 Nunc dant mihi filii hominum quattuor argenteos nummos, quod est mandatum meum ad interpretandum somnia, et a te solo tres argenteos nummos peto.
33 Vir autem iratus verbis Hedad flevit amare, et adduxit Hedad ad Serach iudicem Sodomorum.
34 Vir autem causam suam Serak iudicem protulit, cui respondit Hedad dicens: Non ita est, sed sic res se habet; et dixit iudex viatori: Hic vir Hedad veritatem tibi dicit, quia clarus est in urbibus propter interpretationem accuratam somniorum.
35 Clamavit autem vir ad vocem iudicis, et dixit: Non ita est Domine mi, quia fuit die qua dedi ei funiculum et pallium qui erat super asinum, ut poneret ea in domo sua; et ambo disputaverunt coram iudice, alter dicens: Sic erat res, et alter aliter declarans.
36 Responditque Hedad viro priori: Da mihi quattuor argenteos nummos, quos pro interpretatione somniorum meorum imploro; non accipiam ullam vectigalia; sed da mihi sumptum quattuor ciborum, quos comedisti in domo mea.
37 Respondit autem vir ad Hedad: "Vere dabo tibi pro eo quod edi in domo tua; tantum da mihi funiculum et pallium quod abscondisti in domo tua."
38 Responditque Hedad coram iudice et dixit viro: Nonne tibi interpretationem somnii tui narravi? Funiculus significat dies tuos longos esse sicut funiculus, et pallium significat tibi vineam habiturum esse in qua plantabis omne genus ligni pomiferi.
39 Haec est interpretatio recta somnii tui: da mihi nunc quattuor argenteos nummos quos pro compensatione postulo, quia nullam tibi concessionem tribuam.
40 Et vir clamavit ad verba Hedad et ambo coram iudice rixati sunt, et iudex mandata dedit servis suis, qui eos temere ex domo expulerunt.
41 Et abierunt lites a iudice, cum Sodomitae audissent eos, et circumdederunt eos et clamaverunt adversus advenam et eum temere ex civitate eiecerunt.
42 Et vir perrexit iter suum super asinum suum cum amaritudine animae, lamentans et flens.
43 Et dum ibat, flebat propter quae acciderunt sibi in corrupta civitate Sodomae.

CAPITULUM XIX

1 Et fuerunt civitatibus Sodomorum quattuor iudices, et haec nomina earum: Serach in Sodomis, Sharkad in Gomorra, Zabnac in Adama, et Menon in Seboim.
2 Et Eliezer servus Abrahami eis nomina diversa imposuit, et Serak in Shakra, Sharkad in Shakrura, Zebnac in Kezobim, et Menon in Matzlodin convertit.
3 Et desiderio quattuor iudicum suorum Sodomae et Gomorrae incolae lectos in plateis urbium erexerunt, et si quis ad haec loca venisset, eum comprehenderunt et ad unum ex lectis suis adducebant, et vi eum in eis iacere cogebant.
4 Et cum ille iaceret, tres viri ad caput eius et tres ad pedes stabant, et eum secundum longitudinem lecti metiebantur, et si vir minor lecto esset, hi sex viri eum ad utrumque

finem extendebant, et cum ad eos clamaret, non respondebant ei.
5 Et si longior quam lectus esset, duas partes lecti utrinque coniungebant, donec vir ad portas mortis pervenisset.
6 Et si pergeret clamare ad eos, respondebant ei, dicentes: Sic fiet viro qui in terram nostram venit.
7 Audientes autem omnia verba haec quae Sodomorum incolae civitatum fecerunt, abstinuerunt ab eo venire.
8 Et cum pauper in terram eorum venisset, dabant ei argentum et aurum, et edictum in tota urbe faciebant ne ei frustum panis daretur ad edendum, et si peregrinus ibi aliquot dies maneret, et fame moreretur, frustum panis non potuisset adipisci, tum cum mortuus esset omnes incolae urbis veniebant et argentum et aurum quod ei dederant tollebant.
9 Et qui argentum vel aurum quod ei dederant agnoscere poterant, receperunt illud, et cum mortuus esset, etiam eum vestibus exuerunt, et de eis rixabantur, et qui proximum suum vicit, eas abstulit.
10 Post haec portabant eum et sepeliebant eum sub fruticetis in deserto; sic faciebant omnibus diebus omni qui veniebat ad eos et moriebatur in terra sua.
11 Circumivit igitur dies ut diceret: Misit Sara Eliezer Sodomam, ut videret Lot et de eius salute audiret.
12 Abiit autem Eliezer Sodomam et invenit Sodomensem rixam cum advena, et spoliavit pauperem omnibus vestibus suis et abiit.
13 Clamavitque vir pauper ad Eliezer et obsecravit eius favorem propter ea quae vir Sodomae fecerat ei.
14 Et dixit ei, Quare sic agis pauperi qui venit in terram tuam?
15 Respondit autem Sodomita Eliezer, dicens: Num hic frater tuus est, an Sodomitae te hodie constituerunt iudicem, quia de viro isto loqueris?
16 Et rixatus est Eliezer cum viro Sodomae propter hominem pauperem, et cum appropinquasset Eliezer ut vestimenta viri pauperis a viro Sodomae auferret, festinavit et percussit Eliezer lapide in fronte.
17 Sanguis autem abundanter effluxit de fronte Eliezeris. Vidit autem vir sanguinem, et prehendit Eliezer, dicens: Da mihi mercedem meam, quia liberavi te ab hoc sanguine maligno qui erat in fronte tua; hic enim est mos et lex in terra nostra.
18 Et dixit ei Eliezer: Vulnerasti me et postulas ut dam tibi mercedem tuam; et noluit acquiescere verbis viri Sodomae.
19 Vir autem comprehendit Eliezer et adduxit eum ad Sacram iudicem Sodomorum ad iudicium.
20 Et vir ad iudicem locutus est, dicens: Obsecro te, domine mi, sic fecit hic vir, quia percussi eum lapide, et fluxit sanguis de fronte eius, et noluit mihi mercedem meam dare.
21 Et dixit iudex ad Eliezer: Hic vir veritatem tibi dicit, da ei mercedem suam, quia haec est consuetudo in terra nostra; et audivit Eliezer verba iudicis, et sustulit lapidem et percussit iudicem, et percussit lapis in frontem eius, et fluxit sanguis abundanter a fronte iudicis. Et dixit Eliezer: Si haec est consuetudo in terra vestra, da viro huic quod dare debui ei, quia hoc fuit iudicium tuum, tu decrevisti.
22 Reliquit autem Eliezer virum Sodomorum apud iudicem, et abiit.
23 Cum autem reges Elam bellum gessissent cum regibus Sodomorum, ceperunt reges Elam omnem possessionem Sodomorum, et Loth cum possessionibus suis captivum ceperunt. Nuntiatum est Abrahae, et abiit et bellum gessit cum regibus Elam, et recuperavit de manibus eorum omnem possessionem Loth et possessionem Sodomorum.
24 Eo tempore uxor Lot peperit ei filiam, vocavitque nomen eius Phaltith, dicens: Quia liberavit eum Deus et omnem domum eius de manu regum Elam. Crevit autem Phaltith filia Lot, et accepit eam Sodomadum vir in uxorem.
25 Et vir pauper venit in urbem ut victum quaereret, et mansit in urbe aliquot dies, et omnes Sodomae incolae edixerunt consuetudinem suam ne huic viro frustum panis darent ad edendum, donec mortuus caderet in terram, et ita fecerunt.
26 Vidit autem Paltith filia Loth hominem hunc iacentem in viis fame laborantem, et nemo ei dabat quicquam ut viveret, et erat prope mortem.
27 Et anima eius misericordia repleta est propter virum illum, et cibavit eum pane clam per dies multos, et revixit anima viri illius.
28 Cum enim illa iret ad aquam petendum, panem in urceum ponebat; et cum venisset ad locum ubi pauper erat, sumpsit panem de urceo et dedit ei comedere; sic fecit multis diebus.
29 Et mirati sunt omnes incolae Sodomorum et Gomorrae quomodo vir hic famem ferre posset tot dies.
30 Dixeruntque inter se: "Hoc fieri potest, quia edit et bibit; nemo enim potest famem ferre tot dies aut vivere sicut hic, quin vultus eius mutetur." Tres viri se absconderunt in loco ubi pauper stabat, ut scirent quis esset qui ei panem attulisset ad edendum.
31 Et Paltith filia Loth egressa est in die illa ad hauriendam aquam, et misit panem in urceum suum aquae, et abiit ad hauriendam aquam iuxta locum pauperis, et sumpsit panem ex urceo et dedit pauperi, et comedit eum.
32 Et viderunt tres viri quae Paltith fecerat pauperi, et dixerunt ad eam: Tu igitur es quae eum sustentasti, et ideo non fame laboravit, neque specie mutata est neque mortuus est sicut ceteri.
33 Et egressi sunt tres viri de loco ubi latuerant, et rapuerunt Paltith et panem qui erat in manu pauperis.
34 Et ceperunt Paltith et adduxerunt eam coram iudices suos, et dixerunt eis: Sic fecit illa, et haec est quae pauperi panes dedit, ideo non mortuus est per totum hoc tempus; nunc igitur nuntiate nobis poenam debitam huic mulieri quia legem nostram transgressa est.
35 Et congregati sunt Sodomae et Gomorrae incolae et accenderunt ignem in platea civitatis, et ceperunt mulierem et in ignem proiecerunt et in cinerem combusta est.
36 Et erat in civitate Adama mulier cui similia fecerunt.
37 Quidam enim viator venit in civitatem Adamam, ut ibi pernoctaret, cogitans mane redire domum, et sedit contra ostium domus patris puellæ, ut ibi maneret, sicut sol occaserat cum venisset illuc; vidit autem puella eum sedentem iuxta ostium domus.
38 Petivitque ab ea aquam bibere. Quae dixit ei: “Quae es?” Respondit ei: “Hodie iter faciebam et huc perveni sole occidente; itaque hic manebo toto nocte, et mane surgam et iter meum pergam.”

39 Intravit itaque puella domum, et attulit viro panem et aquam, ut comederet et biberet.
40 Et res haec cognita est hominibus Adamae, et convenerunt et adduxerunt puellam coram iudices, ut iudicarent eam de hoc facto.
41 Et iudex dixit, Iudicium mortis in hanc mulierem ferri debet quia legem nostram transgressa est, et haec igitur est sententia de ea.
42 Et congregati sunt incolae illarum urbium et eduxerunt puellam, et unxerunt eam melle a capite usque ad pedes, sicut iudex decreverat, et posuerunt eam ante gregem apum quae tunc in alveariis suis erant, et apes ad eam volaverunt et punxerunt eam ita ut totum corpus eius intumesceret.
43 Et puella clamavit propter apes, et nemo animadvertit eam neque misertus est eam, et clamor eius ascendit usque ad caelum.
44 Et iratus est Dominus propter hoc et propter omnia opera urbium Sodomorum, quia abundantia cibi, et tranquillitatem habebant inter se, et tamen pauperes et egenos sustentare nolebant, et in diebus illis magna facta sunt malitia et peccata eorum coram Domino.
45 Misit autem Dominus duos ex angelis qui venerant in domum Abrahae, ut delerent Sodomam et civitates eius.
46 Surrexerunt autem angeli ab ostio tabernaculi Abrahae, postquam manducaverunt et biberunt, et venerunt Sodomam vespere, Lot autem sedebat in porta Sodomarum. Videns eos, surrexit et occurrit eis et adoravit in terram.
47 Compulit eos vehementer, et introduxit eos in domum suam, et dedit eis cibaria, quae comederunt, et manserunt in domo eius.
48 Dixerunt autem angeli ad Loth: Surge, egredere de loco isto, tu et omnia quae tecum sunt, ne forte pereas in scelere civitatis huius, quia delebit Dominus locum hunc.
49 Et comprehenderunt angeli manum Loth et manum uxoris eius et manus filiorum eius et omnia quae ad illum pertinent, et eduxerunt eum et posuerunt eum extra civitates.
50 Dixeruntque ad Loth: “Salva animam tuam.” Quo facto, ille fugit et omnia quae habebat.
51 Tunc Dominus pluit super Sodomam et super Gomorram et super omnes urbes has sulphur et ignem a Domino de caelo.
52 Et evertit urbes has, omnem planitiem et omnes habitantes urbium, et quae germina erant super terram; et Ado uxor Loth respexit retro ut videret destructionem urbium, quia commota est misericordia eius propter filias suas quae remanserant in Sodomis, quia non ierant cum ea.
53 Et cum respexit retro, facta est columna salis, et manet in loco illo usque ad hunc diem.
54 Et boves qui in illo loco stabant cotidie salem usque ad extremitates pedum lambebant, et mane iterum pullulabat, et iterum lambebant illud usque in hunc diem.
55 Lot autem et duae filiae eius, quae cum eo remanserant, fugerunt et effugerunt in speluncam Odollam, ubi manserunt ibi aliquantum temporis.
56 Et surrexit Abraham mane ut videret quid factum esset urbibus Sodomorum; et aspexit et vidit fumum urbium ascendentem sicut fumum fornacis.
57 Mansit autem Loth et duae filiae eius in spelunca, et patri suo bibere dederunt vinum, et cum eo cubuerunt, dicentes enim neminem esse hominem super terram qui posset ex eis semen suscitare, putantes enim totam terram deleri.
58 Dormiveruntque ambae cum patre suo, et conceperunt et pepererunt filios, et vocavit primogenita nomen filii sui Moab, dicens: De patre meo genui eum: ipse est pater Moabitarum usque in hunc diem.
59 Vocavit autem minor filium suum Benami; ipse est pater filiorum Ammon usque ad hodiernum diem.
60 Et post haec abiit Lot inde et duae filiae eius, et habitavit trans Iordanem cum duabus filiabus suis et filiis earum. Et creverunt filii Lot, et abierunt et acceperunt sibi uxores de terra Chanaan, et genuerunt filios et fecundati sunt et multiplicati sunt.

CAPITULUM XX

1 Eo tempore profectus est Abraham de campo Mambre, et venit in terram Philisthinorum, et habitavit in Gerara. Quinto et vicesimo anno habitationis eius in terra Chanaan, centesimo anno vitae eius, venit in Gerara, in terram Philisthinorum.
2 Et cum ingressi essent terram, dixit Sarae uxori suae: "Dic tibi, si quis te interrogaverit, sororem meam es," ut effugiamus malum habitantium terrae.
3 Cum autem Abraham habitaret in terra Philisthinorum, viderunt servi Abimelech regis Philisthinorum quod Sara esset pulchra nimis, et interrogaverunt eum de ea. Respondit: Soror mea est.
4. Veneruntque servi Abimelech ad Abimelech, dicentes: Vir de terra Chanaan venit ut habitaret in terra; sororem autem habet quae est pulchra valde.
5 Audivit itaque Abimelech verba servorum suorum, qui laudabant Saram apud eum, misit ministros suos, et duxerunt Saram ad regem.
6 Venitque Sara domum Abimelech, et vidit rex Saram pulchram esse, et placuit ei valde.
7 Accessitque ad eam et dixit ei: "Quid tibi est ille vir cum quo venisti ad terram nostram?" Respondit Sara et dixit: "Frater meus est, et nos de terra Chanaan venimus ut habitemus ubicumque inveniremus locum."
8 Dixitque Abimelech ad Saram: Ecce terra mea coram te est; constitue fratrem tuum in quacumque parte terrae huius quae tibi placet, et nostrum erit officium eum extollere et elevare super omnem populum terrae, cum frater tuus sit.
9 Misitque Abimelech Abraham, et Abraham venit ad Abimelech.
10 Et dixit Abimelech ad Abraham, Ecce praecepi ut honorabilis fias propter Saram sororem tuam.
11 Egressus est autem Abraham a facie regis, et munera regis secuta sunt eum.
12 Sicut vespere, antequam homines cubitum irent, rex sedebat in solio suo, et somnus profundus invasit eum, et iacebat in solio et dormivit usque ad mane.
13 Et somniavit, videlicet angelum Domini venire ad se, gladium evaginatum in manu sua, qui stabat super Abimelech, et volebat eum gladio interficere. Rex autem expavit in somnio suo, et dixit ad angelum: Quid peccavi tibi, quia venisti ad me interficiendum gladio tuo?
14 Responditque angelus Abimelech: Ecce morieris propter mulierem quam heri in domum tuam induxisti: est enim mulier uxor Abrahæ, qui venit in domum tuam. Nunc ergo

redde viro illi uxorem suam, quia uxor eius est. Si autem non reddideris eam, scito te morte moriendam esse tu et omnia quae tecum sunt.
15 Et nocte illa magnus clamor factus est in terra Philistaeorum, et incolae terrae viderunt figuram viri stantis cum gladio evaginato in manu sua, et percussit incolas terrae gladio, et perrexit eos percutere.
16 Et percussit angelus Domini totam terram Philisthinorum nocte illa, et factum est tumultus magnus nocte illa et mane sequenti.
17 Et clausus est omnis vulva, et omnis progenies eorum: et manus Domini erat super eos propter Saram, uxorem Abrahae, quam tulerat Abimelech.
18 Mane autem surrexit Abimelech cum terrore et confusione et pavore magno; misitque et vocavit servos suos, et narravit somnium suum, et populus perterritus est valde.
19 Vir autem unus de servis regis, qui stabat inter servos regis, dixit: Domine rex, redde mulierem hanc viro suo, quia vir eius est: similiter enim accidit regi Aegypti, cum ingressus esset vir ille in Aegyptum.
20 Uxore autem dixit, dicens: Soror mea est. Sic enim facit cum venerit ut habitet in terra ubi peregrinus habitat.
21 Misitque Pharao et accepit hanc mulierem in uxorem, et intulit Dominus super eum plagas graves, donec reddidit mulierem marito suo.
22 Nunc igitur, o rex domine, scito quid acciderit heri toti terrae, nam fuit magna consternatio et magnus dolor et lamentatio, et scimus hoc fuisse propter mulierem quam cepisti.
23 Nunc igitur redde hanc mulierem viro suo, ne nobis accidat sicut accidit Pharaoni regi Aegypti et populo eius, et non moriamur; et festinavit Abimelech et vocavit et Saram vocavit, et illa venit coram eo, et ille vocavit Abraham, et ille venit coram eo.
24 Cui dixit Abimelech: Quid est hoc opus in quo vos dicitis, fratrem et sororem esse, et ego hanc mulierem in uxorem duxi?
25 Responditque Abraham: Cogitavi me mortem subire propter uxorem meam; cepit autem Abimelech oves et boves, et servos et ancillas, et mille drachmas argenti, et dedit ea Abrahamo; reddiditque illi Saram.
26 Dixit autem Abimelech ad Abraham: Ecce universa terra coram te est, habita in ea ubicumque elegeris.
27 Egressi sunt autem Abraham et Sara uxor eius a facie regis cum honore et reverentia, et habitaverunt in terra Gerarae.
28 Et omnes incolae terrae Philisthinorum et servi regis adhuc dolebant propter plagam quam inflixerat angelus eis tota nocte propter Saram.
29 Vocavit autem Abimelech Abraham, dicens: Ora pro servis tuis ad Dominum Deum tuum, ut auferat hanc mortalitatem de medio nostri.
30 Oravitque Abraham pro Abimelech et populo eius, et exaudivit Dominus orationem Abraham, et sanavit Abimelech et omnes populos eius.

CAPITULUM XXI

Factum est autem eo tempore, postquam annum et quattuor menses habitare coeperat Abraham in terra Philisthinorum in Gerara, visitavit Deus Saram, et recordatus est eius Dominus. Concepitque et peperit filium Abrahae.
2 Vocavitque Abraham nomen filii, quem peperit ei Sara, Isaac.
3 Circumciditque Abraham filium suum Isaac diebus octo, sicut praeceperat Deus Abrahami ut faceret semini suo post se; erat autem Abraham centum annorum, et Sara nonaginta annorum, quando nata est eis Isaac.
4 Et crevit puer, et ablactatus est, et fecit Abraham magnum convivium in die quo ablactatus est Isaac.
5 Venerunt autem Sem et Heber, et omnes optimates terrae, et Abimelech rex Philisthinorum, et servi eius, et Phicol princeps exercitus eius, ut comederent et biberent, et gauderent de convivio quod paraverat Abraham die ablactationis filii sui Isaac.
6 Venerunt quoque Thare pater Abrahami et Nachor frater eius de Haran, ipsi et omnes qui cum eis erant; gavisi enim sunt vehementer audientes quod natus esset Sarae filius.
7 Et venerunt ad Abraham, et ederunt et biberunt ad convivium quod fecit Abraham die ablactationis Isaac.
8 Gavisi sunt autem Thare et Nachor cum Abrahamo, et manserunt cum eo dies multos in terra Philistaeorum.
9 Eo tempore mortuus est Serug filius Reu, anno primo nativitatis Isaac filii Abraham.
10 Et fuerunt omnes dies Serug ducenti triginta novem anni, et mortuus est.
11 Ismaël autem filius Abrahæ adultus erat in diebus illis; quattuordecim annos nata erat quando Sara peperit Isaac Abrahæ.
12 Et fuit Deus cum Ismaël, filio Abrahami, et crevit, et didicit arcum uti et factus est sagittarius.
13 Cum autem Isaac quinque annorum esset, sedebat cum Ismael ad ostium tentorii.
14 Et venit Ismael ad Isaac et sedit e regione eius, et arripuit arcum et tetendit eum et misit sagittam in eo, et voluit interficere Isaac.
15 Vidit autem Sara factum quod Ismael cupiebat facere filio suo Isaac, et contristata est eam valde propter filium suum, et vocavit Abraham et dixit ei: Eice ancillam hanc et filium eius, non enim erit heres filius eius cum filio meo, quia sic quaesivit facere illi hodie.
16. Et auscultavit Abraham voci Sarae, et surrexit mane, et accepit duodecim panes et lagenam aquae quam dedit Agar, et dimisit eam cum filio suo, et Agar abiit cum filio suo in desertum, et habitaverunt in deserto Paran cum incolis deserti, et Ismaël erat sagittarius, et habitavit in deserto diu.
17 Postea abiit ille et mater eius in terram Aegypti, et habitavit ibi, et accepit Agar uxorem filio suo ex Aegypto, nomen eius Meriba.
18 Et concepit uxor Ismael et peperit quattuor filios et duas filias, et Ismael et mater eius et uxor eius et liberi postea abierunt et reversi sunt in desertum.
19 Et fecerunt sibi tentoria in deserto, in quo habitaverunt, et perrexerunt iter faciendo et deinde menstruatim et annuatim quiescendo.
20 Et dedit Deus Ismaeli greges et armenta et tentoria propter Abrahamum patrem eius, et multiplicavit homo pecora.
21 Et habitavit Ismael in desertis et in tabernaculis, iter faciens et quiescens multo tempore, et non vidit faciem patris sui.

22 Post aliquot dies, dixit Abraham ad Saram uxorem suam: Ibo et videbo Ismael filium meum: desideravi enim videre eum: quia non vidi eum.
23 Abraham autem ascendit super unum camelorum suorum in desertum, ut quaereret Ismaelem filium suum; audiverat enim quod habitaret in tentorio in deserto cum omnibus quae possidebat.
24 Abraham autem abiit in desertum et venit ad tabernaculum Ismaelis circa meridiem et interrogavit de Ismaelis invenitque uxorem Ismaelis sedentem in tabernaculo cum liberis suis, Ismaelis autem maritus eius et mater eius non erant cum eis.
25 Et interrogavit Abraham uxorem Ismael, dicens: Quo abiit Ismael? Illa respondit: Abiit in agrum ad venandum, et Abraham adhuc sedens camelum, non enim descendere voluerat, sicut iuraverat Sarae uxori suae, ne de camelo descenderet.
26 Dixit autem Abraham uxori Ismaël: Filia mea, da mihi paululum aquæ, quia defessus sum ex itinere.
27 Respondit uxor Ismael et dixit ad Abraham: Non habemus aquam neque panem. Mansit ergo in tabernaculo et non animadvertit Abraham, neque interrogavit eum quis esset.
28 Sed verberabat filios suos in tabernaculo, et maledixit eos, et maledixit etiam virum suum Ismael et exprobravit eum, et audivit Abraham verba uxoris Ismael ad filios suos, et iratus est valde et displicebat.
29 Et vocavit Abraham mulierem ut exiret ad se e tabernaculo, et venit mulier et stetit e regione Abrahami, nam Abraham adhuc eques camelus.
30 Dixit autem Abraham uxori Ismael: Cum reversus fuerit Ismael vir tuus domum, loqueris ei verba haec:
31 Vir quidam senex perquam e terra Philistaeorum huc venit ut te quaereret, et talis erat species eius et figura; non rogavi eum quis esset, et cum tu hic non esses, locutus est mihi et dixit: Cum Ismael vir tuus reversus fuerit, dices ei sic vir hic dixit: Cum domum redieris, remove clavum hunc tentorii quem hic posuisti, et pone clavum alterum in loco eius.
32 Finivitque Abraham praecepta mulieri data, et reversus abiit camelo versus domum.
33 Et postquam Ismael reversus est a venatione, ipse et mater eius, reversus est ad tabernaculum, et locuta est ei uxor sua haec verba,
34 Vir quidam senex de terra Philisthinorum venit ut te quaereret, et talis erat species eius et figura; non rogavi eum quis esset, et cum non domi esses, dixit mihi: Cum venerit vir tuus domum, dic ei: Haec dicit senex: Remove clavum tabernaculi quod hic posuisti et pone alium clavum in loco eius.
35 Audivit autem Ismael verba uxoris suae, et intellexit quod pater suus esset, et quod uxor sua eum non honoraret.
36 Et intellexit Ismael verba patris sui quae locutus erat uxori suae, et auscultavit Ismael voci patris sui, et repulit Ismael illam mulierem et abiit.
37 Et Ismael postea abiit in terram Chanaan, et aliam uxorem accepit et adduxit eam in tabernaculum suum in locum ubi tunc habitabat.
38 Et post tres annos, dixit Abraham: Revertens videbo Ismael filium meum, quia non vidi eum.
39 Et ascendit camelum suum et abiit in desertum, et venit ad tabernaculum Ismaelis circa meridiem.
40 Et interrogavit de Ismael, et uxor eius egressa est de tabernaculo et dixit, Non est hic, domine mi, quia abiit ad venandum in agros et ad pascendum camelos, et dixit mulier ad Abraham, Intra, domine mi, in tabernaculum et comede buccellam panis, quia defatigata est anima tua propter itinere.
41 Responditque Abraham: Non consistam, quia festino iter meum pergere, sed da mihi paululum aquae bibere, quia sitio. Festinavit igitur mulier et cucurrit in tabernaculum et attulit aquam et panem Abrahamo, quos posuit coram eo et suasit ei ut ederet, et comedit et bibit, et consolatus est cor eius et benedixit filio suo Ismael.
42 Et confecit cibum, et benedixit Dominum, et dixit uxori Ismael: Cum Ismael revenerit domum, dic ei verba haec:
43 Venit ergo vir quidam senex perquam de terra Philisthinorum et quaesivit de te; tu autem non eras hic; et obtuli ei panem et aquam, et comedit et bibit, et consolatus est cor eius.
44 Haecque verba locutus est mihi: Cum venerit Ismael vir tuus domum, dic ei: Paxillus tabernaculi quem habes optimus est; ne removeas eum a tabernaculo.
45 Et Abraham finivit imperare mulieri, et equitavit ad domum suam in terram Philistaeorum; et cum Ismael venit ad tabernaculum suum, uxor eius processit obviam ei cum gaudio et corde laeto.
46. Quae dixit ei: Senex quidam venit huc de terra Philisthinorum, cuius talis erat aspectus: quaesivitque de te, et tu non eras hic. Eduxi ergo panem et aquam, et comedit et bibit, et consolatus est cor eius.
47 Haecque verba locutus est mihi: Cum venerit Ismael vir tuus domum, dices ei: Paxillus tabernaculi quem habes optimus est; noli removere eum de tabernaculo.
48 Et cognovit Ismael quod pater suus esset, et quod uxor eius eum honorasset, et benedixit Dominus Ismael.

CAPITULUM XXII

1 Surrexit autem Ismael, et accepit uxorem suam, et filios suos, et armenta sua, et omnia quae habebat, et profectus est inde, et venit ad patrem suum in terram Philisthinorum.
2 Et narravit Abraham Ismael filio suo transactionem cum uxore prima quam Ismael duxit, secundum quae fecit.
3 Et habitavit Ismael et filii eius cum Abraham multis diebus in terra illa, et Abraham habitavit in terra Philistaeorum temporibus multis.
4 Et creverunt dies et pervenerunt ad viginti sex annos, et post haec Abraham cum servis suis et omnibus quae ad eum pertinebant abiit de terra Philistaeorum et migravit longius, et venerunt prope Hebron, et ibi manebant, et servi Abraham foderunt puteos aquae, et Abraham et omnes quae ad eum pertinebant habitaverunt iuxta aquam, et servi Abimelech regis Philistaeorum audiverunt famam quod servi Abraham foderant puteos aquae in finibus terrae.
5 Et venerunt et rixati sunt cum servis Abrahami, et spoliaverunt eos puteo magno quem foderant.
6 Audivit autem Abimelech rex Philisthinorum rem hanc, et venit cum Phicol principe exercitus sui et viginti viris eius ad Abraham, et locutus est Abimelech ad Abraham de

servis suis, et Abraham increpavit Abimelech de puteo quem servi eius spoliaverant eum.
7 Respondit autem Abimelech ad Abraham: “Vivit Dominus, qui creavit universam terram, quia non audivi rem quam fecerunt servi mei servis tuis usque in hanc diem.”
8 Tulit igitur Abraham septem agnas et dedit Abimelech, dicens: Accipe has de manu mea: ut sint mihi in testimonium, quia tu fodi puteum hunc.
9. Et accepit Abimelech septem agnas quas dederat ei Abraham, quia etiam dederat ei boves et armenta abundantia, et juravit Abimelech Abrahamo de puteo, ideo vocavit puteum illum Beersheba, quia ibi juraverunt ambo de eo.
10 Et ambo foedus in Beersheba fecerunt, et surrexit Abimelech cum Phicol dux exercitus sui et omnibus viris eius, et reversi sunt in terram Philistaeorum, et Abraham et omnes qui ad eum pertinebant habitavit in Beersheba et fuit in terra illa diu.
11 Plantavit autem Abraham nemus magnum in Bersabee, et fecit ei quattuor portas in quattuor latere terrae, et plantavit vineam in ea, ut si viator veniret ad Abraham, per quamlibet portam quae erat in via eius ingrediebatur, et ibi manebat, et edebat et bibebat, et saturabatur se, deinde discedebat.
12 Domus enim Abrahae semper patebat filiis hominum transeuntibus et redeuntibus, qui cotidie veniebant ut ederent et biberent in domo Abrahae.
13 Et quemlibet virum qui esuriret et venisset ad domum Abrahae, Abraham dabat ei panem ut ederet et biberet et saturaretur, et nudus quemlibet venientem ad domum eius vestibus prout volebat, dabat ei argentum et aurum et ostendebat ei Dominum qui creaverat eum in terra; hoc fecit Abraham omni vita sua.
14. Et habitavit Abraham et liberi eius et omnia quae ad eum pertinebant in Beersheba, et fixit tentorium suum usque ad Hebron.
15 Habitavit autem Nachor frater Abrahae et pater eius et omnia quae habebat familiam in Haran; non enim venerunt cum Abraham in terram Chanaan.
16 Nati sunt autem Nachor filii, quos peperit ei Melcha filia Aran, soror Saræ, uxoris Abrahami.
17 Et haec nomina eorum qui nati sunt ei: Us, Buz, Camuel, Kesed, Chazo, Pildas, Tidlaf et Bathuel, octo filii. Hi sunt filii Melchae quos peperit Nachor fratri Abrahami.
18 Et Nahori fuit concubina, nomine eius Reumah; et peperit etiam Nahori Zebach, Gachash, Tachash et Maacha, hi filii quattuor.
19 Filii autem Nachor duodecim, praeter filias, nati sunt quoque eis in Haran.
20 Filii autem Hus primogeniti Nachor fuerunt Abi, Cheref, Gadin, Melus, et Debora soror eorum.
21 Filii autem Buz fuerunt Berachel, Naamath, Seba et Madon.
22 Filii autem Camuel fuerunt Aram et Rohob.
23 Filii Cased fuerunt Anamech, Mesai, Benon et Iephi; filii autem Casod fuerunt Pildas, Mechi et Opher.
24 Filii autem Pildash fuerunt Arud, Chamum, Mered et Moloch.
25 Filii autem Tidlaf fuerunt Mushan, Cushan et Mutzi.
26 Filii autem Bathuel: Sechar, Laban, et Rebecca soror eorum.
27 Hae sunt familiae filiorum Nachor, qui nati sunt eis in Haran; et Aram filius Camuel, et Rochob frater eius, egressus est de Haran, et invenerunt vallem in terra iuxta flumen Euphraten.
28 Et aedificaverunt ibi civitatem, vocaveruntque nomen urbis secundum nomen Photor filii Aram, quod est Aram Naheraim usque in hodiernum diem.
29 Et filii Kesed abierunt ut habitarent ubicumque locum invenire possent, et profecti sunt et invenerunt vallem e regione terrae Sennaar, et habitaverunt ibi.
30 Et aedificaverunt sibi ibi urbem, et vocaverunt nomen urbis Kesed secundum nomen patris sui, haec est terra Kasdim usque ad hunc diem, et Kasdim habitaverunt in terra illa et fructiferi sunt et multiplicati sunt valde.
31 Et Terah, pater Nachoris et Abrahami, ivit et aliam uxorem in senectute sua accepit, et nomen eius Pelilah, et concepit et peperit ei filium et vocavit nomen eius Zoba.
32 Vixitque Thare, postquam genuit Sobam, viginti quinque annis.
33 Et mortuus est Thare in anno illo, tricesimo quinto anno nativitatis Isaac filii Abrahae.
34 Et fuerunt dies Thare ducenti quinque anni, et sepultus est in Haran.
35 Vixit autem Zoba filius Thare triginta annos et genuit Aram, Achlis et Merik.
36 Et Aram filius Zoba filii Thare habuit tres uxores et genuit duodecim filios et tres filias; deditque Dominus Aram filio Zoba divitias et possessiones, et abundantiam pecorum, et oves et armenta, et crevit vir valde.
37 Aram filius Soba et frater eius et omnis domus eius egressus est de Haran, et abierunt habitare ubicumque invenire posset locum; erat enim possessio eorum magna ut manerent in Haran; non enim potuerunt manere in Haran cum fratribus suis filiis Nachor.
38 Aram quoque filius Soba abiit cum fratribus suis, et invenerunt vallem procul ad orientem, et habitaverunt ibi.
39 Et aedificaverunt ibi civitatem, vocaveruntque nomen eius Aram secundum nomen fratris sui primogeniti; haec est Aram Soba usque in hanc diem.
40 Isaac autem filius Abrahae crescebat in diebus illis, et docuit eum Abraham pater eius viam Domini ut cognosceret Dominum, et Dominus erat cum eo.
41 Cum Isaac triginta septem annos natus esset, Ismael frater eius ambulabat cum eo in tabernaculo.
42 Iactavit igitur se Ismael apud Isaac, dicens: “Tredecim annorum eram, quando locutus est Dominus ad patrem meum ut circumcideret nos, et feci secundum verbum Domini, quod locutus est ad patrem meum, et tradidi animam meam Domino, et non praeterii verbum eius, quod praecepit patri meo.”
43 Respondit Isaac Ismael, dicens: Cur mihi gloriaris de parva carnis tuae, quam sumpsisti de corpore tuo, de quo praecepit tibi Dominus?
44 Vivit Dominus Deus patris mei Abraham, quia si dixerit Dominus patri meo: Tolle filium tuum Isaac et offer illum sacrificium coram me, non desinerem, sed laeto animo assensus essem.

45 Audivit autem Dominus sermonem quem locutus est Isaac ad Ismael, et placuit ei, et cogitavit tentare Abraham in sermone hoc.
46 Et venit dies cum venerunt filii Dei et steterunt coram Domino, venit etiam Satan cum filiis Dei coram Domino.
47 Et dixit Dominus ad Satan: “Unde venis?” Et respondens Satan Domino dixit: “Ex circumeundo terram et perambulando eam.”
48 Et dixit Dominus ad Satanam: “Quid est verbum tuum ad me de omnibus filiis terrae?” Et respondit Satanas Domino et dixit: “Vidi omnes filios terrae qui tibi serviunt et meminerunt tui cum requirunt aliquid a te.”
49 Et cum dederis eis quod a te requirunt, ipsi sedentes tranquilli sunt et te derelinquunt et non amplius memores tui sunt.
50 Vidistine Abraham filium Thare, qui primo liberos non habebat, et tibi ministravit et tibi aras erexit ubicumque veniebat, et obtulit super ea oblationes et praedicavit nomen tuum semper omnibus filiis terrae?
51 Et nunc, cum natus est ei Isaac filius eius, dereliquit te, et fecit convivium magnum omnibus incolis terrae, et Dominum oblitus est.
52 Non enim obtulit tibi oblationem, neque holocaustum, neque victimam pacificorum, neque bovem, neque agnum, neque hircum, ex omnibus quae mactavit die ablactationis filii sui.
53 A die ortus filii sui usque ad nunc, triginta septem anni, non aedificavit altare coram te neque obtulit tibi oblationem, quia vidit te dedisse quae petierat coram te, et ideo dereliquit te.
54 Et dixit Dominus ad Satan: “Num sic considerasti servum meum Abraham, quia non est similis ei in terra, vir simplex et rectus coram me, timens Deum et recedens a malo; vivo ego, si dixi ei: Educ Isaac filium tuum coram me, non negabit eum a me, multo magis si dicerem ei ut offerat holocaustum coram me de gregibus suis aut de armentis.”
55 Respondit autem Satan Domino et dixit: Loquere ergo nunc ad Abraham sicut dixisti, et videbis num hodie transgredietur et verba tua abiiciet.

CAPUT XXIII

1 In illo tempore factus est sermo Domini ad Abraham, et dixit ad eum: Abraham. Et ille respondit: Ecce ego.
2 Aitque ei: Tolle filium tuum unigenitum, quem diligis, Isaac, et vade in terram Moriah, et offer eum ibi in holocaustum super unum montium qui ostendetur tibi: ibi enim videbis nubem et gloriam Domini.
3 Dixit autem Abraham in corde suo: Quomodo separabo Isaac filium meum a Sara matre sua, ut offeram eum holocaustum coram Domino?
4 Ingressusque Abraham in tabernaculum, sedit coram Sara uxore sua, locutusque est ei verba haec,
5 Filius meus Isaac adultus est, et aliquamdiu non didicit servitium Dei sui; cras ibo et adducam eum ad Sem et Heber filium eius, et ibi discet vias Domini, nam hi docebunt eum cognoscere Dominum, atque scire quod, cum oraverit coram Domino continuo, exaudiet eum; ergo ibi cognoscet viam serviendi Domino Deo suo.
6 Et dixit Sara, Bene locutus es, vade domine mi et fac ei sicut locutus es, sed ne longe eum a me eximas, neque diu ibi maneat, quia anima mea constricta est in animam eius.
7 Dixit quoque Abraham ad Saram: “Filia mea, oremus Dominum Deum nostrum ut benefaciat nobis.”
8 Tulit itaque Sara filium suum Isaac, et mansit apud eam tota nocte illa; osculata est eum, et amplexa est eum, et praecepta dedit ei usque ad mane.
9 Dixitque ad eum: “Fili mi, quomodo anima mea a te separari potest?” Osculata est autem eum et amplexa est, et dedit Abrahae praecepta pro illo.
10 Dixit autem Sara ad Abraham: Domine mi, observa filium tuum et pone oculos tuos super eum, quia non habeo filium aut filiam praeter eum.
11 Ne derelinquas eum. Si esurierit, da ei panem; et si sitierit, da ei aquam bibere; ne pedibus ambulet, neque in sole sedeat.
12 Nec permittas eum solum in via ire, nec cohibeas eum a quocumque desiderio suo; sed fac ei quod tibi dixerit.
13 Et Sara flevit amare tota nocte propter Isaacum, et dedit ei praecepta usque mane.
14 Mane autem Sara vestimentum optimum et pulchrum de vestibus quas domi habebat, quas ei dederat Abimelech.
15 Et vestivit Isaac filium suum eo, et posuit mitram super caput eius, et inclusit lapidem pretiosum in summitate mitrae, et dedit eis cibaria in viam, et profecti sunt, et ivit Isaac cum patre suo Abraham, et quidam de servis eorum comitati sunt eos ut eos a via deducerent.
16 Egressa est igitur Sara cum eis, et comitata est eas in via ut proficiscerentur, dixeruntque ad eam: Revertere in tabernaculum.
17 Audiens autem Sara verba filii sui Isaac flevit amare, et Abraham maritus eius flevit cum ea, et filius eorum flevit cum eis fletu magno; et qui ibant cum eis fleverunt magnopere.
18 Apprehendens autem Sara filium suum Isaacum, tenuitque eum in ulnis suis, et complexa est eum, et perrexit cum eo flere. Dixit autem Sara: Quis scit si post hunc diem te umquam iterum videbo?
19 Flebant autem adhuc simul, Abraham, Sara et Isaac, omnesque qui sequebantur eos in via, flebantque cum eis; aversaque se Sara a filio suo flens amarissime, reversi sunt cum ea in tabernaculum suum.
20 Abiit quoque Abraham et Isaac filius eius, ut offerret eum oblationem coram Domino, sicut praeceperat ei.
21 Accepit autem Abraham duos iuvenes suos, Ismael filium Agar et Eliezer servum eius, et iverunt cum eis; dum ambulabant in via, locuti sunt iuvenes verba haec in corde suo,
22 Et dixit Ismael ad Eliezer: “Nunc Abraham pater meus vadit cum Isaac, ut offerat eum holocaustum Domino, sicut praecepit ei.”
23 Nunc cum redierit, mihi omnia quae possidet dabit, ut post se heredem accipiam, quia ego primogenitus eius sum.
24 Respondit autem Eliezer Ismaheli et dixit: “Abraham te abiecit et matrem tuam et iuravit te non hereditaturum esse quicquam ex omnibus quae possidet et cui dabit omnia quae possidet et thesauros suos nisi mihi servo suo qui fidelis fuit in domo eius et qui servivit ei nocte ac die et fecit omnia quae voluit me mihi tradebit post mortem suam omnia quae possidet.”

25 Dum autem Abraham cum filio suo Isaac proficiscebatur in via, apparuit Satanas in specie viri senis perquam senis, humilis et animo pavido. Accessit Abraham et dixit ei: Stultusne es an demens, quia hodie facis hoc unico filio tuo?
26 Dedit enim tibi Deus filium in diebus tuis novissimis, in senectute tua, et visne hodie interficere eum, quia non fecit iniuriam? et vis perire facere animam unigeniti filii tui de terra?
27 An nescis et intellegis quia a Domino hoc non potest esse? Non enim Dominus tale malum facere homini super terram, ut dicat ei: Vade et occide filium tuum.
28 Et Abraham hoc audivit et intellexit verbum Satanae esse qui conatus est eum abstrahere a via Domini, sed Abraham vocem Satanae non audivit, et Abraham eum increpavit ut abiret.
29 Et reversus est Satan et venit ad Isaac; apparuit ei in specie iuvenis pulcherrimi et speciosus.
30 Accessit autem ad Isaac, et dixit ei: "Num nescis et intellegis quod pater tuus senex stultus te hodie ad caedem ducat?"
31 Nunc ergo, fili mi, noli audire eum neque attendere ad eum, quia senex stultus est, et ne pereat anima tua pretiosa et forma pulchra de terra.
32 Quod cum audisset Isaac, dixit ad Abraham: Audisti, pater mi, quid locutus est vir hic? Sic locutus est.
33 Respondit Abraham filio suo Isaac, et dixit ei: Cave ab eo, et ne audias verba eius, neque attendas ad eum, quia est Satanas, qui quaerit nos hodie abstrahere a praeceptis Dei.
34 Et Abraham adhuc Satanam increpavit, et Satanas ab eis discessit, et videns se eos vincere non posse, se ab eis abscondit, et ivit et ante eos in via transiit; et se transformavit in magnum rivum aquae in via, et Abraham et Isaac et duo iuvenes eius ad locum illum pervenerunt, et viderunt rivum magnum et potentem sicut aquae ingentes.
35 Et ingressi sunt torrentem et transierunt per eum, et aquae primo ad crura eorum pervenerunt.
36 Et profundius in torrentem descenderunt, et aqua usque ad colla eorum pervenit, et omnes territi sunt propter aquam; et dum transirent torrentem, Abraham agnovit locum illum, et scivit nullam aquam ibi antea fuisse.
37 Et dixit Abraham ad filium suum Isaac, Novi locum hunc in quo non erat rivus neque aqua; nunc ergo hic est Satan qui facit nobis haec omnia, ut abstrahat nos hodie a praeceptis Dei.
38 Et increpavit eum Abraham et dixit ei: Increpet te Dominus, Satan, discede a nobis quia secundum mandata Dei ambulamus.
39 Et Satanas territus est voce Abrahae et discessit ab eis, et locus iterum factus est aridus sicut erat prius.
40 Abiit ergo Abraham cum Isaac ad locum quem praedixerat ei Deus.
41 Die autem tertio, elevans Abraham oculos suos, vidit locum procul quem ostenderat ei Deus.
42 Et apparuit ei columna ignis a terra usque ad caelum, et nubes gloriae super montem, et gloria Domini visa est in nube.
43 Dixit quoque Abraham ad Isaac: Fili mi, videsne in monte isto, quem e longinquo conspicimus, quod ego in eo video?
44 Respondit Isaac et dixit patri suo: "Video et ecce columna ignis et nubes, et gloria Domini conspicitur super nubem."
45 Cognovit autem Abraham quod Isaac filium suum acceptum esset coram Domino in holocaustum.
46 Et dixit Abraham ad Eliezer et ad Ismaël filium eius: Videtisne etiam vos quod videmus in monte qui est procul?
47 Responderunt autem et dixerunt: Nihil amplius videmus quam similes aliis montes terrae. Et Abraham sciebat quod non accepti essent coram Domino ut irent cum eis, et Abraham dixit ad eos: Manete hic cum asino dum ego et Isaac filius meus ibimus ad montem illum et adorabimus ibi coram Domino et postea revertemur ad vos.
48 Manserunt autem Eliezer et Ismael in loco illo, sicut praeceperat Abraham.
49 Tulit quoque Abraham ligna holocausti et imposuit super filium suum Isaac, et accepit ignem et cultrum, et ambo venerunt ad locum illum.
50 Cumque progressi essent, Isaac dixit patri suo: Ecce ignem et ligna video: ubi est agnus, qui offeretur holocaustum coram Domino?
51 Respondit Abraham Isaac filio suo, dicens: Dominus te elegit, fili mi, holocaustum perfectum pro agno.
52 Respondit Isaac patri suo: Omnia quae locutus est Dominus tibi, faciam in gaudio et laetitia cordis.
53 Et dixit rursus Abraham ad Isaac filium suum: Estne in corde tuo ulla cogitatio aut consilium de hac re quod non recte est? Dic mihi, fili mi, ne celas a me.
54 Respondit Isaac patri suo Abraham, et dixit ei: Pater mi, vivit Dominus, et vivit anima tua, quia nulla est res in corde meo quae me faciat deflectere ad dextram vel ad sinistram a verbo quod locutus est tibi.
55 Nec membrum nec musculus motum aut commotum est propter hoc, nec est in corde meo ulla cogitatio aut consilium malum de hoc.
56 Ego autem gaudeo et exhilaratus corde in hoc, et dico: Benedictus Dominus, qui me elegit hodie ut sim holocaustum coram se.
57 Abraham autem gavisus est valde propter verba Isaac, et profecti sunt et venerunt simul ad locum quem locutus erat Dominus.
58 Et Abraham accessit ut altare in illo loco aedificaret, et Abraham flebat, et Isaac accepit lapides et caementum donec altare aedificarent.
59 Accepit autem Abraham ligna et ordinavit ea super altare quod aedificaverat.
60 Arsuitque Isaac filium suum, et alligavit eum, ut poneret eum super ligna quae erant in altari, ut mactaret eum in holocaustum coram Domino.
61 Et dixit Isaac patri suo, Liga me firmo et pone me super altare ne forte convertar et movear, et erumpam a vi cultri in carne mea et profanem holocaustum; et fecit Abraham sic.
62 Isaac autem dixit patri suo: Pater mi, cum me occideris et me in holocaustum combureveris, quod reliquum est cinerum meorum accipe tecum, ut adducas ad Saram matrem meam, et dic ei: Hic est odor suavissimus Isaac; sed ne dicas ei si sederit iuxta puteum aut in loco excelso, ne forte post me animam suam mittat et moriatur.
63 Audivit autem Abraham verba Isaac, et levavit vocem suam et flevit cum locutus est Isaac haec verba; et lacrimae

Abrahae effusae sunt super Isaac filium eius, et Isaac flevit amare, et dixit patri suo: Festina, pater mi, et fac mecum voluntatem Domini Dei nostri sicut praecepit tibi.
64 Et gavisa sunt corda Abrahami et Isaac super hoc quod praeceperat eis Dominus; sed oculus flevit amare, dum cor gaudebat.
65 Ligavit Abraham filium suum Isaac et posuit eum in altari super lignorum, extenditque Isaac collum suum super altare coram patre suo, extenditque Abraham manum suam ut sumeret cultrum ad immolandum filium suum holocaustum coram Domino.
66 Eo tempore accesserunt angeli misericordiae coram Domino et locuti sunt ad eum de Isaac, dicentes:
67 Domine, tu es Rex misericors et clemens super omnia quae creasti in caelo et in terra, et omnia sustines; da igitur redemptionem et redemptionem pro servo tuo Isaac, et miserere et miserere Abraham et Isaac filium eius, qui hodie mandata tua perficiunt.
68 Vidistine, Domine, quomodo Isaac, filius Abraham, servus tuus, ad caedem devinctus est sicut pecus? Nunc ergo, Domine, misereatur eorum.
LXIX Eo tempore apparuit Dominus Abraham, clamavitque ad eum de caelo, et dixit ei: Ne extende manum tuam super puerum, neque facias illi quicquam; nunc enim scio quod timeas Deum faciendo hoc opus, et non pepercisendo filium tuum unigenitum a me.
70 Levavit Abraham oculos suos et vidit, et ecce aries haerebat cornibus in vepre; ille erat aries quem creaverat Dominus Deus in terra, quando fecit terram et caelum.
71 Nam arietem hunc paraverat Dominus ex illo die in holocaustum pro Isaac.
72 Aries autem hic ad Abraham progrediebatur, cum Satan eum comprehendit et cornua eius in silvis implicavit, ne ad Abraham progredi posset, ut Abraham filium eius occideret.
73 Abraham autem, videns arietem ad se venientem et Satanam eum retinentem, eum adduxit et ad altare adduxit, et filium suum Isaac e vinculis solvit et arietem pro eo posuit, et Abraham arietem super altare mactavit et obtulit eum holocaustum pro filio suo Isaac.
74 Et Abraham de sanguine arietis aspersit super altare, et exclamavit, dicens: Hic est pro filio meo, et reputetur hoc hodie sanguinem filii mei coram Domino.
75 Et omnia quae Abraham fecit hac occasione ad altare, exclamabat et dicebat: Hoc est pro filio meo, et hodie consideretur coram Domino loco filii mei; et Abraham totum officium ad altare perfecit, et officium acceptum est coram Domino, et reputatum est quasi fuisset Isaac; et benedixit Dominus Abraham et semen eius in illa die.
76 Et Satanas ad Saram ivit, et ei apparuit in figura senis humilis et mansueti, et Abraham adhuc in holocausto coram Domino occupatus erat.
77 Et dixit ei: “Nescisne omne opus quod fecit Abraham unigenito filio tuo hodie? Nam cepit Isaac et aedificavit altare et occidit eum et obtulit eum holocaustum super altare. Flevit ergo Isaac coram patre suo, sed non aspexit eum neque misericordiam habuit eius.”
78 Et Satanas haec verba iteravit, et ab ea discessit, et Sara omnia verba Satanae audivit, et imaginata est eum senem esse de filiis hominum qui cum filio suo fuerant, et venerat et haec ei narraverat.
79 Et Sara vocem suam levavit et flevit et amare clamavit propter filium suum; et se in terram proiecit et pulverem super caput suum iecit, et dixit, O fili mi, Isaac fili mi, utinam hodie pro te mortua essem. Et perrexit flere et dixit, Dolet mihi pro te, o fili mi, fili mi Isaac, utinam hodie pro te mortua essem.
80 Illa adhuc flebat et dicebat: “Dolet mihi pro te, postquam te educavi et educavi; nunc gaudium meum in luctum conversum est pro te, quae desideravi te et clamavi et oravi ad Deum, donec te peperi nonaginta annos nata; et nunc hodie servisti cultro et igne, ut offeraris oblatio.”
81 Sed consolor me ipsum tecum, fili mi, quod verbum Domini est, quia mandatum Dei tui perfecisti; quis enim potest transgredi verbum Dei nostri, in cuius manibus est anima omnis carnis viventis?
82 Iustus es tu, Domine Deus noster, quia omnia opera tua bona et iusta sunt; quia et ego exsultavi verbo tuo, quod mandasti, et dum oculus meus amare lacrimat, exsultat cor meum.
83 Et posuit Sara caput suum super sinum unius ancillarum suarum, et facta est quasi lapis.
84 Postea surrexit et circumibat quaesivit donec venit in Hebron, et omnes quos obviam ambulantes in via habebat interrogavit, et nemo ei dicere potuit quid filio suo accidisset.
85 Et venit cum ancillis suis et servis ad Cireath-Arben, quae est Hebron, et quaesivit de filio suo, et ibi mansit dum misit quosdam ex servis suis ut quaererent quo Abraham iisset cum Isaac; ierunt ut quaererent eum in domo Sem et Heber, et non potuerunt eum invenire, et quaesiverunt per totam terram et non erat ibi.
86 Et ecce, Satanas venit ad Saram in forma senis, et venit et stetit coram ea, et dixit ei: Mendacio locutus sum tibi, quia Abraham non occidit filium suum et non est mortuus; et cum audivisset verbum, gaudium eius tam vehementer vehemens fuit propter filium suum, ut anima eius exiret prae gaudio; mortua est et congregata est ad populum suum.
87 Et cum Abraham servitium suum complevisset, cum filio suo Isaac ad iuvenes suos reversus est, et surrexerunt et simul abierunt Bersabee, et domum redierunt.
88 Et quaesivit Abraham Saram, et non invenire potuit, et quaesivit de ea, et dixerunt ei, Abiit usque in Hebron ut quaereret vos ambabus quo ieratis, sic enim ei dictum est.
89 Et Abraham et Isaac ad eam in Hebron venerunt, et cum mortuam invenissent, voces suas elevaverunt et amare super eam fleverunt; et Isaac cecidit super faciem matris suae et flevit super eam, et dixit, O mater mea, mater mea, quomodo me reliquisti, et quo abisti? O quomodo, quomodo me reliquisti!
90 Et Abraham et Isaac fleverunt vehementer, et omnes servi eorum cum eis fleverunt propter Saram, et luxerunt super eam luctum magnum et gravem.

CAPUT XXIV

1 Et fuit vita Saræ centum viginti septem anni, et mortua est Sara. Surrexit Abraham ab sepultura sua ut quaereret locum sepulchrum ubi sepeliret Saram uxorem suam; abiit, et locutus est ad filios Heth, habitantes terram, dicens:

2 Advena sum et peregrinus apud vos in terra vestra; date mihi possessionem sepulcri in terra vestra, ut sepeliam mortuum meum ante faciem meam.
3 Dixeruntque filii Heth ad Abraham: Ecce terra coram te est, in electo sepulcrorum nostrorum sepeli mortuum tuum: nemo enim prohibebit te quominus sepelias mortuum tuum.
4 Et dixit Abraham ad eos, Si hoc vobis placet, ite et orate pro me Ephronem, filium Zochar, ut det mihi speluncam Machpela, quae est in fine agri sui, et ego emam eam ab eo pro quolibet quod habuerit.
5 Habitavit autem Ephron inter filios Heth, et ierunt et vocaverunt eum, et venit coram Abraham, et dixit Ephron ad Abraham, Ecce omnia quae postulas servo tuo faciet. Respondit Abraham, Non, sed emam speluncam et agrum quem habes pretio pretioso, ut sit tibi in possessionem sepulcri in aeternum.
6 Responditque Ephron, dicens: Ecce agrum et speluncam coram te sunt, da tibi quodcumque desideras. Responditque Abraham: Tantum pretio pleno ego emam id de manu tua, et de manu eorum qui ingrediuntur portam civitatis tuae, et de manu seminis tui in sempiternum.
7 Audivitque hoc Ephron et omnes fratres eius, et appendit Abraham Ephroni quadringentos siclos argenti in manibus Ephronis et in manibus omnium fratrum eius; et scripsit Abraham hanc transactionem, et scripsit et testificatus est quattuor testibus.
8 Et haec sunt nomina testium: Amigal filius Abisna Hetthaei, Adihorom filius Asunach Hevæi, Abdon filius Achiram Gomeri, Bakdil filius Abudis Sidonitæ.
9 Tulit autem Abraham librum emptionis, et posuit eum in thesauris suis; haec sunt verba quae scripsit Abraham in libro:
10 et speluncam, et agrum, quem emit Abraham ab Ephrone Hethæo, et a semine eius, et ab his qui egressi sunt de civitate sua, et de semine eorum in perpetuum, incipient emptio Abraham et semini eius, et his qui nascentur de lumbis eius, in possessionem sepulcri in perpetuum: et posuit in ea signum et contestatus est testibus.
11 Et ager et spelunca quae erat in eo et omnis locus ille confirmatus est Abrahamo et semini eius post eum, a filiis Heth; ecce est contra Mambre in Hebron, quae est in terra Chanaan.
12 Et post haec sepelivit Abraham ibi Saram uxorem suam, et factus est locus ille et finis eius Abrahae et semini eius in possessionem sepulcri.
13 Et sepelivit Abraham Saram cum pompa sicut in sepulturis regum observatum est, et sepulta est vestibus pulcherrimis et pulchris.
14. Et iuxta feretrum eius Sem, et filii eius Heber, et Abimelech, similiter Anath, Aschol, et Mambre; omnes principes terrae post feretrum eius stabant.
15 Et fuerunt dies Sarae centum viginti septem anni et mortua est, et fecit Abraham luctum magnum et gravem, et peracuit ritus luctus septem diebus.
16 Et consolati sunt Abraham et Isaac filium eius omnes incolae terrae propter Saram.
17 Et transactis diebus luctus illorum, dimisit Abraham filium suum Isaac, qui ivit ad domum Sem et Heber, ut disceret vias Domini et praecepta eius, et habitavit ibi Abraham tribus annis.
18 Eo tempore surrexit Abraham et omnes servi eius, et abierunt et reversi sunt locum suum in Bersabee, et Abraham et omnes servi eius manserunt in Bersabee.
19 Et praeterea anni illius mortuus est Abimelech rex Philisthinorum; anno centum nonaginta trium erat cum mortuus est. Abimelech autem cum populo suo in terram Philisthinorum consolati sunt totam domum et omnes servos eius. Et reversus est ille, et venit in domum suam.
20 Et post mortem Abimelech, ceperunt Gerarae habitantes Benmalich filium eius, annos duodecim natum, et posuerunt eum in locum patris sui.
21 Vocaveruntque nomen eius Abimelech secundum nomen patris sui, sic enim mos erat facere in Gerara. Regnavitque Abimelech pro Abimelech patre suo, et sedit super solium eius.
22 Mortuus est quoque Lot filius Aran in diebus illis, anno tricesimo nono vitae Isaac. Fueruntque omnes dies quos vixit Lot centum quadraginta anni, et mortuus est.
23 Hi sunt filii Lot, qui nati sunt ei a filiabus eius: nomen primogenitae Moab, et nomen secundi Benami.
24 Et abierunt duo filii Loth et acceperunt sibi uxores de terra Chanaan, et genuerunt eis liberos. Fuerunt autem filii Moab, Ed, Mayon, Tarsus et Kanvil, quattuor filii. Hi sunt patres filiorum Moab usque ad hunc diem.
25 Et omnes familiae filiorum Lot iverunt ut habitarent ubicumque invenerant, erant enim creverunt et abundanter multiplicati.
26 Et abierunt et aedificaverunt sibi urbes in terra in qua habitabant, et vocaverunt nomina urbium quas aedificaverunt secundum nomina sua.
27 Mortuus est autem Nachor filius Thare, fratris Abrahae, in diebus illis, quadragesimo anno vitae Isaac. Fueruntque omnes dies Nachor centum septuaginta duo anni, et mortuus est, et sepultus est in Haran.
28 Audivit autem Abraham fratrem suum mortuum, et doluit vehementer et luxit fratrem suum diebus multis.
29 Vocavitque Abraham Eliezer principem ministrantium, ut de domo sua provideret. Qui ingressus stetit coram eo.
30. Dixit autem Abraham ad eum: Ecce senex sum, nescio diem mortis meae; iam enim provectus sum diebus; nunc ergo surge, proficiscere, et noli accipere uxorem filio meo de loco hoc et de terra hac, de filiabus Chananæorum, inter quas habitamus.
31 Sed vade in terram meam et ad locum peregrini mei, et inde accipite uxorem filio meo, et Dominus Deus caeli et terrae, qui me cepit de domo patris mei et adduxit me in locum hunc, et dixit mihi: Semini tuo dabo terram hanc in hereditatem sempiternam, mittet angelum suum ante te et diriget viam tuam, ut accipias uxorem filio meo de familia mea et de domo patris mei.
32 Responditque servus domino suo Abraham, et dixit: Ecce, eo ad locum nativitatis tuae et ad domum patris tui, et accipiam uxorem filio tuo inde: si autem noluerit mulier sequi me in terram hanc, num reducam filium tuum ad terram nativitatis tuae?
33 Dixit autem Abraham ad eum: Cave ne reducas filium meum huc: Dominus enim, coram quo ambulavi, mittet angelum suum coram te, et diriget viam tuam.
34 Et fecit Eliezer sicut Abraham ei imperaverat, et iuravit Eliezer Abraham domino suo super hoc; et surrexit Eliezer et sumpsit decem camelos de camelis domini sui, et decem

viros de servis domini sui secum, et surrexerunt et abierunt in Haran, civitatem Abraham et Nachor, ut peterent uxorem Isaac filio Abraham; et dum abirent, misit Abraham ad domum Sem et Heber, et adduxerunt inde filium eius Isaac.
35 Venitque Isaac in domum patris sui in Bersabee, cum Eliezer et viri eius venissent in Haran; et steterunt in civitate iuxta aquae fontem, et camelos suos incurvare fecit iuxta aquam, et ibi manserunt.
36 Oravit autem Eliezer servus Abraham, et dixit: Deus Abraham domini mei, mitte mihi, quaeso, salutem hodiernam et fac misericordiam cum domino meo, ut assignes hodie uxorem filio domini mei de familia sua.
37 Et exaudivit Dominus vocem Eliezer propter servum suum Abraham, et occurrit ei filiae Bathuel, filii Melchae, uxoris Nachor fratris Abraham, et venit Eliezer in domum eius.
38 Narravitque eis Eliezer omnia quae dixisset, et dixit se esse servum Abrahae; et gavisi sunt super eum vehementer.
39 Et benedixerunt omnes Dominum, qui hoc effecit, et dederunt ei Rebeccam filiam Bathuel Isaac in uxorem.
40 Erat autem puella pulchra valde, virgo autem: decem autem annos nata erat in diebus illis.
41 Fecerunt autem Bathuel et Laban et filii eius convivium nocte illa, et venerunt Eliezer et viri eius et comederunt et biberunt et laetati sunt ibi nocte illa.
42 Surrexit autem mane Eliezer, ipse et viri qui cum eo erant, et vocavit universam domum Bathuel, dicens: Dimittite me, ut vadam ad dominum meum. Qui surrexerunt, et dimiserunt Rebeccam et Deboram, filiam Hus, nutricem suam, dederuntque ei argentum et aurum, servos et ancillas, et benedixerunt eam.
43 Et dimiserunt Eliezer cum viris eius; tuleruntque Rebeccam, quae abiit et reversus est ad dominum suum in terram Chanaan.
44. Accepitque Isaac Rebeccam, et facta est ei uxor, introduxitque eam in tabernaculum.
45 Quadraginta autem annos natus erat Isaac quando duxit uxorem Rebeccam filiam Bathuel patrui sui.

CAPUT XXV

1 Eodem tempore Abraham iterum in senectute sua accepit uxorem nomine Cetura de terra Chanaan.
2 Quae peperit ei Zamran, Jecsan, Madan, Madian, Jesboc et Suach, sex hi filii. Filii Zamran: Abihen, Molich et Narim.
3 Filii autem Jecsan fuerunt Saba et Dedan. Filii autem Madan fuerunt Amida, Joab, Gochi, Elisa et Nothach. Filii autem Madian fuerunt Epha, Epher, Hanoch, Abida et Eldaa.
4 Filii autem Ieshbak fuerunt Maciro, Beyodua et Tator.
5 Filii Suach: Bildad, Mamdad, Munan et Meban; omnes hae sunt familiae filiorum Ceturae Chananitidis, quam peperit Abrahamo Hebraeo.
6 Dimisitque Abraham hos omnes, et dedit eis munera, et abierunt ab Isaac filio eius ut habitarent ubicumque locum invenissent.
7 Et omnes isti abierunt in montem ad orientem, et aedificaverunt sibi sex civitates, in quibus habitaverunt usque ad diem hanc.
8 Filii autem Seba et Dedan, filii Jecsan, non habitaverunt cum fratribus suis in urbibus suis; et perrexerunt, et castrametati sunt in agris et in solitudinibus usque ad diem hanc.
9 Filii autem Madian, filii Abraham, perrexerunt ad orientem terrae Chus, et invenerunt ibi vallem magnam in terra orientali, et habitaverunt ibi. Condiderunt urbem, et habitaverunt in ea: haec est terra Madian usque in hodiernum diem.
10 Et habitavit Madian in civitate quam aedificavit, ipse et quinque filii eius et omnia quae pendebant.
11 Et haec sunt nomina filiorum Madian secundum nomina eorum in urbibus suis: Epha, Epher, Hanoch, Abida et Eldaa.
12 Filii autem Epha fuerunt Methach, Mesar, Abi et Tzanua. Filii autem Epher fuerunt Ephron, Sur, Alirun et Medin. Filii autem Hanoch fuerunt Rahuel, Recem, Azi, Aliosub et Alad.
13 Filii Abida fuerunt Chur, et Melud, et Keruri, et Molchi; filii vero Eldaa fuerunt Miker, et Reba, et Melchia, et Gabol; haec sunt nomina Madianitarum secundum familias suas; et postea familiis Madian diffusis sunt per terram Madian.
14 Hæ sunt generationes Ismaël filii Abrahæ, quem peperit ei Agar, ancilla Sarae.
15 Accepit autem Ismael uxorem de terra Aegypti, cuius nomen erat Riba, quae est Meriba.
16 Peperit quoque Riba Ismaëli Nebayoth, Cedar, Adbeel, Mabsam, et Bosmath sororem eorum.
17 Abiecit quoque Ismael uxorem suam Ribam, quae abiit et reversa est in Aegyptum ad domum patris sui, et habitavit ibi, quoniam pessima fuerat in oculis Ismael et in oculis patris eius Abraham.
18. Et Ismael postea accepit uxorem de terra Chanaan, nomen eius Malchuth, et peperit ei Nishma, Duma, Masa, Chadad, Thema, Iethur, Naphis et Kedma.
19 Hi sunt filii Ismaelis, et haec nomina eorum, duodecim principes secundum gentes suas; et postea dispersae sunt familiae Ismaelis, et accepit Ismaelis filios suos et omnes possessiones quas acquisiverat, una cum animabus domus suae et omnibus quae ad eum pertinent, et abierunt habitare ubi locum invenirent.
20 Abieruntque et habitaverunt iuxta desertum Pharan, et habitatio eorum fuit ab Hevila usque ad Sur, quae respicit Aegyptum introeuntibus Assyriam.
21 Ismael autem et filii eius habitaverunt in terra, et nati sunt eis filii, et creverunt et multiplicati sunt abundanter.
22 Et haec sunt nomina filiorum Nabaioth primogeniti Ismaëlis; Mend, Send, Maion; et filii Cedar fuerunt Alyon, Kezem, Chamad et Eli.
23 Filii Adbeel fuerunt Hamad et Jabin; filii autem Mabsam fuerunt Obdia, Abedmelech et Jeus; hae sunt cognationes filiorum Riba, uxoris Ismael.
24 Filii Masma filii Ismaël fuerunt Samua, Zacharias, et Obed; filii autem Duma fuerunt Cezed, Eli, Machmad, et Amed.
25 Filii Masa fuerunt Melon, Mula et Abidadon; filii autem Chadad fuerunt Azur, Minsar et Abedmelech; filii autem Thema fuerunt Seir, Sadon et Iacol.
26 Filii autem Iethur fuerunt Merith, Iais, Alio, et Pachoth; filii autem Naphis fuerunt Ebedtamed, Abiasaph, et Mir;

filii autem Cedma fuerunt Calip, Tachti, et Omir; hi fuerunt filii Melchuth, uxoris Ismael, secundum familias suas.
27 Omnes hae sunt familiae Ismaelis secundum generationes suas, et habitaverunt in terris ubi aedificaverunt sibi urbes usque ad diem hanc.
28 Erat autem Rebecca filia Bathuel, uxoris Isaac filii Abraham, sterilis in diebus illis, nec habebat liberos; habitavitque Isaac cum patre suo in terra Chanaan; erat autem Dominus cum Isaac. Mortuus estque Arphaxad filius Sem filii Noë in diebus illis, anno quadragesimo octavo vitae Isaac. Fueruntque omnes dies quos vixit Arphaxad quadringenti triginta octo anni, et mortuus est.

CAPUT XXVI

1 Quinquagesimo nono anno vitae Isaac filii Abraham erat adhuc sterilis uxor eius in diebus illis.
2 Dixit autem Rebecca ad Isaac: Audivi, domine mi, quod mater tua Sara sterilis fuerit in diebus suis, donec oraret dominus meus Abraham pater tuus pro ea, et concepit ex eo.
3 Nunc igitur exsurge, et tu quoque ora Deum, et exaudiet orationem tuam et memor erit nostri pro misericordiis suis.
4 Respondit Isaac Rebeccæ uxori suæ, dicens: Abraham iam rogavit me Deum ut multiplicaret semen suum; nunc ergo a te nobis haec sterilitas procedit.
5 Et dixit ad eum Rebecca, Sed surge nunc et tu et ora, ut Dominus audiat preces tuas et det mihi liberos, Et auscultavit Isaac verbis uxoris suae, et surrexit Isaac et uxor eius et profecti sunt in terram Moriah ut orarent ibi et quaererent Dominum, et cum pervenissent ad locum illum Isaac surrexit et oravit ad Dominum propter uxorem suam quia sterilis erat.
6 Isaac autem dixit: Domine Deus caeli et terrae, cuius bonitas et misericordiae imples terram, tu qui tulisti patrem meum de domo patris sui et de loco vernaculi sui, et adduxisti eum in terram hanc, et dixisti ei: Semini tuo dabo terram, et promisisti ei et dixisti: Multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli et sicut arenam maris: nunc verificentur verba tua quae locutus es patri meo.
7 Tu enim es Dominus Deus noster, et oculi nostri ad te sunt, ut des nobis semen hominum, sicut promisisti nobis. Tu enim es Dominus Deus noster, et oculi nostri ad te solum respicient.
8 Exaudivitque Dominus preces Isaac filii Abraham, et exaudivit eum, et concepit Rebecca uxor eius.
9 Post septem fere menses, liberi inter se conturbabantur in utero eius, et dolebat vehementer quod defatigabatur propter eos, dixitque ad omnes mulieres quae tunc erant in terra: "Num accidit vobis tale quid, quale mihi accidit?" At illae dixerunt ad eam: "Minime."
10 Et dixit eis: Quare ego sola sum in hoc inter omnes mulieres quae sunt super terram? Abiit ergo in terram Moriah ut quaereret Dominum propter hoc; venit quoque ad Sem et Heber filium eius ut consuleret eos de hac re, et ut quaererent Dominum in re hac pro ea.
11 Rogavit etiam Abrahamum ut quaereret et interrogaret Dominum de omnibus quae accidissent ei.
12 Et interrogaverunt Dominum de hac re, et rettulerunt verbum a Domino, dicentes: Duo filii sunt in utero tuo, et duae gentes ex eis erunt, et gens superabit populum, et maior serviet minori.
13 Cum autem impleti essent dies pariendi, incurvavit se, et ecce gemini in utero eius erant, sicut praeceperat ei Dominus.
14. Egressus est autem primus rufus totus, quasi vestis pilosus, et vocavit omnes terrae nomen eius Esau, dicens: Hic perfectus est ex utero.
15 Et post id venit frater eius, et manus eius prehendens calcaneum Esau, quapropter vocatum est nomen eius Jacob.
16 Sexaginta autem annorum erat Isaac, filius Abraham, cum genuit eos.
17 Et pueri ad quintum decimum annum creverunt, et in societatem hominum venerunt. Esau vir callidus et dolosus erat, et venator peritus in agro, et Iacob vir perfectus et sapiens, in tabernaculis habitans, greges pascens, et discens praecepta Domini et mandata patris sui et matris.
18 Habitavit autem Isaac et filii domus eius cum patre suo Abraham in terra Chanaan, sicut praeceperat eis Deus.
19 Et abiit Ismael filius Abrahami cum liberis suis et omnibus quae ad eos pertinebant, et reversi sunt illuc in terram Havilah, et habitaverunt ibi.
20 Abierunt autem omnes filii concubinarum Abraham habitare in terra orientali; dimiserat enim eos Abraham a facie filii sui, et dederat eis munera.
21 Deditque Abraham omnia quae habebat Isaac filio suo, et dedit ei etiam omnia thesauros suos.
22 Et praecepit ei dicens: “Num nescis et intellegis quod Dominus sit Deus in caelo et in terra, et non sit alius praeter eum?”
23 Et ipse me eduxit de domo patris mei et de ortu meo, et dedit mihi omnes delicias terrae; qui eripuit me de consilio impiorum, quia in eo speravi.
24 Et adduxit me in hunc locum, et eripuit me ex Ur Casdim, et dixit mihi: Semini tuo dabo omnes terras has, et hereditate eas habebunt cum custodierint mandata mea, statuta mea, et iudicia mea, quae tibi mandavi, et quae ego mandabo eis.
25 Nunc ergo, fili mi, audi vocem meam, et observa mandata Domini Dei tui, quae praecepi tibi, ne declines a via recta sive ad dexteram sive ad sinistram, ut bene sit tibi et filiis tuis post te in sempiternum.
26 Mementote autem mirabilium Domini et misericordiae quam fecit erga nos, quo tempore liberavit nos de manibus inimicorum nostrorum, et tradidit eos Dominus Deus noster in manus nostras; et nunc ergo custodite omnia quae praecepi vobis, et nolite declinare a praeceptis Dei vestri, neque serviatis alteri praeter eum, ut bene sit vobis et semini vestro post vos.
27 Doce filios tuos et semen tuum praecepta Domini et mandata eius, et doce eos viam rectam quam ingrediantur, ut bene sit illis omnibus diebus.
28 Responditque Isaac patri suo, et dixit ei: Quod praecepit Dominus meus, illud faciam, et non recedam a praeceptis Domini Dei mei, omnia quae praecepit mihi custodiam. Benedixitque Abraham filium suum Isaac, et filios quoque eius; et docuit Abraham Iacob disciplinam Domini et vias eius.
29 Et eodem tempore mortuus est Abraham, quinto decimo anno vitae Iacob et Esau, filiorum Isaac. Fueruntque omnes dies Abraham centum septuaginta quinque anni. Et mortuus est et appositus est populo suo in senectute bona,

senex et plenus dierum: et sepelierunt eum Isaac et Ismael filii sui.
30 Audientes autem habitantes Chanaan mortuum esse Abraham, venerunt omnes cum regibus suis et principibus suis et cunctis viris suis ut sepelirent Abraham.
31 Et omnes habitantes terram Haran, et universae familiae domus Abraham, et omnes principes ac potentes, et filii Abraham concubinarum, venerunt cum audissent de morte Abraham, et retribuerunt misericordiam Abrahae, et consolati sunt Isaac filium eius, et sepelierunt Abraham in spelunca quam emerat ab Ephron Hethæo et filiis eius ad possessionem sepulcri.
32 Fleverunt autem omnes incolae Chanaan, et cuncti qui noverant Abraham, anno toto fleverunt eum: et lugebant eum viri ac mulieres.
33 Et fleverunt omnes parvuli et omnes incolae terrae pro Abraham, quia Abraham fuerat bonus erga omnes illos et quia fuerat rectus cum Deo et cum hominibus.
34 Et non surrexit vir timens Deum sicut Abraham, qui a iuventute sua timuerat Deum suum, et servierat Domino, et ambulaverat in omnibus viis suis in vita sua, a pueritia sua usque ad diem mortis suae.
35 Et erat Dominus cum eo et liberavit eum a consilio Nemrod et populi eius, et cum bellum gessisset contra quattuor reges Elam, eos vicit.
36 Et adduxit omnes filios terrae ad servitium Dei, et docuit eos vias Domini, et fecit eos cognoscere Dominum.
37 Et fodit lucum et plantavit vineam in ea, et cibum et potum semper paraverat in tabernaculo suo transeuntibus per terram, ut saturarentur in domo eius.
38 Liberavit autem Dominus Deus totam terram propter Abraham.
39 Et post mortem Abrahami benedixit Deus filio eius Isaac et filiis eius, et fuit Dominus cum Isaac sicut fuerat cum Abraham patre eius, custodiens enim Isaac omnia mandata Domini, sicut praeceperat ei Abraham pater eius; non declinavit ad dextram vel ad sinistram a via recta, quam praeceperat ei pater suus.

CAPITULUM XXVII

1 Esau autem eo tempore, post mortem Abrahae, saepe ibat in agro ad venandum.
2 Nemrod quoque rex Babylonis, ipse est Amraphel, frequenter ibat cum viris suis potentibus ad venandum in agro, et ad ambulandum cum viris suis in aurora diei.
3. Et Nimrod observabat Esau omnibus diebus, quia zelus formatus erat in corde Nimrod contra Esau omnibus diebus.
4 Et quodam die Esau ivit in agrum ad venandum, et invenit Nimrod ambulantem in deserto cum duobus viris suis.
5 Et omnes viri fortes eius et populus eius cum eo in deserto erant, sed procul recesserunt ab eo, et abierunt ab eo in diversas partes ad venandum, et Esau se celavit pro Nimrod, et latuit pro eo in deserto.
6 Et Nimrod et viri eius qui cum eo erant eum non cognoverunt, et Nimrod et viri eius frequenter ambulabant per agros ad auram diei, et ut scirent ubi viri eius in agro venabantur.
7 Nemrod autem et duo viri eius qui cum eo erant venerunt ad locum ubi erant, ubi Esau subito ex latibulo suo exiit et gladium suum evaginavit et festinavit et cucurrit ad Nemrod et caput eius abscidit.
8 Esau autem pugnavit acerrimam pugnam contra duos viros qui erant cum Nimrod, et cum clamavissent ad eum, conversus Esau ad eos percussit eos gladio suo et interfecit.
9 Et omnes viri fortes Nimrod, qui eum reliquerant ut in desertum irent, clamorem e longinquo audiverunt, et voces illorum duorum virorum agnoverunt, et cucurrerunt ut causam eius cognoscerent, cum invenerunt regem suum et duos viros qui cum eo erant mortuos in deserto iacentes.
10 Et cum Esau vidisset fortes viros Nimrod e longinquo venientes, fugit, et sic evasit; et Esau accepit vestes pretiosas Nimrod, quas pater Nimrod Nimrodo legaverat, et quibus Nimrod totam terram praevaluit, et cucurrit et eas in domo sua abscondit.
11 Et accepit Esau vestes illas et cucurrit in urbem propter viros Nimrodi, et venit ad domum patris sui fessus et ex proelio confectus, et moriturus erat prae dolore cum ad fratrem suum Iacob appropinquavit et coram eo sedit.
12 Et dixit ad fratrem suum Jacobum, Ecce ego hodie moriar, et cur igitur mihi deest primogenitura? Et Jacob sapienter egit cum Esau in hac re, et vendidit Esau primogenituram suam Jacobo, quia ita a Domino effectum erat.
13 Partem quoque Esau in spelunca agri Machpela, quam emerat Abraham a filiis Heth in possessionem sepulcri, vendidit Esau Jacob; emitque eam Jacob omni pretio dato.
14 Scripsit autem Iacob totum hoc in libro, et testificatus est testibus, et obsignavit, et mansit liber in manibus Iacob.
15 Et cum Nimrod filius Cush mortuus esset, viri eius eum sustulerunt et consternati adduxerunt, et sepelierunt eum in civitate sua; et fuerunt omnes dies quos vixit Nimrod ducenti quindecim anni, et mortuus est.
16. Et dies quibus Nimrod regnavit super populum terrae fuerunt centum octoginta quinque anni; et Nimrod mortuus est gladio Esavi cum ignominia et contemptu, et semen Abrahami mortem eius effecit sicut viderat in somnio suo.
17 Et mortuo Nimrodo regnum eius in multas partes divisum est, et omnes partes quas Nimrod regnabat regibus terrae suis redditae sunt, qui eas post mortem Nimrodi recuperaverunt, et omnis populus domus Nimrodi diu omnibus aliis regibus terrae servitutem redacti sunt.

CAPITULUM XXVIII

1 Et in diebus illis, post mortem Abrahae, in anno illo induxit Dominus famem gravem in terra, et fames saeviebat in terra Chanaan, Isaac surrexit ut descenderet in Aegyptum propter famem, sicut fecerat pater eius Abraham.
2 Apparuit autem Dominus nocte illa Isaac et dixit ei: Noli descendere in Aegyptum, sed surge et vade in Gerara ad Abimelech regem Philisthinorum et mane ibi donec cesset fames.
3 Surrexit itaque Isaac et abiit in Gerara, sicut praeceperat ei Dominus, et habitavit ibi per annum integrum.
4 Cum itaque Isaac venit in Gerara, viderunt homines terrae quod Rebecca uxor sua esset pulchra specie, et interrogaverunt homines Gerarae Isaac de uxore sua. Respondit: Soror mea est. Timuerat enim dicere quod uxor sua esset, ne forte eum interficerent homines terrae propter eam.

5 Ingressisque principes Abimelech laudaverunt mulierem ad regem; sed ille non respondit eis, neque attentione tulit.
6 Sed audivit eos dicentes Isaac dixisse eam sororem suam esse, et hoc sibi reservavit rex.
7 Postquam tribus mensibus in terra commoratus est, Abimelech per fenestram prospiciens vidit eum ludentem cum Rebecca uxore sua; habitabat enim in domo regis extra domum; domus autem eius e regione domus regis erat.
8 Dixit autem rex ad Isaac: Quid hoc fecisti nobis, ut dixeris de uxore tua: Soror mea est? Quam facile potuit coire unus de principibus populi cum ea? Et induxistis super nos peccatum!
9 Responditque Isaac ad Abimelech: "Timui ne propter uxorem meam morerer, dixi: Soror mea est."
10 Eo tempore Abimelech praecepit omnibus principibus suis ac principibus, cepentibus Isaac et Rebecca uxorem eius, et adduxerunt eos coram rege.
11 Praecepitque rex ut induerent eos vestibus regiis et in equitandum facerent per plateas civitatis et praedicarent coram illis per totam terram dicentes: Hic est vir et haec est uxor eius quicumque tetigerit virum hunc aut uxorem eius morte morietur reversus est Isaac cum uxore sua in domum regis et erat Dominus cum Isaac et crescebat amplius et nihil ei defuit.
12 Dedit autem Dominus Isaac gratiam coram Abimelech et omnibus populo suo, et benefecit ei, recordatus enim Abimelech iuramenti et foederis quod fuerat inter patrem suum et Abraham.
13 Dixit quoque Abimelech ad Isaac: Ecce omnis terra coram te est; habita ubicumque tibi placet, donec revertaris in terram tuam. Deditque Abimelech Isaac agros et vineas et optimam partem terrae Gerarae, ut sereret et meteret et comederet fructus terrae, donec transirent dies famis.
14 Sevit autem Isaac in terra illa, et invenit in ipso anno centuplum; benedixitque ei Dominus.
15 Et locupletatus est homo, et habuit oves et armenta, et familiam plurimum.
16 Et cum dies famis transiissent, apparuit Dominus Isaaco et dixit ei: Surge, exi ex hoc loco et revertere in terram tuam, in terram Canaan; et surrexit Isaac et reversus est Hebron, quae est in terra Canaan, ipse et omnia quae ad se pertinebant, sicut praeceperat ei Dominus.
17 Et post haec mortuus est Salach filius Arphaxad in anno illo, qui est annus decimus octavus vitarum Iacob et Esau; et fuerunt omnes dies quos vixit Salach quadringenti triginta tres anni, et mortuus est.
18 Eo tempore misit Isaac Iacob filium suum minorem in domum Sem et Heber, et didicit praecepta Domini, et habitavit Iacob in domo Sem et Heber triginta duos annos, et non abiit Esau frater eius, quia noluit ire, et mansit in domo patris sui in terra Chanaan.
19 Et Esau per agros venabatur semper, ut quae capere posset, domum adferret; sic faciebat Esau omnibus diebus.
20 Et erat Esau vir callidus et dolosus, qui venatus est corda hominum et decepit eos, et erat Esau vir fortis in agro, et procedente tempore ivit ut solet ad venandum; et venit usque ad agrum Seir, ipsum est Edom.
21 Et mansit in terra Seir venans in agro per annum et quattuor menses.
22 Viditque Esau ibi in terra Seir filiam viri Chananæi, vocabulum eius Iudith, filiam Beeri filii Epher de familiis Heth filii Chananæi.
23 Accepitque eam Esau uxorem, et venit ad eam; quadraginta annorum erat cum cepit eam, et adduxit eam in Hebron, terram ubi pater suus habitabat, et habitavit ibi.
24 Et factum est in diebus illis, in centesimo decimo anno vitae Isaac, id est quinquagesimo anno vitae Iacob, mortuus est Sem filius Noe. Sem sescentorum annorum erat quando mortuus est.
25 Et cum Sem mortuus esset, Iacob reversus est ad patrem suum in Hebron, quae est in terra Chanaan.
26 Et quinquagesimo sexto anno vitae Iacob venerunt homines ex Haran: nuntiatum est Rebeccae de Laban fratre suo, filio Bathuel.
27 Uxor enim Laban sterilis erat in diebus illis nec pepererat liberos, et omnes ancillae eius non genuerunt ei.
28 Postea recordatus est Dominus Adinae uxoris Laban, quae concepit et peperit geminas filias, vocavitque Laban nomina filiarum suarum nomen maioris Lia, et nomen minoris Rachel.
29 Venerunt ergo illi homines et nuntiaverunt haec Rebeccae; et gavisa est Rebecca valde quod visitasset Dominus fratrem eius et quod habebat liberos.

CAPUT XXIX

1 Isaac autem filius Abraham senex erat, provectus dierumque, et oculi eius caligabant prae senectute, et videre non poterant.
2 Eo tempore vocavit Isaac Esau filium suum, dicens: Tolle arma tua, pharetram tuam et arcum tuum, surge, et vade in agrum, et affer mihi venationem, et fac mihi cibos exquisitos, et affer ut comedam: benedicatque tibi antequam moriar; iam enim senui et canui.
3 Fecitque Esau ita; et arripuit arma sua et abiit in agrum ad venandum venationem, ut semper erat, adferenda patri suo, sicut ei iusserat, ut benediceret ei.
4 Audivit autem Rebecca omnia verba quae locutus erat Isaac ad Esau, et festinavit et vocavit filium suum Iacobum, dicens: Ita locutus est pater tuus ad fratrem tuum Esau, et sic audivi; nunc igitur festina et fac quod tibi dicam.
5 Surge et vade ad gregem et affer mihi duos haedos optimos, ut ego parabo cibos patri tuo, et tu afferes cibos ut comedat antequam frater tuus veniat de venatione, ut benedicat tibi pater tuus.
6 Festinavit itaque Iacob et fecit sicut praeceperat ei mater sua et coxit pulmentum cibum et obtulit coram patri suo antequam Esau e venatione rediisset.
7 Dixit Isaac ad Iacob: Quis es tu, fili mi? Respondit: Ego sum primogenitus tuus Esau; feci sicut praecepisti mihi. Surge igitur, quaeso, et ede de venatione mea, ut benedicat mihi anima tua, sicut locutus es mihi.
8 Surrexitque Isaac, et comedit et bibit, et consolatus est cor eius, et benedixit Iacob, et abiit Iacob a patre suo; statimque benedixerat Isaac Iacob, et abiit ab eo, ecce Esau venit de venatione sua de agro, et coxit etiam pulmenta cibaria, et attulit patri suo, ut ederet ex eis, et benediceret ei.
9 Et dixit Isaac ad Esau, Quis igitur ille est qui venationem ductus est et mihi attulit antequam venisti et cui benedixi? Et intellexit Esau quod hoc fecisset frater suus Iacob, et

iratus est Esau in fratrem suum Iacob quod hoc egisset erga eum.
10 Et dixit Esau, Nonne iure vocatus est Jacob? Quia me bis supplantavit, primogenituram meam abstulit et nunc benedictionem meam abstulit; et Esau vehementer flevit; et cum audivisset Isaac vocem filii sui Esau flentis, dixit Isaac ad Esau, Quid faciam, fili mi, frater tuus venit cum dolo et abstulit benedictionem tuam; et odio habuit Esau fratrem suum Jacob propter benedictionem quam dederat ei pater suus, et exarsit ira eius valde in eum.
11 Et Iacob vehementer timuit fratrem suum Esau, et surrexit et fugit in domum Heber filii Sem, et occultavit se ibi propter fratrem suum, et Iacob erat sexaginta trium annorum cum exivit de terra Chanaan ex Hebron, et Iacob occultatus est in domo Heber quattuordecim annos propter fratrem suum Esau, et ibi perrexit discere vias Domini et mandata eius.
12 Et cum vidisset Esau quod Iacob fugisset et evasisset ab eo, et quod Iacob astute benedictionem adeptus esset, tunc Esau vehementer doluit, et etiam iratus est patri suo et matre; et surrexit etiam et accepit uxorem suam et abiit a patre suo et matre in terram Seir, et habitavit ibi; et vidit ibi Esau mulierem de filiabus Heth cuius nomen erat Bosmath, filia Elon Hetthaei, et accepit eam in uxorem praeter priorem uxorem suam, et vocavit Esau nomen eius Ada, dicens benedictionem eo tempore transiisse ab eo.
13 Habitavit autem Esau in terra Seir sex menses, patrem suum et matrem non videns. Post haec, accepit uxores suas et surrexit, et reversus est in terram Chanaan. Habitavitque duas uxores suas in domo patris sui in Hebron.
14 Erant autem uxores Esau Isaac et Rebeccam afflixerunt et irritaverunt operibus suis, quia non ambulaverunt in viis Domini, sed servierunt diis patris sui ligneis et lapideis, sicut docuerat eos pater eorum; erant autem peiores quam patre suo.
15 Abieruntque secundum desideria mala cordis sui, et sacrificaverunt et incensum adoluerunt Baalim, et defessi sunt Isaac et Rebecca.
16 Dixit quoque Rebecca: “Tædet me vitæ meæ propter filias Heth; si acceperit Jacob uxorem de filiabus Heth sicut istas de filiabus terrae, quid mihi prodest vivere?”
17 In diebus illis concepit Ada uxor Esau et peperit ei filium, vocavitque nomen filii, qui natus erat ei, Eliphaz. Sexaginta quinque annorum erat Esau cum peperit eum.
18 Et mortuus est Ismael filius Abrahae in diebus illis, anno sexagesimo quarto vitae Iacob. Fueruntque omnes dies quos vixit Ismael, centum triginta septem anni, et mortuus est.
19 Audivitque Isaac mortuum esse Ismael, et luxit eum, et lamentavit eum Isaac diebus multis.
20 Et post quattuordecim annos quibus Iacob in domo Heber commoratus est, cupivit Iacob videre patrem suum et matrem, et venit Iacob ad domum patris sui et matris suae in Hebron, et oblitus est Esau in diebus illis quid Iacob fecerat ei abstulisse benedictionem ab eo in diebus illis.
21 Et cum vidisset Esau Iacobum venientem ad patrem suum et matrem, recordatus est eorum quae ei fecerat Iacob, et iratus est vehementer contra eum et quaesivit eum occidere.
22 Isaac autem filius Abrahami senex erat et provectus in diebus, et dixit Esau, Nunc appropinquavit tempus patris mei ut moriatur, et cum mortuus fuerit, ego occidam fratrem meum Jacob.
23 Nuntiatumque est hoc Rebeccae, quae festinavit et misit et vocavit Iacobum filium suum, et dixit ei: Surge, vade et fuge in Haran ad Laban fratrem meum, et mane ibi aliquantum temporis, donec cesset ira fratris tui a te, et tunc reverteris.
24 Vocavit itaque Isaac Iacobum, et dixit ei: Noli accipere uxorem de filiabus Chanaan, sic enim praecepit nobis pater noster Abraham iuxta verbum Domini, quod praeceperat ei, dicens: Semini tuo dabo terram hanc; si filii tui custodierint pactum meum quod pepigi tecum, tunc et ego faciem filiis tuis quod locutus sum tibi, et non derelinquam eos.
25 Nunc ergo, fili mi, audi vocem meam in omnibus quae tibi praecipio: et noli accipere uxorem de filiabus Chanaan: surge, et vade in Haran, ad domum Bathuel patris matris tuae, et sume tibi inde uxorem de filiabus Laban fratris matris tuae.
26 Cave igitur ne obliviscaris Domini Dei tui et omnium viarum eius in terra, ad quam ingredieris, et ne iungaris cum populis terrae, et sequaris vanitatem, derelinquendo Dominum Deum tuum.
27 Quando autem ingressus fueris terram illam, servies ibi Domino, ne declines ad dextram vel ad sinistram a via, quam tibi mandavi et quam didicisti.
28 Det autem tibi Deus omnipotens gratiam coram populis terrae, ut accipias ex eo uxorem secundum electionem tuam, quae sit bona et recta in viis Domini.
29 Detque Deus tibi et semini tuo benedictionem patris tui Abraham, et crescat te atque multiplicet, ut sis in turbam populorum in terra, quam ingredieris: et reducat te Deus ad terram hanc, terram in qua habitatio patris tui, cum liberis et divitiis magnis, cum gaudio et voluptate.
30 Et finivit Isaac imperare Iacobo et benedicere eum, et dedit ei multa dona, una cum argento et auro, et dimisit eum; et audit Iacob patri suo et matri; osculatus est eos et surrexit et ivit in Padan-aram; et Iacob erat septuaginta septem annorum cum exivit e terra Chanaan e Bersabee.
31 Et cum Jacob abiisset ut iret in Haran, vocavit Esau Eliphaz filium suum, et clam locutus est ei, dicens: Nunc festina, tolle gladium tuum in manu tua, et persequere Jacob, et transi ante eum in via, et late eum, et interfice eum gladio tuo in uno montium, et omnia quae ad eum pertinent tolle, et revertere.
32 Eliphaz autem filius Esau vir fortis et peritus arcum tenens, sicut docuerat eum pater suus, et vir venatoris insignis in agro et vir fortissimus erat.
33 Et fecit Eliphaz sicut praeceperat ei pater suus, et Eliphaz erat eo tempore tredecim annorum, et surrexit Eliphaz et abiit et accepit decem e fratribus matris suae secum et persecutus est Iacobum.
34 Persecutusque est Iacobum despectis locis in finibus terrae Chanaan e regione urbis Sichem.
35 Et vidit Iacob Eliphaz et socios eius eum persequentes, et Iacob stetit in loco quo ibat, ut sciret quid hoc esset, quia rem nesciebat; et Eliphaz evaginavit gladium suum et processit, ipse et socii eius, adversus Iacob; et dixit eis Iacob, Quid vobis est quod huc venistis, et quid sibi vult quod persequimini gladiis vestris.
36 Accessit autem Eliphaz ad Iacob, qui respondit et dixit ei: “Sic praecepit mihi pater meus, et nunc ergo non

deviabo a praeceptis quae dedit mihi pater meus. Et cum vidisset Iacob quod Esau locutus esset ad Eliphaz ut vim adhiberet, tunc accessit et rogavit Eliphaz et socios eius, dicens ei:

37 Ecce omnia quae habeo et quae dederunt mihi pater meus et mater mea, tolle tibi et vade a me, et noli me interficere, et reputetur tibi hoc in iustitiam.

38 Dominus autem dedit Iacob gratiam coram Eliphaz filio Esau, et viris eius, qui oboedierunt voci Iacob, nec occiderunt eum, ceperunt autem Eliphaz et viri eius omnia quae erant Iacob, una cum argento et auro quod attulerat secum de Bersabee; non reliquerunt ei quicquam.

39 Eliphaz autem et viri eius abierunt ab eo, et reversi sunt ad Esau in Bersabee, et narraverunt ei omnia quae accidissent eis cum Iacob, et dederunt ei omnia quae ceperant a Iacob.

40 Iratusque est Esau Eliphaz filium suum, et viros suos qui erant cum eo, quod non occiderant Iacobum.

41 Et responderunt et dixerunt ad Esau, Quia Iacob nos in hac re rogavit ne eum occideremus, misericordia nostra in eum excitata est, et omnia quae ad eum pertinent cepimus et ad te attulimus; et Esau cepit omne argentum et aurum quod Eliphaz abstulerat a Iacob et posuit ea in domo sua.

42 Eo tempore videns Esau quod benedixisset Isaac Jacob, et praecepisset ei, dicens: Noli accipere uxorem de filiabus Chanaan, et quod malae filiae Chanaan viderentur Isaac et Rebeccae.

43 Deinde ingressus est ad domum Ismael avunculi sui et duxit uxorem, praeter uxores suas maiores, Machlath filiam Ismael, sororem Nabaioth.

CAPUT XXX

1 Et profectus est Iacob iter suum pergens ad Haran, et venit usque ad montem Moriah, et ibi pernoctavit prope urbem Luz; apparuitque Dominus ibi Iacob in illa nocte, et dixit ei: Ego sum Dominus Deus Abraham et Deus Isaac patris tui: terram, super quam dormis, tibi dabo et semini tuo.

2 Et ecce ego tecum sum et custodiam te quocumque ieris, et multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli, et faciam omnes inimicos tuos cadere coram te; et cum bellum fecerint tecum, non praevalebunt super te, et reducam te in terram hanc cum gaudio, cum liberis, et cum magnis opibus.

3 Et expergefactus Iacob e somno suo, gavisus est vehementer propter visionem quam viderat; appellavitque nomen loci illius Bethel.

4 Et surrexit Iacobus ex loco illo laetus, et ambulans, leves erant pedes eius prae gaudio, et abiit inde in terram filiorum Orientis, et reversus est in Haran et sedit iuxta puteum pastoris.

5 Invenitque ibi viros, qui pascebant greges transeuntes de Haran, et interrogavit eos Jacob, dicentes: De Haran sumus.

6 Et dixit illis, An nostis Labanem, filium Nachor? Qui responderunt, Novimus eum, et ecce Rachel filia eius venit ad pascendum gregem patris sui.

7 Adhuc loquebatur cum eis, et ecce Rachel venit filia Laban, ut pasceret oves patris sui; nam erat pastor.

8 Cum autem vidisset Iacob Rachelem, filiam Laban, fratrem matris suae, cucurrit et osculatus est eam; et elevata voce flevit.

9 Indicavitque Iacob Racheli se filium esse Rebeccae, sororis patris sui: et Rachel cucurrit et nuntiavit patri suo, et Iacob perrexit flere, quia nihil secum habebat ut in domum Laban afferret.

10 Quod cum audisset Laban venisse Iacob filium sororis suae, cucurrit et osculatus est eum et complexus est eum introduxitque domum et dedit ei panem, et comedit.

11 Narravit autem Iacob Labani quae fecerat ei Esau frater suus, et quae fecerat ei Eliphaz filius suus in via.

12 Et habitavit Iacob in domo Labanis mensem unum, et Iacob comedit et bibit in domo Labanis, et postea dixit Laban ad Iacobum, Dic mihi quid erit merces tua, quomodo enim mihi gratis servire potes?

13 Et Laban non habebat filios sed filias, et aliae uxores eius et ancillae adhuc steriles erant in diebus illis; et haec sunt nomina filiarum Laban quas pepererat ei uxor eius Adina; nomen maioris erat Lia et nomen minoris erat Rachel; et Lia erat oculis delicatis, sed Rachel erat pulchra et venusta, et Iacob amabat eam.

14. Et dixit Iacob ad Laban, Serviam tibi septem annis pro Rachel filia tua minore; et Laban consensit huic et servivit Iacob Laban septem annis pro Rachel filia sua.

15 Et anno secundo habitationis Iacob in Haran, id est anno septuagesimo nono vitae Iacob, in illo anno mortuus est Heber filius Sem, quadringentis sexaginta quattuor annis cum mortuus est.

16 Et cum audivit Iacob quod mortuus esset Eber, doluit valde, et planxit et luxit super eum multis diebus.

17 Et anno tertio habitandi Iacob in Haran, peperit ei Bosmath filia Ismaël uxor Esau filium, quem vocavit Esau nomen eius Rahuel.

18 Et in quarto anno habitationis Iacob in domo Laban, visitavit Dominus Laban et recordatus est eum propter Iacob, et nati sunt ei filii, et fuit primogenitus eius Beor, secundus Alib, et tertius Choras.

19 Dedit quoque Dominus Laban divitias et honorem, filios et filias; crevitque homo valde propter Iacob.

20 Et Iacob in diebus illis serviebat Labani in omni opere, domi et in agro, et benedictio Domini erat in omnibus quae Labani pertinebant.

21 Anno quinto mortua est quoque Iudith filia Beeri uxoris Esau in terra Chanaan: et non habuit filios sed filias tantum.

22 Haec sunt nomina filiarum eius quas peperit Esau: nomen maioris Mersith, et nomen minoris Phuith.

23 Quod cum mortuus esset Iudith, surrexit Esau et abiit in Seir ut venaretur in agro, sicut semper erat, et habitavit Esau in terra Seir multis diebus.

24 Anno sexto Esau duxit uxorem, praeter uxores suas, Oolibama filiam Zebeon Hevæi, et adduxit eam in terram Chanaan.

25 Concepit quoque Ohlibama et peperit Esau tres filios, Iehus, Ialan et Core.

26 In diebus illis, orta est rixa in terra Chanaan inter pastores Esau et pastores habitantium terrae Chanaan, quia erant nimis multae opes Esau, et non poterat habitare in terra Chanaan, in domo patris sui. Nec poterat terra Chanaan sustinere eum propter greges suos.

27 Videns autem Esau quod crevisset iurgium suum cum habitatoribus terrae Chanaan, surrexit, et tulit uxores suas et filios et filias, et omnia quae possidebat, et pecora quae possederat, et omnem possessionem suam, quam acquisierat in terra Chanaan; et abiit ab habitatoribus terrae in terram Seir. Et habitavit Esau, et omnes qui eius erant, in terra Seir.
28 Ibat autem Esau aliquot dies ut videret patrem suum et matrem in terram Chanaan. Et iunctus est uxor cum Horreo, et dedit filias suas filiis Seir Horrei.
29 Deditque filiam suam maiorem Mersith Anæ filio Zebeon, fratri uxoris suæ: Phuit autem dedit Azari filio Bilhan Horræi: et habitavit Esau in monte, ipse et filii eius, et creverunt, et multiplicati sunt.

CAPUT XXXI

1 Et septimo anno, completum est servitium Jacobi quod serviverat Labani, et dixit Jacob ad Laban, Da mihi uxorem meam, quia impleti sunt dies servitii mei; et fecit ita Laban, et Laban et Jacob congregaverunt omnes habitantes loci illius et fecerunt convivium.
2 Vespere autem Laban domum venit, et postea Jacob illuc cum conviviis venit, et Laban omnes lumina quae ibi erant in domo exstinxit.
3 Dixitque Iacob ad Laban: "Quare hoc facis nobis?" Respondit Laban: "Ita est mos noster in terra hac."
4 Et postea accepit Laban filiam suam Liam, et adduxit eam ad Iacobum, et venit ad eam, et Iacob nesciebat quod illa Liam.
5 Deditque Laban ancillam filiae suae Liam, Zelpham, pro ancilla.
6 Sciebant autem omnes qui ad convivium pervenerant quid Laban fecerat Iacob, sed rem illam non rettulerunt Iacob.
7 Et venerunt omnes vicini nocte illa domum Jacobi, et ederunt et biberunt et laetati sunt, et luserunt coram Lia tympanis et choris, et respondebant coram Jacob, Heleah, Heleah.
8 Audivitque Iacob verba eorum, sed significationem eorum non intellexit; putavit enim talem esse consuetudinem eorum in terra hac.
9 Et locuti sunt vicini verba haec coram Jacobo noctu, et omnia lumina quae in domo erant Laban illa nocte exstinxerat.
10 Et mane, cum lux apparuit, conversus est Jacob ad uxorem suam et vidit, et ecce erat Lea quae cubuerat in sinu eius, et dixit Jacob, Ecce nunc scio quid vicini dixerunt heri nocte, Heleah, dixerunt, et ego nesciebam.
11 Vocavit autem Iacob Laban, et dixit ei: Quid est hoc quod fecisti mihi? Certe propter Rachel servivi tibi? cur impostisti me, et dedisti mihi Liam?
12 Respondit Laban Iacobo, dicens: Non ita consuetudinem est in loco nostro ut minorem ante maiorem tradamus. Si ergo vis sororem eius similiter accipere, accipe eam tibi pro servitio quo servies mihi septem annis aliis.
13. Et fecit Jacob ita, et accepit etiam Rachelem in uxorem, et servivit Labani septem annis aliis, et venit etiam Jacob ad Rachelem, et amavit Rachelem prae Leam, et dedit ei Laban ancillam suam Bilham in ancillam.
14 Videns autem Dominus quod detestata esset Liam, aperuit vulvam eius, et concepit et peperit quattuor filios in diebus illis.
15 Et haec nomina eorum, Ruben, Simeon, Levi, et Judas; et postea desiit parere.
16 Erat autem eo tempore Rachel sterilis, nec habebat liberos, invidia afficiebatur sorori suae Liam, videns autem Rachel quod infecunda esset Iacob, tulit Bilham ancillam suam, et peperit Iacob duos filios, Dan et Nephthali.
17. Videns autem Lia quod parere desisset, accepit etiam Zilpham ancillam suam, et dedit eam Jacobo in uxorem. Venit etiam Jacob ad Zilpham, et peperit etiam Jacobo duos filios, Gad et Aser.
18 Concepitque adhuc Lia, et peperit in diebus illis duos filios et unam filiam, ea nomina earum: Issachar, Zabulon, et Dina soror eorum.
19 Erat autem Rachel adhuc sterilis in diebus illis, et oravit Rachel Dominum in tempore illo, dicens: Domine Deus, memento mei et visita me, obsecro, quia nunc repellet me maritus meus, quia non peperi ei liberos.
20 Nunc autem, Domine Deus, exaudi deprecationem meam coram te, et vide afflictionem meam, et da mihi filios sicut unam ex ancillis, ut non portem amplius opprobrium meum.
21 Exaudivitque eam Deus et aperuit vulvam eius, concepitque et peperit filium, dixitque: Abstulit Dominus opprobrium meum. Vocavitque nomen eius Joseph, dicens: Addat mihi Dominus filium alterum. Erat autem Jacob nonaginta et unius annorum quando peperit eum.
22 Eo tempore Rebecca mater Iacob misit ad Iacob Deboram nutricem suam, filiam Hus, et duos servos Isaac.
23 Veneruntque ad Iacob in Haran, et dixerunt ei: Rebecca misit nos ad te, ut revertaris ad domum patris tui in terram Chanaan; et audivit Iacob eos in hoc, quod dixerat mater sua.
24 Eo tempore, septem reliqui anni quibus Iacob Laban pro Rachel servivit completi sunt, et post quattuordecim annos quibus in Haran commoratus est, dixit Iacob ad Laban: Da mihi uxores meas et dimitte me, ut eam in terram meam, quia ecce mater mea misit ad me e terra Chanaan ut redirem ad domum patris mei.
25 Respondit ei Laban: Ne ita, quaeso; si inveni gratiam in oculis tuis, ne me derelinquas: constitue mihi mercedem tuam, et dabo tibi, et mane mecum.
26 Cui Jacob dixit: Hoc est quod mihi pro mercede dabis: transibo hodie per omnes greges tuos, et separabo omnes ovem maculosam, et variam, quae fusca sunt in ovibus, et in capris. Tu autem, si feceris mihi hoc, conversus pascam greges tuos, et custodiam eos sicut a principio.
27 Fecit ita Laban; et tulit Laban de grege suo omnia quae dixerat Iacob, et dedit ea ei.
28 Iacobus autem omnia quae abstulerat de grege Labanis tradidit in manibus filiorum suorum, et pascebat reliquos greges Labanis.
29 Cum autem vidissent servi Isaac quos miserat ad Iacob quod Iacob non rediret secum in terram Chanaan ad patrem suum, recesserunt ab eo et reversi sunt domum in terram Chanaan.
30 Mansitque Debora cum Iacob in Haran, nec reversa est cum servis Isaac in terram Chanaan, et habitavit Debora cum uxoribus et liberis Iacob in Haran.

31 Servivitque Iacob Labani sex annis adhuc, et pepererunt oves, removit ab eis varias et maculosas, sicut constituerat Laban; et fecit Iacob ita apud Laban per sex annos; et crevit homo abundanter, et habuit boves et ancillas et servos, camelos et asinos.
32 Et habebat Jacob ducentos boves greges, et erant pecora eius magna magnitudine et pulchra specie et erant valde fertilia, et omnes familiae filiorum hominum cupiverunt emere aliquid de pecoribus Jacobi, quia erant valde prosperi.
33 Et multi de filiis hominum venerunt ut emerent de gregibus Iacob, et dedit Iacob eis oves pro servo et ancilla et pro asino et pro camelo, et quidquid postulaverat Iacob ab eis, dederunt ei.
34 Et Iacob divitias et honorem et possessiones per has transactiones cum filiis hominum adeptus est, et filii Laban inviderunt ei hoc honore.
35 Itaque progrediente tempore audivit verba filiorum Laban, dicentium: Tulit Iacob omnia quae fuerunt patris nostri: et de his quae fuerunt patris nostri, acquisivit omnem gloriam hanc.
36 Et vidit Iacob vultum Labanis et liberorum eius, et ecce non erat erga eum in diebus illis sicut prius fuerat.
37 Apparuit autem Dominus Jacobo post sex annos, et dixit ei: Surge, egredere de terra hac, et revertere in terram nataliciam tuam, et ego ero tecum.
38 Et surrexit Iacob eo tempore et liberos suos et uxores et omnia quae habebat super camelos imposuit, et profectus est ut iret in terram Chanaan ad patrem suum Isaacum.
39 Et nesciebat Laban quod Jacob abiisset ab eo, quia eo die tondebatur ovium.
40 Et furata est Rachel simulacra patris sui, et accepit ea et abscondit ea super camelo super quo sedebat, et abiit.
41 Et hic est mos idolorum: cum tolletur primogenitus vir, et occidetur, et de capite eius tolletur, et capillus eius tolletur, et sale conditur, caputque illud oleo ungitur, deinde tabulam aeneam vel tabulam auream scribitur, et nomen eius scribitur, et tabulam sub lingua eius ponutur, et caput eius cum tabula sub lingua ponitur, et in domo ponitur, et lucernae coram eo accenduntur, et adorantur.
42 Et tempore quo adorant ei, loquitur eis in omnibus quae petunt ab eo, per virtutem nominis quod scriptum est in eo.
43 Et quidam eas in figuris hominum faciunt, ex auro et argento, et ad eas temporibus sibi notis eunt, et figurae recipiunt influentiam stellarum, et futura eis narrant, et hoc modo erant imagines quas Rachel a patre suo furata est.
44. Furtavit igitur Rachel simulacra patris sui, ne sciret Laban quo iisset Iacob.
45 Et Laban domum rediit et de Iacob et familia sua quaesivit, et non inventus est, et Laban imagines suas quaesivit ut sciret quo Iacob iisset, et eas invenire non potuit, et ad alias imagines ivit, et de eis quaesivit et dixerunt ei Iacob fugisse ab eo ad patrem suum, in terram Chanaan.
46 Surrexit igitur Laban, et sumptis fratribus suis et omnibus servis suis, profectusque persecutus est Iacob, et comprehendit eum in monte Gilead.
47 Et dixit Laban ad Iacob, Quid mihi hoc fecisti, ut fugeres et me decepisses, et filias meas et liberos earum quasi captivos gladio duceres?
48 Et non permisisti mihi ut eos oscularem et cum gaudio dimitterem, et furatus es deos meos et abiisti.
49 Respondit Jacob Labani, dicens: Quia timui ne forte filias tuas vi auferres, et apud quemcumque inveneris deos tuos, ipse morietur.
50 Laban autem imagines quaesivit et in omnibus tentoriis et supellectili Iacob perscrutatus est, sed non invenire potuit.
51 Et dixit Laban ad Iacob, Faemus foedus et erit testimonium inter me et te; si afflixeris filias meas, et si acceperis alias uxores praeter filias meas, erit Deus testis inter me et te in re hac.
52 Tuleruntque lapides et fecerunt acervum, et Laban dixit: Acervus iste testis erit inter me et te. Quam ob rem vocavit nomen illius Galaad.
53 Et obtulerunt Jacob et Laban sacrificium in monte, et comederunt ibi iuxta acervum, et manserunt in monte tota nocte, et Laban surrexit mane, et flevit cum filiabus suis et osculatus est eas, et reversus est in locum suum.
54 Et festinavit et misit filium suum Beor, qui septemdecim annos natus erat, et Abichorof filium Uz, filium Nachor, et cum eis decem viri.
55 Festinaveruntque et profecti sunt et praeterierunt viam ante Iacob, et venerunt per aliam viam in terram Seir.
56 Venerunt ergo ad Esau, et dixerunt: Haec dicit Laban, frater tuus et cognatus matris tuae, filius Bathuelis, dicens:
57 Audisti quid mihi fecerit Iacob frater tuus, qui primus venit ad me nudus et sine ulla macula, et ego obviam ei accessi et adduxi eum in domum meam cum honore, et magnificavi eum, et dedi ei duas filias meas uxores et duas ancillas meas?
58 Benedixitque ei Deus propter me, et crevit abundanter: genuitque filios, filias, ancillas.
59 Habet etiam ei copiam ovium et boum ingentes, camelorum et asinorum, argentum quoque et aurum abundanter; et cum vidisset divitias suas augeri, me reliquit dum ego ibam ad tondendum oves meas, et surrexit et clam aufugit.
60 Sustulitque uxores suas et liberos super camelos, et duxit omnem pecora et possessionem quam acquisierat in terra mea, et elevavit vultum suum ut iret ad Isaac patrem suum in terram Chanaan.
61 Et non permisit mihi osculari filias meas et liberos earum, et duxit filias meas quasi captivas gladio ductas, et furatus est etiam deos meos et fugit.
62 Et nunc dereliqui eum in monte torrentis Iabuc, ipsum et omnia quae ad se pertinent; nihil ei deest.
63 Si vis ad eum ire, vade tunc et ibi invenies eum, et facere poteris ei sicut desiderat anima tua; et venerunt nuntii Laban et rettulerunt Esau omnia haec.
64 Audivit autem Esau omnia verba nuntiorum Laban, et accensa est ira eius valde in Iacob, et recordatus est odii sui, et ira eius exarsit in eo.
65 Festinavit autem Esau et cepit liberos suos et servos et animas domus suae, sexaginta viros, et abiit et congregavit omnes filios Seir Hori et populum eorum, trecentos quadraginta viros, et cepit omnes hi quadringentos viros evaginatos gladio; et abiit ad Iacob ut percuteret eum.
66 Et divisit Esau hunc numerum in partes plures, et sumpsit sexaginta viros e liberis suis et servis et animas

domus suae in unum caput, et dedit eos in custodiam Eliphaz filii sui primogeniti.
67 Reliquas autem capita sex filiis Seir Hori dedit, unumquemque super generationes suas et filios.
68 Et omnes castrorum hi profecti sunt ut erant, et Esau profectus est inter eos ad Iacob, et eos celeriter duxit.
69 Nuntii autem Laban profecti sunt ab Esau et venerunt in terram Chanaan, et venerunt domum Rebeccae matris Iacob et Esau.
70 Et nuntiaverunt ei dicentes: Ecce, filius tuus Esau profectus est contra fratrem suum Iacob cum quadringentis viris; audivit enim quod veniret, et abiit ut cum eo bellum gerat, et percutiat eum, et omnia quae habet auferat.
71. Festinavit itaque Rebecca, et misit septuaginta duos viros de servis Isaac, ut occurrerent Iacob in via; dixit enim: Fortasse Esau pugnabit in via, cum occurrerit ei.
72 Et nuntii illi profecti sunt in via obviam ierunt Iacob, et invenerunt eum in via torrentis trans torrentem Iabuc, et dixit Iacob cum vidisset eos: Castra haec mihi destinata sunt a Deo. Et vocavit Iacob nomen loci illius Machnayim.
73 Et cognovit Iacob omnes gentes patris sui, et osculatus est eos et complexus est eos et venit cum eis, et interrogavit eos de patre suo et matre sua, et dixerunt, "Valebant."
74 Dixeruntque nuntii ad Iacob: Rebecca mater tua misit nos ad te dicens: Audivi, fili mi, quod Esau frater tuus egressus sit in occursum te in via cum viris de filiis Seir Horraei.
75 Et ideo, fili mi, audi vocem meam et vide cum consilio tuo quid facias, et cum ad te venerit, obsecra eum, et noli temere loqueri ad eum, et da ei donum ex eo quod possides, et ex eo quo Deus tibi favit.
76 Et cum te de rebus tuis interrogaverit, nihil ab eo cela, fortasse avertat se ab ira sua in te et ita animam tuam servabis, te et omnia quae ad te pertinent, quia officium tuum est eum honorare, quia frater tuus maior natu est.
77 Auditis autem Iacob verbis matris suae, quae nuntii dixerant, levavit vocem suam et amare flevit, fecitque sicut tunc ei mater sua praeceperat.

CAPITULUM XXXII

1 Misitque Iacob nuntios ad Esau fratrem suum in terram Seir, locutusque est ei verba supplicationis.
2 Praecepitque eis, dicens: Sic loquimini domino meo Esau: Haec dicit servus tuus Iacob: Ne putes dominus meus quod mihi profuerit benedictio patris mei, qua benedixit mihi.
3 Nam viginti annos cum Laban fui, et decepit me et mutavit mercedem meam decies, sicut omnia iam nuntiatum est domino meo.
4 Et in domo eius valde laboravi, et vidit Deus afflictionem meam et laborem meum et opus manuum mearum, et dedit mihi invenire gratiam et gratiam in conspectu suo.
5 Et ego postea per magnam Dei misericordiam et benignitatem possedi boves et asinos et armenta et servos et ancillas.
6 Et nunc venio in terram meam et domum meam ad patrem meum et matrem meam, qui sunt in terra Chanaan; et misi ut nuntiarem domino meo haec omnia, ut inveniam gratiam in conspectu domini mei, ne forte putet me a me ipso divitias acquisivisse, aut benedictionem, qua benedixit mihi pater meus, mihi profuit.
7 Venerunt autem nuntii ad Esau, et invenerunt eum in finibus terrae Edom venientem contra Iacob, et quadringentos viros stantes gladio evaginatos.
8 Nuntii autem Iacob rettulerunt Esau omnia verba quae dixerat eis Iacob de Esau.
9 Responditque Esau eis cum superbia et contemptu, et dixit eis: Certe audivi et vere narratum est mihi quid fecerit Iacob Labani, qui exaltavit eum in domo sua et dedit ei filias suas uxores, et genuit filios et filias, et per eius manum auctus est divitiis et opibus in domo Laban.
10 Videns autem abundantes esse divitias suas et magnas opes, fugit cum omnibus quae ad se pertinebant e domo Laban. Abduxitque filias Laban a facie patris earum, quasi captivas gladio ductas, et non dixit ei:
11 Non solum Labani fecit Iacob hoc, sed etiam mihi hoc fecit et bis supplantavit me, et ego tacebo?
12 Et nunc hodie occurri ei cum castris meis, et faciam ei secundum voluntatem cordis mei.
13 Reversique nuntii venerunt ad Jacob, et dixerunt ei: Venimus ad fratrem tuum Esau, et narravimus ei omnia verba tua, et sic respondit nobis: ecce, venit tibi obviam cum quadringentis viris.
14 Nunc igitur scito et vide quid faciendum sit tibi, et ora coram Deo ut liberet te ab eo.
15 Quod cum audisset verba fratris sui, quae locutus erat nuntiis Iacob, timuit Iacob valde et conturbatus est.
16 Oravit autem Jacob Dominum Deum suum, dicens: Domine Deus patrum meorum Abraham et Isaac, tu dixisti mihi cum recesserem de domo patris mei, dicens:
17 Ego sum Dominus Deus patris tui Abraham et Deus Isaac, tibi do hanc terram et semini tuo post te, et faciam semen tuum sicut stellas caeli, et extenderis super quattuor partes caeli: et benedicentur in te et in semine tuo omnes tribus terrae.
18 Sustinesti ergo verba tua, et dedisti mihi divitias, et liberos, et jumenta, secundum desideria cordis mei, dedisti servo tuo; dedisti mihi omnia quae petivi a te, ut nihil mihi deesset.
19 Et postea dixisti mihi: “Revertere ad parentes tuos et ad locum nativitatis tuae, et bene tibi faciam.”
20 Et nunc, cum veni, et tu me a Laban liberasti, in manus Esau incidam, qui me interficiet, immo, una cum matribus liberorum meorum.
21 Nunc ergo Domine Deus, erue me, quaeso, etiam de manu fratris mei Esau, quia valde timeo eum.
22 Et si non est in me iustitia, facite propter Abraham et patrem meum Isaac.
23 Scio enim quia per benignitatem et misericordiam acquisivi has divitias; nunc ergo obsecro te ut liberes me hodie benignitate tua et exaudias me.
24 Et desiit Iacob orare Dominum, et populum qui cum eo erat cum gregibus et bobus in duo castra divisit, et dimidiam partem dedit custodi Damesec, filio Eliezer, servi Abraham, in castra cum filiis eius, et alteram dimidiam partem dedit custodi Eliano fratri suo, filio Eliezer, in castra cum filiis eius.
25 Praecepitque eis, dicens: "Procul estote a castris vestris, et ne appropinquetis nimis; si Esau venerit ad unam castra et percusserit illa, alia castra, quae procul ab ea sunt, effugiet ab eo."

26 Et Iacob ibi mansit nocte illa, et per totam noctem mandata dedit servis suis de exercitu et liberis suis.
27 Exaudivitque Dominus precationem Iacob in die illo, et liberavit eum de manu Esau fratris sui.
28 Misitque Dominus tres angelos de angelo caeli, qui processerunt coram Esau et venerunt ad eum.
29 Et apparuerunt angeli hi Esau et populo eius quasi duo milia virorum, equitantes equis omnibus generibus instrumentorum bellicorum instructi, et apparuerunt in conspectu Esau et omnium virorum eius in quattuor castra divisi, cum quattuor ducibus.
30 Et una castra processerunt et invenerunt Esau venientem cum quadringentis viris ad fratrem suum Iacob, et haec castra cucurrit ad Esau et populum eius et terruit eos, et Esau de equo cecidit perterritus, et omnes viri eius ab eo in illo loco discessit, quia valde timuerunt.
31 Clamaveruntque omnes castra post eos, cum fugerent ab Esau, et omnes viri fortissimi responderunt dicentes:
32 Nonne servi Iacob sumus, qui est servus Dei, et quis ergo nobis stare potest? Cui Esau dixit: "Dominus meus et frater Iacob dominus vester est, quem non vidi his viginti annis, et nunc, cum hodie veniam videre eum, num sic mihi facitis?"
33 Responderunt autem ei angeli: Vivit Dominus, quia nisi fuisset Iacob de quo dixisti frater tuus, non dimisissemus unumquemque remansisse ex te et ex populo tuo: sed solum propter Iacob eos non faciemus.
34 Et castra haec transierunt ab Esau et viris eius et abiit, et Esau et viri eius abierant ab eis circiter leuca una cum secunda castra venerunt ad eum cum omni genere armorum, et fecerunt etiam Esau et viris eius sicut prima castra fecerat eis.
35 Et cum reliquerant ut proficiscerentur, ecce tertia castra ad eum venerunt et omnes perterriti sunt, et Esau de equo cecidit, et omnes castra clamaverunt, et dixerunt: Certe servi Iacob sumus, qui est servus Dei, et quis nobis stare potest?
36 Respondit Esau iterum eis dicens: O ergo, domine mi Iacob, et dominus vester frater meus est, et ego viginti annis non vidi faciem eius, et hodie audivi quod veniret, hodie occurri ei, et quidnam hoc modo facitis mihi?
37 Qui responderunt ei, et dixerunt: Vivit Dominus, quia nonne frater tuus Iacob erat, ut dixisti, non reliquissemus reliquias ex te et ex viris tuis. Sed propter Iacob, quem dixisti fratrem tuum esse, non intercedemus tecum aut tecum aut cum viris tuis.
38 Et tertia castra quoque ab eis transierunt, et adhuc iter suum cum viris suis ad Iacobum continuavit, cum quarta castra ad eum venerunt, et fecerunt etiam ei et viris eius sicut ceteri fecerant.
39 Et cum vidisset Esau malum quod ei et viris suis fecerant quattuor angeli, timuit vehementer fratrem suum Iacob, et ivit ei in pace obviam.
40 Celavit autem Esau odium suum adversus Iacob, quia metuebat vitam suam propter fratrem suum Iacob, et quia putaverat quattuor castra quae invenerat servos Iacob esse.
41 Et mansit Iacob nocte illa cum servis suis in castris eorum, et statuit cum servis suis dare Esau donum ex omnibus quae habebat se, et ex omnibus possessionibus suis; surrexit ergo Iacob mane, ipse et viri eius, et elegerunt de pecore donum Esau.
42 Haec est summa muneris quam elegit Iacob de gregibus suis dari fratri suo Esau et elegit ducentos quadraginta capita de gregibus et elegit camelos et asinos triginta singulos et de armentis quinquaginta vaccas
43 Et divisit omnes in decem greges, et statuit unumquemque genus seorsum, et tradidit eas in manus decem servorum suorum, unumquemque gregem seorsum.
44 Praecepitque eis, et dixit ad eos: Separamini ab invicem, et spatium inter greges sit. Cum autem occurrerit vobis Esau et qui cum eo sunt, et interrogaverint vos, dicens: Cuius estis? et quo vadis? et cuius sunt omnia haec quae ante vos sunt? Respondete eis: Servi Jacob sumus, et venimus ad Esau in occursum pacifici, et ecce Jacob post nos venit.
45 Et quod est ante nos, donum est missum a Iacob fratri suo Esau.
46 Quod si dixerint tibi: Quare moratur post te venire ad fratrem suum et videre faciem eius? respondebis: Laetus post nos venit in occursum fratris sui, dixit enim: Placabo illum muneribus quae ad eum mittunt, et postea videbo faciem eius, fortasse accipiet me.
47 Itaque omne donum per manus servorum suorum transiit et ante eum processit illa die, et mansit illa nocte in castris suis iuxta torrentem Iabuc. Surrexitque media nocte et accepit uxores suas et ancillas suas et omnia quae possidebant, et transduxit eos illa nocte trans vadum Iabuc.
48 Cum autem transisset omnia quae possidebat trans torrentem, remansit solus, et occurrit ei vir, et luctatus est cum eo nocte illa usque ad lucem, et luxatum est cavo femoris Iacob ex luctatione cum eo.
49 Et mane facto, reliquit vir Jacobum ibi, et benedixit ei et abiit, et Jacob transiit torrentem mane facto, et claudicabat in femore suo.
50 Ortusque est ei sol, postquam transiit torrentem, et venit ad locum ubi erant pecora sua et liberi.
51 Et progressi sunt usque ad meridiem, dum ibant, munera ante eos transibant.
52 Levavit autem Iacob oculos suos et vidit, et ecce Esau veniebat procul, cum eo vir multus circiter quadringenti; timuit autem Iacob fratrem suum valde.
53 Itaque Iacob festinavit, et divisit liberos suos uxoribus et ancillis, filiamque Dinam in arcam posuit, et tradidit eam in manus servorum suorum.
54 Et transiit ante liberos suos et uxores ut occurreret fratri suo, et adoravit se in terram, immo adoravit se septies donec appropinquaret fratri suo, et fecit Deus Iacob invenire gratiam et favorem in conspectu Esau et virorum eius, exaudiverat enim Deus preces Iacob.
55 Et timor Iacob et terror eius invasit fratrem eius Esau, eo quod Esau vehementer timuerat Iacob propter quae fecerant angeli Dei Esau, et ira Esau in Iacob versa est in misericordiam.
56 Et cum vidisset Esau Iacob currentem ad se, cucurrit etiam ipse ad eum et amplexus est eum, iecitque super collum eius, et osculati sunt et fleverunt.
57 Posuit autem Deus timorem et misericordiam erga Iacob in cordibus virorum qui venerant cum Esau, et osculati sunt Iacob et amplexi sunt eum.
58 Flevit etiam Eliphaz filius Esau cum quattuor fratribus suis, filiis Esau, et osculati sunt eum et amplexi sunt eum, quia timor Iacob omnes venerat.

59 Levatis autem Esau oculis suis, vidit mulieres et semen earum, filios Iacob, ambulantes post eum, et adorantes Esau in via.
60 Dixit autem Esau ad Iacob: "Qui sunt isti apud te, frater mi? Suntne filii tui an servi tui?" Respondit Iacob Esau et dixit: "Filii mei sunt quos dedit Deus servo tuo."
61 Dum autem loquebatur Iacob ad Esau et ad viros suos, vidit Esau omnem castra et dixit ei: Unde tibi sunt omnes castra quae heri occurri? Respondit: Ut invenirem gratiam in conspectu domini mei, hoc est quod Deus benigne dedit servo tuo.
62 Peractum est igitur munera coram Esau, et Iacob coegit Esau, dicens: Accipe, quaeso, munera quae adtuli domino meo. Respondit Esau: Quare hoc mihi est consilium? Quod habes, tibi reserva.
63 Respondit Jacob: “Incumbit mihi haec omnia dare, quia vidi faciem tuam, et adhuc in pace vivere potes.”
64 Noluit autem Esau accipere munerum, et dixit Iacob: “Obsecro, domine mi, si inveni gratiam in oculis tuis, accipe munusculum meum de manu mea, quia vidi faciem tuam quasi viderim faciem Dei, quia complacuisti mihi.”
65 Accepit autem Esau munera, et dedit etiam Iacob Esau argentum et aurum et bdellium, quia vehementer eum adiit ut ea sumeret.
66 Et divisit Esau pecora quae in castris erant, et dimidiam partem dedit viris qui venerant cum eo, nam mercede conducti venerant; alteram vero partem tradidit filiis suis.
67 Argentum quoque, aurum, et bdellium dedit in manibus Eliphaz filii sui primogeniti, et dixit Esau ad Iacob: Maneamus tecum, et ibimus lente tecum, donec venias ad locum meum mecum, ut habitemus ibi simul.
68 Respondit autem Iacob fratri suo et dixit: “Faciam quod dominus meus dixerit mihi, sed dominus meus scit quod liberi sunt teneri, et oves et boves cum filiis suis qui mecum sunt, moventur lente; si enim celeriter irent, omnes morientur, tu nosti onera eorum et lassitudinem.”
69 Praecedat igitur dominus meus ante servum suum, ego autem progrediar lente propter pueros et gregem, donec veniam ad domum domini mei in Seir.
70 Et dixit Esau ad Iacob, Ego ponam tecum de populo qui mecum est ut curent te in via, et portarent laborem tuum et onus. Respondit, Quid opus est mihi, domine mi, si inveniam gratiam in oculis tuis?
71 Ecce ego veniam ad te in Seir, ut habitem ibi simul, sicut locutus es; vade igitur tu et populus tuus, quia ego sequar te.
72 Haec dixit Iacob ad Esau, ut amoveret Esau et viros eius a se, ut postea iret in domum patris sui in terram Chanaan.
73 Et auscultavit Esau voci Iacob, et reversus est Esau cum quadringentis viris qui secum erant in itinere suo versus Seir, et venit Iacob et omnia quae habebat die illa usque ad extremum terrae Chanaan in finibus suis, et ibi aliquantum temporis commoratus est.

CAPUT XXXIII

1 Et post aliquantum temporis, postquam Iacob recessit de finibus terrae, venit in terram Salem, urbem Sichem, quae est in terra Chanaan, et quievit e regione urbis.
2 Emitque partem agri qui erat ibi a filiis Hemor populo terrae quinque siclis.
3 Et Jacob ibi aedificavit sibi domum, et fixit ibi tentorium suum, et fecit tuguria gregibus suis, propterea vocavit nomen loci illius Succoth.
4 Et habitavit Iacob in Succoth annum et sex menses.
5 Eo tempore aliquae mulieres incolarum terrae ad urbem Sichem ierunt, ut cum filiabus populi urbis chorearent et gauderent, et cum illae exirent, Rachel et Lia, uxores Iacob, cum familiis suis, ierunt etiam ut laetitiam filiarum urbis spectarent.
6 Dina quoque filia Iacobi cum eis ivit et filias urbis vidit, et ibi manebant coram filiabus illis dum omnis populus urbis iuxta eas stabat ut laetitiam earum videret, et omnes magnates urbis ibi erant.
7 Stabat autem ibi Sichem filius Hamoris, princeps terrae, ut videret eos.
8. Et vidit Shechem Dinam filiam Jacobi sedentem cum matre sua coram filiabus urbis, et puella ei valde placuit, et ibi interrogavit amicos suos et populum suum, dicens, Cuius filia est illa sedens inter mulieres, quam non novi in urbe hac.
9 Et dixerunt ei: "Vere haec est filia Iacob filii Isaac Hebraei, qui in hac urbe aliquamdiu habitavit, et cum nuntiatum esset filias terrae exire ut gauderent, illa cum matre sua et ancillis ivit ut inter eas sederet, sicut vides."
10 Et vidit Shechem Dinam filiam Jacobi, et cum aspexit illam anima eius in Dinam fixa est.
11 Misitque et vi captam duxit eam, et venit Dina domum Sichem, et vi rapuit eam et concubuit cum ea et humiliavit eam, et amavit eam valde et collocavit eam in domo sua.
12 Venerunt ergo et nuntiaverunt rem ad Iacob; audivit enim Sichem stuprasse Dinam filiam suam. Misit duodecim e servis suis, ut tollerent Dinam de domo Sichem. Illi autem venerunt et abducerent Dinam ex domo Sichem.
13 Cum autem venissent, egressus est Sichem ad eos cum viris suis et expulit eos de domo sua, nec permisit eos apparere coram Dina, sed Sichem sedebat cum Dina osculans et amplectens eam coram eis.
14 Reversique servi Jacobi nuntiaverunt ei, dicentes: Cum venimus, ille et viri eius nos expulerunt, et sic fecit Sichem Dinae coram oculis nostris.
15 Et Iacob insuper scivit quod Sichem filiam suam violasset, sed tacuit, et filii eius pecora eius in agro pascebant, et Iacob tacuit donec redirent eorum.
16. Et antequam filii eius domum redierunt, Iacob misit duas ancillas de filiabus servorum suorum ut Dinam in domo Sichem curarent, et ut apud eam manerent, et Sichem misit tres amicos suos ad Hamorem patrem suum filium Chiddekem, filii Pered, dicens: Accipe mihi puellam hanc uxorem.
17 Venit autem Hamor filius Chiddecem Hevæi domum Sichem filii sui, et sedit coram eo. Dixit Hamor ad filium suum: Sichem: Nonne est mulier in filiabus populi tui, ut accipias mulierem Hebræam, quæ non est de populo tuo?
18 Responditque Sichem: Hanc mihi solam accipies, quia est gratissima in oculis meis. Fecit Hamor secundum verbum filii sui, quia erat ei carissimus.
19 Et egressus est Hamor ad Iacobum ut loqueretur cum eo de hac re, et cum recessisset de domo filii sui Sichem, antequam veniret ad Iacobum ut loqueretur ei, ecce filii Iacobi venerunt de agro, statim ut audiverunt verbum quod fecerat Sichem, filius Hamor.

20 Et viri valde contristati sunt propter sororem suam, et omnes domum ira incensi redierunt, ante tempus colligendi pecora sua.

21 Et venerunt et sederunt coram patre suo et locuti sunt ad eum ira concitati, dicentes: Certe mors debetur viro huic et domui eius, quia Dominus Deus totius terrae praecepit Noe et filiis eius ut homo numquam furabitur neque adulterium committat; ecce ergo Sichem et vastavit et fornicatus est cum sorore nostra, et nemo ex omni incola civitatis locutus est ad eum verbum.

22 Certe scis et intellegis iudicium mortis esse Sichem et patri eius et toti civitati propter rem quam fecit.

23. Et dum loquenbantur coram patre suo de hac re, ecce Hamor pater Shechemi venit ad loquendum ad Jacobum verba filii sui de Dina, et sedit coram Jacobo et coram filiis suis.

24 Locutusque Hamor ad eos, dicens: Anima filii mei Sichem desiderat filiam vestram; date eam illi uxorem et iungamini nobiscum; date nobis filias vestras et dabimus vobis filias nostras, et habitabitis nobiscum in terra nostra, erimusque sicut populus unus in terra.

25 Terra enim nostra lata est valde, itaque habitate et negotiamini in ea et possidete eam, et facite in ea prout vultis, et nemo vos prohibebit dicens verbum vobis.

26. Et Hamor desiit loqui ad Jacobum et ad filios eius, et ecce Shechem filius eius venit post eum, et sedit coram illis.

27 Locutus est ergo Sichem coram Jacob et filiis eius: Inveniam gratiam in oculis vestris, ut detis mihi filiam vestram: et quidquid dixeris mihi, faciam ei.

28 Pete a me abundantiam dotis et munerum, et dabo illud, et quidquid dixeris mihi, faciam: quicumque autem contra mandata tua rebelluerit, ipse morietur; tantum da mihi puellam uxorem.

29 Responderunt autem Simeon et Levi ad Hemor et Sichem filio eius in dolo, dicentes: Omnia quae locuti estis nobis, faciemus vobis.

30 Et ecce soror nostra in domo tua est, sed abstine ab ea donec mittamus ad patrem nostrum Isaac de hac re, quia nihil facere possumus sine eius consensu.

31 Ipse enim vias patris nostri Abraham novit, et omnia quaecumque dixerit nobis, nuntiabimus vobis, et nihil celabimus a vobis.

32 Locuti sunt autem Simeon et Levi ad Sichem et patri eius, ut invenirent occasionem et consilium peterent quid agendum esset Sichem et urbi eius in hac re.

33 Auditisque Sichem et pater eius verba Simeon et Levi, placuit eis, egressique redire in domum suam.

34 Et cum abiissent, dixerunt filii Jacobi patri suo, dicentes: Ecce, scimus mortem debitam esse his impiis et urbi eorum, quia transgressi sunt ea quae Deus praeceperat Noahi et liberis eius et semini eius post eos.

35 Et etiam quia Sichem hoc fecit Dinae sorori nostrae in violanda ea, nam tale nefas numquam inter nos fiet.

36 Nunc igitur scito et vide quid facturus sis, et consilium inquire et praetexta quid faciendum sit contra eos, ut occidas omnes habitantes civitatis huius.

37 Et dixit ad eos Simeon: Ecce consilium vestrum: dicite eis ut circumcidant omnem masculum apud se, sicut nos circumcidimur; et si hoc facere noluerint, tollemus filiam nostram ab eis et discedemus.

38 Quod si consentiant hoc facere et facient, tum cum dolore demersi erunt, gladiis nostris eos aggrediemur, quasi in hominem quietum et pacificum, et omnem masculum inter eos interficiemus.

39 Placuitque consilium Simeonis, et constituerunt Simeon et Levi facere eis, sicut proposuerat.

40 Et mane altero, reversi sunt Sichem et Hamor pater eius ad Iacobum et filios eius, ut loquerentur de Dina, et audirent quid filii Iacob responderent verbis suis.

41 Dixeruntque filii Jacob dolo, dicentes: Patri nostro Isaac narravimus omnia verba vestra, et placuit ei verba vestra.

42 Sed locutus est nobis dicens: Sic praecepit illi Abraham pater eius a Deo Domino universae terrae, ut omnis homo, qui non est de semine eius, qui voluerit accipere unam de filiabus eius, circumcidatur omne masculinum quod habet, sicut nos circumcidimur, et tunc demus ei filiam nostram in uxorem.

43 Et nunc notas fecimus vobis omnes vias nostras, quas pater noster nobis locutus est, quia non possumus facere hoc, quod locutus es nobis, dare filiam nostram viro incircumciso, quia ignominia est nobis.

44 Sed in hoc consentiemus vobis, ut dabimus vobis filiam nostram, et nos quoque accipiemus nobis filias vestras, et habitabimus in medio vestri, et erimus unus populus, sicut locuti estis, si audiveritis nos, et consentiatis esse sicut nos, ad circumcidendum omnem masculum vestrum, sicut nos circumcisi sumus.

45 Quod si nolueritis audire nos, ad circumcidendum omnem masculum, sicut nos circumcidimur, sicut praecepimus, tunc veniemus ad vos, et tollemus a vobis filiam nostram, et abibimus.

46 Audiveruntque Sichem et Hamor pater eius verba filiorum Iacob, et placuit eis res valde, et festinaverunt Sichem et Hamor pater eius facere voluntatem filiorum Iacob, quia Sichem amabat Dinam valde, et anima eius adhaerebat ei.

47 Festinaverunt igitur Sichem et Hamor pater eius ad portam civitatis, et congregaverunt omnes viros urbis suae, et locuti sunt ad eos verba filiorum Iacob, dicentes:

48 Venimus ad hos viros, filios Iacob, et locuti sumus cum eis de filia sua, et hi viri consentient facere secundum voluntatem nostram, et ecce terra nostra magna est eis, et habitabunt in ea, et negotiabuntur in ea, et erimus unus populus; filias eorum capiemus, et filias nostras dabimus eis in uxores.

49 Sed hac tantum condicione consentient viri isti facere hoc, ut circumcidatur inter nos omnis masculus, sicut circumcidimur, sicut Deus eorum praecepit eis, et cum fecerimus secundum praecepta eorum ad circumcidendum, tunc habitabunt in nobis, cum pecoribus suis et possessionibus suis, et erimus cum eis quasi unus populus.

50 Audientes autem omnes viri civitatis verba Sichem et patris eius Hamor, assentientes fuerunt omnes viri urbis suae huic consilio, et oboedierunt ut circumciderentur, quia Sichem et pater eius Hamor magni aestimabantur ab eis, quia principes terrae erant.

51 Et die sequenti surrexerunt Sichem et Hamor pater eius mane, et congregaverunt omnes viros civitatis suae in medium urbis, vocaveruntque filios Iacob, qui circumciserunt omnem marem in genti sua illo die et die sequenti.

52 Circumcisisque Sichem et Hemor patrem eius et quinque fratres Sichem, surrexerunt singuli et reversi sunt in domum suam, quia a Domino erat hoc consilium contra urbem Sichem, et a Domino consilium Simeonis in hac re, ut traderet Dominus urbem Sichem in manus duorum filiorum Iacob.

CAPUT XXXIV

1 Numerus autem omnium virorum qui circumcisi sunt, sexcenti quadraginta quinque viri, et ducenti quadraginta sex pueri.
2 Non audivit autem Chiddekem, filius Phared, pater Hammor, et sex fratres eius, Sichem et patrem eius Hammor, nec circumcidi voluerunt, quia aspera erat consilium filiorum Iacob in oculis eorum, et ira eorum vehementer exarsit, quod non audiverat eos populus civitatis.
3 Et vespere diei secundi invenerunt octo pueros parvulos qui non circumcisi erant, quod absconderant eos matres eorum a Sichem et a patre eius Hemor et a viris urbis.
4 Miserunt autem Sichem et Hamor pater eius, ut adducerentur coram eis ut circumciderentur, cum Chiddekem et sex fratres eius in eos gladiis irruerunt et quaerebant eos interficere.
5 Et quaesiverunt etiam Shechemum et patrem eius Hamorem occidere, et quaesiverunt Dinam cum eis propter hanc rem occidere.
6 Dixeruntque ad eos: Quid est hoc quod fecistis? Nonne sunt mulieres inter filias fratrum tuorum Chananæorum, ut accipiatis vobis filias Hebræorum, quas nescitis antea, et faciatis hoc quod numquam præceperunt vobis patres vestri?
7 Putasne te prosperum habiturum per hoc factum, quod fecisti? Quid respondebis de hac re Chananæis fratribus tuis, qui cras venerint et te interrogabunt de hac re?
8 Quod si non iustum et bonum fuerit opus vestrum in conspectu eorum, quid facietis pro animabus vestris, et ego pro animabus nostris, cum non oboedieritis vocibus nostris?
9 Quod si audierint habitantes terrae et omnes fratres tui, filii Cham, de opere tuo, dicentes:
10 Propter mulierem Hebraeam fecerunt Sichem et Hamor pater eius, et omnes incolae civitatis eorum, quod ignoraverant et quod numquam praeceperant eis patres eorum, quo igitur fugietis aut ubi celabitis ignominiam vestram omnibus diebus vestris coram fratribus vestris, habitatoribus terrae Chanaan?
11 Nunc ergo non possumus ferre rem hanc quam fecisti, neque iugo hoc nobis gravari potest, quod patres nostri nobis non mandaverunt.
12 Ecce cras ibimus et congregabimus omnes fratres nostros, Chananaeos fratres qui habitant in terra, et veniemus omnes et percutiemus te et omnes qui confidunt in te, ut non sit nulla reliquia ex te vel ex illis.
13 Audientes autem Hamor et Sichem filius eius et omnes viri civitatis verba Chiddecem et fratrum eius, timuerunt valde pro verbis eorum et paenitentiam aggressi sunt de rebus quas fecerant.
14 Responderuntque Sichem et pater eius Hamor patri suo Chiddekem et fratribus eius, et dixerunt ad eos: Vera sunt omnia verba quae locuti estis ad nos.
15 Nunc nolite dicere neque cogitare in cordibus vestris nos propter caritatem Hebraeorum hoc fecisse, quod maiores nostri nobis non mandaverunt.
16 Sed quia vidimus non esse eorum intentionem neque desiderium ut nostris voluntatibus de filia sua, quoad eam a nobis capiendam, consentirent, nisi hac condicione, ideo vocibus eorum auscultavimus et hoc actum, quod vidisti, fecimus, ut desiderium nostrum ab eis obtineremus.
17 Cum autem ab eis petitionem nostram obtinuerimus, tunc ad eos revertemur et faciemus eis quod dixistis nobis.
18 Vos igitur obsecramus ut exspectetis et moratis donec caro nostra sanetur et nos iterum fortes fiamus, et tum una contra eos progrediemur, et eis faciemus quod in cordibus vestris et in nostris est.
19 Audivit autem Dina filia Iacob omnia verba haec quae dixerant Chiddekem et fratres eius, et quae responderunt ad eos Hamor et Sichem filius eius et homines urbis eorum.
20 Festinavit ergo et misit unam ex ancillis suis, quam miserat pater suus ut custodiret eam in domo Sichem, ad Iacob patrem suum et fratres eius, dicens:
21 Hoc consilium dederunt Chiddekem et fratres eius de vobis, et hoc modo responderunt ad eos Hamor et Sichem et homines civitatis.
22 Audiens haec verba Iacob ira impletus est, et indignatus est contra eos, et ira exarsit contra eos.
23 Juraverunt autem Simeon et Levi, dicentes: Vivit Dominus Deus universæ terrae, quia hac hora cras, non erit ulla reliquia in tota civitate.
24 Et viginti iuvenes se absconderunt qui non circumcisi erant, et hi iuvenes pugnaverunt contra Simeonem et Levi, et Simeon et Levi duodeviginti ex eis occiderunt, et duo fugerunt ab eis et effugerunt in puteos calceos qui erant in civitate, et Simeon et Levi eos quaesiverunt, sed non invenire potuerunt.
25 Simeon autem et Levi perrexerunt per civitatem, et omnes habitantes urbis in ore gladii percusserunt, nullumque reliquum dimiserunt.
26 Et factus est magnus terror in media civitate, et clamor populi civitatis ascendit usque ad caelum, et omnes mulieres et pueri clamaverunt voce magna.
27 Percusserunt igitur Simeon et Levi totam urbem, nec reliquum erat ullum masculum in tota urbe.
28 Hamorem autem et Sichem filium eius occiderunt gladii, Dinamque de domo Sichem adduxerunt, atque inde profecti sunt.
29 Et reversi sunt filii Jacob, et invenerunt occisos, et diripuerunt omnia quae in urbe et in agro erant.
30 Dum autem spolia capiebant, trecenti viri surrexerunt et pulverem super eos iecerunt et lapidibus eos percusserunt, cum Simeon ad eos conversus esset et omnes in ore gladii interfecit, et Simeon se convertit coram Levi et intravit in urbem.
31 Et oves eorum et boves eorum et armenta eorum abstulerunt, et etiam reliquas mulieres et parvulos, et omnes hos abduxerunt, et portam aperuerunt et exierunt et ad patrem suum Iacobum cum vi venerunt.
32 Cum autem vidisset Iacob omnia quae fecerant urbi, et praedam quam ceperant ab eis, iratus est contra eos, et dixit eis: Quid est hoc quod mihi fecistis? Ecce, ego requiem habui apud Chananaeos habitantes terrae: et nemo ex eis impulit mihi.

33 Et nunc me odiosum fecistis habitatoribus terrae, Chananaeis et Pherezatis, cum ego pauci sum ex numero, et congregabuntur omnes contra me et interficient me cum audierint de opera tua cum fratribus suis, et delebimur ego et domus mea.
34 Responderunt autem Simeon et Levi et omnes fratres eorum cum eis patri suo Jacob et dixerunt: Ecce nos in hac terra habitamus, et num Sichem hoc faciet sorori nostrae? Cur taces super omnibus quae fecit Sichem? Num quasi scorto in plateis utetur sorori nostrae?
35 Numerus autem mulierum quas Simeon et Levi captivas ceperant de civitate Sichem, quas non interfecerunt, fuit octoginta quinque, quae non cognoverant virum.
36 Inter eos erat autem puella iuvenis, pulchra specie et specie ornata, nomine Buna, et accepit eam Simeon uxorem. Numerus autem virorum quos ceperant et non occiderunt, quadraginta septem viri, et ceteros occiderunt.
37 Et omnes iuvenes et puellae quos ceperant Simeon et Levi de civitate Sichem, servierunt filiis Iacob et liberis eorum post eos, usque ad diem quo egressi sunt filii Iacob de terra Aegypti.
38 Egressis autem Simeon et Levi de civitate, duo iuvenes qui remanserant, qui se in civitate abdiderant et non perierant inter populum urbis, surrexerunt, et ingressi sunt iuvenes in urbem et ambulaverunt per eam, et invenerunt urbem desertam, viro carentem et mulieribus flentibus, et clamaverunt iuvenes et dixerunt: Ecce, hoc est malum quod fecerunt filii Iacob Hebraei urbi huic, deleverunt hodie unam ex civitatibus Chananaeorum, et non timuerunt animas suas de omni terra Chananae.
39 Egressisque viris de civitate, venerunt urbem Tapnach, et venerunt illuc et narraverunt incolis Tapnach omnia quae accidissent sibi, et omnia quae fecerant filii Iacob urbi Sichem.
40 Quod pervenit ad Iasub regem Tapnach, et misit nuntios in Sichem urbem ut viderent iuvenes illos; non enim credidit eis rex super hoc verbo, dicens: Quomodo potuerunt duo viri Sichem urbem tam magnam depopulare?
41 Reversique nuntii Jasub nuntiaverunt ei, dicentes: Venimus ad urbem, et deletum est; non est ibi homo, sed mulieres quae plorant, nec oves neque boves ibi sunt: omnia enim quae in urbe erant abstulerunt filii Jacob.
42 Miratus autem Iasub super hoc, dicens: Quomodo potuerunt duo viri hoc facere, ut tantam urbem delerent, et unus homo eis resistere posset?
43 Non enim simile fuit ex diebus Nemrod, neque ex tempore antiquissimo tale accidit; dixitque Iasub, rex Tapnach, populo suo: Estote fortiter, et eamus et pugnabimus contra Hebraeos hos, et faciemus eis sicut fecerunt urbi, et vindicabimus causam populi civitatis.
44 Iasub autem, rex Tapnach, cum consiliariis suis de hac re consilium iniit, et consiliarii eius ad eum dixerunt: Solus non resistere poteris Hebraeis, quia potentes esse debent ut opus hoc toti urbi perficiant.
45 Si duo ex illis totam urbem deleverint, et nemo eis resisteret, certe si tu adversus eos steteris, omnes adversus nos insurgent et nos similiter delebunt.
46 Si autem miseris ad omnes reges qui circum nos sunt, et convenerint simul, ibimus cum eis et pugnabimus contra filios Iacob; tunc praevalebis contra eos.
47 Audivitque Iasub verba consiliariorum suorum, et placuit verba eorum ei et populo suo, et fecit ita; misitque Iasub rex Tapnach ad omnes reges Amorraeorum qui circumdederant Sichem et Tapnach, dicens:
48 Ascendite mecum et adiuvate me, et percutiemus Iacob Hebraeum et omnes filios eius et delebimus eos de terra, quia sic fecit urbi Sichem, et tu nescis?
49 Audierunt autem omnes reges Amorrheorum malum quod filii Iacob fecerant urbi Sichem, et obstupuerunt vehementer.
50 Et congregati sunt septem reges Amorraeorum cum omnibus exercitibus suis, circiter decem milia virorum cum gladiis evaginatis, et venerunt ut pugnarent contra filios Iacob; et audivit Iacob quod reges Amorraeorum convenissent ut pugnarent contra filios eius, et timuit Iacob valde, et angustia affectus est.
51 Clamavit autem Jacob contra Simeon et Levi, dicens: Quid est hoc negotium quod fecistis? cur mihi nocuistis, ut adduceretis contra me omnes filios Chanaan, ut me et domum meam deleretis? ego enim quietus eram et domus mea, et vos fecistis mihi hoc, et irritastis habitantes terrae huius operibus vestris?
52 Respondit Judas patri suo, dicens: Frustrane fratres mei Simeon et Levi interfecerunt omnes habitantes Sichem? Certe hoc factum est quia humiliavit Sichem sororem nostram, et transgrediebatur mandatum Dei nostri ad Noë et filios eius, quia Sichem vi tulit sororem nostram, et adulterium commisit cum ea.
53 Et fecit Sichem omne malum hoc, nec quisquam de habitatoribus civitatis eius dixit: Quare hoc facis? Quam ob rem venerunt fratres mei et percusserunt urbem, et Dominus tradidit eam in manus eorum, quia praeterierunt habitantes eius mandata Dei nostri. Num frustra fecerunt omnia haec?
54 Et nunc quare times aut conturbaris, et quare irasceris erga fratres meos, et quare ira tua contra eos exardescit?
55 Deus noster, qui tradidit in manus eorum urbem Sichem et populum eius, tradet etiam in manus nostras omnes reges Chananæorum, qui venerunt adversus nos, et faciemus eis, sicut fecerunt fratres mei Sichem.
56 Nunc autem tranquillus esto de illis et abiice timores tuos, sed confide in Domino Deo nostro, et ora ad eum ut nos adiuvet et liberet nos, et tradat inimicos nostros in manus nostras.
57 Vocavit autem Iudas unum ex servis patris sui: Vade, et vide ubi reges illi, qui veniunt ad nos, sedent cum exercitu suo.
58 Servus autem abiit et prospexit procul, et ascendit contra montem Sehon, et vidit omnia castra regum stantia in agro, et reversus est ad Iudam et dixit: Ecce reges sedent in agro cum omnibus castris suis, populus multus nimis, sicut arena quae est in ora maris.
59 Dixit quoque Iudas Simeonem et Levi et omnes fratres suos: Confortamini et estote viri fortissimi, quia Dominus Deus noster nobiscum est; nolite timere eos.
60 State unusquisque accinctus armis suis belli, arcu suo et gladio suo, et ibimus et pugnabimus contra viros incircumcisos istos: Dominus Deus noster est, ipse salvabit nos.

61 Et surrexerunt, et singuli accinxerunt arma sua belli, a maiore usque ad minorem, undecim filii Iacob, et omnes servi Iacob cum eis.
62 Et omnes servi Isaac qui cum Isaac erant in Hebron, venerunt ad eos instructi omni genere armis bellicis, et filii Iacob et servi eorum, centum duodecim viri, ad reges illos abierunt, et Iacob quoque cum eis abiit.
63 Miserunt autem filii Iacob ad Isaac patrem suum, filium Abraham, in Hebron, ubi est Ciriath Arbe, dicentes:
64 Oramus te pro nobis ad Dominum Deum nostrum, ut protegat nos de manu Chananæorum qui impetum facit adversus nos, et tradat eos in manus nostras.
65 Isaac autem, filius Abraham, Dominum precatus est pro filiis suis et dixit: Domine Deus, tu promisisti patri meo dicens: Multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli, et promisisti mihi et confirmasti verbum tuum, nunc autem reges Chanaan convenerunt ut bellum gerant cum filiis meis, quia non fecerunt iniuriam.
66 Nunc igitur, Domine Deus, Deus universae terrae, perverte, quaeso, consilium regum horum, ne contra filios meos pugnent.
67 Et terrore filiorum meorum imprime corda regum horum et populorum eorum et superbiam eorum deprime, ut a filiis meis avertant se.
68 Et manu tua potenti et brachio extento libera filios meos et servos eorum ex eis, quia virtus et robur in manibus tuis sunt ad faciendum haec omnia.
69 Et filii Iacobi et servi eorum ad reges illos profecti sunt, et in Domino Deo suo confisi sunt, et dum irent, Iacobus pater eorum quoque ad Dominum oravit et dixit: Domine Deus, Deus potens et excelsus, qui regnasti a diebus antiquis, exinde usque nunc et in saeculum;
70 Tu es qui bella excitas et facis ea cessare, in manu tua potentia et robur ad exaltandum et ad deiciendum; sit oratio mea acceptabilis coram te, ut convertas te ad me cum misericordiis tuis, ut corda horum regum et populorum eorum terrore filiorum meorum imprimas, et terreas eos et castra eorum, et cum magna benignitate tua liberes omnes qui in te confidunt, quia tu es qui potes populos nobis subicere et gentes sub potestatem nostram reducere.

CAPUT XXXV

1 Venerunt autem omnes reges Amorrhæorum, et steterunt in agro ut cum consiliariis suis consilium caperent quid faceret filiis Jacob: adhuc enim timebant eos, dicentes: Duo ex eis percusserunt omnem urbem Sichem.
2 Exauditque Dominus preces Isaac et Iacob, et implevit corda omnium consiliariorum regum timore magno atque terrore, clamantes una voce,
3 Stultusne es hodie, aut non est tibi sensus, ut cum Hebraeis pugnaturus sis, et cur tibi placet tua ipsius perditio hodie?
4 Ecce duo ex eis venerunt in urbem Sichem sine timore neque terrore, et interfecerunt omnes habitantes urbis, ita ut nemo eis resisteret. Quomodo ergo contra omnes eos pugnare poteris?
5 Certe scitis quod Deus eorum valde diligit eos, et fecerit mirabilia eis, qualia non facta sunt a diebus antiquis, et inter dios gentium nullus est qui possit facere similia potentiae eius.
6 Certe liberavit patrem eorum Abraham, Hebraeum, de manu Nemrod et de manu omnis populi eius qui saepe quaesierant eum interficere.
7 Eruit quoque eum de igne, in quem eum praemiserat rex Nemrod, et liberavit eum ex eo Deus eius.
8 Et quis alius tale facere potest? Certe Abraham fuit qui quinque reges Elam occidit, cum tetigerunt filium fratris sui, qui habitabat Sodomis illis diebus.
9 Et cepit servum suum, qui fidelis erat in domo sua, et paucos e viris eius, et persecuti sunt reges Elam una nocte et interfecerunt eos, reddideruntque filio fratris eius omnes possessiones quas abstulerant.
10 Et profecto scitis Deum horum Hebraeorum valde delectari in eis, et ipsos quoque delectari in eo, sciunt enim quod eos liberavit ex omnibus inimicis suis.
11 Et ecce, propter amorem erga Deum suum, Abraham filium suum unicum et pretiosum accepit et voluit eum offerre in holocaustum Deo suo, et nisi Deus fuisset qui eum prohibuit ne hoc faceret, tunc fecisset id propter amorem erga Deum suum.
12 Et vidit Deus omnia opera eius, et juravit ei, et promisit ei se filios eius et omne semen eius liberaturum esse ab omni tribulatione quae accideret eis, quia hoc fecerat, et per amorem suum erga Deum suum suffocaverat misericordiam eius erga filium suum.
13 Nonne audisti quae fecerit Deus eorum Pharaoni regi Aegypti, et Abimelech regi Gerar, cepisse uxorem Abrahæ, quæ dixerat de ea: Soror mea est ? ne forte interficerent eum propter eam, et cogitarent sumere eam in uxorem. Fecit ergo eis Deus et populo eorum omnia, quae audistis.
14 Et ecce, ipsi oculis nostris vidimus Esau, fratrem Iacob, venisse ad eum cum quadringentis viris, consilio interficiendi eum, quia recordatus est se abstulisse ei benedictionem patris sui.
15 Et obviam ivit ei cum venisset de Syria, ut percuteret matrem cum liberis, et quis eripuit eum de manibus eius, nisi Deus eius, in quo confidebat? Eripuit eum de manu fratris sui et de manibus inimicorum eius, et certe iterum proteget eos.
16 Quis ignorat Deum eorum fuisse qui eos roboravit ut facerent urbi Sichem malum, de quo audisti?
17 Num igitur sua virtute duo viri urbem tantam qualis Sichem delere possent, nisi propter Deum suum, in quo confisi sunt? Dixit et fecit eis omnia haec, ut occiderent habitantes urbis in urbe sua.
18 Num igitur eos, qui simul ex urbe tua convenerunt ut contra omnes pugnarent, vincere poteris, etiam si millies plures tibi auxilium ferrent?
19 Certe scitis et intellegitis vos non contra eos venisse ut pugnetis, sed cum Deo eorum, qui eos elegit, venisse ut bellum geratis, et ideo omnes vos hodie venistis ut intereatis.
20 Nunc ergo desistite ab hoc malo quod vobis inferre conamini, et melius vobis erit non ire ad bellum cum eis, quamvis pauci sint, quia Deus eorum cum eis est.
21 Cum autem audissent reges Amorraeorum omnia verba consiliariorum suorum, timor omnium suorum fuit, timuique filii Iacob pugnare noluerunt contra eos.
22 Inclinaverunt aures suas ad verba consiliariorum suorum, et audierunt omnia verba eorum, et placuerunt verba consiliariorum vehementer regibus, et fecerunt ita.

23 Conversi sunt reges et abstinuerunt a filiis Iacob, non enim ausi sunt appropinquare eis ut pugnarent cum eis, timuerunt enim vehementer a facie eorum, et liquefacta sunt corda eorum prae timore eorum.
24 Nam a Domino ad eos processit hoc, quia exaudivit preces servorum suorum Isaac et Iacob, quia speraverant in eo; et reversi sunt omnes reges isti cum castris suis in die illa, unusquisque in urbem suam, et non pugnaverunt tunc cum filiis Iacob.
25 Filii autem Iacob steterunt in statione sua die illo usque ad vesperam contra montem Sehon, videntes autem quod non venissent reges hi ut pugnarent contra eos, reversi sunt domum suam.

CAPUT XXXVI

1 Eo tempore apparuit Dominus Jacob, dicens: Surge, vade Bethel, et habita ibi, facque altare Domino qui apparuit tibi, qui eruit te et filios tuos de tribulatione.
2 Surrexitque Iacob cum filiis suis et omnibus quae habebat, et profecti sunt et venerunt Bethel iuxta verbum Domini.
3 Nonaginta novem annorum erat Iacob cum ascendit Bethel: et habitavit Iacob et filii eius et omnis populus qui cum eo erat in Bethel, in Luza, et aedificavit ibi altare Domino qui apparuit ei: manserunt autem Iacob et filii eius in Bethel sex menses.
4 Eo tempore mortua est Debora filia Hus, nutrix Rebeccæ, quæ cum Jacob fuerat; et sepelivit eam ad radices Bethel, subter quercum, quæ erat ibi.
5 Eo tempore mortua est etiam Rebecca, filia Bathuel, mater Jacobi, in Hebron, quæ est Cireath-Arbe, et sepulta est in spelunca Machpela, quam emerat Abraham a filiis Heth.
6 Et fuit vita Rebeccae centum triginta tres anni, et mortua est. Et cum audisset Iacob mortuam esse matrem suam, amare flevit pro matre sua, et fecit magnum pro ea, et pro Debora nutrice sua sub quercu, et vocavit nomen loci illius Allon-bachuth.
7 Mortuus est etiam Laban Syrus in diebus illis; percussit enim Deus, quia transgressum est pactum quod erat inter se et Iacob.
8 Centum autem annorum erat, quando apparuit ei Dominus, et benedixit eum vocavitque nomen eius Israel. Concepitque Rachel uxor Jacob in diebus illis.
9 Eo tempore Iacob profectus est de Bethel, et omnia quae cum eo erant, ut irent domum patris sui in Hebron.
10 Et irent per viam, et adhuc parvum erat iter ad Ephratam, quando peperit Rachel filium et parturire difficiliter mortua est.
11 Et sepelivit eam Jacob in via Ephrathae, quæ est Bethlehem, et erexit titulum super sepulcrum eius, qui est ibi usque in hodiernum diem. Et fuerunt dies Rachel quadraginta quinque anni, et mortua est.
12 Vocavitque Iacob nomen filii sui, quem peperit ei Rachel, Beniamin, quia in terra ad dexteram partem natus est ei.
13 Post mortem Rachelis, Jacob fixit tentorium in tentorio Bilhae ancillae suae.
14 Et zelo affectus est Reuben pro matre sua Liam propter hoc, et ira impletus est, et surrexit in ira sua et abiit et intravit tabernaculum Bilhae et inde tulit lectum patris sui.
15 Eo tempore pars primogeniturae, una cum officiis regalibus et sacerdotibus, sublata est a filiis Ruben, quia violaverat lectulum patris sui. Data est ergo primogenitura Iosepho, regnum Iudae, sacerdotium autem Levi, quia violaverat lectulum patris sui.
16 Hae sunt generationes Iacob, qui nati sunt ei in Mesopotamia Aram: fueruntque filii Iacob duodecim.
17 Filii Liæ: primogenitus Ruben, et Simeon, Levi, Judas, Issachar, Zabulon, et Dina soror eorum; filii Rachelis autem: Ioseph et Benjamin.
18 Filii Zelphae ancillae Liae fuerunt Gad et Aser: filii Bilhae ancillae Rachelis fuerunt Dan et Nephthali; hi sunt filii Iacob qui nati sunt ei in Mesopotamia Syriae.
19 Et profecti sunt Jacob et filii eius et omnes qui ad eum pervenerunt, et venerunt ad Mamre, quae est Kireath-arba, quae est in Hebron, ubi peregrinati sunt Abraham et Isaac, et habitavit Jacob cum filiis suis et omnibus qui ad eum pervenerunt cum patre suo in Hebron.
20 Et Esau frater eius et filii eius, et omnia quae ad eum pertinent, iverunt in terram Seir et habitaverunt ibi, et possederunt terram Seir; et filii Esau creverunt et multiplicati sunt valde in terra Seir.
21 Hæ sunt generationes Esau, qui nati sunt ei in terra Chanaan: et filii Esau erant quinque.
22 Peperit autem Ada Esau primogenitum suum Eliphaz, peperit quoque ei Rahuel: Oolibama quoque peperit ei Iehus, Ialam et Core.
23 Hi sunt filii Esau qui nati sunt ei in terra Chanaan: filii Eliphaz filii Esau: Theman, Omar, Sepho, Gatham, Cenez et Amalex. Filii autem Rahuel: Nachath, Zarach, Sama et Meza.
24 Filii Jehus fuerunt Thamna, et Alva, et Jetheth; filii autem Ialam fuerunt Alva, et Phinor, et Cenez.
25 Filii Core: Teman, Mibsar, Magdiel et Eram; hae sunt familiae filiorum Esau secundum duces suos in terra Seir.
26 Haec nomina filiorum Seir Horræi habitantium terram Seir: Lotan, Sobal, Sebeon, Ana, Disan, Eser et Dison, septem filii.
27 Filii Lotan fuerunt Hori et Heman et soror eorum Timna, haec est Timna. Quae venit ad Iacobum et filios eius, et noluerunt audire eam. Et abiit et facta est concubina Eliphaz filio Esau, et peperit ei Amalech.
28 Et filii Sobal fuerunt Alvan, Manahath, Ebal, Shepho, et Onam; et filii Zibeon fuerunt Ajah, et Ana; hic est Ana qui invenit Yemim in deserto, cum pasceret asinos Zibeon patris sui.
29 Dumque asinos patris sui pascebat, duxit eos in desertum variis temporibus ut aleret eos.
30 Et erat dies quadam, cum duxit eos in desertum iuxta mare, contra solitudinem populorum. Dum autem eos pascebat, ecce tempestas gravis venit trans mare et quievit super asinos qui ibi pascebantur, et omnes steterunt.
31 Et postea egressi sunt de deserto trans mare fere centum viginti bestiae magnae et terribilis, et omnes venerunt ad locum ubi erant asini, et ibi se constiterunt.
32 Illa autem animalia, a medio eorum deorsum, similitudinem filiorum hominum habebant, et a medio eorum sursum, quaedam similitudinem ursorum, et

quaedam similitudinem cervorum, caudis post ea de medio umerorum usque ad terram pertingentibus, instar caudarum cervorum; et illa animalia venerunt et conscenderunt asinos illos, et duxerunt eos, et abierunt usque ad hunc diem.
33 Et unum ex his animalibus accessit ad Anam et percussit eum cauda sua, atque fugit ex loco illo.
34 Hoc autem opere viso, vitae suae vehementer perterritus, fugit et in urbem effugit.
35 Narravitque filiis suis et fratribus omnia quae accidissent sibi, et multi viri ierunt quaerere asinos et non invenire potuerunt, et Ana et fratres eius non reversi sunt ultra in locum illum ex die illo sequenti, quia timuerunt valde pro vita sua.
36 Filii Ana filii Seir: Dison, et soror eius Oolibamah. Filii Dison: Hemdan, Eseban, Jethran, et Charan. Filii Eser: Bilhan, et Zavan, et Acan. Filii Dison: Hus, et Aran.
37 Hae sunt familiae filiorum Seir Horraei secundum ducatus suos in terra Seir.
38 Esau autem et liberi eius habitaverunt in terra Seir Hori, habitatoris illius terrae, et possederunt eam; creveruntque et multiplicati sunt vehementer. Iacob autem et liberi eius et omnia quae habebat, habitaverunt cum Isaac patre suo in terra Chanaan, sicut praeceperat Dominus Abrahamo patri eorum.

CAPITULUM XXXVII

1 Anno centesimo quinto vitae Iacob, ipse est annus nonus quo habitavit Iacob cum filiis suis in terra Chanaan, venit de Mesopotamia Aram.
2 In diebus illis profectus est Iacob cum liberis suis de Hebron, et ascendentes reverserunt in urbem Sichem, ipsi et omnes qui a se pertinebant, habitaveruntque ibi filii Iacob pascua bona et ubera pecoribus suis in urbe Sichem. Tunc aedificata est civitas Sichem: erantque in ea fere trecenti viri et mulieres.
3 Habitavit autem Iacob et liberi eius et omnia quae possidebant in parte agri quem emerat Iacob ab Hemor patre Sichem, cum veniret de Padan-Aram, antequam Simeon et Levi expugnaverant urbem.
4 Audierunt autem omnes reges Chananæorum et Amorrhæorum qui Sichem circumdederant, quod filii Jacob venissent in Sichem et habitarent ibi.
5 Et dixerunt: Num revertentur filii Jacob Hebræi in civitatem et habitabunt in ea, postquam percusserint et expulerint eos? num nunc revertentur et expellent habitantes civitatis an occidant eos?
6 Conveneruntque iterum omnes reges Chanaan, et venerunt in unum ut pugnarent contra Iacob et filios eius.
7 Misit quoque Iasub rex Tapnach ad omnes reges finitimos, ad Elan regem Gaas, et ad Ihuri regem Silo, et ad Parathon regem Chazar, et ad Susi regem Sarton, et ad Laban regem Bethchoran, et ad Sabir regem Othnaimah, dicens:
8 Ascendite ad me et auxilium ferte mihi, et percutiamus Iacob Hebraeum et filios eius et omnia quae eius sunt, quia reversi sunt in Sichem, ut possideant eam et occidant habitantes eius sicut antea.
9 Convenerunt autem omnes reges isti, et venerunt cum omnibus castris suis, populus multus nimis, sicut arena quae est in litore maris; et omnes erant contra Tapnach.
10 Egressus est autem ad eos Iasub rex Tapnach cum omni exercitu suo, et castrametatus est cum eis e regione Tapnach extra urbem, et diviserunt omnes reges in septem turmas, septem castra contra filios Iacob.
11 Miseruntque nuntium ad Iacob et ad filium eius, dicentes: Proficiscimini omnes ad nos, et colloquium habeamus simul in campo, et ultionem faciatis virorum Sichem, quos occidistis in urbe sua: et nunc revertimini ad urbem Sichem, et habitabitis in ea, et occidetis habitantes eius sicut antea.
12 Et audiverunt hoc filii Jacobi et accensa est ira eorum valde propter verba regum Chanaan, et decem ex filiis Jacobi festinaverunt et surrexerunt, et singuli accinxerunt arma sua belli; et erant centum duo ex servis eorum cum eis parati in proelio.
13 Et omnes isti viri, filii Jacobi cum servis eorum, profecti sunt ad reges illos, et Jacob pater eorum cum eis, et stabant omnes super acervum Sichem.
14 Et oravit Iacob ad Dominum pro filiis suis, et extendit manus suas ad Dominum, et dixit, Deus, tu es Deus omnipotens, tu es pater noster, tu formasti nos et opera manuum tuarum sumus; quaeso te liberare filios meos per misericordiam tuam de manu inimicorum eorum, qui hodie veniunt ut pugnent cum eis et serves eos de manu eorum, quia in manu tua est potentia et robur, ad salvandos paucos a multis.
15 Da quoque filiis meis, servis tuis, fortitudinem cordis et virtutem, ut pugnent contra inimicos eorum, et subigant eos, et cadant inimicos eorum coram eis: ne pereant filii mei et servos eorum in manibus filiorum Chanaan.
16 Quod si tibi placet ut auferas animas filiorum meorum et servorum eorum, trade eos in magna misericordia tua per manus ministrorum tuorum, ne pereant hodie in manibus regum Amorrheorum.
17 Et cum desiit Iacob orare Dominum, terra commota est de loco suo, et sol obscuratus est, et omnes reges illi perterriti sunt, et magna consternatio eos invasit.
18 Et exaudivit Dominus preces Iacobi, et Dominus terrore et timore filiorum Iacobi corda omnium regum et exercitus eorum impressit.
19 Quia audire fecit eis Dominus sonitum curruum et sonitum equorum robustorum filiorum Jacob, et sonitum exercitus multitudinis cum eis.
20 Et reges hi magno terrore a filiis Iacob perculsi sunt, et dum in castris suis stabant, ecce filii Iacob processerunt super eos, cum centum duodecim viris, cum magno et ingenti clamore.
21 Cum autem reges viderunt filios Iacob ad se venientes, magis magisque perterriti sunt, et inclinaverunt ut recederent a facie filiorum Iacob sicut antea, et non pugnarent cum eis.
22 At illi non recesserunt, dicentes: Ignominia nobis esset sic bis recedere a facie Hebræorum.
23 Et appropinquaverunt filii Iacobi et processerunt contra omnes reges illos et exercitus eorum, et viderunt, et ecce populus erat potens valde, numerosissimus sicut arena maris.
24 Clamaverunt autem filii Jacob ad Dominum, et dixerunt: Adiuva nos, Domine, adiuva nos, et exaudi nos, quia in te confidimus, et ne moriamur manibus virorum horum incircumcisorum, qui hodie venerunt contra nos.

25 Filii autem Iacob accinxerunt arma sua belli, et arrepti sunt singuli scutum et lanceam suam, et processerunt ad bellum.
26 Iudas autem filius Iacob praecurrebat ante fratres suos, et decem servi eius cum eo, et profectus est contra reges illos.
27 Et Iasub rex Tapnach processit primus cum exercitu suo contra Iudam, et vidit Iudas Iasub et exercitum eius venire ad se, et ira accensa est Iudae, et ira eius exarsit in se, et appropinquavit ad proelium in quo Iudas vitam suam periit.
28 Et venit Iasub et omnis exercitus eius contra Iudam, et incedebat super equum fortissimum et robustum; erat autem Iasub vir fortissimus, ferro et aere a capite usque ad pedes vestitus.
29 Et dum in equo esset, sagittas ambabus manibus ante et post iaculabat, ut mos erat in omnibus proeliis suis, neque umquam locum quo sagittas suas dirigebat aberrabat.
30 Venit autem Iasub pugnare contra Iudam et iaculabat sagittas multas contra Iudam, et vinculavit Dominus manum Iasub, et omnes sagittae quas iecit in viros eius resilierunt.
31 Et nihilominus, Iasub contra Iudam progrediebatur, ut eum sagittis provocaret, sed spatium inter eos erat circiter triginta cubitorum, et cum Iudas vidisset Iasub sagittas suas contra se iaculantem, cucurrit ad eum cum ira sua potentia concitata.
32 Sustulit autem Iudas lapidem magnum de terra, pondo eius sexaginta siclorum, et cucurrit Iudas ad Iasub et percussit eum lapide in scuto suo, et obstupuit Iasub ictu et cecidit de equo suo in terram.
33 Et fractum est scutum de manu Iasub, et in vi ictus exsiliit ad spatium quindecim cubitorum circiter, et cecidit scutum ante secundam castra.
34 Et viderunt reges qui venerunt cum Iasub procul fortitudinem Iudae, filii Iacob, et quae fecerat Iasub, et timuerunt valde Iudam.
35 Et congregati sunt prope castra Iasub, videntes confusionem eius, et Iudas evaginavit gladium suum et percussit quadraginta duos viros de castris Iasub, et fugerunt omnes castra Iasub a facie Iuda, et nemo stetit contra eum, et reliquerunt Iasub et fugerunt ab eo, et Iasub adhuc prostratus erat in terra.
36 Videns autem Iasub quod omnes in castris suis fugerant se, festinavit et surrexit cum terrore contra Iudam, et stetit pedibus contra Iudam.
37 Proelium autem Iasub contra Iudam habuit, scutum contra scutum ponens, et fugerunt omnes viri Iasub, timentes enim Iudam vehementer.
38 Et accepit Iasub hastam suam in manu sua ut percuteret Iudam in capite suo, Iudas autem celeriter posuit scutum suum ad caput suum adversus hastam Iasub, itaque scutum Iudae accepit ictum a hasta Iasub, et scutum fractum est.
39 Et cum vidisset Iudas scutum suum scissum esse, celeriter evaginavit gladium suum et percussit Iasub ad talos eius et abscidit pedes eius, ita ut cecideret Iasub in terram, et cecidit hasta de manu eius.
40 Iudas autem festinanter hastam Iasub arripuit, qua caput eius amputavit et iecit ad pedes eius.
41 Videntes autem filii Iacob quae fecerat Iudas Iasub, fugerunt omnes in castra regum aliorum, et pugnaverunt cum exercitu Iasub et cum exercitu omnium regum qui erant ibi.
42 Et filii Iacob quindecim milia virorum suorum cadere fecerunt, et percusserunt eos quasi cucurbitas percuterent; reliqui autem fugerunt pro vita sua.
43 Judas autem adhuc stabat iuxta corpus Iasub, et spoliavit Iasub lorica sua.
44 Sed et Iudas abstulit ferrum et aes quod erat circa Iasub, et ecce novem viri e principibus Iasub venerunt ad pugnandum contra Iudam.
45 Et festinavit Iudas et sustulit lapidem de terra et percussit unum ex eis in caput, et fractum est cranium eius, et cecidit etiam corpus de equo in terram.
46 Et octo duces qui supererant, videntes vires Iudae, timuerunt valde et fugerunt, et Iudas cum decem viris suis persecutus est eos, et comprehenderunt eos et interfecerunt eos.
47 Et filii Iacob adhuc exercitus regum percutiebant, et multos eorum occiderunt, sed reges illi audacter cum ducibus suis steterunt, nec a locis suis recesserunt, et clamaverunt contra eos qui ex exercitu suo fugerant a facie filiorum Iacob, sed nemo eos audire voluit, quia timebant vitam suam ne morerentur.
48 Et omnes filii Iacob, postquam exercitus regum percusserant, reversi sunt et venerunt ante Iudam, et Iudas adhuc octo duces Iasub interficiebat et vestimenta eorum exuebat.
49 Et vidit Levi Elon regem Gaas venientem contra se cum quattuordecim ducibus suis ut percuteret eum ; sed Levi hoc pro certo nesciebat.
50 Et Elon cum ducibus suis propius accessit, et Levi respiciens vidit proelium sibi a tergo datum esse, et Levi cum duodecim servis suis cucurrit, et abierunt et Elonem et duces eius ore gladii occiderunt.

CAPITULUM XXXVIII

1 Et ascendit Ihuri rex Siloh ad auxilium Elon, et appropinquavit Iacob, cum Iacob arcum suum, quem in manu habebat, tetendit et sagitta percussit Ihuri, quae mortem eius causavit.
2 Mortuo autem Ihuri, rege Silo, quattuor reges reliqui cum reliquis ducibus e statione sua fugerunt, et pedem referre conati sunt, dicentes: "Non amplius nobis est vis cum Hebraeis postquam tres reges et duces eorum, qui potentiores nobis erant, occiderunt."
3 Cum autem filii Iacobi viderent reges reliqui e statione sua recessisse, persecuti sunt eos; Iacob quoque venit ab acervo Sichem e loco ubi stabat; et persecuti sunt reges, et appropinquaverunt eis cum servis suis.
4 Reges autem et duces cum reliquis exercitibus suis, videntes quod filii Iacob appropinquabant eis, timuerunt animabus suis et fugerunt donec pervenerunt ad urbem Chazar.
5 Et filii Iacobi persecuti sunt eos usque ad portam urbis Chazar, et percusserunt magnam plagam in regibus et exercitus eorum, fere quattuor milia virorum, et dum exercitum regum percuterent, Iacobus arcu suo occupatus erat, se ad percutiendos reges coërcens, et omnes interfecit.
6 Et interfecit Parathon regem Chazar ad portam urbis Chazar, et postea percussit Susi regem Sarton, et Laban

regem Bethchorin, et Sabir regem Machnaymah, et omnes interfecit sagittis, una sagitta singulis, et mortui sunt.
7 Filii autem Iacob, videntes omnes reges mortuos esse et dispersos ac recedentes, proelium cum exercitibus regum contra portam Chazar gerere perseveraverunt, et adhuc circiter quadringentos viros eorum percusserunt.
8 Et ceciderunt tres viri de servis Iacob in proelio illo, et vidit Iudas quod mortui essent tres de servis suis, et afflixit eum valde, et iratus est intra eum contra Amorraeos.
9 Et omnes viri qui supererant de exercitibus regum timuerunt valde de vita sua, et cucurrerunt et portam murorum civitatis Chazar effregerunt, et omnes in urbem pro salute intraverunt.
10 Et se abdiderunt in medio urbis Chazar, nam urbs Chazar erat magna et extensa valde, et cum omnes hi exercitus urbem ingressi essent, filii Iacob post eos cucurrerunt in urbem.
11 Quattuor autem viri fortes, periti in bello, egressi sunt de civitate, et steterunt contra introitum urbis, evaginatis gladiis et hastarum in manibus, qui se posuerunt contra filios Iacob, nec permiserunt eos intrare urbem.
12 Nephthali cucurrit et venit inter eos et gladio suo percussit duos ex eis et capita eorum uno ictu amputavit.
13 Et conversus est ad alios duos, et ecce fugerant, persecutus est eos, comprehendit eos, percussit eos et occidit eos.
14 Et filii Jacobi venerunt ad urbem et viderunt, et ecce erat alius murus urbi, et quaesiverunt portam muri et non invenire potuerunt, et Judas super summum muri saliit, et Simeon et Levi secuti sunt eum, et omnes tres descenderunt de muro in urbem.
15 Et Simeon et Levi omnes viros qui in urbem fugerant occiderunt, et etiam habitantes urbis cum uxoribus et parvulis eorum, in ore gladii occiderunt; et clamores urbis ad caelum ascenderunt.
16 Dan autem et Nephthali super murum saltaverunt ut viderent quid clamor lamentationis causaret, quia filii Iacob anxii erant de fratribus suis, et audiebant habitantes urbis loquentes cum fletu et obsecrationibus, dicentes: Tollite omnia quae possidemus in urbe et abite, tantum nolite nos occidere.
17 Cum autem Iudas, Simeon, et Levi desiissent percutere habitantes urbis, ascenderunt murum et vocaverunt Dan et Nephthali, qui erant in muro, et reliquos fratres eorum, et Simeon et Levi nuntiaverunt eis de introitu civitatis, et omnes filii Iacob venerunt ut spolia colligerent.
18 Filii autem Iacob ceperunt praedam urbis Chazar, oves et armenta, et possessiones, et omnia quae capta potuerunt, et profecti sunt in illa die de urbe.
19 Et postero die filii Iacobi ad Sarton profecti sunt, audiverunt enim viros Sarton qui in urbe remanserant convenisse ut cum eis pugnarent propter occidendum regem eorum, et Sarton erat urbs altissima et munita, et propugnaculum altum circumdabat.
20 Et columna aggeris erat fere quinquaginta cubitis et latitudo eius quadraginta cubitis, et non erat locus homini introitus in urbem propter aggerem. Filii autem Iacob viderunt aggerem civitatis et quaesiverunt introitum in eum et non invenerunt.
21 Nam introitus civitatis a tergo erat, et omnis vir qui in urbem intrare volebat per illam viam veniebat et circumibat totam urbem, et postea intrabat civitatem.
22 Videntes autem filii Iacob se viam urbis invenire non posse, ira exarsit eorum vehementer, et incolae urbis videntes quod ad eos veniebant, timuerunt eos valde, quia audierant de virtute eorum et quae fecerant Chazar.
23 Et incolae urbis Sarton non poterant exire ad filios Iacob postquam in urbe convenerant ut contra eos pugnarent, ne sic in urbem intrarent; cum autem viderunt eos ad eos venire, valde timuerunt eos, quia audiverant de virtute eorum et quae fecerant Chazari.
24 Itaque incolae Sarton pontem viae civitatis e loco suo celeriter tulerunt, antequam venirent filii Iacob, et introduxerunt eum in urbem.
25 Et venerunt filii Jacobi et quaesiverunt viam in urbem, et non invenire potuerunt; et ascenderunt incolae urbis ad summum muri, et viderunt, et ecce filii Jacobi quaerebant introitum in urbem.
26 Et exprobraverunt habitantes urbis filios Jacob de summo muri, et maledixerunt eos, et audientes filii Jacob exprobrationes irati sunt vehementer, et ira eorum exarsit intus.
27 Et irati sunt filii Iacob contra eos; surrexerunt omnes et transilierunt murum in robore virium suarum, et per potentiam suam transierunt latitudinem aggeris quadraginta cubitos.
28 Et cum aggerem transiissent, sub muro urbis steterunt, et omnes portas urbis ferreis portis clausas invenerunt.
29 Et accesserunt filii Iacob ut effringerent fores portarum urbis, et incolae non permiserunt eis, quia de summo muri lapides et sagittas iaciebant in eos.
30 Numerus autem populi qui erant in muro erat fere quadringenti viri, et viderunt filii Iacob quod non sineret eos aperire portas civitatis, surrexerunt et ascenderunt verticem muri, et Iudas ascendit prior ad orientem civitatis.
31 Gad autem et Aser post eum ascenderunt ad occidentalem urbis partem: Simeon autem et Levi ad septentrionem, Dan autem et Ruben ad meridiem.
32 Viderunt autem viri qui in summo muro erant, habitantes urbis, quod filios Iacob ad se ascendissent, et fugerunt omnes de muro, descenderunt in urbem, et se in medio urbis absconderant.
33 Issachar autem et Nephthali, qui sub muro remanserant, accesserunt et portas civitatis effregerunt, et ignem ad portas civitatis accenderunt, ita ut ferrum liquefieret. Et omnes filii Iacob ingressi sunt urbem, ipsi et omnes viri eorum, et pugnaverunt contra habitantes urbis Sarton, et percusserunt eos in ore gladii, et nemo stetit contra eos.
34 Et fugerunt fere ducenti viri de civitate, et omnes aberunt et se absconderunt in turri quadam in civitate, et persecutus est eos Iudas usque ad turrim et turrim destruxit, quae cecidit super viros, et omnes mortui sunt.
35 Et ascenderunt filii Jacob viam tecti turris illius, et viderunt, et ecce alia turris valida et alta procul in urbe, cuius cacumen pertingebat ad caelum. Et festinaverunt filii Jacob et descenderunt, et venerunt cum omnibus viris suis ad turrim illam, et invenerunt eam plenam trecentis viris, mulieribus et parvulis.
36 Filii autem Iacob plagam magnam percusserunt in viris qui in turre erant, et fugerunt et fugerunt ab eis.

37 Persecutique sunt eos Simeon et Levi, quando egressi sunt ad eos duodecim viri fortes et robusti de loco ubi se absconderant.
38 Et illi duodecim viri fortem pugnam contra Simeonem et Levi sustinuerunt, et Simeon et Levi eos superare non potuerunt, et illi viri fortes scuta Simeonis et Levi fregerunt, et unus ex eis caput Levi gladio percussit, cum Levi festinanter manum suam ad caput eius posuit, quia gladium timebat, et gladius manum Levi percussit, et parum defuit ad manum Levi abscidendam.
39 Levi autem gladium viri fortis, quem habebat in manu, arripuit et vim ab eo eripuit et eo caput viri fortis percussit et caput eius abscidit.
40 Et undecim viri appropinquaverunt ut pugnarent cum Levi, quia viderunt unum ex eis occisum esse, et filii Iacob pugnaverunt, sed non potuerunt eos praevalere filii Iacob, quia viri validissimi erant.
41 Videntes autem filii Iacob quod non possent eos vincere, Simeon edidit clamorem magnum et ingentis, et undecim viri potentes obstupuerunt voce Simeonis clamantis.
42 Iudas autem procul vocem clamoris Simeonis cognovit, et Nephthali et Iudas cum scutis suis ad Simeonem et Levi cucurrerunt, et invenerunt eos pugnantes cum illis viris potentibus, nec eos superare potuerunt, quia scuta eorum fracta erant.
43 Videns autem Nephthali scuta Simeonis et Levi fracta esse, tulit duo scuta a servis suis et attulit ea Simeoni et Levi.
44 Et Simeon, Levi et Iudas in die illa pugnaverunt omnes tres contra undecim viros robustos usque ad tempus solis occasum; et non potuerunt eos superare.
45 Et nuntiatum est hoc Iacobo, et contristatus est vehementer, et oravit ad Dominum, et ierunt ipse et Nephthali filius eius contra viros illos fortes.
46 Et appropinquavit Iacob et arcum suum tetendit, et appropinquavit robustis, et tres viros eorum arcu interfecit, et octo reliqui reversi sunt, et ecce bellum contra eos a fronte et a tergo geritur, et valde timuerunt vitam suam, nec potuerunt stare coram filiis Iacob, et fugerunt a facie eorum.
47 Dum autem fugiebant, occurrerunt Dan et Aser venientibus ad eos; subitoque in eos irruerunt, pugnantes contra eos, duosque ex eis interfecerunt. Iudas autem et fratres eius persecutus est eos, et reliquis eorum percussit, atque occiderunt.
48 Et omnes filii Iacob reversi sunt et per urbem ambulaverunt, quaerentes si forte viros invenire possent, et invenerunt circiter viginti iuvenes in spelunca civitatis, et Gad et Aser omnes percusserunt, et Dan et Nephthali in reliquos viros qui fugerant et evaderant de turri secunda, invenerunt et omnes percusserunt.
49 Et filii Iacob percusserunt omnes habitantes urbis Sarton, mulieres autem et parvulos in civitate reliquerunt nec eos occiderunt.
50 Et omnes incolae urbis Sarton viri potentes erant, unus ex eis mille persequeretur, et duo ex eis decem milia reliquorum virorum non fugerent.
51 Et filii Iacob occiderunt omnes habitantes urbis Sarton in ore gladii, ita ut nemo contra eos resisteret, et mulieres in civitate reliquerunt.
52 Et filii Iacob ceperunt omnem spolia urbis, et ceperunt quae desideraverunt, et ceperunt greges et armenta et possessiones ex urbe, et fecerunt filii Iacob Sarton et incolis eius sicut fecerant Chazar et incolis eius, et conversi sunt et abierunt.

CAPITULUM XXXIX

1 Cum autem filii Iacob egressi essent de urbe Sarton, iter fecissent fere ducentis cubitis cum occurrissent incolis Tapnach venientibus contra eos, quia egressi sunt contra eos pugnare, quia percusserant regem Tapnach et omnes viros eius.
2 Omnes igitur qui remanserant in urbe Tapnach egressi sunt pugnare cum filiis Iacob, et cogitaverunt se ab eis praedam et spolia, quae a Chazar et Sarthon ceperant, recuperare.
3 Et reliqui viri Tapnach pugnaverunt cum filiis Iacob in eo loco, et percusserunt eos filii Iacob, et fugerunt coram eis, et persecuti sunt eos usque ad urbem Arbelan, et ceciderunt omnes coram filiis Iacob.
4 Et filii Iacob reversi sunt et venerunt ad Tapnach, ut spolia Tapnach auferrent, et cum ad Tapnach venissent, audiverunt quod populus Arbelan egressus erat obviam eis ut spolia fratrum suorum servarent, et filii Iacob reliquerunt decem viros suos in Tapnach ut diriperent urbem, et profecti sunt ad populum Arbelan.
5 Egressique viri Arbelan cum uxoribus suis, pugnaverunt contra filios Iacob; erant enim peritae uxores eorum in bello. Et profecti sunt, fere quadringenti viri et mulieres.
6 Et clamaverunt omnes filii Iacob voce magna, et cucurrerunt omnes ad habitantes Arbelan, et voce magna et tremenda.
7 Et audiverunt habitantes Arbelan sonitum clamoris filiorum Iacob, et rugitum eorum sicut sonitum leonum et sicut sonitus maris et fluctuum eius.
8 Et timor et terror occupavit corda eorum propter filios Iacob, et timuerunt eos valde, et recesserunt et fugerunt ante eos in urbem, et filii Iacob persecuti sunt eos usque ad portam civitatis, et venerunt super eos in urbem.
9 Et pugnaverunt filii Jacob cum eis in civitate, et omnes mulieres eorum fundis contra filios Jacob intentae erant, et pugna gravissima fuit inter eos toto die illo usque ad vesperam.
10 Et filii Jacobi non potuerunt eos vincere, et filii Jacobi paene perierant in illo proelio, et filii Jacobi ad Dominum clamaverunt et valde vires ceperunt circa vesperum, et filii Jacobi omnes incolas Arbelan ore gladii percusserunt, viros, mulieres et parvulos.
11 Et reliquos quoque populi qui a Sartone fugerant, filii Iacobi eos in Arbelan percusserunt, et filii Iacobi Arbelan et Tapnach fecerunt sicut Chazar et Sartoni fecerant, et cum mulieres viderunt omnes viros mortuos esse, super tecta urbis ascenderunt et filios Iacobi percusserunt lapidibus sicut pluviam deiciendo.
12 Et festinaverunt filii Iacob et venerunt in urbem et ceperunt omnes mulieres et percusserunt eas in ore gladii, et ceperunt omnem praedam et spolia, greges et armenta et pecora.
13 Et filii Jacobi fecerunt Machnaymae sicut fecerunt Tapnach, Chazar et Silo; conversique sunt inde et abierunt.
14 Et die quinto audierunt filii Iacob quod convenissent filii Gaas contra eos ut pugnarent, quia occiderant regem

eorum et duces eorum. Quattuordecim enim duces fuerant in urbe Gaas, et filii Iacob omnes in primo proelio occiderant eos.
15 Filii autem Iacob in die illa accinxerunt arma sua bellica, et profecti sunt ad pugnam contra habitantes Gaas. In Gaas autem erat populus fortis et potens populi Amorraeorum. Gaas autem erat urbs fortissima et munita omnium urbium Amorraeorum, tres muros habebat.
16 Et filii Iacob venerunt ad Gaas et invenerunt portas civitatis clausas, et quingentos fere viros stantes in summo muri exterioris, et populum magnum sicut arena in litore maris, insidiantes filiis Iacob extra urbem a tergo eius.
17 Et appropinquaverunt filii Iacob ut aperirent portas civitatis, et dum appropinquarent, ecce hi qui in insidiis erant post urbem egressi sunt de locis suis et circumdederunt filios Iacob.
18 Filii autem Iacob clausi erant inter populum Gaas, et erat proelium et ab initio et ab tergo eorum; omnes autem qui in muro erant, sagittas et lapides de muro in eos iaciebant.
19 Videns autem Iudas quod viri Gaas graviores fiebant, edidit clamorem acutissimum et ingens, et perterriti sunt omnes viri Gaas a voce clamoris Iudae, et ceciderunt viri de muro a clamore magno eius, et omnes qui erant foris et intus in urbe, timuerunt vehementer vitae suae.
20 Et appropinquabant filii Jacob ut effringerent portas civitatis, viri Gaas mittentes lapides et sagittas in eos de summo muri, fugere coegerunt eos extra portam.
21 Reversi sunt autem filii Jacob contra viros Gaas, qui erant cum eis extra urbem, et percusserunt eos terribiliter, quasi cucurbitas ulnarum ferientes, nec potuerunt stare contra filios Jacob, quia ceperat eos terror et tremor a clamore Juda.
22 Occiderunt autem filii Iacob omnes viros qui extra urbem erant; et appropinquaverunt filii Iacob ut intrarent urbem et pugnarent sub muris. Sed non potuerunt, quia omnes habitantes Gaas qui remanserant in urbe muros Gaas undique circumdederant, ita ut filii Iacob non potuissent accedere ad urbem ut pugnarent cum eis.
23 Et filii Iacob appropinquaverunt ad unum angulum ut sub muro pugnarent, incolae Gaas iecerunt sagittas et lapides instar imbris, et fugerunt de sub muro.
24 Videntes autem viri Gaas qui erant in muro quod non possent filios Iacob superare eos de sub muro, his verbis exprobraverunt filios Iacob, dicentes:
25 Quid tibi est in bello quod praevalere non potes? Num ergo facies urbi robustae Gaas et incolis eius, sicut fecisti urbibus Amorrheorum, quae non tam potentes erant? Certe hos humiles in nobis haec fecistis, et interfecistis eos in introitu urbis. Non enim eis vis erat fortitudo, cum perterriti essent a sono clamoris vestri?
26 Et nunc igitur in hoc loco pugnare poteritis? Certe hic omnes moriemini, et vindicabimus causam earum urbium quas vastavistis.
27 Et habitantes Gaas vehementer exprobraverunt filios Iacob et exprobraverunt eos diis suis, iacientes sagittas et lapides de muro super eos.
28 Et audivit Iudas et fratres eius verba habitantium Gaas et iratus est eorum valde, et zelo affectus est Iudas Deo suo in hac re, et clamavit et dixit: Domine, adiuva, mitte auxilium nobis et fratribus nostris.
29 Et cucurrit procul totis viribus suis, gladio evaginato in manu, et exsiluit de terra et viribus suis ascendit murum, et gladius eius de manu excidit.
30 Clamavitque Iudas super murum, et omnes viri qui erant in muro territi sunt, et quidam ex eis ceciderunt de muro in civitatem et mortui sunt, et hi qui adhuc in muro erant, viderunt virtutem Iuda, timuerunt valde et fugerunt in civitatem pro salute sua.
31 Et quidam audaciores facti sunt ut cum Iuda super murum pugnarent, et appropinquaverunt ut eum occiderent cum viderent gladium non esse in manu Iudae, et cogitaverunt eum de muro ad fratres eius proicere, et viginti viri de civitate venerunt ut eos adiuvarent, et circumdederunt Iudam et omnes clamaverunt super eum, et appropinquaverunt ei cum gladiis evaginatis, et terruerunt Iudam, et clamavit Iudas ad fratres suos de muro.
32 Et Iacob et filii eius arcum de subter muro extraxerunt, et percusserunt tres viros qui erant in summo muri, et Iudas perrexit clamare et exclamavit: Domine, adiuva nos, Domine, libera nos. Et clamavit voce magna super murum, et clamor procul auditus est.
33 Et post clamorem hunc iterum clamavit, et territi sunt omnes viri qui Iudam super murum circumdederunt, et iecerunt singuli gladium de manu sua a sono clamoris Iudae et tremor eius, et fugerunt.
34 Et Iudas gladios qui ceciderant de manibus eorum, pugnavit cum eis et viginti viros eorum in muro percussit.
35 Et adhuc fere octoginta viri et mulieres murum ascenderunt de civitate et omnes circumdederunt Iudam, et Dominus infudit timor Iudae in cordibus eorum, ne poterant accedere ad eum.
36 Iacob autem et omnes qui cum eo erant arcum e subter muro extraxerunt, et decem viros in muro interfecerunt, qui ceciderunt subter murum coram Iacob et filiis eius.
37 Videns autem populus qui in muro sedebat viginti viros suos cecidisse, tamen cum gladiis evaginatis cucurrerunt contra Iudam; sed non potuerunt appropinquare ei, quia perterriti erant vehementer a robore Iuda.
38 Et accessit unus ex viris fortissimis eorum, nomine Arud, ut percuteret Iudam in capite gladio suo, cum Iudas festinanter scutum suum ad caput eius posuit, et percussit gladius scutum, et divisus est in duas partes.
39 Et vir hic potens postquam Iudam percusserat, pro vita sua cucurrit, timore Iudae, et pedes eius lapsus sunt in murum et cecidit in medio filiorum Iacob qui erant infra murum, et filii Iacob eum percusserunt et occiderunt.
40 Caput autem Iudae doluit propter plagam viri fortis, ita ut paene periret ex eo.
41 Et Iudas clamavit super murum propter dolorem ab ictu illatum, cum Dan eum audivisset, et ira eius exarsit in eo, et ipse quoque surrexit et abiit procul et cucurrit et desiluit de terra et ascendit murum cum viribus suis ira concitatis.
42 Et cum Dan ad murum prope Iudam veniret, omnes viri qui in muro erant fugerunt, qui contra Iudam steterant, et ascenderunt ad secundum murum, et mittentes sagittas et lapides in Dan et Iudam de secundo muro, conati sunt eos a muro expellere.
43 Et sagittae et lapides Dan et Iudam percusserunt, et paene in muro interfecti sunt, et quocumque Dan et Iuda a muro fugerunt, sagittis et lapidibus e muro secundo oppugnabantur.

44 Et Iacob et filii eius adhuc ad introitum civitatis infra primum murum erant, et non poterant arcum suum in incolas urbis extendere, cum ab eis non videri possent, cum super secundum murum essent.
45 Dan autem et Iuda, cum lapides et sagittas quae de secundo muro in eos cadebant amplius ferre non possent, ambo in secundum murum prope populum urbis prosiluerunt, et cum populus urbis qui in secundo muro erat vidisset Dan et Iudam ad eos in secundo muro venisse, omnes clamaverunt et descenderunt infra inter muros.
46 Et audiverunt Iacob et filii eius clamorem populi urbis, et adhuc erant ad introitum urbis, et solliciti erant pro Dan et Iuda qui non videbantur ab eis, quia in secundo muro erant.
47 Et Naphthali cum ira sua ascendit et super primum murum saliit ut videret quid clamorem in civitate audiverant, et Issachar et Zabulon appropinquaverunt ut portas civitatis frangerent, et portas urbis aperuerunt et intraverunt urbem.
48 Et Nephthali a primo muro ad secundum transiit, et venit ad auxilium ferendum fratribus suis, et incolis Gaas qui erant in muro, videntes quod Nephthali tertius erat qui ascenderat ad auxilium ferendum fratribus suis, omnes fugerunt et descenderunt in urbem, et Iacob et omnes filii eius et omnes iuvenes eorum venerunt ad eos in urbem.
49 Descenderunt autem Iudas et Dan et Nephthali de muro in civitatem et persecuti sunt habitantes urbis, Simeon autem et Levi extra civitatem erant et nesciebant quod porta aperta esset, et ascenderunt inde ad murum et descenderunt ad fratres suos in civitatem.
50 Et incolae urbis omnes descenderant in urbem, et filii Iacob in diversas partes ad eos venerunt, et pugna contra eos a fronte et a tergo gesta est, et filii Iacob terribiliter eos percusserunt, et occiderunt ex eis circiter viginti milia virorum et mulierum, nemo eorum potuit resistere filiis Iacob.
51 Et sanguis abundanter effundebatur per civitatem, et erat sicut torrens aquae, et sanguis fluebat sicut torrens usque ad exteriores partes civitatis, et pervenit usque ad desertum Bethchorin.
52 Et viderunt e longinquo incolae Bethchorin sanguinem fluentem de civitate Gaas, et cucurrerunt ex eis fere septuaginta viri ut viderent sanguinem, et venerunt ad locum ubi sanguis erat.
53 Et vestigia sanguinis secuti sunt et ad murum urbis Gaash venerunt, et viderunt sanguinem ex civitate emanantem, et vocem clamoris ab incolis Gaash audierunt, nam ascendit usque ad caelum, et sanguis abundanter fluebat sicut rivus aquae.
54 Et omnes filii Iacob adhuc percutiebant habitantes Gaas, et interfecerunt eos usque ad vesperam, fere viginti milia virorum ac mulierum. Dixeruntque incolae Chorin: Certe opus Hebraeorum est hoc, quia adhuc bellum gerunt in omnibus urbibus Amorraeorum.
55 Et festinaverunt illi homines et cucurrerunt ad Bethchorin, et arripuerunt singuli arma sua belli, et clamaverunt ad omnes incolas Bethchorin, qui etiam arma sua accinxerunt ut irent et pugnarent cum filiis Iacob.
56 Et cum filii Iacob percussissent habitantes Gaas, circuierunt urbem ut spoliarent omnes occisos, et venerunt in interiorem partem urbis et ulterius obvierunt tres viros robustissimos, quorum non erat in manu gladius.
57 Filii autem Iacob ascenderunt ad locum ubi erant, et viri fortes fugerunt, et unus ex eis Zabulonem, quem vidit iuvenem et staturae brevis, ceperat et vi sua eum in terram conlisit.
58 Et Iacob ad eum cucurrit cum gladio suo et percussit eum Iacob infra lumbos eius gladio, et in duas partes dissecuit, et corpus cecidit super Zabulon.
59 Et secundus accessit et Iacobum comprehendit ut eum in terram prosterneret, et Iacobus conversus ad eum clamavit, dum Simeon et Levi cucurrerunt et eum in coxas gladio percusserunt et eum in terram prosternerunt.
60 Et vir potens de terra surrexit ira concitatus, et Iudas ad eum venit, antequam pedem collocavisset, et eum in caput gladio percussit, et caput eius fractum est et mortuus est.
61 Et tertius potens, videns socios suos occisos, a facie filiorum Iacob cucurrit, et filii Iacob eum in urbe persecuti sunt; et dum potens fugiebat, invenit unum ex gladiis incolarum urbis, et eum sustulit et ad filios Iacob conversus est et cum illo gladio eos pugnavit.
62 Et vir fortis cucurrit ad Iudam ut percuteret eum in caput gladio, et non erat scutum in manu Iudae; et dum volaret eum percutere, Nephthali festinanter arripuit scutum suum et posuit illud super caput Iudae, et percussit gladius viri fortis scutum Nephthali et Iudas effugit gladium.
63 Et Simeon et Levi in virum fortem gladiis suis cucurrerunt et eum vehementer gladiis percusserunt, et duo gladii corpus viri potentis ingressi sunt et illud in duas partes, secundum longitudinem, diviserunt.
64 Et percusserunt filii Iacob tres robustos tempore illo cum omnibus habitatoribus Gaas, dies autem ad declinandum appropinquabat.
65 Filii autem Iacob circumierunt Gaas et omnem spolia urbis ceperunt, etiam parvulos et mulieres vivere non permiserunt; filii autem Iacob Gaas fecerunt sicut Sarton et Silo fecerant.

CAPITULUM XL

1 Abduxerunt autem filii Jacob omnem spolia Gaas, et egressi sunt de urbe nocte.
2 Egressi sunt ad castellum Bethchorin, et incolae Bethchorin ad castellum ibant ut eis occurrerent, et illa nocte filii Iacob cum incolis Bethchorin in castello Bethchorin pugnaverunt.
3 Et omnes incolae Bethchorin viri fortes erant, nec unus ex eis fugere potuit a facie mille virorum, et pugnaverunt illa nocte super castellum, et clamores eorum auditi sunt illa nocte procul, et terra tremuit a clamore eorum.
4 Et omnes filii Iacob timuerunt viros illos, quia non assueti erant in tenebris pugnare, et valde confusi sunt, et clamaverunt filii Iacob ad Dominum, dicentes: Da nobis auxilium, Domine, libera nos, ne moriamur manibus horum virorum incircumcisorum.
5 Et audivit Dominus vocem filiorum Iacob, et misit Dominus magnum terrorem et confusionem ut comprehenderet populum Bethchorin, et pugnaverunt inter se, singuli cum aliis in tenebris noctis, et se invicem percusserunt in magno numero.

6 Filii autem Iacob, scientes Dominum spiritum perversitatis in illos viros induxisse, et eos singuli cum proximo suo pugnare, egressi sunt de catervis hominum Bethchorin et pervenerunt usque ad descensum castri Bethchorin, et ulterius, et ibi secure cum iuvenibus suis manserunt nocte illa.
7 Et incolae Bethchorin totam noctem pugnaverunt, unus cum fratre suo, alter cum vicino suo, et clamaverunt undique super castellum, et clamor eorum e longinquo auditus est, et tota terra tremuit ad vocem eorum, quia potentes erant super omnes populos terrae.
8 Audierunt autem omnes incolae urbium Chananaeorum, Hetthaeorum, Amorraeorum, Hevaeorum, et omnes reges Chananaeorum, et qui erant trans Iordanem, clamorem illa nocte audierunt.
9 Et dixerunt, Certe haec sunt pugna Hebraeorum qui pugnant contra septem civitates, quae appropinquaverunt eis; et quis poterit stare contra illos Hebraeos?
10 Et omnes incolae urbium Chananaeorum, et omnes qui trans Iordanem erant, timuerunt valde filios Iacob, dicentes: Ecce idem fiet nobis sicut factum est illis urbium, quis enim stare poterit contra virtutem earum magnarum?
11 Clamor autem Chorenitarum illa nocte magnus erat valde, et crevit; et se invicem percusserunt usque mane, et interfecti sunt multi ex eis.
12 Et apparuit mane, et surrexerunt omnes filii Iacob diluculo et ascenderunt in castra, et percusserunt eos qui remanserant de Chorinis terribili modo, et interfecti sunt omnes in castra.
13 Et sextus dies apparuit, et omnes incolae Chanaan e longinquo viderunt omnes incolas Bethchorin mortuos in arce Bethchorin iacentes, et dispersos quasi cadavera agnorum et hircorum.
14 Duxerunt autem filii Iacob omnem spolia quam ceperant de Gaas et venerunt in Bethchorin, et invenerunt urbem plenam populo sicut arena maris, et pugnaverunt cum eis, et percusserunt eos ibi filii Iacob usque ad vesperam.
15 Et fecerunt filii Iacob Bethchorin sicut fecerunt Gaas et Tapnach, et sicut fecerunt Chazar, Sarthon et Silo.
16 Tuleruntque filii Iacob spolia Bethchorin et omnem spolia urbium, et reversi sunt in die illa domum in Sichem.
17 Filii autem Iacob venerunt domum in urbem Sichem, et manebant extra urbem, et ibi quieverunt a bello, et ibi pernoctaverunt.
18 Et omnes servi eorum una cum omni praeda quam ceperant ex urbibus, extra urbem reliquerunt, nec ingressi sunt urbem, dicentes: Ne forte adhuc plura pugnabunt contra nos, et veniant ad nos oppugnandum in Sichem.
19 Mansit autem Iacob et filii eius et servi eorum nocte illa et die altera in parte agri quem emerat Iacob ab Hemor quinque siclis, et omnia quae ceperant apud eos.
20 Omnis autem praeda quam ceperant filii Jacob, erat in parte agri, ingens sicut arena quae est in litore maris.
21 Et incolae terrae procul observabant eos, et timuerunt omnes incolae terrae filios Iacob qui hoc fecerunt, quia nullus rex a diebus antiquis tale umquam fecerat.
22 Septem autem reges Chananaeorum constituerunt pacem cum filiis Iacob facere; timuerunt enim animas suas propter filios Iacob.
23 Itaque die illo, septimo die, misit Iaphia rex Hebron clam ad regem Hai, et ad regem Gabaon, et ad regem Salem, et ad regem Odolam, et ad regem Lachis, et ad regem Chazar, et ad omnes reges Chananaeorum qui sub eis erant, dicens:
24 Ascendite mecum et venite ad me, ut eamus ad filios Iacob, et faciam pacem cum eis et foedus feriam eis, ne forte deleantur omnes terrae vestrae gladiis filiorum Iacob, sicut fecerunt Sichem et civitatibus finium eius, sicut audistis et vidistis.
25 Et cum ad me veneris, noli cum viro multo venire, sed tres duces suos singuli ducant, et tres duces suos singuli ducant.
26 Et venite omnes in Hebron, et ibimus simul ad filios Iacob, et orabimus eos ut ineant nobiscum foedus pacis.
27 Et fecerunt omnes reges illi sicut rex Hebron miserat ad eos, erant enim omnes sub consilio et imperio eius, et convenerunt omnes reges Chanaan ut irent ad filios Iacob, ut pacem facerent cum eis; et filii Iacob reversi sunt et abierunt in partem agri quae erat in Sichem, quia non confidebant in regibus terrae.
28 Reversique filii Iacob manserunt in agro decem dies, et nemo venit cum eis bellum gerentem.
29 Videntes autem filii Iacob nullam esse speciem belli, convenerunt omnes et abierunt urbem Sichem, ubi manebant filii Iacob in Sichem.
30 Et post quadraginta dies congregati sunt omnes reges Amorraeorum ex omnibus locis suis et venerunt in Hebron, ad Iaphiam regem Hebron.
31 Numerus regum qui venerunt in Hebron, ut pacem facerent cum filiis Iacob, fuit viginti unus reges, et numerus ducum qui venerunt cum eis, sexaginta novem, et viri eorum centum octoginta novem. Omnes autem reges isti et viri eorum requieverunt iuxta montem Hebron.
32 Egressus est igitur rex Hebron cum tribus principibus suis et novem viris, et constituerunt reges illi ire ad filios Iacob ut pacem facerent.
33 Dixeruntque ad regem Hebron: "Vade ante nos cum exercitu tuo, et loquere nobis cum filiis Jacob, et post te veniemus et verba tua confirmabimus." Et fecit ita rex Hebron.
34 Audierunt autem filii Iacob quod omnes reges Chanaan congregati essent et conquiescerent in Hebron, miseruntque quattuor ex servis suis exploratores, dicentes: Ite et considerate reges isti, et investigate et considerate viros eorum utrum pauci an multi sint: et si pauci sunt numero, numerate omnes et revertimini.
35 Et servi Iacobi clam ad reges illos abierunt, et fecerunt sicut filii Iacobi eis mandaverant, et illo die reversi sunt ad filios Iacobi, et dixerunt ad eos: Venimus ad reges illos, et pauci sunt numero, et omnes numeravimus, et ecce, erant ducenti octoginta octo, reges et viri.
36 Et filii Jacobi dixerunt, Pauci sunt numero, ergo non omnes exibimus ad eos; et mane surrexerunt filii Jacobi et elegerunt sexaginta duos ex viris suis, et decem ex filiis Jacobi ierunt cum eis; et accinxerunt arma sua belli, dixerunt enim, Veniunt bellum nobiscum facere, quia nesciebant se venire ad pacem cum eis faciendam.
37 Venerunt autem filii Iacob cum servis suis ad portam Sichem ad reges illos, et pater eorum Iacob erat cum eis.
38 Currusque illi egressi sunt, et ecce rex Hebron et tres principes eius et novem viri cum eo veniebant per viam contra filios Iacob. Et elevantes filii Iacob oculos suos

viderunt e procul Iaphiam regem Hebron et principes eius venientem contra eos. Felices autem filii Iacob steterunt iuxta portam Sichem et non processerunt.
39 Et progrediebatur rex Hebron, ipse et principes eius, donec appropinquaret ad filios Jacob, et adoraverunt eos proni in terram. Sedebat autem rex Hebron cum principibus suis coram Jacob et filiis eius.
40 Dixeruntque filii Jacob ad eum: Quid tibi accidit, rex Hebron? Cur venisti hodie ad nos? Quid a nobis postulas? Dixitque rex Hebron ad Jacob: Obsecro, domine mi, omnes reges Chananæorum hodie venerunt ut pacem faciant tecum.
41 Audierunt autem filii Iacob verba regis Hebron, nec acquiescere voluerunt propositis eius, quia non crediderunt ei filii Iacob, quia putaverunt quod dolo locutus esset rex Hebron ad eos.
42 Et rex Hebron ex verbis filiorum Iacob intellexit quod non credidissent verbis eius, et accessit rex Hebron propius ad Iacob, et dixit ei: "Scito, domine mi, quod omnes reges hi venerunt ad te in pacificis condicionibus; non enim venerunt cum omnibus suis militibus, neque attulerunt arma sua bellica secum; venerunt enim ut peterent pacem a domino meo et a filiis eius."
43 Et responderunt filii Iacob regi Hebron, dicentes: Mitte ad omnes reges hos, et si dixeris nobis veritatem, singuli veniant coram nobis, et si inermes venerint ad nos, tunc sciemus quia pacem a nobis petunt.
44 Misit autem Iaphia rex Hebron unum de viris suis ad reges, qui omnes venerunt coram filiis Iacob et adoraverunt eos proni in terram. Sederuntque reges coram Iacob et filiis eius et locuti sunt ad eos dicentes:
45 Audivimus omnia quae fecisti regibus Amorrheorum gladio et brachio tuo validissimo, nullusque tibi resistere potuit. Timuimusque te propter animas nostras, ne forte accideret nobis, sicut accidit illis.
46 Itaque venimus ad te ut foedus pacis ineamus inter nos, et nunc igitur nobiscum pactum pacis et veritatis inite, ut non intervenias nobiscum, sicut et nos non intervenimus tecum.
47 Et cognoverunt filii Iacob quod revera venisserint ad pacem petendum ab eis, et audierunt eos filii Iacob et foedus cum eis inierunt.
48 Juraverunt igitur filii Iacob eis ne inter se miscerentur, et juraverunt etiam omnes reges Chananaeorum, et fecerunt eos tributarios ab illa die deinceps.
49 Et post haec omnes duces regum venerunt cum militibus suis ad Iacob, habentes munera in manibus suis pro Iacob et filiis eius, et adoraverunt eum proni in terram.
50 Reges autem hi filios Iacob rogaverunt ut redderent omnem spolia quam ceperant ex septem urbibus Amorraeorum, et fecerunt ita filii Iacob, et reddiderunt omnia quae ceperant, mulieres et parvulos, pecora et omnem spolia quam ceperant, et dimiserunt eos, et abierunt singuli in civitatem suam.
51 Et omnes reges rursus adoraverunt filios Iacob, et miserunt vel attulerunt eis multa munera in diebus illis, et miserunt filii Iacob reges hos et viros eorum, et abierunt pacifice ab eis in urbes suas, et filii Iacob etiam reversi sunt in domum suam, in Sichem.
52 Et erat pax a die illa deinceps inter filios Iacob et reges Chananaeorum, donec filii Israel possiderent terram Chanaan.

CAPUT XLI

1 Igitur anno secundo profecti sunt filii Jacob de Sichem et venerunt in Hebron ad patrem suum Isaac, et habitaverunt ibi. Greges autem et armenta sua in Sichem quotidie pascebant, quia ibi erant diebus illis pascua bona et ubera: Jacob autem et filii eius et omnis domus eorum habitabant in valle Hebron.
2 Factum est autem in diebus illis, anno centesimo sexto vitae Iacob, decimo anno adventus sui ex Mesopotamia Aram, mortua est Lia uxor eius, quinquaginta et unius annorum.
3 Et sepelierunt eam Iacob et filii eius in spelunca agri Machpela, quae est in Hebron, quam emerat Abraham a filiis Heth in possessionem sepulcri.
4 Filii autem Jacob habitaverunt cum patre suo in valle Hebron, et cognoverunt omnes incolae terrae fortitudinem eorum, et fama eorum diffusa est per totam terram.
5 Ioseph autem filius Iacob et Beniamin frater eius, filii Rachel uxoris Iacob, adhuc iuvenes erant in diebus illis, et non exierunt cum fratribus suis in diebus illis proelia in omnibus civitatibus Amorraeorum.
6 Cum autem vidisset Ioseph fortitudinem fratrum suorum et magnitudinem eorum, laudavit eos et extulit eos, sed se maiorem illis constituit et super eos extulit; et Iacob quoque, pater eius, eum prae omnibus filiis suis amavit, quia filius senectutis eius erat, et propter amorem suum erga illum, fecit ei tunicam multis coloribus distinctam.
7 Videns autem Ioseph quod a patre plus quam fratribus suis amaretur, addidit se super fratres suos et nuntiavit patri suo mala de eis.
8 Videntes autem filii Jacob omnem vitam Ioseph erga eos, et quod eum pater plus omnibus illis amabat, oderunt eum, nec poterant ei pacifice loqui omni tempore.
9 Et Ioseph septendecim annos natus erat, et adhuc se super fratres suos magnificabat, et cogitabat se super eos extollere.
10 Eo tempore somniavit somnium, et venit ad fratres suos et narravit eis somnium suum, et dixit ad eos, Somnium somniavi, et ecce omnes nos ligabamus manipulos in agro, et surrexit manipulus meus et posuit se super terram et manipuli vestri circumdederunt eum et incurvaverunt se ei.
11 Responderunt ei fratres eius et dixerunt: Quid sibi vult hoc somnium quod somniasti? Putasne in corde tuo regnare nobis an dominari?
12 Et venit adhuc, et narravit verbum patri suo Jacobo, et osculatus est Jacob Josephum, cum audisset verba haec ex ore eius, et benedixit Jacob Josephum.
13 Videntes autem filii Iacob quod benedixisset Ioseph a patre suo et osculatus esset eum, et quod amavisset eum vehementer, inviduerunt eum, et magis oderunt eum.
14 Et post hoc Ioseph aliud somnium somniavit et narravit somnium patri suo in praesentia fratrum suorum, et dixit Ioseph ad patrem suum et fratres, Ecce iterum somniavi somnium, et ecce sol et luna et undecim stellae se incurvant mihi.

15 Et audivit pater eius verba Ioseph et somnium eius, et videns quod fratres sui oderant Ioseph propter hoc, increpavit igitur Iacob Ioseph coram fratribus suis propter hoc, dicens, Quid sibi vult hoc somnium quod somniasti, et haec magnificasti te coram fratribus tuis qui maiores natu sunt te?

16 Num cogitas in corde tuo quod ego et mater tua et undecim fratres tui venturos simus et adorabimus te, ut haec loqueris?

17 Et invidebant eum fratres eius propter verba et somnia eius, et perseveraverunt in odio eius, et Iacob servavit somnia in corde suo.

18 Et filii Jacobi ierunt die uno ad pascendum gregem patris sui in Sichem, erant enim adhuc pastores illis diebus; et dum filii Jacobi pascebant illo die in Sichem, morati sunt, et tempus colligendi pecora praeterierat, et nondum advenerant.

19 Et vidit Jacob quod filii sui in Shechem morati sunt, et dixit Jacob intra se, Fortasse viri Shechem surrexerunt ad pugnandum contra eos, ideo morati sunt hodie venire.

20 Vocavit autem Jacob Josephum filium suum, et praecepit ei, dicens: Ecce fratres tui pascuntur in Sichem hodie, et ecce nondum reversi sunt; vade ergo et vide ubi sint, et renuntia mihi de salute fratrum tuorum et salute gregis.

21 Misit autem Iacob filium suum Iosephum ad vallem Hebronis, et venit Iosephus ad fratres suos Sichem, et non invenire potuit eos. Circumivit ergo Iosephus per agrum qui erat prope Sichem, ut videret quo fratres sui declinassent; et aberravit viam suam in deserto, et nescivit qua via iret.

22 Et invenit eum angelus Domini errantem in via quam ingreditur in agrum, et dixit Ioseph ad angelum Domini: Fratres meos quaero; nonne audivisti ubi pascant? Et dixit angelus Domini ad Ioseph: Vidi fratres tuos hic pascentes oves, et audivi eos dicentes se ire ad pascendum in Dothain.

23 Auscultavit Ioseph vocem angeli Domini, et venit ad fratres suos in Dothain, et invenit eos in Dothain pascentes greges.

24 Venit ergo Ioseph ad fratres suos; et antequam appropinquavit eis, constituerant eum interficere.

25 Et dixit Simeon ad fratres suos, Ecce vir somniorum venit ad nos hodie, et nunc venite et occidamus eum et projiciamus eum in unam ex foveis quae sunt in deserto, et cum pater eius eum a nobis quaesiverit, dicemus bestia mala eum devoravit.

26 Et audivit Reuben verba fratrum suorum de Iosepho, et dixit ad eos, Non debetis facere rem hanc, quomodo enim possumus respicere ad patrem nostrum Jacobum? Mitte eum in foveam hanc ut moriatur ibi, sed ne extende manum super eum ad effundendum sanguinem eius; et dixit Reuben hoc ut liberaret eum e manu eorum, ut reduceret eum ad patrem suum.

27 Et cum Iosephus ad fratres suos venit, sedit coram illis, et surrexerunt super eum et prehenderunt eum et percusserunt eum ad terram, et nudaverunt tunicam multis coloribus quam induerat.

28 Et ceperunt eum et miserunt eum in foveam, et in fovea non erat aqua, sed serpentes et scorpiones. Timuit autem Ioseph serpentes et scorpiones qui erant in fovea. Et clamavit Ioseph voce magna, et abscondit Dominus serpentes et scorpiones in lateribus foveae, et nullum nocuerunt Ioseph.

29 Clamavit igitur Iosephus de cisterna ad fratres suos, et dixit eis: Quid feci vobis, et in quo peccavi? Quare non timetis Dominum pro me? Nonne ex ossibus vestris et carne vestra sum? Et nonne Iacob pater vester, pater meus? Quare facitis mihi hoc hodie, et quomodo poteritis respicere ad patrem nostrum Iacob?

30 Et perrexit clamare et vocare fratres suos de fovea, et dixit, Iuda, Simeon et Levi, fratres mei, tollite me de loco tenebrarum in quo me posuistis, et venite hodie ut misereamini mei, filii Domini et filii Iacob patris mei. Et si peccavi vobis, nonne vos estis filii Abraham, Isaac et Iacob? Si videntes pupillum, misereti sunt eius, aut esurientem, dederunt ei panem ad edendum, aut sitientem, dederunt ei aquam ad bibendum, aut nudum, operientes eum vestimentis.

31 Quomodo igitur misericordiam a fratre tuo avertes, quia ex carne et ossibus vestris sum, et si peccavi vobis, certe propter patrem meum hoc facietis?

32 Et locutus est Ioseph verba haec e fovea, et non potuerunt fratres eius audire eum, neque inclinare aures suas ad verba Iosephi, et Ioseph flebat et flebat in fovea.

33 Respondit Ioseph: Utinam sciat pater meus hodie rem quam fecerunt fratres mei mecum, et verba quae hodie locuti sunt mihi.

34 Et audiverunt omnes fratres eius clamores et fletum eius in fovea, et venerunt fratres eius et removerunt se e fovea, ut non audirent clamores Iosephi et fletum eius in fovea.

CAPITULUM XLII

1 Et abierunt et sederunt ex altera parte, quasi spatium iactus arcus, et sedentes ibi ederent panem, et edentes consilium inierunt de eo quod faciendum esset, utrum eum occiderent an ad patrem suum reducerent.

2 Consilium tenentes, elevantes oculos suos, viderunt et ecce coetus Ismaëlitarum veniebat per viam Galaad descendentium in Aegyptum.

3 Et dixit ad eos Judas: Quid nobis prodesse potest si occiderimus fratrem nostrum? Ne forte Deus eum requirat a nobis. Hoc igitur consilium propositum est de eo, quod facietis ei: Ecce iste turba Ismaelitarum descendit in Aegyptum,

4 Nunc igitur venite, et deponamus eum eis, et manus nostra non sit in eum, et ducent eum secum, et peribit inter populum terrae, et non occidemus eum manibus nostris. Placuitque consilio fratribus eius, et fecerunt secundum verbum Iudae.

5 Dum autem de hac re disputabant, et antequam turma Ismaelitarum ad eos ascenderat, septem viri mercatores Madian praeterierunt eos, et dum transeunt, sitiebant, et elevaverunt oculos suos et viderunt foveam in qua Iosephus inclusus erat, et aspexerunt, et ecce omnis generis avis super eum erat.

6 Et Madianitae isti ad puteum cucurrerunt ut aquam biberent, quia putaverunt eam aquam continere, et cum ante puteum venissent, vocem Iosephi clamantis et flentis in puteo audiverunt, et despexerunt in puteum, et viderunt et ecce ibi iuvenem pulchri aspectu et bene figuratum.

7 Vocaveruntque eum, et dixerunt: Quis es tu, et quis te huc adduxit, et quis te in hac fovea, in deserto, posuit? Omnesque adiuverunt ut Iosephum suscitaret, et extraxerunt eum, et e fovea surrexerunt, et ceperunt eum, et abierunt iter suum, et praeterierunt fratres eius.
8 Et dixerunt ad eos: Cur facitis hoc, ut servum nostrum auferatis a nobis et abiretis? Enimvero posuimus hunc puerum in foveam, quia rebellavit contra nos; venistis et duxistis eum; nunc igitur reddete nobis servum nostrum.
9 Responderuntque Madianitae et dixerunt ad filios Iacob: "Num servus vester iste est, an hic vobis servit? Fortasse omnes servi eius estis, quia formosior et decorior est inter vos omnes? Quare omnes vos loquimini ad nos mendacium?"
10 Nunc ergo verba vestra non audiemus, neque attendemus ad vos: invenimus enim puerum in cisterna in deserto, et cepimus eum; proficiscemur ergo.
11. Et accesserunt omnes filii Jacobi ad eos, et surrexerunt ad eos, et dixerunt ad eos: Reddite nobis servum nostrum, et cur omnes vos moriemini ore gladii? Et clamaverunt Midianitae contra eos, et extraxerunt gladios suos, et appropinquaverunt ad pugnandum cum filiis Jacobi.
12 Et ecce Simeon surrexit de sede sua adversus eos, et prosiluit in terram et evaginavit gladium suum et appropinquavit Madianitis et edidit clamorem terribilem coram eis, ita ut clamor eius procul audiretur, et terra commota est ad clamorem Simeonis.
13 Madianitae autem propter Simeonem et vocem clamoris eius perterriti sunt, et proni ceciderunt proni in terram, et vehementer perterriti sunt.
14 Et dixit ad eos Simeon, Vere ego sum Simeon, filius Jacob Hebraei, qui cum fratre meo solo destruxi urbem Sichem et urbes Amorraeorum; sic adhuc faciet mihi Deus, ut si omnes fratres vestri, populus Madian, et reges Chanaan, veniant vobiscum, non poterunt contra me pugnare.
15 Nunc igitur redde nobis puerum quem tulisti, ne forte dem carnem tuam avibus caeli et bestiis terrae.
16 Madianitae autem Simeonem magis timuerunt, et accesserunt ad filios Iacob cum terrore et pavore, verbisque miserabilibus, dicentes:
17 Certe dixisti iuvenem servum tuum esse, et eum contra te rebellasse, et ideo eum in foveam posuisti; quid igitur facies servo qui contra dominum suum rebellaverit? Nunc ergo vende eum nobis, et dabimus tibi omnia quae ei requiris; et complacuit Domino hoc facere, ne filii Iacob occiderent fratrem suum.
18 Madianitae autem videntes Ioseph aspectu et decoruisse concupierunt eum in cordibus suis, et adhortati sunt ut eum emerent a fratribus suis.
19 Et filii Iacobi Madianitis oboedierunt et fratrem suum Iosephum eis vendiderunt pro viginti argenteis, et Ruben frater eorum non erat cum eis, et Madianitae Iosephum ceperunt et iter suum ad Gilead perrexerunt.
20 Ibant autem per viam, et paenitentia acta sunt Madianitarum de eo quod fecerant, quod emerant iuvenem, et dixerunt alter ad alterum: Quid est hoc quod fecimus, tollendo hunc iuvenem de Hebraeis, qui est pulcherrimus et venustus aspectu?
21 Forsitan puer hic furatus est de terra Hebraeorum, et cur igitur hoc fecimus? Si autem quaesitus fuerit et inventus in manibus nostris, moriemur propter eum.
22 Nunc profecto viri fortes et potentes vendiderunt eum nobis, robur unius quem hodie vidistis; fortasse furati sunt eum e terra sua virtute et brachio potenti suo, et ideo vendiderunt eum nobis pro parvo pretio quod eis dedimus.
23 Dum haec inter se loquentes sunt, respexerunt, et ecce caterva Ismaelitarum, quae initio veniebat, quam filii Jacob viderunt, veniebat contra Madianitas. Dixeruntque Madianitae inter se: Vendamus puerum hunc catervae Ismaelitarum, quae venit ad nos, et parvum quod dedimus accipiemus ei, et liberabimus nos a malo eius.
24 Fecerunt igitur ita, et ad Ismaelitas pervenerunt, quos Madianitae vendiderunt Ioseph Ismaelitis viginti argenteis, quos pro eo fratribus eius dederant.
25 Madianitae autem iter suum ad Gilead profecti sunt, et Ismaelitae Iosephum ceperunt et eum in unum camelorum vehere permiserunt, et in Aegyptum perduxerunt.
26 Et audivit Ioseph quod Ismaelitae in Aegyptum proficiscerentur, et Ioseph lamentatus est et flevit propter hanc rem quod tam longe a terra Canaan a patre suo aberraret, et amare flevit dum camelum equitabat, et unus ex viris eorum eum observavit et eum de camelo descendere et pedibus ambulare fecit, et hoc nihilominus Ioseph perrexit flere et flere, et dixit, O pater mi, pater mi.
27 Et surrexit unus ex Ismaelitis et percussit Iosephum in maxillam, et adhuc flebat; et Iosephus fatigatus erat in via, et progredi non poterat propter amaritudinem animae suae, et omnes eum percusserunt et afflixerunt eum in via, et terruerunt eum ut desineret a fletu.
28 Et vidit Dominus ambitionem Ioseph et tribulationem eius, et induxit Dominus super viros illos tenebras et confusionem, et manus omnium qui eum percusserunt exaruit.
29 Dixeruntque ad invicem: Quid est hoc quod fecit nobis Deus in via? Nesciebant quod hoc propter Ioseph accidisset eis. Proficiscebantur ergo viri viam, et transierunt viam Ephrathae, ubi sepulta est Rachel.
30 Et Ioseph pervenit ad sepulcrum matris suae, et Ioseph festinavit et cucurrit ad sepulcrum matris suae, et cecidit super sepulcrum et flevit.
31 Et clamavit Ioseph super sepulcrum matris suae, et dixit: Mater mea, mater mea, quae peperisti me, exsurge nunc et vide filium tuum, quia venditus est in servum, et non est qui misereatur eius.
32 Surge, et vide filium tuum; fle mecum propter tribulationes meas, et vide corda fratrum meorum.
33 Excita matrem meam, excita, excita de somno tuo propter me, et dirige proelium tuum contra fratres meos. Quomodo me spoliaverunt tunica mea, et vendiderunt me iam bis in servum, et separaverunt me a patre meo, et non est qui mei misereatur?
34 Exsurge, et constitue causam tuam contra eos coram Deo, et vide quem Deus iustificabit in iudicio, et quem condemnabit.
35 Surge, mater mea, surge, expergiscere de somno tuo, et vide patrem meum, quomodo anima eius mecum sit hodie, et consolare eum, et recrea cor eius.
36 Et Ioseph perrexit haec verba dicere, et Ioseph clamavit et amare flevit super sepulcrum matris suae; et desiit loqui,

et prae amaritudine cordis immobilis factus est sicut lapis super sepulcrum.
37 Audivit autem Ioseph vocem loquentem ad se de sub terra, quae respondit ei cum amaritudine cordis et voce fletus et orantis his verbis:
38 Fili mi, fili mi Ioseph, vocem fletus tui et vocem lamentationis tuae audivi; lacrimas tuas vidi; novi tribulationes tuas, fili mi, et doleo propter te, et dolor magnus additus est dolori meo.
39 Nunc ergo fili mi, Ioseph fili mi, spera in Domino, et exspecta eum, et ne timeas, quia Dominus tecum est, et liberabit te de omni tribulatione.
40 Surge, fili mi, descende in Aegyptum cum dominis tuis, et noli timere, quia Dominus tecum est, fili mi. Addiditque locuta similiter verba ad Ioseph, et siluit.
41 Et audivit Iosephus hoc, et valde miratus est super hoc, et perrexit flere; et post hoc unus ex Ismaelitis eum flentem et flentem super sepulcrum vidit, et ira eius accensa est contra eum, et expulit eum inde, et percussit eum et maledixit ei.
42 Respondit Ioseph ad viros: Inveniam gratiam in conspectu vestro, ut reducam me ad domum patris mei, et dabit vobis abundantiam divitiarum.
43 Responderunt autem ei, dicentes: Nonne servus es, et ubi est pater tuus? Si patrem haberes, nonne iam bis venditus esses pro servo tam parvo pretio. Et adhuc accensus est ira eorum in eum, et pergebant eum percutere et castigare, et flevit Ioseph amare.
44 Et vidit Dominus afflictionem Iosephi, et iterum percussit Dominus hos viros, et castigavit eos, et Dominus tenebras involvit eos super terram, et fulgur fulsit et tonitrus fremuit, et terra tremuit a voce tonitrui et venti vehementis, et viri territi sunt et nescierunt quo irent.
45 Steterunt autem bestiae et cameli, et duces eorum, et noluerunt ire, sed percusserunt eos, et incurvaverunt in terram: et dixerunt singuli ad alterum viri: Quid est hoc quod fecit nobis Deus? quae sunt scelera nostra, et quae peccata nostra, quia accidit nobis haec?
46 Et respondens unus ex illis dixit ad eos: Fortasse propter peccatum afflictionis servi huius accidit nobis hoc hodie; nunc ergo rogate eum vehementer ut ignoscat nobis, et tunc sciemus propter quem malum hoc acciderit nobis, et si Deus miserebitur nostri, tunc sciemus quia haec omnia acciderunt nobis propter peccatum afflictionis servi huius.
47 Fecerunt autem viri ita, et rogaverunt Iosephum et rogaverunt eum ut eis ignosceret, et dixerunt: Peccavimus Domino et tibi, nunc igitur dignare rogare Deum tuum ut auferat hanc mortem de medio nostri, quia peccavimus ei.
48 Et Ioseph fecit secundum verba eorum, et Dominus exaudivit Iosephum, et Dominus abstulit plagam quam inflixerat illis viris propter Iosephum, et surrexerunt bestiae de terra et eas deduxerunt, et profecti sunt, et tempestas saeviens destitit et terra tranquilla facta est, et viri profecti sunt iter suum ut descenderent in Aegyptum, et viri sciverunt hoc malum propter Iosephum eos accidisse.
49 Et dixerunt inter se: Ecce scimus propter afflictionem eius hoc malum nobis accidisse; nunc igitur cur hanc mortem animabus nostris inferemus? Consilium capiamus quid huic servo faciamus.
50 Respondit unus et dixit: Certe ipse nobis dixit ut reduceremus eum ad patrem suum; venite igitur, et reducamus eum, et eamus ad locum quem nobis indicabit, et accipiamus a familia eius pretium quod dedimus pro eo, et abibimus.
51 Et unus iterum respondit et dixit: Ecce hoc consilium optimum est, sed non possumus id facere quia via longe abest a nobis, et non possumus de via nostra deviare.
52 Respondit autem alius et dixit ad eos: Hoc est consilium quod suscipiendum est, non defringemus ab eo; ecce hodie in Aegyptum proficiscemur, et cum in Aegyptum ingressi erimus, ibi eum magno pretio vendebimus, et liberabimur a malo eius.
53 Placuitque hoc sermo viris, et fecerunt ita, et perrexerunt iter suum in Aegyptum cum Iosepho.

CAPUT XLIII

1 Cum autem filii Iacob fratrem suum Iosephum Madianitis vendidissent, corda eorum propter eum commota sunt, et paenitentiam egerunt de actibus suis, et quaesiverunt eum ut reduceret eum, sed eum invenire non potuerunt.
2 Reversusque Ruben ad cisternam in qua positus erat Ioseph, ut eum extraheret et redderet patri suo, stans autem Ruben iuxta cisternam, nec vocem audiebat, vocavitque Ioseph! Ioseph! et nemo respondit neque verbum edidit.
3 Et dixit Reuben, Josephus timore mortuus est, aut serpens aliquis mortem eius intulit; et descendit Reuben in foveam, et quaesivit Josephum et non invenire eum in fovea, et iterum exiit.
4 Et scidit Reuben vestes suas et dixit, Puer non est ibi, et quomodo reconciliabo patrem meum de eo si mortuus est? et ivit ad fratres suos et invenit eos dolentes propter Josephum, et consiliantes inter se quomodo reconciliarent patrem suum de eo, et dixit Reuben ad fratres suos, Veni ad foveam et ecce Joseph non erat ibi, quid ergo dicemus patri nostro, quia pater meus solum puerum a me quaeret.
5 Responderuntque fratres eius, dicentes: “Sic et sic fecimus, et postea compuncti sunt corda nostra propter hoc factum, et nunc sedemus quaerere occasionem quomodo patrem nostrum cum hoc reconciliare possimus.”
6 Cui dixit Ruben: “Quae est haec res quam fecistis, ut canos patris nostri dolore ad inferos deduxeritis? Non est bonum quod fecistis!”
7 Seditque Ruben cum eis, et surrexerunt omnes et iuraverunt inter se ne dicerent hoc Jacob, et dixerunt omnes: Quicumque narraverit hoc patri nostro aut domui eius, aut qui narraverit ulli ex filiis terrae, omnes surgemus contra eum et occidemus eum gladio.
8 Timuerunt autem filii Jacob se invicem in re hac, a minimo usque ad maximum natu, et nemo loquebatur verbum, et absconderunt rem in cordibus suis.
9 Et postea consederunt ut determinarent et excogitarent aliquid dicendum patri suo Jacobo de his omnibus rebus.
10 Dixit autem Issachar ad eos: “En vobis consilium: Si placet vobis hoc facere, tolite tunicam Ioseph et scindite eam, et occidite haedum et intingite eum in sanguine eius.”
11 Et mitte illud patri nostro, et cum viderit, dicet bestiam malam eum devorasse; ergo scindite tunicam eius, et ecce sanguis eius erit super tunicam eius, et hoc faciendo liberi erimus a murmurationibus patris nostri.
12 Placuit eis consilium Issachar, et audiverunt ei, feceruntque iuxta verbum Issachar quod eis mandaverat.

13 Festinaverunt et tulerunt tunicam Ioseph et sciderunt eam, et haedum occiderunt et tunicam in sanguine haedi tinxerunt et conculcaverunt eam in pulvere, miseruntque tunicam ad patrem suum Iacob per manum Nephthali, et mandaverunt ei ut haec verba diceret:
14 Congregavimus autem pecora et advenimus usque ad viam Sichem et ulterius, et invenimus tunicam hanc in via in deserto madefactam sanguine et pulvere; nunc igitur scite utrum tunica filii tui sit an non.
15 Et ivit Nephthali, et venit ad patrem suum, et dedit ei tunicam, et narravit ei omnia verba quae praeceperant ei fratres eius.
16 Et vidit Iacob tunicam Iosephi et agnovit eam et cecidit in faciem suam in terram, et factus est quasi lapis, et postea surrexit et clamavit voce magna et lacrimans et dixit, Tunica filii mei Ioseph est!
17 Festinavit itaque Iacob et misit unum e servis suis ad filios suos, qui ivit ad eos et invenit eos venientes in via cum gregibus.
18 Et filii Jacobi venerunt ad patrem suum circa vesperam, et ecce vestes eorum scissae erant et pulvis super capita eorum, et invenerunt patrem suum clamantem et flentem voce magna.
19 Et dixit Jacob filiis suis, Revelamini mihi quid mali hodie subito intulistis super me? Qui responderunt patri suo Jacob, dicentes, Hodie venimus postquam greges congregati sunt, et ad urbem Sichem per viam in deserto pervenimus, et invenimus tunicam hanc plenam sanguine in terra, et cognovimus id et misimus ad te si scire potes.
20 Audivit autem Iacob verba filiorum suorum, et clamavit voce magna, et dixit: Tunica filii mei est, fera pessima eum comedit; discerptus est Ioseph, quia hodie misi eum ut videret utrum bene sit tibi et gregibus, et ut mihi nuntiaret a te, et ivit sicut ei imperavi, et hoc ei accidit hodie dum putabam filium meum esse tecum.
21 Responderuntque filii Jacob, et dixerunt: Non venit ad nos, neque vidimus eum ex quo profecti sumus a te usque nunc.
22 Auditis autem verbis eorum, iterum clamavit, et surrexit et scidit vestimenta sua, et saccum imposuit lumbis suis, et flevit amare et luxit et levavit vocem suam in lacrimis et exclamavit et dixit haec verba,
23 Ioseph fili mi, o fili mi Ioseph, hodie te misi post salutem fratrum tuorum, et ecce, laceratus es; per manum meam hoc filio meo accidit.
24 Doleo mihi pro te, Ioseph fili mi, doleo mihi pro te: quam dulcis mihi fuisti in vita, et nunc quam amara mihi est mors tua.
25 Mihi dico, si pro te mortuus essem, Ioseph, fili mi! Doleo enim valde pro te, fili mi, fili mi. Ioseph, fili mi, ubi es, et quo abductus es? Exsurge, exsurge de loco tuo, et veni, et vide dolorem meum pro te, fili mi Ioseph.
26 Venite, et numerate lacrimas quae defluunt ex oculis meis usque ad genas meas, et offerte eas coram Domino, ut avertatur furor eius a me.
27 O Ioseph fili mi, quomodo cecidisti, manu eius per quem nemo ceciderat ab initio mundi usque ad hunc diem; nam occisus es plaga inimici, crudelitate affectus, sed certe scio hoc tibi accidisse propter multitudinem peccatorum meorum.
28 Exsurge nunc et vide quam amarus sit mihi dolor propter te, fili mi; non ego te educavi neque formavi neque spiritum neque animam dedi tibi, sed Deus formavit te et aedificavit ossa tua et vestivit ea carne, et insufflavit in nares tuas spiritum vitae, et dedit te mihi.
29 Nunc vero Deus, qui dedit te mihi, ipse te a me abstulit, et haec tibi evenerunt.
30 Et Iacob perrexit loqui similiter de Ioseph, et amare flevit; cecidit in terram et obticuit.
31 Videntes autem omnes filii Iacob afflictionem patris sui, paenitentiam egerunt de operibus suis, et amare fleverunt.
32 Et surrexit Iudas et sustulit caput patris sui a terra et posuit illud super gremium suum, et abstersit lacrimas patris sui a genis suis, et flevit Iudas fletu magno valde, dum caput patris sui iacebat super gremium eius, immotum quasi lapis.
33 Et viderunt filii Iacob tribulationem patris sui, et elevaverunt voces suas et perseveraverunt flendo, et Iacob adhuc iacebat in terra immotus quasi lapis.
34 Surrexerunt autem omnes filii eius et servi eius et nepotes servi eius, et steterunt circa eum ut consolarentur eum, et noluit consolari.
35 Et surrexit tota domus Iacob et lugebant planctu magno propter Ioseph et afflictionem patris sui, et venit nuntius ad Isaac, filium Abraham, patrem Iacob, et flevit amare propter Ioseph, ipse et omnis domus sua. Et abiit de loco ubi habitabat in Hebron, et viri eius cum eo, et consolatus est Iacob filium suum, et noluit consolari.
36 Et post haec, Iacobus de terra surrexit, lacrimisque eius per genas eius fluentibus, et dixit filiis suis: Surgite et accipite gladios vestros et arcus vestros, et ite in agrum, et quaerite num corpus filii mei invenire possitis et adferte mihi ut sepeliam illud.
37 Quaerite etiam bestias et venamini, et quod prius venerit antequam rapueritis et adducatis mihi, si forte hodie Dominus misereatur afflictionis meae et praeparet coram vobis eum qui dilaceravit filium meum et adducatis illud ad me, et ulciscar causam filii mei.
38 Et fecerunt filii eius sicut praeceperat eis pater eorum, et surrexerunt mane, et arripuerunt unusquisque gladium suum et arcum suum in manu sua, et exierunt in agrum ad venandum bestias.
39 Iacob autem adhuc flebat et flebat et per domum deambulabat, manusque inter se inter se iaciens, dicens: Ioseph fili mi, Ioseph fili mi.
40 Filii autem Iacob abierunt in desertum ut bestias comprehenderent, et ecce lupus ad eos venit, et eum ceperunt et ad patrem suum adduxerunt, et dixerunt ei: Hic est primus quem invenimus, et eum ad te adduximus sicut nobis imperasti, et corpus filii tui invenire non potuimus.
41 Accepit autem Iacob bestiam de manibus filiorum suorum, et clamavit voce magna et lacrimans, tenens bestiam in manu sua, et locutus est cum amaritudine cordis ad bestiam, dicens: Quare devorasti filium meum Ioseph, et quomodo non timuisti Deum terrae, aut afflictionem meam propter filium meum Ioseph?
42 Et filium meum gratis devorasti, quia nullam vim fecit, et me propter eum reum reddidisti; ergo Deus eum qui persecutus est requirit.
43 Aperuit autem Dominus os bestiae ut consolaretur Iacob verbis suis, et respondit Iacob et locutus est ei verba haec,

44 Vivit Deus qui nos creavit in terra, et vivit anima tua, domine mi, filium tuum non vidi, neque laceravi eum, sed de terra longinqua veni quaerere filium meum qui hodie a me abiit, et nescio utrum vivat an mortuus sit.
45 Et hodie veni in agrum ut quaererem filium meum, et invenerunt me filii vestri, et ceperunt me et auxerunt dolorem meum, et adduxerunt me hodie coram te, et nunc locutus sum omnia verba mea tibi.
46 Et nunc, fili hominis, in manibus tuis sum, et fac mihi hodie quod tibi placet. Sed per vitam Dei, qui creavit me, quia non vidi filium tuum, neque laceravi eum, neque caro hominis ingressa est in os meum omnibus diebus vitae meae.
47 Audiens autem Iacob verba bestiae, obstupuit vehementer, et emisit bestiam e manu sua, et abiit via sua.
48 Flebat autem Iacob adhuc magno fletu et flebat Iosephum omni die, lugensque filium suum multis diebus.

CAPUT XLIV

1 Filii autem Ismaëlis, qui emerant Iosephum a Madianitis, qui emerant eum a fratribus suis, venerunt cum Ioseph in Aegyptum, et venerunt ad fines Aegypti. Cum autem appropinquarent Aegypti, invenerunt quattuor viros de filiis Madan, filii Abraham, qui egressi erant de terra Aegypti in iter suum.
2 Et dixerunt ad eos Ismaelitae, Vultisne servum hunc a nobis emere? Et dixerunt, Trade eum nobis, et tradiderunt Iosephum eis, et viderunt eum, quod esset iuvenis pulcherrimus et emerunt eum viginti siclis.
3 Et Ismaelitae iter suum ad Aegyptum perrexerunt, et Medanim quoque illo die in Aegyptum redierunt, et Medanim inter se dixerunt: Ecce audivimus quod Potiphar, praefectus Pharaonis, princeps custodum, quaerit bonum servum qui coram eo stet ut eum serviat, et eum constituat super domum suam et omnia quae ad se pertinent.
4 Nunc igitur vendamus eum ei pro eo quod desiderabimus, si forte possit nobis dare quod pro eo postulabimus.
5 Abierunt autem Medanitæ et venerunt ad domum Putipharis, et dixerunt ei: Audivimus te quaerere servum bonum qui tibi serviat; ecce habemus servum qui tibi placebit; si potes dedere nobis quod desideramus, et eum tibi vendemus.
6 Dixit autem Potiphar: “Adduc eum ad me, et videbo eum: et si mihi placuerit, dabo tibi quod pro eo postulas.”
7 Venerunt igitur Medani et adduxerunt Iosephum et statuerunt eum coram Potiphare, qui vidit eum et placuit ei vehementer. Et dixit ad eos Potiphar: “Referte mihi quid huic puero postuletis?”
8 At illi dixerunt: “Quadringentos argenteos pro eo petimus.” Et dixit Putiphar: “Dabo tibi, si attuleris mihi librum venditionis eius et narraveris mihi historiam eius, fortasse furatus erit. Adulescens autem neque servus est neque filius servi, sed ego in eo video speciem viri pulchri et elegantis.”
9 Aberunt autem Medanitæ et adduxerunt ad eum Ismaëlitas qui vendiderant eum eis, et nuntiaverunt ei, dicentes: Servus est, et nos eum vendidimus eis.
10 Et audivit Potiphar verba Jishmaelitarum in dando argentum Medanimis, et Medani acceperunt argentum et abierunt iter suum, et Jishmaelitae quoque domum redierunt.
11 Suscepitque Potiphar Iosephum, et adduxit eum domum suam, ut ministraret sibi. Invenitque Ioseph gratiam coram Potiphari, qui fiduciam in eo posuit, et constituit eum praefectum domus suae, et omnia quae ad se pertinebant tradidit ei.
12 Fuitque Dominus cum Ioseph, et factus est vir prosperus, benedixitque Dominus domui Potipharis propter Ioseph.
13 Potiphar autem omnia quae habebat in manu Iosephi reliquit, et Iosephus erat unus qui res intrare et exire faciebat, et omnia secundum voluntatem suam in domo Potipharis ordinabantur.
14 Erat autem Ioseph decem et octo annorum, adulescens, oculis pulchris et aspectu decorus: similis autem ei non erat in omni terra Aegypti.
15 Eodem tempore, cum esset in domo domini sui, et ingrediens et exiens per domum ministraret ei, Zelica uxor domini sui sustulit oculos suos in Ioseph, et vidit eum: ecce erat iuvenis pulcher et decorus aspectu.
16 Et concupivit pulchritudinem eius in corde suo, et anima eius fixa erat in Ioseph, et eam detrahebat quotidie, et Zelica suadebat Ioseph quotidie, sed Ioseph non levabat oculos suos ad videndum uxorem domini sui.
17 Et dixit ad eum Zelica, Quam pulchra est species tua et forma! Vidi omnes servos et non vidi ancillam tam pulchram quam tu. Responditque Ioseph: Certe, qui creavit me in utero matris meae, creavit omnem humanitatem.
18 Dixitque ei: Quam pulchri sunt oculi tui, quibus delevisti omnes habitantes Aegypti, viros ac mulieres! At ille dixit ad eam: Quam pulchri sunt oculi nostri dum vivimus! Si autem eos in sepulcro videris, certe recedes ab eis.
19 Dixitque ei: Quam pulchra et iucunda sunt omnia verba tua: tolle nunc citharam, quae est in domo tua, et lude manibus tuis, ut audiamus verba tua.
20 Dixit autem ad eam: “Quam pulchrae et gratae sunt verba mea, cum laudem Dei mei et gloriam eius pronuntio!” Illa dixit ad eum: “Quam pulchri sunt capilli capitis tui! Ecce pecten aureum, qui est in domo tua; tolle, quaeso, et comam capitis tui comprime.”
21 Aitque ei: Usquequo loqueris haec verba? Desine mihi loqui verba haec: et surge, et cura de rebus domesticis tuis.
22 Et dixit ei: Non est quisquam in domo mea, et nihil est quod attendam nisi ad verba tua et ad voluntatem tuam; tamen his omnibus non potuit Ioseph ad se adducere, nec ille oculos suos in eam posuit, sed oculos suos deorsum ad terram direxit.
23 Et Zelica Iosephum in corde suo desideravit ut cum ea cubaret, et tempore quo Iosephus in domo sedebat faciens opus suum, Zelica venit et sedebat coram eo, et eum quotidie incitabat sermonibus suis ut cum ea cubaret, aut umquam eam aspiceret, sed Iosephus nolebat audire eam.
24 Et dixit ei: Si non feceris secundum verba mea, supplicio mortis te afferam et iugum ferreum imponam tibi.
25 Et dixit ad eam Ioseph, Certe Deus qui creavit hominem solvit vincula vinctorum, et ipse liberabit me de carcere tuo et de iudicio tuo.
26 Quum autem eum persuadere non posset, anima autem eius adhuc in eum defixa, gravissimam eam concupiscentia in languorem perduxit.

27 Veneruntque omnes mulieres Aegypti ad eam, et dixerunt: Cur hoc in statu animi tui est? Quae nihil tibi deest? Vir tuus magnus et honoratus princeps est apud regem. Nonne tibi deest quidquam ex his, quae desiderantur in corde tuo?
28 Zelica respondit eis dicens: Hodie vobis patebit unde orta sit haec perturbatio in qua me vidistis. Et ancillis suis imperavit ut pararent cibum omnibus mulieribus, et fecit eis convivium, et comederunt omnes mulieres in domo Zelicae.
29 Deditque eis cultros ad citrea excorianda ut ea ederent, et iussit ut Ioseph vestibus pretiosis induerent, et ut appareret coram eis, et Ioseph venit ante oculos eorum et omnes mulieres Ioseph aspiciebant, et oculos ab eo avertere non poterant, et omnes manus suas cultris quos in manibus habebant secabant, et omnes citrea quae in manibus eorum erant sanguine plena erant.
30 Et nesciebant quid fecissent, sed pulchritudinem Ioseph contemplabantur, neque palpebras suas ab eo avertebant.
31 Zelica autem videns quae fecerant dixit eis: Quid est hoc opus quod fecistis? Ecce dedi vobis citrones ad edendum et omnes manus vestras incidistis.
32 Et viderunt omnes mulieres manus suas, et ecce plenae erant sanguine, et sanguis earum fluebat super vestes earum, et dixerunt ad eam: Hic servus in domo tua nos superavit, et non potuimus palpebras nostras ab eo avertere propter pulchritudinem eius.
33 Et dixit eis: Certe hoc accidit vobis quo momento eum vidistis, et vos continere non potuistis ab eo: quomodo ergo continere possum cum ille semper in domo mea est, et eum quotidie introeuntem et exeuntem video? Quomodo ergo non possum deficere aut etiam perire propterea?
34 Et dixerunt ad eam, Vera sunt verba, quis enim hanc pulchram formam in domo videre potest et ab eo abstinere potest, et nonne servus tuus est et minister in domo tua, et cur non dicis ei quae sunt in corde tuo, et sinis animam tuam perire propter hoc negotium?
35 At illa dixit eis: Quotidie conor eum persuadere, et ille voluntati meae non assentitur, et promisi ei omnia quae bona sunt, et tamen nullum reditum ab eo accipere potui; itaque in statu deteriore sum, ut videtis.
36 Et aegrotavit Zelica propter amorem suum erga Ioseph, et aegrotabat vehementer propter eum, et omnis populus domus Zelicae et viri eius ignorabat de hoc argumento, quod aegrotaret Zelica propter amorem suum erga Ioseph.
37 Et interrogaverunt eam omnes viri domus eius, dicentes: Quare aegrotasti et defecisti, et nihil tibi deest? Respondit ad eos: Nescio hoc quod quotidie accidit ut mihi accidat.
38 Omnes autem mulieres et amicae eius cotidie veniebant videre eam, et loquebantur cum ea, et dixit eis: Hoc non potest fieri nisi per amorem Ioseph; et dixerunt ad eam: Illice eum et cape eum clam, fortasse audiat te et avertat mortem hanc a te.
39 Zelica autem peior facta est prae amore suo erga Ioseph et deficiebat, donec vix ei valeret stare.
40 Quadam autem die Ioseph opera domini sui in domo faciebat, et Zelica clam venit et subito irruit super eum, et Ioseph surrexit contra eam, et potentior erat quam illa, et deiecit eam in terram.
41 Zelica autem flebat propter desiderium cordis sui erga eum, et supplicabat eum flendo, lacrimis autem eius per genas eius fluentibus, et locuta est ad eum voce obsecrationis et amaritudine animae, dicens:
42 Numquamne audivisti, vidisti aut cognovisti mulierem tam pulchram qualis ego sum, aut meliorem me ipsa, quae quotidie tecum loquor, amore tui in declinationem incidam, hunc tibi honorem tribuam, et tamen vocem meam non audias?
43 Quod si timore domini tui est ne forte te puniat, et vivit rex, malum quod tibi accidat a domino tuo propter hanc rem; nunc igitur, oro te, audi me, et consenti propter honorem quem tibi contuli, et remove hanc mortem a me, et cur moriar propter te? Et illa tacuit loqui.
44 Respondit ei Ioseph, dicens: Abstine a me, et dimitte hoc negotium domino meo; dominus meus nescit quid apud me in domo sit, et omnia quae possidet mihi tradidit. Quomodo ergo haec faciam in domo domini mei?
45 Nam et ipse me magna cum gaudio honoravit in domo sua, et constituit me super domum suam, et exaltavit me, et nemo maior est in domo hac quam ego, et dominus meus nihil a me prohibuit, nisi te, quae uxor eius es. Quomodo ergo potes haec verba ad me loqui, et quomodo possum hoc malum magnum facere et peccare Deo et viro tuo?
46 Nunc igitur abstine a me et noli ultra dicere verba huiusmodi, quia non audiam verba tua. Sed Zelica non audivit Iosephum cum haec verba ad eam loqueretur, sed quotidie eum provocabat ut audiret eam.
47 Et factum est post haec ut torrens Aegypti repletus est super omnes rivos suos, et omnes incolae Aegypti egressi sunt, et etiam rex et principes cum tympanis et choris processerunt, quia magna laetitia erat in Aegypto, et festum tempore inundationis maris Sihor, et ibant illuc ut gauderent toto die.
48 Cum autem Aegyptii ad flumen exissent ut laetarentur, sicut mos erat, omnis populus domus Putipharis cum eis ivit, sed Zelica noluit ire cum eis, quia dixit: "Aegrota sum"; et sola in domo mansit, et nullus alius cum ea in domo erat.
49 Et surrexit et ascendit in templum suum in domo et induit se vestibus regalibus et imposuit capiti suo lapides pretiosos onychinos, inauratos argento et auro ornavit et ornavit faciem et cutem suam omnibus liquoribus muliebribus purificatoriis et unxit templum et domum casia et thure et sparsit myrrham et aloes et sedit in introitu templi in vestibulo domus, per quem Ioseph transiebat ad faciendum opus suum et ecce Ioseph venit de agro et intravit domum ad faciendum opus domini sui.
50 Et venit ad locum per quem transire debebat, et vidit omne opus Zelicae, et reversus est.
51 Videns Zelica Ioseph se ab ea avertentem, clamavit ad eum dicens Quid tibi agitur, Ioseph? Veni ad opus tuum, et ecce, ego tibi spatium dabo donec transibis ad sedem tuam.
52 Et Ioseph reversus est et venit ad domum, et inde transiit ad locum sedis suae, et sedit ut faceret opus domini sui ut solet, et ecce Zelica venit ad eum et stetit coram eo in vestibus regiis, et odor ex vestibus eius longe diffundebatur.
53 Et festinavit et prehendit Iosephum et vestimenta eius, et dixit ei: Ut vivit rex, si non feceris petitionem meam, hodie morieris. Et festinavit et extendit alteram manum et extraxit gladium de sub vestibus suis, et posuit eum super collum Ioseph, et dixit: Surge et fac petitionem meam, et si non, hodie morieris.

54 Timuit autem Ioseph propter hoc quod faciebat, et surrexit ut fugeret ab ea, et illa prehendit anteriora vestium eius, et in terrore fugae eius vestimentum quod Zelica prehenderat scissum est, et Ioseph reliquit vestimentum in manu Zelicae, et fugit et egressus est, quia timore perterritus erat.
55 Et videns Zelica scissam esse vestem Ioseph, et quod reliquerat in manu eius et fugisset, timuit animae suae ne forte fama de ea disseminaretur, et surrexit et astute egit, deposuitque vestes quibus induebatur et induit alias vestes suas.
56 Accepitque vestimentum Ioseph et posuit illud iuxta se, et abiit et sedit in loco ubi sederat in aegrotatione sua, antequam homines domus eius exiissent ad flumen, et vocavit puerum qui tunc erat in domo, et iussit ei vocare homines domus ad se.
57 Quos cum vidisset, dixit ad eos voce magna et lamentando: “En quem Hebraeum dominus vester mihi in domum adduxit; hodie enim venit ut cubaret mecum.”
58 Cum enim egressi esses, venit domum, et videns neminem in domo esse, venit ad me et apprehendit me, volens mecum coire.
59 Et vestimenta eius arripui et scidi ea et clamavi contra eum voce magna, et cum vocem meam elevassem, timuit vitam suam et reliquit vestimenta sua ante me et fugit.
60 Et nihil locuti sunt homines domus eius, sed ira eorum vehementer accensa est contra Ioseph, veneruntque ad dominum eius et narraverunt ei verba doli eius.
61 Et venit Potiphar domum iratus, et clamavit ad eum uxor eius, dicens: Quid est hoc quod fecisti mihi, ut servum cervisiae Hebraeum in domum meam introduxeris? Hic hodie venit ad me ut luderet mecum; sic fecit mihi hodie.
62 Audiens autem Putiphar verba uxoris suae, iussit ut Ioseph gravibus flagellis afficeretur, et ita illi fecerunt.
63 Dum autem eum caedebant, Ioseph voce magna exclamavit, et elevatis oculis ad caelum, ait: Domine Deus, tu scis quia innocentis sum ab his omnibus, et cur moriar hodie mendacio in manu horum incircumcisorum impiorum, quos tu nosti?
64 Dum autem viri Putipharis caedebant Ioseph, ille pergebat clamare et flere. Erat autem ibi puer undecim mensium. Aperuitque Dominus os pueri, et locutus est verba haec coram viris Putipharis, qui Ioseph caedebant, dicens:
65 Quid tibi vis ab hoc viro, et cur hoc malum ei facis? Mater mea mendacium loquitur et mendacia profert; sic res gesta est.
66 Puer autem narravit eis accurate omnia quae accidissent, et omnia verba Zelicae ad Ioseph die post diem eis narrabat.
67 Et audiverunt omnes viri verba pueri et mirati sunt vehementer de verbis pueri, et puer tacitus factus est et conticuit.
68 Et Potiphar verbis filii sui valde erubuit, et praecepit suis viris ne amplius verberarent Iosephum, et viri desierunt verberare Iosephum.
69 Et Putiphar Iosephum cepit et iussit eum adduci ad iudicium coram sacerdotibus, qui iudices regis erant, ut iudicarent eum de hac re.
70 Venerunt autem Potiphar et Ioseph ad sacerdotes qui erant iudices regis, et dixit ad eos: "Decernite, quaeso, quod iudicium servo debeatur, sic enim fecit."
71 Dixerunt autem sacerdotes ad Ioseph: “Quare fecisti hoc domino tuo?” Respondit Ioseph, dicens: “Non ita domini mei, hoc ipsum res se habuit.” Respondit autem Putiphar Ioseph: “Omnia quae mea erant commendavi in manus tuas, et nihil tibi cepi nisi uxorem meam; quomodo ergo hoc malum facere potuisti?”
72 Responditque Ioseph, dicens: Non ita est, domine mi, et vivit Dominus, et vivit anima tua, domine mi, quia verbum quod audivisti ab uxore tua falsum est, quia sic res hodie accidit.
73 Annus unus effluxit mihi ex quo fui in domo tua: num vidisti in me ullam iniquitatem, aut aliquid quod te adducere possit ad animam meam eripiendam?
74 Dixerunt autem sacerdotes ad Putipharem: Mitte, quaesumus, et afferant nobis vestimentum scissum Ioseph, et videamus scissuram in eo, et si scissura ante vestimentum est, tum facies eius adversa ei fuisse debet et ipsa eum prehendisse debet ut ad se veniret, et uxor tua dolo fecit omnia quae locuta est.
75 Et attulerunt vestem Iosephi coram sacerdotibus qui iudices erant, et viderunt et ecce scissura erat ante Ioseph, et omnes sacerdotes iudicantes cognoverunt quod eum compressisset, et dixerunt: Non debetur iudicium mortis servo huic, quia nihil fecit, sed iudicium eius est, ut in carcerem ponatur propter famam, quae per eum exiit contra uxorem tuam.
76 Et audivit Putiphar verba eorum, et posuit eum in carcerem, locum ubi captivi regis inclusi sunt, et fuit Ioseph in carcere duodecim annis.
77 Et nihilominus, uxor domini sui non aversa est ab eo, nec desiit loqui cum eo die post diem ut audiret eam, et post finem trium mensium Zelica perrexit ire ad Iosephum ad domum carceris quotidie, et eum allexit ut audiret eam, et dixit Zelica ad Iosephum, Usquequo manebis in domo hac? sed audi nunc vocem meam, et educam te ex domo hac.
78 Respondit ei Iosephus: Melius est mihi manere in domo hac quam audire verba tua et peccare in Deum. Illa dixit ei: Si non feceris voluntatem meam, eruam oculos tuos et addam compedes pedibus tuis et tradam te in manus eorum quos antea nesciebas.
79 Responditque ei Iosephus et dixit: Ecce Deus totius terrae potens est me liberare ab omnibus quae mihi facere potes, quia aperit oculos caecorum et solvit vinctos et conservat omnes advenas qui terram ignorant.
80 Et cum Zelica Iosephum persuadere non posset ut eam audiret, desiit ire ut eum alliceret; et Iosephus adhuc in domo carceris clausus erat. Et Iacob pater Ioseph, et omnes fratres eius qui erant in terra Chanaan, adhuc lugebant et flebant in diebus illis propter Iosephum, quia noluit Iacob consolari pro filio suo Ioseph, et Iacob clamavit voce magna, et flevit et luxit omnibus diebus illis.

CAPUT XLV

1 Eodem tempore anni, quo Ioseph descendit in Aegyptum, postquam vendiderunt eum fratres sui, abiit Ruben filius Iacob in Thamnam et duxit uxorem Eliuram, filiam Abi Chananei, et ingressus est ad eam.
2 Eliuram autem uxor Ruben concepit, et peperit ei Henoch, Phalu, Hetzron, et Charmi, quattuor filios: Simeon autem

frater eius accepit Dinam sororem suam uxorem, quae peperit ei Memuel, Jamin, Ahod, Jachin, et Zochar, quinque filios.
3 Venitque postea ad Bunam, mulierem Chananeidem, quae est Buna, quam Simeon captivam duxerat de urbe Sichem; et Buna erat coram Dina et ministrabat ei; venitque ad eam Simeon, et peperit ei Saul.
4 Abiit igitur Judas tempore illo in Adulam, et venit ad virum Adulamitem, nomine Hiram. Viditque ibi filiam hominis Chananaei, nomine Aliath, filia Suae: et accepit eam, et venit ad eam. Peperitque ei Her, Onan, et Silo, tres filios.
5 Levi autem et Issachar ierunt in terram orientalem, et duxerunt sibi uxores filias Iobab filii Yoctan, filii Heber; erant autem duae filiae Iobab filio Yoctan, nomen maioris Adina, et nomen minoris Arida.
6 Levi quoque accepit Adinam, Issachar vero Aridah, vensque in terram Chanaan ad domum patris sui: peperitque Adina Levi Gerson, Caath et Merari, tres filios.
7 Arida vero peperit Issachar Thola, Phua, Job et Samariam, quattuor filios; et Dan abiit in terram Moab et duxit uxorem Aphlaleth filiam Chamudan Moabitae, et adduxit eam in terram Chanaan.
8 Erat autem Aphlaleth sterilis, nec habebat progeniem, et recordatus est Deus postea Aphlaleth uxoris Dan, et concepit et peperit filium, vocavitque nomen eius Chusim.
9. Abieruntque Gad et Nephthali in Haran, et acceperunt inde filias Amoram filii Hus, filii Nachor, uxores.
10 Et haec sunt nomina filiarum Amuram; nomen maioris Merima, et nomen minoris Ozith; Nephthali autem accepit Merima, et Gad accepit Ozith, et adduxit eas in terram Chanaan, ad domum patris earum.
11 Merima peperit Nephthali Jachseel, et Guni, et Jazer, et Salem, quattuor filios; Ozith vero peperit Gad, Sephion, et Hagi, et Suni, Esbon, et Eri, et Arodi, et Arali, septem filios.
12 Aser igitur duxit uxorem Adon filiam Aphlal filii Hadad filii Ismaëlis et adduxit eam in terram Chanaan.
13 Mortuus est autem in diebus illis Adon uxor Aser, sine liberis. Post mortem autem Adon, abiit Aser trans flumen, et duxit uxorem Haduram filiam Abimael filii Heber, filii Sem.
14 Erat autem puella pulchra specie et mulier prudentis; uxor Melkiel filii Elam, filii Sem.
15 Et peperit Hadura filiam Malkieli, et vocavit nomen eius Serach. Et mortuus est Malkiel post hoc, et Hadura abiit et habitavit in domo patris sui.
16 Et post mortem uxoris apud Asher ivit et Haduram in uxorem accepit, et adduxit eam in terram Canaan, et Serach filiam suam etiam adduxit secum, et erat trium annorum, et puella in domo Jacobi educata est.
17 Puella autem erat pulchra specie, et ambulabat in viis sanctis filiorum Jacob; nihil ei defuit, et dedit ei Dominus sapientiam et intelligentiam.
18 Hadura uxor Aser concepit et peperit ei Iemnam, Iisvum, Iisvim et Bariam, quattuor filios.
19 Zabulon quoque abiit in Madian et duxit uxorem Merisam filiam Moldad filii Abida filii Madian et adduxit eam in terram Chanaan.
20 Merusa genuit Zabulon, Sared et Elon et Iacheldem; tres filios.
21 Misit quoque Jacob ad Aram filium Zoba filii Thare, et duxit filio suo Benjamin Mecholiam filiam Aram, quæ venit in terram Chanaan ad domum Jacob; decem autem annorum erat Benjamin quando duxit Mecholiam filiam Aram in uxorem.
22 Et concepit Mechalia et peperit Beniamin Bela, Bechor, Asbel, Gera et Naaman, quinque filios; et ivit postea Beniamin et accepit uxorem Aribath, filiam Samariae, filii Abraham, praeter priorem uxorem, decem et octo annorum. Et Aribath peperit Beniamin Achi, Vos, Muphim, Chupim et Ord, quinque filios.
23 In diebus illis venit Judas in domum Sem, et duxit Thamar filiam Elam, filii Sem, in uxorem primogenito suo Her.
24 Venitque Her ad Thamar uxorem suam, et facta est ei uxor, et veniens ad eam, semen eius perdidit, et malum erat opus eius in oculis Domini, et interfecit eum Dominus.
25 Post mortem Her primogeniti Iudae dixit Iudas ad Onan: Ingredere uxorem fratris tui, et accipies illi quasi proximam filiam, ut suscites semen fratri tuo.
26 Accepit autem Onan Thamar uxorem, et venit ad eam; fecit etiam Onan simile opere fratris sui, et malum erat opus eius in conspectu Domini, et interfecit etiam eum.
27 Cum autem mortuus esset Onan, dixit Judas ad Thamar: Mane in domo patris tui, donec crescat Silo filius meus. Nec erat Judas addens Thamar, ut dare eam Silo, dixit enim: Ne forte et ipse moreretur, sicut fratres eius.
28 Surrexitque Thamar et abiit et habitavit in domo patris sui, mansitque Thamar in domo patris sui per aliquod tempus.
29 Transiit autem anni circulus, et mortua est Aliath uxor Iudae; et consolatus est Iudas propter uxorem suam, et post mortem Aliath ascendit Iudas cum Hira amico suo in Thamnam ad tondendas oves suas.
30 Audivitque Thamar quod ascendisset Judas in Thamnam ad tondendas oves, et quod Silo crevisset, nec Judas eam amasse.
31 Surrexit itaque Thamar et deposuit vestes viduitatis suae et operiens se velum posuit, et tota operuit se, et abiit et sedit in platea publica, quae est in via Thamnam.
32 Transivit ergo Judas, et vidit eam, et cepit, et ingressus est ad eam, et concepit ex eo. In ipso pariendi tempore, ecce gemini erant in utero eius: et vocavit nomen prioris Phares, et nomen secundae Zara.

CAPUT 46

1 Eo tempore Ioseph adhuc clausus erat in carcere in terra Aegypti.
2 Eo tempore servi pharaonis stabant coram eo, princeps pincernarum et princeps pistorum regis Aegypti.
3 Tulit autem pincerna vinum et posuit coram rege ut biberet, et pistor panem posuit coram rege ut comederet, et bibit rex de vino et comedit de pane, ipse et servi eius et ministri qui vescebantur ad mensam regis.
4 Dum ederent et biberent, manebant ibi pincerna et pistor, et invenerunt ministri Pharaonis muscas multas in vino, quod attulerat pincerna, et lapides nitri inventi sunt in pane pistoris.

5 Et princeps satellitum Iosephum constituit inter servitia Pharaonis; fuerunt autem servi Pharaonis in custodia per unum annum.
6 Et fine anni, ambo somniaverunt somnia una nocte, in loco claustri ubi erant, et mane venit ad eos Iosephus ut eos ministraret, ut solebat, et vidit eos, et ecce facies eorum erant tristis et maestae.
7 Interrogavit eos Ioseph: "Cur vultus vestri tristes et abiecti sunt hodie?" Qui responderunt: "Somnium vidimus, et nemo est qui interpretetur." Respondit Ioseph: "Narrate mihi somnium vestrum, et Deus dabit vobis responsum pacis, sicut vultus vestri."
8 Et narravit pincerna somnium suum Iosepho, et dixit, Vidi in somnio meo, et ecce vitis magna coram me, et super vitem illam vidi tres palmites, et vitis cito floruit et pervenit ad altitudinem magnam, et racemi eius maturuerunt et facti sunt in uvas.
9 Et cepi uvas et expressi eas in calice, et posui in manum Pharaonis, et bibit; cui respondit Ioseph, Tres palmites qui erant in vite, tres dies sunt.
10 Post triduum autem, rex iubebit te educere, et restituet te ad officium tuum, et dabis vinum regi ad bibendum, sicut prius, cum pincerna eius esses; sed inveniam gratiam in oculis tuis, ut recorderis mei apud Pharaonem cum bene tibi fuerit, et facias mecum misericordiam, et educ me de carcere hoc, quia furto sublatus sum de terra Chanaan et venditus sum in loco isto in servum.
11 Sed et quod dictum est tibi de uxore domini mei falsum est, quia me in carcerem hunc frustra posuerunt; et pincerna respondit Iosepho, dicens: Si mihi bene fecerit rex ut initio, sicut mihi ultimo interpretatus es, faciam omnia quae desideras, et educam te ex carcere hoc.
12 Pistor autem, videns quod Ioseph somnium pincernarum accurate interpretatum esset, accessit et ipse, et totum somnium suum Ioseph narravit.
13 Et dixit ad eum, In somnio meo vidi, et ecce tria canistra alba super caput meum, et vidi, et ecce in canistro summo omnia genera ciborum coctorum Pharaonis, et ecce aves comedentes ea de capite meo.
14 Respondit Ioseph: Tres canistrae quas vidisti, tres dies sunt: post tres dies auferet Pharao caput tuum et suspendet te in cruce, et aves comedent carnes tuas, sicut vidisti in somnio tuo.
15 In diebus illis regina parturienda erat, et ea die filium regi Aegypti peperit, et praedicatum est regem filium suum primogenitum natum esse; et omnis populus Aegypti una cum principibus et ministris Pharaonis laetatus est magnopere.
16 Et die tertio nativitatis suae Pharao convivium principibus suis et ministris suis, exercitui terrae Segor et terrae Aegypti, fecit.
17 Venit autem omnis populus Aegypti et servi Pharaonis, ut comederent et biberent cum rege ad convivium filii eius, et ut epularentur de laetitia regis.
18 Omnes autem principes regis et servi eius tempore illo per octo dies convivii gaudebant, et exultabant in omni genere musicorum, et tympanorum, et choreorum, in domo regis per octo dies.
19 Et pincerna, cui Ioseph somnium interpretatus erat, oblitus est Ioseph, nec commemoravit eum regi sicut promiserat, quod a Domino res erat ut puniret Ioseph, quia confisus erat in homine.
20 Mansit autem Ioseph post haec in carcere biennio, donec compleverit duodecim annos.

CAPITULUM XLVII

1 Isaac autem filius Abrahami habitabat in diebus illis in terra Chanaan; erat autem senex valde, centum octoginta annorum. Esau autem filius eius, frater Jacob, habitabat in terra Edom, et possedit ipse et filii eius in terra inter filios Seir.
2 Audivit autem Esau quod appropinquaret tempus mortis patris sui, et venit ipse et filii eius et domus in terram Chanaan, ad domum patris sui. Egressusque est Iacob et filii eius e loco ubi habitabant in Hebron; veneruntque omnes ad patrem suum Isaac, et invenerunt Esau et filios eius in tentorio.
3 Iacob autem et filii eius sederunt coram patre suo Isaac, quod adhuc lugebat Iacob filium suum Ioseph.
4 Et dixit Isaac ad Iacob, Adduc mihi filios tuos et benedicam eos; et Iacob undecim filios suos adduxit coram patre suo Isaac.
5 Imposuitque Isaac manus suas super omnes filios Jacobi, et complexus est eos, et osculatus est eos singulos, benedixitque eos in die illo, et dixit illis: Deus patrum vestrorum benedicat vobis et multiplicet semen vestrum sicut stellas caeli numero.
6 Benedixit quoque Isaac filiis Esau, dicens: Faciat vos Deus in terrorem et terrorem omnium qui viderint vos, et omnium inimicorum vestrorum.
7 Vocavit itaque Isaac Iacob et filios eius, qui venerunt omnes et sederunt coram Isaac, et dixit Isaac ad Iacob: Dominus Deus universae terrae dixit mihi: Semini tuo dabo terram hanc hereditatem si filii tui praecepta mea et vias meas custodierint, et iusiurandum quod iuravi patri tuo Abraham complebo eis.
8 Nunc ergo fili mi, doce filios tuos et filios filiorum tuorum ut timeant Dominum, et ambulent in via bona quae placebit Domino Deo tuo, quia si custodieris vias Domini et praecepta eius, Dominus etiam pactum suum cum Abraham servabit tecum, et benefaciet tibi et semini tuo omnibus diebus.
9 Cum autem finivisset Isaac mandata dare Iacob et filiis eius, expiravit et mortuus est et ad populum suum adglutinatus est.
10 Procubueruntque Jacob et Esau super faciem patris sui Isaac, et fleverunt. Centum octoginta annos natus erat Isaac quando mortuus est in terra Chanaan, in Hebron: et tulerunt eum filii sui in speluncam Machpela, quam emerat Abraham a filiis Heth in possessionem sepulcri.
11. Vanerunt autem omnes reges terrae Chanaan cum Iacob et Esau ad sepeliendum Isaac, et praestiterunt ei magnum honorem post mortem eius.
12 Et nudis pedibus ibant filii Jacob et filii Esau per circuitum, ambulantes et lamentantes, donec pervenerunt ad Cireath-Arbem.
13 Sepelierunt autem Iacob et Esau Isaac patrem suum in spelunca Machpela, quae est in Cireath-Arbe in Hebron; et sepelierunt eum cum magna gloria, sicut in funeribus regum.

14 Et fecerunt Iacob et filii eius, et Esau et filii eius, et omnes reges Chanaan planctum magnum et gravem, et sepelierunt eum et luxerunt eum diebus multis.
15 Et cum mortuus est Isaac, pecora sua et possessiones suas et omnia quae ad se pertinent filiis suis reliquit; et dixit Esau ad Iacobum, Ecce quaeso te, omnia quae reliquit pater noster, in duas partes dividemus, et mihi erit electio, et dixit Iacobus, Sic faciemus.
16. Tulit autem Iacob omnia quae reliqua habebat Isaac in terra Chanaan, pecora et possessiones, et divisit ea in duas partes coram Esau et filiis eius, et dixit ad Esau, Ecce omnia haec coram te sunt; elige tibi dimidiam partem quam accipias.
17 dixitque Iacob ad Esau audi quaeso quae loquor tibi dicens Dominus Deus caeli et terrae locutus est ad patres nostros Abraham et Isaac dicens semini tuo dabo terram hanc hereditatem sempiternam
18 Nunc ergo omnia quae reliquit pater noster coram te sunt, et ecce omnis terra coram te est; elige ex eis quod tibi placet.
19 Si desideras totam terram, tolle eam tibi et liberis tuis in perpetuum, et ego accipiam has divitias, et si desideras divitias, tolle eas tibi, et ego accipiam terram hanc mihi et liberis meis, ut heredites eam in perpetuum.
20 Nebaioth autem filius Ismaël tunc erat in terra cum liberis suis, et venit Esau in die illa et consuluit eum, dicens.
21 Sic locutus est mihi Iacob, et sic respondit mihi: da mihi consilium tuum, et audiemus.
22 Et dixit Nebaioth: Quid est hoc quod locutus est tibi Iacob? Ecce omnes filii Chanaan habitant in terra sua confidenter, et Iacob dicit se hereditabit eam cum semine suo omnibus diebus.
23 Vade igitur et tolle omnes divitias patris tui, et relinque fratrem tuum Iacob in terra, sicut locutus est.
24 Surrexit ergo Esau, et reversus est ad Jacob, et fecit omnia quae cogitaverat Nebayoth filius Ismaël; tulitque Esau omnes divitias quas reliquit Isaac, animas, et pecora, et possessiones, et omnes opes; non dedit quicquam fratri suo Jacob; cepitque Jacob omnem terram Chanaan, a torrente Aegypti usque ad flumen Euphraten, et possedit eam in possessionem aeternam, filiis suis, et semini suo post se in perpetuum.
25 Tulit etiam Iacob speluncam Machpela a fratre suo Esau, quae est in Hebron, quam emerat Abraham ab Ephron in possessionem sepulcri sibi et semini eius in perpetuum.
26 Scripsit autem Iacob omnia haec in libro emptionis, et signavit illud, et testificatus est haec omnia quattuor testibus fidelibus.
27 Haec sunt verba quae scripsit Iacob in libro, dicens: Terra Chanaan et omnes urbes Hetthaei, Hevaei, Iebusaei, Amorraei, Pherezæi, Gergesæi, omnes septem gentes a flumine Aegypti usque ad flumen Euphraten.
28 Oppidum quoque Hebron, et Cariath Arbem, et speluncam quæ in ea est, omnia emit Iacob a fratre suo Esau ad pretium possessionis et hæreditatis semini suo post se in sempiternum.
29 Et accepit Iacob librum emptionis et signaturam, mandatum et statuta et librum revelatum, et posuit ea in vase fictili ut manerent diu, et tradidit ea in manus liberorum suorum.
30 Tulit autem Esau omnia quae reliquit ei pater suus post mortem a fratre suo Iacob, et tulit omnem possessionem, ab hominibus usque ad pecus, camelo et asino, bove et ove, argento et auro, lapides et bdellium, et omnibus opibus quae habuerant Isaac filio Abraham; non remansit quidquam quod non tulerit sibi Esau, ex omnibus quae reliquit Isaac post mortem suam.
31 Tulit autem Esau omnia haec, et abiit ipse et liberi eius in terram Seir Horraei, procul a fratre suo Iacob et liberis suis.
32. Possumusque Esau possessiones in filiis Seir, et non reversus est ex illo die in terram Chanaan.
33 Et facta est omnis terra Chanaan possessio filiis Israel in hereditatem aeternam, et possedit Esau montem Seir cum omnibus filiis suis.

CAPITULUM XLVIII

1 In diebus illis, post mortem Isaac, praecepit Dominus et induxit famem super terram.
2 Eo tempore Pharao rex Aegypti sedit in solio suo in terra Aegypti, et recumbebat in lecto suo et somniavit, et vidit Pharao in somnio se stantem iuxta ripas fluminis Aegypti.
3 Dum autem stabat, vidit septem vaccas de flumine crassas et pulchras.
4 Aliae quoque septem boves macilentae et deformis aspectu ascenderunt post eas: et septem deformes aspectu devoraverunt eas pulchras: et adhuc earum aspectus erat aeger, sicut prioribus.
5 Et expergefactus est, et iterum dormivit et somniavit secundo tempore, et vidit et ecce septem spicae progredientes in uno culmo, crassae et bonae, et septem spicae tenues, vento orientali ustae, post eas exortae sunt, et spicae tenues plenas devoraverunt, et Pharao expergefactus est ex somnio suo.
6 Et mane recordatus est rex somniorum suorum, et spiritus eius vehementer perturbatus est propter somnia sua, et rex festinavit et misit et vocavit omnes magos Aegypti et sapientes, et venerunt et steterunt coram Pharaone.
7 Et dixit eis rex: Somnia vidi, et nemo est qui ea interpretetur; dixerunt regi: Narra somnia tua servis tuis, et audiamus ea.
8 Et narravit eis rex somnia sua, et responderunt omnes uno voce regi: Rex in aeternum vive! et haec est interpretatio somniorum tuorum.
9 Septem vaccae pulchrae quas vidisti septem filias significant quae tibi in diebus novissimis nascentur, et septem vaccae quas vidisti ascendentes post eas et devorantes eas, signum sunt quoniam filiae quae tibi nascentur omnes in vita regis morientur.
10 Quod autem vidisti in somnio secundo, septem spicarum plenarum et pulchrarum in uno culmo ascendentium, haec est interpretatio earum: aedificabis tibi in diebus novissimis septem civitates in terra Aegypti; et quod vidisti de septem spicarum uredine pullulantibus post eas et devorantibus eas, dum eas oculis tuis contemplabaris, hoc est signum quod civitates quas aedificabis omnes delebuntur in diebus novissimis, diebus regis viventis.
11 His verbis locuti, rex non inclinavit aurem suam verbis eorum, neque animum suum in eis intendit, quia rex in sapientia sua sciebat quod interpretationem somniorum

rectam non dare; et cum finivissent loqui coram rege, rex respondit eis, dicens: Quid est hoc quod dixistis mihi? Certe falsum sermonem fecistis et mendacia locuti estis; nunc igitur interpretationem rectam somniorum meorum reddite, ut non moriamini.
12 Et rex post haec praecepit, et misit et iterum vocavit alios sapientes, et venerunt et steterunt coram rege, et rex narravit eis somnia sua, et omnes responderunt ei secundum primam interpretationem, et ira regis iratus est et iratus est valde, et rex dixit ad eos, Certe mendacium dicitis et mendacium dicitis in verbis vestris.
13 Rex autem praecepit ut edictum fieret in tota terra Aegypti, dicens: Decretum est a rege et principibus eius: vir sapiens qui sciverit et interpretationem somniorum intellexerit, et non steterit hodie in conspectum regis, moriatur.
14 Vir autem qui interpretationem somniorum regi narraverit, omnia quae postulaverit a rege, dabuntur ei. Venerunt autem omnes sapientes terrae Aegypti ad regem, cunctique magi et malefici qui erant in Aegypto, et in Gosen, et in Ramesses, et in Tachpanches, et in Soar, et in omnibus locis ad fines Aegypti; et steterunt omnes coram rege.
15 Convenerunt autem omnes nobiles, principes, et ministri regis de omnibus urbibus Aegypti, et sederunt omnes coram rege, et narravit rex somnia sua coram sapientibus et principibus et cunctis qui sedebant coram rege, obstupuerunt visione.
16 Omnes autem sapientes qui ante regem fuerant, inter se divisi sunt in interpretatione somniorum eius; quidam ex eis interpretati sunt regi, dicentes: Septem vaccae pulchrae, septem reges sunt, qui de semine regis surgent super Aegyptum.
17 Et septem vaccae malae septem principes sunt, qui adversus eas in diebus novissimis stabunt et perdent eas; et septem spicae septem principes magni Aegypti sunt, qui in manibus septem principum minus potentium inimicorum suorum cadent, in bellis domini nostri regis.
18 Et quidam ex eis hoc modo interpretati sunt regi, dicentes: Septem vaccae bonae urbes Aegypti sunt, et septem vaccae malae septem gentes terrae Chanaan sunt, quae venient contra septem urbes Aegypti in diebus novissimis et delebunt eas.
19 Quod autem vidisti in somnio secundo, de septem spicis frumenti bonis et malis, signum est imperium Aegypti rursus ad semen tuum reversurum esse sicut prius.
20 Et tempore regni eius, incolae urbium Aegypti se converterunt contra septem civitates Chanaan, quae potentiores sunt quam illae, et delebunt eas; et imperium Aegypti convertetur ad semen tuum.
21 Et dixerunt quidam ex eis regi, Haec est interpretatio somniorum tuorum; septem vaccae bonae septem reginae sunt, quas accipies uxores in diebus novissimis, et septem vaccae malae significant omnes illas mulieres morituras esse in vita regis.
22 Septem autem spicae, bonae et malae, quas in secundo somnio vidisti, quattuordecim pueri sunt; et erit in novissimis diebus, ut surgant et inter se pugnabunt, et septem ex eis percutient septem validiores.
23 Et dixerunt quidam ex eis haec verba regi, dicentes: Septem vaccae bonae significant septem liberos nascentur tibi, et septem de filiis filiorum tuorum in diebus novissimis interficient; et septem spicae bonae quas vidisti in secundo somnio, sunt illi principes contra quos septem alii principes minores potentiae pugnabunt et eos in diebus novissimis perdent, et causam filiorum tuorum vindicabunt, et imperium iterum revertetur ad semen tuum.
24 Et audivit rex omnia verba sapientum Aegypti et interpretationem somniorum suorum, nec placuit eorum rex.
25 Et intellexit rex in sapientia sua quod non recte omnia verba haec locuti essent, quia a Domino hoc factum est, ut irrita faceret verba sapientum Aegypti, ut Ioseph egrederetur de carcere et magnus fieret in Aegypto.
26 Et vidisset rex quod nemo de omnibus sapientibus et magiis Aegypti recte loqueretur, et iratus est rex, et ira commota est intra eum.
27 Et rex iussit ut egrederentur omnes sapientes et magi de conspectu eius, et egressi sunt omnes cum pudore et ignominia a facie regis.
28 Et rex praecepit ut edictum mitteretur per totam Aegyptum ut interficerentur omnes magos qui erant in Aegypto, et ne unus quidem eorum viveret.
29 Surrexerunt autem principes custodum regis, et evaginaverunt singuli gladium suum, coeperuntque magos Aegypti et sapientes percutere.
30 Post haec venit Merod, princeps pincernarum regis, et adoravit regem et sedit coram eo.
31 Et dixit pincerna regi: Rex in aeternum vive, et magnificetur imperium eius in terra.
32 Iratus es servo tuo diebus illis, iam biennio praeterito, et posuisti me in carcerem, et fui ibi per aliquod tempus, ego et pistores.
33 Et erat nobiscum servus Hebraeus, sub cura ducis militum, nomine Ioseph, quia iratus dominus eius contra eum posuit eum in carcerem, ubi ministrabat nobis.
34 Post aliquod tempus, cum in carcere essemus, una nocte ego et magister pistorum somnia vidimus; unusquisque secundum interpretationem somnii sui somniavit.
35 Et mane venimus et narravimus ea servo illi, et interpretatus est nobis somnia nostra, unicuique secundum somnium suum, recte interpretatus est.
36 Et factum est, sicut interpretatus est nobis, ita et eventus eius; nullum ex verbis eius cecidit in terram.
37 Et nunc dominus meus et rex ne occidas populum Aegypti sine causa; ecce servus ille adhuc clausus est in domo apud principem custodum domini sui, in carcere.
38 Si regi placet, mittat ut accersat eum, et veniat coram te, et indicabit tibi interpretationem rectam somnii quod somniasti.
39 Et audivit rex verba principis pincernarum, et praecepit ut non interficerentur sapientes Aegypti.
40 Rex autem ministris suis iussit ut Iosephum ad se adducerent, et rex dixit eis: Ite ad eum et nolite eum terrere ne confundatur et nesciat recte loqui.
41 Et servi regis ad Iosephum venerunt, et celeriter eduxerunt eum e carcere, et servi regis eum raserunt, et mutavit vestem carceris et stetit coram rege.
42 Rex autem sedebat in solio regali suo, veste regia ornatus, ephod aureo circumdatus; aurum quoque optimum, quod erat super caput eius, resplendebat; carbunculus autem et sardo et smaragdus, una cum omnibus lapidibus

pretiosis, qui erant super caput regis, oculis perfusi sunt. Et Ioseph miratus est vehementer super regem.
43 Et thronus, super quem rex sedebat, auro et argento et lapidibus onychinis ornatus erat; et gradus eius septuaginta erant.
44 Mos autem erat per totam terram Aegypti, ut omnis vir qui veniebat ad loquendum cum rege, si princeps esset et homo inclitus apud regem, ascenderet ad solium regis usque ad gradum tricesimum primum, descenderet autem rex usque ad gradum tricesimum sextum, et loquebatur cum eo.
45 Si unus ex plebe erat, ad tertium gradum ascendebat, et rex ad quartum descendebat et cum eo loquebatur, et mos eorum erat, praeterea, ut quicumque intellegeret loqui omnibus septuaginta linguis, ipse septuaginta gradus ascenderet, et ascenderet et loqueretur donec ad regem perveniret.
46 Et quicumque non poterat complere septuaginta gradus, ascendebat tot gradus quot linguis sciebat loqui.
47 Et mos erat in diebus illis in Aegypto, ut nemo eis regnaret, nisi qui intellegeret loqui septuaginta linguis.
48 Et cum Iosephus ad regem venit, se inclinavit ad terram coram rege, et ad tertium gradum ascendit, et rex sedit in quarto gradu et cum Iosepho locutus est.
49 Et dixit rex ad Ioseph: Somnium vidi, et non est qui interpretem illud recte interpretetur; hodie autem dedi praeceptum, ut venirent coram me omnes magi Aegypti atque sapientes eius; et narravi eis somnia mea, et nemo mihi recte interpretatus est.
50 Et post haec audivi de te hodie, quod vir sapiens es, et omne somnium quod audis recte interpretari potes.
51 Responditque Ioseph Pharaoni, dicens: Narrat Pharao somnia sua quae somniavit; certe apud Deum sunt interpretationes. Narravit Pharao somnia sua Ioseph, somnium de vaccis et somnium de spicis frumenti: et desiit rex loqui.
52 Et Ioseph tunc indutus est spiritu Dei coram rege, et sciebat omnia quae eventura essent regi ab illo die deinceps, et interpretationem rectam somnii regis sciebat, et locutus est coram rege.
53 Invenitque Ioseph gratiam in conspectu regis, et inclinavit rex aures suas et cor suum, et audivit omnia verba Ioseph. Et dixit Ioseph regi: Ne putes haec duo somnia esse, unum enim somnium est: quod enim elegit Deus facere in tota terra, ostendit regi in somnio: et haec est interpretatio somnii tui.
Septem vaccae bonae et spicae septem anni sunt, et septem vaccae malae et spicae quoque septem anni sunt; somnium unum est.
55 Ecce septem anni qui venient, erit abundantia magna in tota terra, et post eos sequentur septem anni famis, fames gravissima; et oblivione delebitur omnis abundantia de terra, et fames consumet habitantes terrae.
56 Rex unum somnium vidit, et somnium propterea Pharaoni repetitum est, quia res a Deo confirmata est, et Deus cito id adficiet.
57 Nunc igitur tibi consilium dabo et animam tuam et animas incolarum terrae a malo famis liberabo, ut quaeras in toto regno tuo virum sapientem et peritum, qui peritus sit in omnibus rebus administrationis, et eum constituas ut praesit terrae Aegypti.
58 Virum autem quem constitueris super Aegyptum praepositus sub eo constituat, ut congregent omnem cibum annorum bonorum qui venturi sunt, et frumentum condant et reponant illud in horreis tuis.
59 Et servent illud cibum per septem annos famis, ut inveniatur tibi et populo tuo et universae terrae tuae, et ne tu et terra tua fame pereatis.
60 Praecipiatur etiam omnibus incolis terrae, ut colligant unusquisque fructum agri sui, omne quod ad cibum perveniat per septem annos fertilitatis, et reponant in horreis suis, ut inveniantur ab eis diebus famis, et ita possint vivere ex eis.
61 Haec est recta interpretatio somnii tui, et hoc est consilium datum ad servandam animam tuam et animas omnium subditorum tuorum.
62 Respondit rex et dixit ad Ioseph, Quis dicit et quis scit verba tua recta esse? Et dixit regi, Hoc erit tibi signum super omnia verba mea, quod vera sint et quod consilium meum tibi bonum sit.
63 Ecce uxor tua hodie sedet super sellam partus, et pariet tibi filium, et gaudebis cum eo; cum exierit filius tuus de utero matris suae, filius tuus primogenitus, qui natus est ante biennium, morietur, et consolaberis in filio, qui tibi nascetur hodie.
64 Et finivit Iosephus haec verba loqui ad regem, et se inclinavit regi et egressus est, et cum Iosephus egressus esset a facie regis, signa quae Iosephus dixerat regi evenerunt in die illo.
65 Et regina filium peperit in illa die et rex audivit nuntium laetum de filio suo, et gavisus est, et cum nuntius a conspectu regis exisset, servi regis invenerunt filium primogenitum regis mortuum in terra iacentem.
66 Et factus est magnus planctus et clamor in domo regis, et audivit rex, et dixit, Quid est hic clamor et clamor quem audivi in domo? Et nuntiatum est regi quod mortuus esset filius eius primogenitus; tunc intellexit rex omnia verba Ioseph quae dixerat recta esse, et consolatus est rex pro filio suo puero qui natus erat ei in die illa, sicut dixerat Ioseph.

CAPITULUM XLIX

1 Post haec, misit rex et congregavit omnes officiales et servos suos, et omnes principes et optimates regis, et venerunt omnes ad conspectum regis.
2 Dixit autem rex ad eos: Ecce vidistis et audistis omnia verba viri Hebraei huius, et omnia signa quae praenuntiavit futura esse, et nullum ex verbis eius cecidit in terram.
3 Scis quia rectam interpretationem somnii dedisse, et profecto futurum est; nunc igitur consilium capie, et vide quid facturus sis et quomodo terra a fame liberabitur.
4 Quaerite nunc et videte an inveniri possit similis, in cuius corde sapientia et scientia sit, et eum constituam super terram.
5 Audivistis enim quae vir Hebraeus consilium dedit de hoc ut terram a fame liberaret, et scio terram non liberari a fame nisi consilio viri Hebraei, eius qui mihi consiliarius fuit.
6 Responderuntque omnes regi atque dixerunt: Bonum est consilium quod dedit Hebræus in hac re; nunc igitur,

domine noster et rex, ecce universa terra in manu tua est, fac quod tibi placet.
7 Quem quem elegeris et quem in sapientia tua cognoveris sapientem esse et capacem ad liberandam terram per sapientiam suam, ipsum rex constituet ut sit sub eo super terram.
8 Rex quoque dixit omnibus principibus: “Cogitavi, cum Deus aperuit viro Hebreo omnia quae locutus est, neminem esse tam sapientem et sapientem in tota terra tam similem ei; si vobis placet, eum constituam terrae, et ipse salvabit terram sapientia sua.”
9 Respondentes omnes duces regi, dixerunt: Verumtamen scriptum est in legibus Aegypti, et non debet violari, ne quispiam regnet Aegypto, neque secundus post regem, nisi qui sciat omnes linguas filiorum hominum.
10 Nunc igitur domine noster et rex, ecce hic vir Hebraeus lingua Hebraica tantum loqui potest, et quomodo ergo potest esse nobis secundus sub imperio, vir qui ne linguam quidem nostram novit?
11 Obsecramus igitur te ut eum accersias, et veniat coram te, et probes eum in omnibus, et fac prout tibi rectum videtur.
12 Responditque rex: “Cras fiet, et verbum quod locutus es bonum est.” Venerunt ergo omnes principes die illa coram rege.
13 Et in illa nocte misit Dominus unum ex angelis ministris suis, et venit in terram Aegypti ad Ioseph, et stetit angelus Domini super Ioseph, et ecce Ioseph iacebat in lecto noctu in domo domini sui in carcere, quia eum dominus eius reposuerat in carcerem propter uxorem suam.
14 Et excitavit eum angelus e somno, et surrexit Ioseph et stetit super crura sua, et ecce angelus Domini stans e regione eius; et locutus est angelus Domini cum Ioseph, et docuit eum omnes linguas hominis in illa nocte, et vocavit nomen eius Ioseph.
15 Et discessit ab eo angelus Domini, et reversus est Ioseph et cubuit in lectum suum, et Ioseph obstupuit propter visionem quam viderat.
16 Et factum est mane, ut rex misit ad omnes officiales et servos suos, et venerunt omnes et sederunt coram rege, et rex iussit adduci Iosephum, et servi regis ierunt et adduxerunt Iosephum ad Pharaonem.
17 Et rex processit et gradus throni ascendit, et Iosephus ad regem omnibus linguis loquebatur, et Iosephus ad eum ascendit et ad regem loquebatur donec ad regem in septuagesimo gradu pervenit, et sedit coram rege.
18 Gavisus est autem rex vehementer pro Ioseph, et omnes ministri regis gaudebant vehementer cum rege audissent omnia verba Ioseph.
19 Placuitque sermo regi et principibus, ut constituerent Iosephum secundum a rege super omnem terram Aegypti. Dixeruntque rex ad Ioseph:
20 Tu ergo mihi dedisti consilium ut constituerem virum sapientem super terram Aegypti, qui sapientia eius liberaret terram a fame. Nunc ergo, cum Deus tibi nota fecisset omnia haec, et omnia verba quae locutus es, non est similis tui tibi in tota terra viro sapienti et sapienti.
21 Nec ultra Ioseph vocaberis nomen tuum, sed Saphnath Paaneah erit nomen tuum: eris mihi secundus, et ad verbum tuum erunt omnia negotia regni mei, et ad verbum tuum egredietur et ingredietur populus meus.
22 Sed et de manu tua servi mei et ministri mei accipient mercedem suam, quae menstrua est, et adorabit te cunctus populus terrae: tantum in solio meo te praevalebo.
23 Detraxitque rex anulum de manu sua et posuit eum in manu Ioseph, induitque rex Iosephum veste regia et posuit coronam auream capiti eius et torquem auream circumposuit collum eius.
24 Praecepitque rex ministris suis: et imposuerunt eum in currum secundum regis, qui ibat contra currum regis: constituitque eum super equum magnum et robustum de equis regis, et duxit eum per plateas terrae Aegypti.
25 Rex autem iussit ut omnes qui tympanis, lyris, et aliis instrumentis musicis caneremus cum Iosepho proficiscerentur; mille tympana, mille mecholoth, et mille nebalim post eum secuti sunt.
26 Quinque milia virorum, gladiis effusis in manibus micantibus, et ante Iosephum incedebant ludentesque, et viginti milia principum regis, cingulis pelliceis auro obductis induti, ad dextram Iosephi et viginti milia ad sinistram incedebant, et omnes mulieres et puellae super tecta ascendebant aut in plateis stabant ludentes et gaudentes apud Iosephum, et speciem Iosephi et pulchritudinem eius contemplabantur.
27 Et populus regis ante eum et post eum ibat, viam thure et cassia et omni genere unguentorum optimorum unguentis, spargentes myrrham et aloës per viam, et viginti viri praedicabant haec verba coram eo per totam terram voce magna:
28 Videtisne hunc, quem elegit rex ut secundum sibi sit? Omnia negotia regni sub eo regentur, et quicumque mandatum eius non transgreditur, aut non adoraverit eum in terram, morietur, quia contra regem et contra secundum eius rebellis est.
29 Cum autem finivissent praecones praedicare, incurvavit omnes Aegyptii populum proni in terram coram Ioseph et dixerunt: Vivat rex, et vivat secundus eius! Et incurvaverunt omnes habitantes Aegypti per viam, cum autem appropinquarent eis praecones, incurvaverunt et laetabantur omni genere tympanorum, mechol et nebal coram Ioseph.
30 Et Ioseph super equum suum levavit oculos ad caelum, et clamavit, et ait: Suscitat de pulvere pauperem, et de stercore erigit pauperem, Domine exercituum, beatus vir qui confidit in te.
31 Transivit ergo Ioseph per terram Aegypti cum servis et ministris Pharaonis, et ostenderunt ei omnem terram Aegypti et omnia thesauros regis.
32 Reversus est autem Ioseph et stabat in die illa coram Pharaone, et dedit rex Ioseph possessionem in terra Aegypti, possessionem agrorum et vinearum, et dedit ei tria milia talenta argenti et mille talenta auri, et lapides onychinos et bdellium et dona multa.
33 Altera autem die rex praecepit omni populo Aegypti ut afferrent Ioseph munera et munera, et ut moreretur qui non servaret regis mandatum; construxeruntque excelsum in platea civitatis, et expanderunt ibi vestes, et quicumque adferebant Ioseph, ponebant in excelsum.
34 Et conjecit omnis populus Aegypti aliquid in excelsum, vir inauream auream, et vir anulos et inaures, et varia vasa aurea et argentea, et lapides onychinos et bdellium condidit in excelso; unusquisque ex sua possessione contulit.

35 Accepit autem Ioseph omnia haec et posuit ea in thesauris suis, et omnes duces ac principes regis exaltaverunt Ioseph, et obtulerunt ei multa munera, videntes quod eum a rege elegisset esse secundum suum.
36 Misit quoque rex ad Putipheram, filium Ahiram, sacerdotem Heliopoleos, et accepit Osnath filiam eius parvulam, et dedit eam Ioseph in uxorem.
37 Erat autem puella pulchra valde, virgo, quam non cognoverat vir, et accepit eam Ioseph in uxorem. Dixit autem rex ad Ioseph: Ego sum Pharao, et nemo praeter te audebit tollere manum suam aut pedem ad regendum populum meum in terra Aegypti.
38 Triginta autem annorum erat cum stetit coram Pharaone. Egressus est igitur Ioseph a conspectu regis, et factus est secundus regi in Aegypto.
39 Deditque rex Iosepho centum servos ad ministrandum ei in domo sua, et misit etiam Iosephus et emit multos servos qui manserunt in domo Ioseph.
40 Iosephus deinde aedificavit sibi domum magnificam, similem domibus regum, ante atrium domus regis, et fecit in domo templum magnum, aspectu elegantissimum et aptum habitationi suae; tribus annis Iosephus domum suam aedificavit.
41 Fecit quoque sibi Ioseph thronum pulchrum ex auro et argento, et texit illud lapidibus onychinis et bdellio, et fecit super illud imaginem totius terrae Aegypti, et imaginem fluminis Aegypti, qui irrigat totam terram Aegypti; et sedit Ioseph confidenter super thronum suum in domo sua: et Dominus auxit sapientiam Ioseph.
42 Omnes autem habitantes Aegypti, et servi Pharaonis et principes eius, dilexerunt Ioseph valde, quia a Domino ad Ioseph factum est hoc.
43 Habuit autem Ioseph exercitum ad bellandum, qui procedebat in turmis et agminibus, numero quadraginta milium sescentorum virorum, arma ferre poterant ad regem et Iosephum contra hostes adiuvandos, exceptis praefectis regis et ministris eius et habitatoribus Aegypti, qui non numerabantur.
44 Dedit ergo Ioseph potentibus suis, et omni exercitui suo, scuta et lanceas, et pileos et loricas, et lapides ad fundas iaciendas.

CAPITULUM L

1 Eo tempore venerunt filii Tharsis contra filios Ismael et bellum gesserunt contra eos, et vastaverunt eos filii Tharsis tempore longo.
2 Filii autem Ismael parvi erant numero in diebus illis, nec potuerunt superare filios Tharsis, et vehementer oppressi sunt.
3 Miserunt autem seniores Ismaelitarum nuntios ad regem Aegypti, dicentes: Mitte, quaeso, ad servos tuos duces et exercitus, qui adiuvent nos et expugnare filios Tharsis, quia defecimus abhinc multo tempore.
4 Misitque Pharao Iosephum cum viris fortissimis et exercitu qui cum eo erant, et etiam viris robustis e domo regis.
5 Ierunt autem in terram Hevila ad filios Ismael, ut auxilium ferrent contra filios Tharsis. Et pugnaverunt filii Ismael cum filiis Tharsis, et percussit Ioseph Tharsis et subiit omnem terram eorum, et filii Ismael habitant in ea usque ad diem hanc.
6 Et subacta est terra Tharsis, fugerunt omnes Tharsis, veneruntque ad fines fratrum suorum filiorum Javan, et reversus est Ioseph cum omnibus viris fortissimis et exercitu in Aegyptum, neminem defuisse ex eis.
7 Et post annum secundum regni Ioseph super Aegyptum, Dominus dedit ubertatem magnam in terra septem annis, sicut promiserat Ioseph. Benedixitque Dominus omnibus fructibus terrae in diebus illis septem annis. Et comederunt, atque saturati sunt valde.
8 Erant autem Ioseph eo tempore praefecti sub divo, qui et colligebant omnem cibaria annorum bonorum, et congerebant per annos singulos frumentum, quod componebant in horreis Ioseph.
9 Et quotiescumque cibum colligebant, Joseph praecepit ut frumentum in spicis afferrent, et etiam secum afferrent aliquid terrae agri, ne corrumperetur.
10 Et fecit Joseph secundum hoc anno per annum, et congessit frumentum sicut arenam maris ad abundantiam, quia erant horrea eius ingentia et numerari non poterant prae abundantia.
11 Omnes etiam incolae Aegypti omne genus cibi in horreis suis abundanter magna congesserunt per septem annos fertilitatis; sed non fecerunt eis sicut Ioseph.
12 Omnis quoque cibus, quem collegerant Ioseph et Aegyptii per septem annos ubertatis, in aedificium congestus est per septem annos famis, ad sustentandam terram.
13 Et impleverunt singuli horreum suum et abscondita sua frumento, ut essent ad sustentandum famem.
14. Omnem horreum, quem collegerat, Ioseph in omnibus urbibus Aegypti posuit, clausitque omnes horrea, et custodes super eas posuit.
15 Peperit quoque ei Oseth, uxor Ioseph, duos filios Manassen et Ephraim. Triginta quattuor annorum erat Ioseph quando genuit eos.
16 Creveruntque pueri, et ambulaverunt in viis eius et in praeceptis eius; non declinaverunt a via quam docuerat eis pater eorum, neque ad dextram neque ad sinistram.
17 Et erat Dominus cum pueris, et creverunt, et possidebant intelligentiam et peritiam in omni sapientia et in omni re publica, omnesque principes regis et principes eius de habitantibus Aegypti exaltabant pueros, et nutriti sunt in medio filiorum regis.
18 Et finitus est septem annus ubertatis qui fuerant in terra, et venerunt septem anni famis post eos, sicut praedixerat Ioseph, et fames in tota terra ceperat.
19 Et viderunt omnes Aegyptii quod coepisset fames in terra Aegypti, aperueruntque omnes Aegyptii horrea sua; praevaluerat enim fames super eos.
20 Et invenerunt omnem cibum qui erat in horreis eorum, plenum animalium et inutile ad edendum, et fames per totam terram crevit, et venerunt omnes habitantes Aegypti et clamaverunt coram Pharaone, quoniam gravis fames erat super eos.
21 Dixeruntque Pharaoni: Da nobis cibum servis tuis? Cur enim moriemur fame coram oculis tuis, et nos et parvuli nostri?
22 Responditque eis Pharao, dicens: Quare clamatis ad me? Nonne Ioseph praecepit ut congererentur frumenta per

septem annos ubertatis in annos famis? Quare non oboedivistis vocem eius?
23 Respondit populus Aegypti regi dicens: Iuste vivit anima tua, domine noster, servi tui fecerunt omnia quae praecepit Ioseph: nam et nos omnes fruges agri sui per septem annos ubertatis collegerunt et in horreis condiderunt usque in praesentem diem.
24 Et cum fames servos tuos praevaluisset, aperuimus horrea nostra, et ecce omnes fruges nostrae repletae erant verminibus et non erant aptae ad cibum.
25 Audivit autem rex omnia quae acciderunt incolis Aegypti, timuit rex valde propter famem, et perterritus est valde; responditque rex populo Aegypti, dicens: Quia haec omnia acciderunt vobis, ite ad Ioseph, et facite quidquid dixerit vobis, ne transgrediamini mandata eius.
26 Egressusque est omnis populus Aegypti ad Ioseph, dicentes: Da nobis panes, cur igitur moriemur coram te fame? Nam septem annis collegimus fruges nostras, sicut praeceperas nobis, et condidimus in deposito: quodque accidit nobis.
27 Cum autem audivisset Ioseph omnia verba populi Aegypti et quae acciderat illis, aperuit Ioseph omnes horrea sua et vendidit ea populo Aegypti.
28 Facta est autem fames per totam terram, et fames in omnibus regionibus erat, quoniam in terra Aegypti erant fruges ad vendendum.
29 Venerunt autem omnes incolae Aegypti ad Ioseph ut emerent frumentum, quia praevaluerat fames super eos, et omne frumentum eorum depraedatum est, et Ioseph quotidie vendebat illud omnibus populis Aegypti.
30 Et omnes incolae terrae Chanaan et Philisthiim, et trans Jordanem, et filii orientales et omnes urbes terrarum longinquae ac prope audierunt esse frumentum in Aegypto, et venerunt omnes in Ægyptum ut emerent frumentum, quia fames eos obstipuerat.
31 Aperuitque Ioseph horrea, et constituit super eos praefectos, qui cotidie stabant et vendebant omnibus qui adveniebant.
32 Sciens autem Ioseph fratres suos venire in Aegyptum ad emendum frumentum, fames enim praevalebat in tota terra, praecepitque omni populo suo ut praedicarent in terra Aegypti, dicens:
33 Placuit regi, secundi eius, et magnatum eorum, ut omnis qui frumentum in Aegypto emere voluerit, non mittet servos suos in Aegyptum ad emendum, sed filios suos, et omnes Aegyptii et Chananei qui reversus fuerit de uno horreo ut frumentum in Aegypto emat, et vagatus vendideritque illud per terram, moriatur. Nemo enim emet nisi ad sustentationem domus suae.
34 Et quicumque duos vel tres bestias ducit, morietur; nam homo solum bestiam suam ducit.
35 Et Ioseph custodes ad portas Aegypti posuit, et praecepit eis, dicens: Quisquis venerit emendum frumentum, ne sinat eum intrare, donec nomen eius, et nomen patris sui, et nomen patris sui scripta sint: et quaecumque per diem scripta sunt, nomina eorum ad me vesperi mittite, ut sciam nomina eorum.
36 Constituitque Ioseph praefectos per totam terram Aegypti, et praecepit eis ut facerent omnia haec.
37 Et Ioseph omnia haec fecit, et haec statuta constituit, ut sciret quando fratres sui venirent in Aegyptum ad emendum frumentum; et populus Iosephi quotidie praedicari fecit in Aegypto secundum haec verba et statuta quae Ioseph praeceperat.
38 Audierunt autem omnes incolae terrae orientalis et occidentalis, universaeque terrae leges et leges, quas constituit Ioseph in Aegypto, et advenerunt habitantes extremorum terrae, et emebant frumentum in Aegypto quotidie, et abierunt.
39 Fecerunt autem omnes duces Aegypti sicut praeceperat Ioseph; et omnibus qui veniebant in Aegyptum ut emerent frumenta, ianitores scribebant nomina eorum et patrum suorum, et quotidie vesperi adferebant coram Ioseph.

CAPITULUM LI

1 Audivit autem Iacob postea quod frumentum esset in Aegypto, et vocavit filios suos ut irent in Aegyptum ad emendum frumentum, quia et in eos fames praevaluerat. Vocavitque filios suos, dicens:
2 Ecce audio quod frumentum venum sit in Aegypto, et omnes populi terrae veniunt ut emant illuc. Quare igitur satiati estis coram universa terra? Descendite et vos in Aegyptum, et emite nobis pauxillum frumenti cum hominibus qui veniunt illuc, ne moriamur.
3 Oboedierunt autem filii Iacob voci patris sui, et surrexerunt ut descenderent in Aegyptum, ut emerent frumentum inter reliquis qui veniebant illuc.
4 Et praecepit eis Iacob pater eorum, dicens, Cum intraveritis urbem, ne simul per unam portam ingrediamini, propter incolas terrae.
5 Et egressi sunt filii Jacobi et abierunt in Aegyptum, et fecerunt filii Jacobi omnia sicut praeceperat illis pater eorum, et Jacob non misit Benjaminum, quia dixit, Ne forte accidat ei casus in via sicut frater eius; et egressi sunt decem ex filiis Jacobi.
6 Dum autem filii Iacobi ibant in via, paenitentiam egerunt eorum quae Iosepho fecerant, et locuti sunt inter se, dicentes: Scimus fratrem nostrum Iosephum descendisse in Aegyptum, et nunc quaeremus eum quocumque ibimus, et si invenerimus eum, tollemus eum a domino suo pretio redemptionis, et si non, vi, et moriemur pro eo.
7 Et filii Iacobi huic rei assenserunt et corroboraverunt se propter Iosephum, ut eum e manu domini sui liberarent, et filii Iacobi venerunt in Aegyptum; et cum appropinquarent Aegypto, separati sunt ab invicem, et venerunt per decem portas Aegypti, et custodes ianitorum nomina eorum scripserunt in illa die, et adduxerunt eos ad Iosephum vesperi.
8 Et Ioseph nomina de manu ianitorum civitatis legit, et invenit fratres suos decem portas urbis ingressi esse, et Ioseph eo tempore praecepit ut per totam terram Aegypti praedicaretur, dicens:
9 Exite omnes custodes horreorum, claudite omnes horrea frumentaria et unam tantum apertam remaneat, ut qui veniunt emere possint.
10 Feceruntque omnes ministri Ioseph eo tempore, sicut praeceperat Dominus; clauseruntque omnia horrea, et unum tantum apertum reliquerunt.
11 Dedit ergo Ioseph nomina fratrum suorum scripta ei qui super horreum praeerat, et ait ei: “Quicumque venit ad te ut frumentum emat, interroga nomen eius; et cum homines his

nominibus invenerint coram te, comprehende eos et mitte." Et ita fecerunt.
12 Cum autem filii Jacob venissent in urbem, convenerunt in urbe ut quaererent Joseph antequam emerent sibi frumenta.
13 Venerunt autem ad muros meretricum, et quaesiverunt Ioseph in muris meretricum tribus diebus, putaverunt enim Ioseph venturum esse in muris meretricum, erat enim Ioseph pulcherrimus et decorus aspectu, et filii Iacob quaesiverunt Ioseph tribus diebus, et non invenire potuerunt eum.
14 Quia vir qui super tabernam praeerat, nomina quae ei imposita erat Ioseph, et non invenit.
15 Misitque ad Ioseph, dicens: Tres dies isti transierunt, et viri illi, quorum dedisti mihi nomina, nondum venerunt; misitque Ioseph ministros, qui quaerebant viros in omni Aegypto, et adduxerunt eos in conspectu Ioseph.
16 Servi Ioseph profecti sunt et venerunt in Aegyptum et non inveniverunt eos, et venerunt in Gessen et ibi non erant, et deinde venerunt in urbem Ramesses et non invenierunt eos.
17 Et Ioseph perrexit mittere sedecim servos ad quaerendos fratres suos, qui abierunt et se dispersi sunt in quattuor angulis civitatis, et quattuor ex servis ingressi sunt in domum meretricum, et invenerunt ibi decem viros quaerentes fratrem suum.
18 Et quattuor illi viri acceperunt eos et adduxerunt eos ante eum, et adoraverunt eum in terram, et Ioseph sedebat super solium suum in templo suo, vestitus vestibus regalibus, et super caput eius erat corona aurea magna, et omnes potentes circum eum sedebant.
19 Viderunt autem filii Jacob Joseph, et mirabiles visae sunt species eius et pulchritudo vultus eorum; rursusque adoraverunt eum proni in terram.
20 Et vidit Ioseph fratres suos, et agnovit eos, sed illi eum non agnoverunt, quia Ioseph magnus erat in oculis eorum, propterea eum non agnoverunt.
21 Et dixit eis Ioseph, dicens, Unde venistis? Responderunt omnes et dixerunt, Servi tui venerunt de terra Chanaan ut emerent frumentum, fames enim per totam terram praevalet, et servi tui audierunt frumentum esse in Aegypto, itaque venerunt ad alios advenas ut emerent frumentum ad sustentationem suam.
22 Et Ioseph respondit eis, si emere venistis, ut dicitis, cur decem portas urbis intratis? Nonne ideo venistis ut per terram explorare possitis?
23 Responderuntque omnes simul Ioseph, dicentes: Non ita, domine mi, recte agimus: servi tui non sunt exploratores, sed ut frumentum emamus venimus. Omnes enim fratres sumus, filii unius viri in terra Chanaan. Pater noster praecepit nobis, dicens: Cum introeritis urbem, ne per unam portam simul intretis propter incolas terrae.
24 Responditque Iosephus iterum eis, dicens: Hoc est quod locutus sum vobis: ut exploraretis terram, venistis; ideo decem portas civitatis intravistis; ut infirmitatem terrae videatis.
25 Certe omnes qui veniunt ad frumentum emendum, per viam suam it, et vos iam triduo in terra estis, et quid facitis in muris meretricum, in quibus estis per totum diem? Certe exploratores talia faciunt.
26 Dixeruntque ad Iosephum: "Absit a domino nostro ut sic loquamur, duodecim enim fratres sumus, filii patris nostri Iacob in terra Chanaan, filii Isaac filii Abrahami Hebraei; et ecce minimus natu cum patre nostro est hodie in terra Chanaan, et unus non est, quia periit a nobis, et putavimus eum fortasse in terra hac esse, itaque quaerimus eum per totam terram, et venimus etiam ad domos meretricum ut eum ibi quaeramus."
27 Et ait ad eos Ioseph: Num igitur quaesivistis eum per totam terram? Remansitne sola Aegyptus ut eum quaereretis? Quid ergo frater vester faciet in domibus meretricium, etiamsi in Aegypto fuerit? Nonne dixisti: De filiis Isaac filii Abraham vos estis? Quid autem facient filii Iacob in domibus meretricium?
28 Et responderunt ei: Audivimus quod Ismaelitae furati sunt eum a nobis, et nuntiatum est nobis quod vendiderint eum in Aegypto, et servus tuus, frater noster, pulcherrimus est et decorus aspectu, putavimus eum esse in domibus meretricum; ideoque servi tui illuc ierunt ut quaererent eum et pretium pro eo darent.
29 Respondit eis Ioseph: Certe falsum testimonium dixistis et mendacium vultis, ut dicatis vos filios Abrahæ esse. Etenim vivit Pharao, exploratores estis: ideo venistis ad domos meretricium, ne cognoscamini.
30 Et Ioseph dixit ad eos, Et nunc si inveneritis eum, et dominus eius a vobis pretium magnum postulaverit, dabitis ei? Responderunt, Dabitur.
31 Et dixit eis: "Et si dominus eius non consentiet ut cum eo dimittat pretio magno, quid facietis ei propter eum?" Responderunt autem, dicentes: "Si non dabit eum nobis, interficiemus eum et fratrem nostrum tollemus et abibimus."
32 Ait illis Ioseph: Hoc est quod locutus sum: exploratores estis: ut occideretis habitantes terrae, audivimus enim duos fratres vestros percussisse omnes habitantes Sichem in terra Chanaan propter sororem vestram: et vos nunc venistis ut simile quidquam faciatis in Aegypto propter fratrem vestrum.
33 In hoc tantum sciam vos esse homines rectos: si miseritis unum ex vobis, et adducat fratrem vestrum minimum a patre vestro, et adducat eum huc ad me: quo facto sciam vos esse homines rectos.
34 Vocavit autem Ioseph septuaginta viros robustos suos, et dixit ad eos: Tollite illos viros, et introducite eos in carcerem.
35 Et fortes ceperunt decem viros, et comprehenderunt eos, et posuerunt eos in custodiam, et fuerunt in custodia tribus diebus.
36 Die autem tertio eos Ioseph eductis e carcere, ait: Facite quod vobiscum est, si viri honesti estis, et vivatis: unus ex fratribus vestris claudetur in carcere, vos autem abite, et frumenta pro familiis vestris portabitis in terram Chanaan: fratrem vestrum minimum adducite, et adducite eum ad me: ut sciam vos esse reatos, et hoc facite.
37 Et egressus Ioseph ab eis ingressus est cubiculum, et magnum flevit lacrimans, quia misericordia eius commota erat super eos, et faciem lavit, et reversus est ad eos, et sumpsit Simeonem ab eis et iussit eum ligari, sed Simeon nolebat ita fieri, quia vir potentissimus erat et eum ligare non poterant.

38 Vocavit igitur Ioseph viros suos fortes, et septuaginta viri fortes ante eum cum gladiis evaginatis in manibus venerunt, et filii Iacob perterriti sunt.
39 Et dixit eis Iosephus: "Comprehendite hunc virum et includite eum in carcere donec fratres eius ad eum veniant, et viri fortes Iosephi festinaverunt et omnes prehenderunt Simeonem ut eum ligarent, et Simeon clamavit magnum et terribile, et clamor e longinquo auditus est."
40 A voce autem clamoris perterriti sunt omnes viri fortes Ioseph, et proni ceciderunt in faciem suam, et timuerunt vehementer et fugerunt.
41 Et omnes viri qui erant cum Ioseph fugerunt, quia magnopere perterriti erant animabus suis, solique remanserunt ibi Ioseph et Manasses filius eius. Vidit autem Manasses filius Ioseph fortitudinem Simeonis, et iratus est vehementer.
42 Et surrexit Manasses filius Ioseph contra Simeon, qui percussit Manasses Simeonem ictu gravi in cervicem eius, et ira commotus est.
43 Manasses autem prehendit Simeonem et violenter eum comprehendit et vinxit eum et in carcerem perduxit, et omnes filii Iacob obstupuerunt super facto pueri.
44 Dixit autem Simeon ad fratres suos: Nemo vestrum dicat: Haec plaga Aegyptii est, sed plaga domus patris mei est.
45 Et post haec iussit Iosephus vocari eum qui super horreo praepositus erat, ut impleret saccos eorum frumento quantum portare possent, et ut redderet pecuniam singulorum in sacculos suos, daretque eis cibaria in viam, et sic fecit illis.
46 Praecepitque eis Ioseph, dicens: Cavete ne mandata mea praetereatis, ut adducatis fratrem vestrum, sicut dixi vobis. Cum adduxeritis fratrem vestrum ad me, sciam vos esse homines honestos, et negotiabimini per terram: fratrem vestrum vobiscum reddam, vosque reversi sitis in pace ad patrem vestrum.
47 Responderunt autem omnes, dicentes: Sicut locutus est dominus noster, sic faciemus. Et adoraverunt eum proni in terram.
48 Et vir unumquemque frumentum suum super asinum suum sustulit, et profecti sunt ut irent in terram Chanaan ad patrem suum; et venerunt ad deversorium et Levi extendit saccum suum ut daret pabulum asino suo, cum vidisset et ecce pecunia sua pleno pondere adhuc in sacco suo erat.
49 Timuit autem homo valde, et dixit fratribus suis: Pecunia mea reddita est, et ecce in sacco meo est. Timuerunt igitur viri valde, et dixerunt: Quid fecit nobis Deus?
50 Et dixerunt omnes: Ubi est misericordia Domini erga patres nostros, cum Abraham, Isaac, et Jacob, tradidit nos hodie Dominus in manus regis Aegypti, ut moliatur contra nos?
51 Dixitque Iudas ad eos: Peccatores sumus coram Domino Deo nostro, quia vendidimus fratrem nostrum, carnem nostram. Cur dicis: Ubi est misericordia Domini erga patres nostros?
52 Et Ruben dixit ad eos: Nonne dixi vobis: Nolite peccare in puerum: et non audistis me? Et nunc Deus eum requirit a nobis, et quomodo audetis dicere: Ubi est misericordia Domini erga patres nostros? Cum peccaveritis Domino?
53 Et pernoctaverunt in loco illo, et mane surrexerunt et asinos suos frumento oneraverunt, et duxerunt eos et profecti sunt et venerunt ad domum patris sui in terram Chanaan.
54 Et egressus est Iacob et domus eius obviam filiis suis, et vidit Iacob et ecce frater eorum Simeon non erat cum eis, et dixit Iacob filiis suis, Ubi est frater vester Simeon, quem non video? Et narraverunt ei filii eius omnia quae acciderunt eis in Aegypto.

CAPITULUM LII

1 Ingressisque domum, aperuitque quisque sacculum suum; et viderunt, et ecce ibi erat sarculum pecuniae singulorum, quod obstupuerunt vehementer, ipsi et pater eorum.
2. Et dixit eis Iacob: Quid est hoc quod fecistis mihi? Misi fratrem vestrum Iosephum, ut audiret de vobis salutem, et dixistis mihi: Fera eum comedit.
3 Et Simeon vobiscum ivit ad emendum cibum et dicitis regem Aegypti eum in carcere inclusisse, et Beniaminum capere vultis ut etiam eum interficiatis, et canos meos cum dolore ad sepulcrum deducere propter Beniamin et fratrem eius Iosephum.
4 Nunc ergo filius meus non descendet vobiscum, frater enim eius mortuus est, et ipse solus remansit, et fortasse ei occurret mala in via quam ambulatis, sicut fratri eius acciderunt.
5 Et dixit Ruben ad patrem suum, Duos filios meos interfices, nisi adduxero filium tuum et statuero eum coram te; et dixit Jacob filiis suis, Manete hic et ne descendatis in Aegyptum, non enim descendet filius meus vobiscum in Aegyptum, nec morietur sicut frater eius.
6 Judas autem dixit ad eos: “Quiescite ab eo, donec consumantur frumenta!”. Tunc dicat: “Ducite fratrem vestrum, ecce anima sua et anima domus suae periclitabitur prae fame.”
7 Et in diebus illis fames gravissima erat per terram, et omnes populi terrae egressi sunt et venerunt in Aegyptum ut emerent cibum, quia fames vehementer praevaluerat in eos, et manserunt filii Jacob in Chanaan annum et duos menses, donec defecerunt frumenta eorum.
8 Et factum est, postquam frumentum eorum consummatum est, tota domus Jacobi fame premebatur, et omnes infantes filiorum Jacobi convenerunt et ad Jacobum appropinquaverunt, et omnes circumdederunt eum, et dixerunt ei: Da nobis panem, et cur omnes fame pereamus in praesentia tua?
9 Audivit Iacob verba filiorum filii sui, et flevit magnum fletum, et misericordia eius excitata est pro eis, et vocavit Iacob filios suos et omnes venerunt et sederunt coram eo.
10 Dixit autem ad eos Jacob: Nonne vidistis filii vestri flere hodie super me, dicentes: Date nobis panem, et non habemus? Revenite et emite nobis paululum tritici.
11 Responditque Iudas et dixit patri suo: Si fratrem nostrum nobiscum mittis, descendemus et frumentum tibi ememus; si autem eum non mittes, non descendemus. Rex enim Aegypti nobis praecepit, dicens: Non videbitis faciem meam, nisi frater vester vobiscum fuerit. Rex enim Aegypti rex fortis et potens est; ecce, si ad eum sine fratre nostro ibimus, omnes moriemur.

12 Nonne scis et nonne audivisti hunc regem potentissimum et sapientem esse, et non esse similem ei in tota terra? Ecce vidimus omnes reges terrae et non vidimus unum similem illi regi, regi Aegypti; certe inter omnes reges terrae nullus est maior quam Abimelech rex Philistaeorum, attamen rex Aegypti maior est et potentior eo, et Abimelech comparari non potest nisi uni ex ministris suis.
13 Pater, non vidisti palatium eius et thronum eius, et omnes servos eius stantes coram eo; non vidisti regem illum super thronum suum in pompa et specie regali, indutum vestibus regalibus cum magna corona aurea in capite suo; non vidisti honorem et gloriam quam Deus dedit ei, quia non est similis illi in tota terra.
14 Pater, non vidisti sapientiam et intellectum et scientiam quam dedit Deus in corde eius, neque vocem eius dulcem audivisti dum loquebatur nobis.
15 Nescimus, pater, quis ei nomina nostra et omnia quae acciderunt nobis narravit; attamen etiam de te interrogavit, dicens: Adhuc vivit pater tuus, et an valet ei?
16 Non vidisti administrationem regni Aegypti ab eo administratam, nisi consuluisti Pharaonem dominum suum; non vidisti terrorem atque pavorem quem iniecit omnibus Aegyptiis.
17 Et cum recesserimus ab eo, minati sumus Aegypto facere sicut reliquis urbibus Amorraeorum, et irati sumus valde contra omnia verba eius quae locutus est de nobis tamquam exploratoribus, et nunc cum iterum coram eo veniemus terror eius super omnes nos cadet, et nemo nostrum poterit loqui ei vel parvum vel magnum.
18 Nunc igitur pater, mitte nobiscum puerum, et descendamus et ememus tibi cibum ad sustentandum, et non fame moriemur. Dixit autem Iacob: Cur mihi tam male fecistis, ut indicaretis regi tibi fratrem habere? Quid est hoc quod fecistis mihi?
19 Et dixit Judas ad Jacobum patri suo, Da puerum curae meae et surgamus et descendemus in Aegyptum et ememus frumentum, et deinde revertemur, et erit cum reversi fuerimus si puer non erit nobiscum, tunc ego culpam tuam portabo in aeternum.
20 Vidistine omnes infantes nostros fame plorantes super te, et nulla est in manu tua vis eos satiare? Nunc excitetur misericordia tua super eos et mitte fratrem nostrum nobiscum, ut eamus.
21 Quomodo enim benignitas Domini erga patres nostros tibi manifestabitur, cum dixeris regem Aegypti tollet filium tuum? Vivit Dominus, ego non derelinquam eum, donec adducam et statuam eum coram te. Ora autem pro nobis ad Dominum, ut faciat nobiscum misericordiam, et simus benigni et benigni coram rege Aegypti et viris eius. Nisi enim differremus, certe nunc bis reversi essemus cum filio tuo.
22 Dixit quoque Jacob filiis suis: Confido in Domino Deo quod liberet vos et det vobis gratiam coram rege Aegypti et coram omnibus viris eius.
23 Nunc igitur surgite et vade ad virum illum, et tolle ei in manu vestra dona ex omnibus quae in terra inveniri possunt, et offerte coram eo, Deus autem omnipotens det vobis misericordiam in conspectu suo, ut remittat vobiscum Beniamin et Simeon fratres vestros.
24 Surrexerunt itaque omnes viri, et comprehenderunt fratrem suum Beniamin, et acceperunt in manibus suis magnum numerum ex optimis terrae munera, et etiam duplicem partem argenti.
25 Praecepit ergo Iacob filiis suis de Beniamin, dicens: Cavete eum in via qua pergitis, et ne discedatis ab eo in semita neque in Aegypto.
26 Et surrexit Iacob a filiis suis et extendit manus suas et oravit ad Dominum pro filiis suis, dicens: Domine Deus caeli et terrae, memento foederis tui cum patre nostro Abraham, memento eius cum patre meo Isaac et fac misericordiam cum filiis meis et ne tradas eos in manus regis Aegypti; fac, oro te, Deus, propter misericordias tuas et eripe omnes filios meos et erue eos de potestate Aegyptiaca, et mitte illis duos fratres suos.
27 Et omnes uxores filiorum Iacob et liberi eorum sustulerunt oculos suos in caelum et omnes flebant coram Domino, et clamabant ad eum ut liberaret patres suos de manu regis Aegypti.
28 Scripsit itaque Iacob librum diurnum regi Aegypti et tradidit illud in manus Iudae et filiorum eius regi Aegypti, dicens:
29 A servo tuo Iacob, filio Isaac, filio Abraham Hebræi, principe Dei, regi potenti et sapienti, revelanti mysteria, rege Aegypti, salutem.
30 Notum sit domino meo, regi Aegypti, quod fames gravata sit super nos in terra Chanaan, et misi filios meos ad te, ut emerent nobis a te pauxillum cibarium ad sustentandum nos.
31 Circumdederunt enim me filii mei, et ego, cum essem senex, oculis meis videre non possum, quoniam oculi mei gravissimi facti sunt prae senectute, et a fletu quotidiano pro filio meo, pro Ioseph, qui periit ante me. Et praecepi filiis meis ne ingrediantur portas civitatis cum ingrediuntur Aegyptum, propter incolas terrae.
32 Et praecepi eis ut irent per Aegyptum ad quaerendum filium meum Ioseph, fortasse invenirent eum ibi, et fecerunt ita, et existimasti eos quasi exploratores terrae.
33 Nonne audivimus de te quod somnium Pharaonis interpretatus es et vera locutus es ei? Quomodo ergo nescis in sapientia tua utrum filii mei exploratores sint an non?
34 Nunc igitur, domine mi rex, ecce misi filium meum ante te, sicut locutus es filiis meis; oro te ut oculos tuos ponas super eum, donec in pace cum fratribus suis revertatur ad me.
35 Num enim nescis, aut non audivisti, quae fecerit Deus noster Pharaoni, cum cepit matrem meam Saram, et quid fecerit Abimelech regi Philisthinorum propter eam, et quid fecerit pater noster Abraham novem regibus Elam, quomodo percussit omnes eos cum paucis viris qui erant cum eo?
36 Et etiam quae fecerunt duo filii mei Simeon et Levi octo urbibus Amorraeorum, quomodo eas destruxerunt propter Dinam sororem suam?
37 Et propter fratrem suum Beniamin consolati sunt de amissione fratris sui Ioseph; quid ergo facient ei cum viderint manum cuiuslibet populi super se praevalere, propter ipsum?
38 An nescis, rex Aegypti, quod virtus Dei nobiscum sit, et quod Deus semper exaudiat preces nostras et non derelinquat nos omni die?

39 Et cum filii mei mihi narravissent de tuis actionibus cum eis, non invocavi Dominum propter te, quia tunc periisses cum viris tuis antequam Beniamin filius meus veniret coram te, sed cogitavi, cum Simeon filius meus in domo tua esset, fortasse cum eo misericordiam agere posses, quam ob rem non feci tibi hoc.
40 Nunc igitur ecce filius meus Beniamin venit ad te cum filiis meis; observa eum et oculos tuos pone in eum, et tunc Deus oculos suos super te et super regnum tuum ponet.
41 Nunc autem omnia quae in corde meo sunt narravi tibi; ecce, filii mei veniunt ad te cum fratre suo; considera faciem universae terrae propter eos, et dimitte eos in pace cum fratribus suis.
42 Deditque Iacob testimonium filiis suis in custodiam Iudae, ut traderent illud regi Aegypti.

CAPITULUM LIII

1 Surrexerunt autem filii Jacob, tuleruntque Beniamin et omnia munera, et abierunt in Aegyptum, et steterunt coram Ioseph.
2 Et vidit Ioseph fratrem suum Beniamin cum eis et salutavit eos, et hi viri venerunt ad domum Iosephi.
3 Praecepitque Ioseph dispensatori domus suae ut daret cibum fratribus suis, qui fecit ita.
4 Et facto meridie, misit Ioseph ad se accersitis viris cum Beniamin, qui nuntiaverunt dispensatori domus de pecunia quam rettulerant in saccis eorum, qui dixit: Bene est vobis, nolite timere. Et adduxit eis Simeonem fratrem eorum.
5 Et dixit Simeon ad fratres suos: Dominus Aegyptiorum mihi valde benefecit, non me vinctum tenuit, sicut vidistis oculi vestri; cum egressus essetis ex urbe, me liberum dimisit et in domo sua misericordiam gessit.
6 Judas autem apprehendit manum Beniamin: et accesserunt ad Ioseph, et adoraverunt eum proni in terram.
7 Dederunt igitur viri munera Iosepho, et omnes coram eo sederunt, et dixit Iosephus ad eos, "Propterne est vobis, bene est liberis vestris, bene est patri vestro senex?" Illi dixerunt, "Bene est." Et accepit Iudas testimonium quod miserat Iacob, et tradidit in manum Iosephi.
8 Et Ioseph epistulam legit et patris sui scripturam cognovit, et cupivit flere et ingressus est cubiculum interius et magnum fletum effudit; et exiit.
9 Et sustulit oculos suos et vidit fratrem suum Beniaminum, et dixit, Num hic est frater vester de quo dixistis mihi? Et Beniamin accessit ad Josephum, et Joseph posuit manum suam super caput eius et dixit ei, Deus sit propitius tibi, fili mi.
10 Cum autem vidisset Ioseph fratrem suum, filium matris suae, rursum voluit flere; et ingressus cubiculum flevit, et ibi lavit faciem, et egressus destitit a fletu, et ait: “Parate cibum.”
11 Poculum autem Ioseph habebat ex quo bibebat, argenteum, pulchre incrustatum lapidibus onychinis et bdellio. Poculum percussit Iosephus in conspectu fratrum suorum, dum cum eo sedebant.
12 Et dixit Ioseph ad viros, Scio hoc calice quod Ruben primogenitus, Simeon et Levi et Iudas, Issachar et Zabulon filii sint ex eadem matre; sedete et comedite secundum generationes vestras.
13 Disposuit quoque alios secundum nativitatem suam, et dixit: Scio hunc fratrem vestrum minimum non habere fratrem, et ego, sicut ille, non habeo fratrem; ideo sedebit mecum ad vescendum.
14 Et ascendit Beniamin ante Iosephum et sedit super thronum, et viri viderunt facta Iosephi, et obstupuerunt super ea; et viri edebant et bibebant eo tempore cum Iosepho, et tunc dedit eis dona, et Iosephus dedit unum donum Beniamini, et Manasses et Ephraim viderunt facta patris sui, et etiam illi dederunt ei dona, et Osnath dedit ei unum donum, et erant quinque dona in manu Beniamini.
15 Adduxit ergo eis Ioseph vinum ad bibendum; et noluerunt bibere, et dixerunt: “Ex die quo mortuus est Ioseph vinum non bibimus, neque comedimus quidquam delicatum.”
16. Et iuravit Iosephus illis, et vehementer eos urgebat, et abundanter biberunt cum eo in illo die, et Iosephus postea se convertit ad fratrem suum Beniaminum ut loqueretur cum eo, et Beniamin adhuc sedebat in throno coram Iosepho.
17 Dixit quoque ad eum Ioseph: Genuisti liberos? Respondit: Decem filii sunt servo tuo, et haec sunt nomina eorum: Bela, Becher, Asbal, Gera, Naaman, Achi, Rosh, Muphim, Chupim, et Ord: et vocavi eorum nomina secundum nomen fratris mei, quem non vidi.
18 Et iussit eis ut afferrent coram se tabulam stellarum, qua Ioseph omnia tempora sciebat, et Ioseph dixit ad Beniamin, Audivi Hebraeos omni sapientia peritos esse, scisne quicquam de hoc?
19 Et dixit Beniamin, Servus tuus etiam scit in omni sapientia quam docuit me pater meus, et dixit Ioseph ad Beniamin, Vide quaeso hoc instrumentum et intellege ubi sit frater tuus Ioseph in Aegypto, quem dixistis descendisse in Aegyptum.
20 Et Beniamin instrumentum illud cum mappa stellarum caeli contemplatus est, et sapiens erat et in eo inspexit ut sciret ubi frater suus esset, et Beniamin totam terram Aegypti in quattuor partes divisit, et invenit eum qui in throno ante se sedebat fratrem suum Iosephum esse, et Beniamin valde miratus est, et cum Iosephus vidisset fratrem suum Beniamin tam attonitum esse, dixit ad Beniamin, Quid vidisti, et cur attonitus es?
21 Et dixit Beniamin ad Iosephum, Video hoc quod Iosephus frater meus hic mecum sedet in throno, et dixit ei Iosephus, Ego sum Iosephus frater tuus, ne hoc fratribus tuis reveles; ecce, mittam te cum illis cum abierint, et mandabo eis ut reducantur in urbem, et auferam te ab eis.
22 Et si vitam suam audent et pro te pugnent, tum sciam eos paenitentiam agere eorum quae mihi fecerunt, et me illis manifestabo, et si te deseruerint cum te cepero, tum mecum manebis, et ego cum eis rixabor, et abibunt, et ego eis non manifestabor.
23 Eo tempore praecepit Ioseph centurioni suo ut impleret saccos eorum cibo, et imponeret pecuniam singulorum in sacculos suos, scyphumque poneret in sacco Beniamin, daretque eis cibaria in viam. Qui fecerunt ita.
24 Surrexerunt igitur mane postero die, et oneraverunt frumento suo asinis suis, profectique cum Beniamin, et perrexerunt in terram Chanaan, cum Beniamin fratre suo.
25 Non procul ab Aegypto abierant, cum praecepit Ioseph ei qui super domum suam praeerat, dicens: Surge, et

persequere viros istos, ne procul ab Aegypto proficiscantur, et dices eis: Cur furati estis scyphum domini mei?
26 Et surrexit minister Iosephi et pervenit ad eos, et locutus est ad eos omnia verba Iosephi; et audientes hoc verbum irati sunt valde, et dixerunt, Apud quem scyphus domini tui inventus fuerit, morietur, et nos quoque servi erimus.
27 Festinaveruntque singuli saccum suum de asino deposuerunt, et inspexerunt in saccis suis et scyphus inventus est in sacculo Beniamini, et sciderunt omnes vestes suas et reversi sunt in urbem, et percusserunt Beniamin in via, eum continuo percutientes donec veniret in urbem, et steterunt coram Iosepho.
28 Iratus autem Iudas, dixit: Hic me eduxit hodie ad delendam Aegypti rationem.
29 Quibus venerunt viri domum Ioseph, invenerunt Ioseph sedentem in solio suo, et omnes potentes stantes a dextris et sinistris eius.
30 Et dixit ad eos Ioseph, Quid est hoc opus quod fecistis, ut poculum meum argenteum abstulistis et abissetis? Sed scio vos poculum meum sumpsisse ut sciretis in qua parte terrae frater vester fuerit.
31 Cui Judas dixit: Quid dicemus domino nostro? quid loquemur? aut quomodo nos iustificabimus? Deus hodie invenit iniquitatem omnium servorum tuorum, et fecit nobis hoc hodie.
32 Et surrexit Iosephus et comprehendit Beniaminum et eum e fratribus suis vi eripuit, et venit domum et clausit ianuam post eos, et Iosephus praecepit ei qui super domum suam erat ut diceret eis, Sic dicit rex, Ite in pace ad patrem vestrum, ecce cepi virum in cuius manu inventus est poculum meum.

CAPITULUM LIV

1 Videns autem Judas opera Ioseph ab eis, accessit ad eum et effringens ostium, stetit cum fratribus suis in conspectu Ioseph.
2 Respondit Judas ad Ioseph: Ne forte aspernatur hoc in conspectu domini mei, sed ut servus tuus loquatur verbum coram te? Respondit ei Ioseph: Loquere.
3 Locutusque est Judas coram Ioseph, qui et fratres eius stabant coram eis, et dixit Judas ad Ioseph: “Certe, cum primum veniremus ad dominum nostrum ut emeremus cibos, putasti nos exploratores terrae, et nos adduximus Beniamin in conspectu tuo, et tu adhuc in hodiernum diem nos derides.”
4 Nunc igitur audiat rex verba mea et mittat fratrem nostrum ut nobiscum eat ad patrem nostrum, ne pereat anima tua hodie cum anima universae habitantium Aegypti.
5 Nonne scis quid duo fratres mei, Simeon et Levi, fecerunt urbi Sichem et septem urbibus Amorraeorum propter Dinam sororem nostram, et quid etiam facturi sint propter Beniamin fratrem suum?
6 Et ego cum viribus meis, qui maior et potentior sum quam ambobus illis, hodie super te et terram tuam venio, si fratrem nostrum mittere nolis.
7 Nonne audisti quae Deus noster, qui elegit nos, fecit Pharaoni propter Saram matrem nostram, quam tulit a patre nostro, percussit eum et domum eius plagis gravibus, usque in hodiernum diem Aegyptii narrant hoc signum inter se? Sic faciet tibi Deus noster propter Beniamin, quem hodie tulisti a patre eius, et propter malum quod hodie accumulasti super nos in terra tua, recordabitur enim Deus noster foederis sui cum patre nostro Abraham, et adducet super te malum, eo quod afflixisti animam patris nostri hodie.
8 Nunc igitur audi verba mea quae hodie tibi locutus sum, et mitte fratrem nostrum ut abeat ne tu et populus terrae tuae gladio pereatis, non enim omnes me vincere potestis.
9 Responditque Joseph Iudae, dicens: Cur dilatasti os tuum, et gloriaris contra nos, dicens: Tecum est fortitudo? Per virum Pharaonis, si imperavero omnibus robustis meis ut pugnent vobiscum, percutietis te et fratres tui in luto.
10 Et dixit Iudas ad Ioseph, Certe decet te et populum tuum timere me; vivit Dominus, si semel evaginavero gladium meum, non extraham eum vaginam, donec hodie interfecerim omnem Aegyptum, et incipiam tecum et finiam cum Pharaone domino tuo.
11 Responditque Iosephus et dixit ad eum: Certe non solum tibi est robur; ego fortior et potentior te sum, certe si eduxeris gladium tuum, ego ad collum tuum et ad colla omnium fratrum tuorum ponam.
12 Et dixit ad eum Iudas, Certe si hodie aperio os meum contra te, deglutiam te, ut deleris de terra et pereas hodie de regno tuo. Et Ioseph dixit, Certe si aperis os tuum, potestatem habeo et virtutem claudere os tuum lapide donec non possis proferre verbum; vide quot lapides sunt ante nos, vere possum accipere lapidem, et eum in os tuum immittere et maxillas tuas frangere.
13 Responditque Judas: Testis est Deus inter nos, quod non ad hunc finem pugnare voluerimus tecum: date nobis tantum fratrem nostrum, et recedemus a te. Respondit Ioseph: Vivit Pharao, quia si omnes reges Chanaan vobiscum venerint, non auferetis eum de manu mea.
14 Nunc igitur vade ad patrem tuum, et frater tuus erit mihi servus, quia spoliavit domum regis. Et dixit Judas: Quid tibi aut ad mores regis pertinet? Nonne rex mittit de domo sua per terram argentum et aurum, sive in dona sive in sumptus, et tu adhuc loqueris de poculo tuo, quem posuisti in peram fratris nostri, et dicis te furatum esse illud a te?
15 Absit ut frater noster Beniamin aut quilibet de semine Abraham faciat hoc furari a te aut ab ullo alio, sive rege sive principe sive quoquam homine.
16 Nunc igitur desine hanc accusationem ne audiat universa terra verba tua, dicens: Pro modico argento rixatus est rex Aegypti cum viris, et accusavit eos et duxit fratrem eorum servum esse.
17 Respondens autem Iosephus dixit: “Accipite hunc calicem et abite a me et relinquite fratrem vestrum servum, quia iudicium furis est servum esse.”
18 Et dixit Judas: Cur non erubescis super verbis tuis, deserendo fratrem nostrum et accipiendo calicem tuum? Quod si dederis nobis scyphum tuum, vel mille vicibus tantum, non relinquemus fratrem nostrum propter pecuniam quam inventum est in manu alicuius hominis, ne moriamur propter eum.
19 Responditque Ioseph: Cur dereliquisti fratrem tuum, et vendidistis eum viginti argenteis usque in hanc diem? Cur hoc quoque non facies fratri tuo?
20 Et dixit Iudas: Testis est Dominus inter me et te quod non cupiamus bella tua; da igitur nobis fratrem nostrum, et abibimus a te sine contentione.

21 Respondit autem Iosephus, dicens: “Si omnes reges terrae congregati fuerint, non poterunt fratrem vestrum e manu mea eripere; et dixit Judas: Quid dicemus patri nostro, cum viderit fratrem nostrum non venire nobiscum, et dolebit super eum?”
22 Respondit Ioseph, dicens: Hoc est verbum quod dices patri tuo, dicens: Abiit funiculus post situlam.
23 Et dixit Judas: Tu rex es, et quare haec loqueris, ut iudicium falsum facias? Vae regi similis tibi.
24 Respondit Iosephus et dixit: Non est falsum iudicium in verbo quem locutus sum propter fratrem vestrum Iosephum, quod vendidistis eum Madianitis pro viginti argenteis, et omnes negavistis patri vestro et dixistis ei: Fera pessima comedit eum, laceratus est Ioseph.
25 Dixit autem Judas: Ecce ignis Sem ardet in corde meo; nunc comburam omnem terram vestram igne. Responditque Ioseph et dixit: Certe Tamar, cognata tua, quae interfecit filios vestros, exstinxit ignem Semech.
26 Dixitque Iudas: Si evulsero unum capillus de carne mea, implebo omnem Aegyptum sanguine eius.
27 Respondit Ioseph et dixit: Sic est mos vester, ut faciatis fratri vestro quem vendidistis, et tunicam eius in sanguine intinxistis et patri vestro obtulistis, ut diceret fera pessima eum devorasse, et hic est sanguis eius.
28 Audiens autem Iudas verbum hoc, iratus est vehementer, et ira exarsit in se; erat autem in loco illo lapis, pondere quadringentorum siculorum. Accensus est ira Iudas, et sumptum lapidem in una manu iecit in caelum, et sinistra manu prehendit eum.
29 Et posuit illud postea sub cruribus suis, et sedit super illud tota vi sua, et conversus est lapis in pulverem a exercitu Iudae.
30 Videns autem Ioseph factum Iudae, timuit valde; sed Manasse filio suo praecepit, et ipse quoque fecit cum alio lapide simile facto Iudae. Et dixit Iudas fratribus suis: Ne quisquam ex vobis dicat: Hic vir Aegyptius est; sed hoc faciendo de familia patris nostri est.
31 Dixit autem Ioseph: Non vobis solis data est fortitudo, sed nos viri potentes sumus, cur igitur super nos omnes gloriaris? Et Judas dixit ad Ioseph: Mitte fratrem nostrum, et ne hodie pereas terram tuam.
32 Respondit Ioseph et dixit ad eos: Ite et dicite patri vestro: Fera pessima eum devoravit, sicut dixistis de fratre vestro Ioseph.
33 Locutus est autem Iudas ad fratrem suum Nephthali, et dixit ei: Festina, vade, et numera omnes vias Aegypti, et veni, et mihi nuntia. Dixit autem ei Simeon: Ne tibi haec res molesta sit; nunc ego vadam ad montem, et tollam unum lapidem magnum de monte, et complanabo eum super omnem terram Aegypti, et interficiam omnes qui in eo sunt.
34 Et audivit Ioseph omnia verba illa quae fratres eius coram eo locuti sunt, et non sciverunt quod Ioseph ea intellegeret, quia putabant eum nescire loqui Hebraice.
35 Et Iosephus valde timuit propter verba fratrum suorum ne Aegyptum delerent, et filio suo Manasse praecepit, dicens: Vade nunc festina et congrega mihi omnes habitantes Aegypti, et omnes viros fortes, et veniant nunc ad me equitibus et pedibus et cum omni genere instrumentorum musicorum, et ivit Manasses et fecit ita.
36 Abiit ergo Nephthali, ut praeceperat ei Iudas, Nephthali enim levis pedibus erat, quasi unus ex cervis velocibus, et incedebat super spicas, et non conterebantur sub eo.
37 Abiitque et numeravit omnes vias Aegypti, et invenit eas duodecim, et venit festinanter et nuntiavit Iudae, et dixit Iudas fratribus suis: Festinate et ponite unusquisque gladium suum super lumbos suos et veniemus super Aegyptum, et percutiemus omnes eos, et ne relinquamus reliquias.
38 Dixit autem Iudas: Ecce ego destruam tres vias vi mea, et vos delebitis unam viam unusquisque. Cum autem Iudas loqueretur verba haec, ecce habitantes Aegypti et omnes viri fortes appropinquabant eis cum omni genere instrumentorum musicorum et clamore magno.
39 Numerus autem eorum erat quingenti equites et decem milia peditum, et quadringenti viri qui sine gladio aut hasta, tantum manibus et viribus, pugnare poterant.
40 Et venerunt omnes viri fortes cum magno impetu et clamore, et circumdederunt omnes filios Iacob et terruerunt eos, et commota est terra a sono clamoris eorum.
41 Cum autem filii Iacob vidissent has turbas, timuerunt vehementer vitae suae, et Iosephus hoc fecit ut filios Iacob terreret et tranquilliores fierent.
42 Videns autem Iudas quosdam e fratribus suis perterritos, dixit ad eos: Quid timidi estis, cum gratia Dei nobiscum sit? Cum autem vidisset Iudas omnem populum Aegypti circum se, ad imperium Ioseph, ut terreret eos, solus Ioseph praecepit eis, dicens: Ne tangatis quemquam ex eis.
43 Tunc Iudas festinavit et evaginavit gladium suum, et edidit clamorem magnum et amarum, et percussit gladio suo, et desiluit in terram et adhuc clamare pergebat contra omnem populum.
44 Et cum perfecisset haec, Dominus dedit terrorem Iudae et fratrum eius super viros robustos et omnes qui circumdederant eos.
45 Et omnes fugerunt a sono clamoris, et territi sunt et ceciderunt singuli super alios, et multi ex eis mortui sunt cadentes, et omnes fugerunt a facie Iuda et fratrum eius et a facie Ioseph.
46 Dum autem fugiebant, Iudas et fratres eius persecuti sunt eos usque ad domum Pharaonis, et omnes effugerunt, et Iudas iterum sedit coram Iosepho et rugiit contra eum sicut leo, et edidit clamorem magnum et tremendum contra eum.
47 Et clamor e longinquo auditus est, et omnes incolae Succoth audiverunt eum, et tota Aegyptus commota est a sono clamoris, et etiam muri Aegypti et terrae Goshen corruerunt a commotione terrae, et etiam Pharao de solio suo cecidit in terram, et etiam omnes mulieres praegnantes Aegypti et Goshen abortu perierunt cum audissent sonitum commotionis, quia territae sunt valde.
48 Misitque Pharao nuntium, dicens: Quid est hoc quod accidit hodie in terra Aegypti? Et venerunt et narraverunt ei omnia verba ab initio usque ad finem, et timuit Pharao, et obstupuit, et timuit vehementer.
49 Crevitque timor eius cum audisset haec omnia, et misit ad Ioseph, dicens: Adduxisti mihi Hebraeos ut deleres omnem Aegyptum; quid facies cum servo illi latrone? Dimitte eum et eat cum fratribus suis, et ne pereamus in malitia eorum, et nos et tu et omnis Aegyptus.

50 Quod si hoc facere non vis, abiice a te omnia mea pretiosa, et vade cum eis in terram eorum, si tibi placet, quia hodie totam terram meam delebunt et totum populum meum interficient; etiam omnes mulieres Aegypti propter clamores suos abortu fecerunt; vide quid fecerint solo clamore et oratione sua, insuper si pugnabunt cum gladio, terram delebunt; nunc ergo elige quod vis, utrum me an Hebraeos, utrum Aegyptum an terram Hebraeorum.
51 Et venerunt et renuntiaverunt Iosepho omnia verba Pharaonis quae dixerat de eo, et Iosephus timuit valde propter verba Pharaonis et Iudas; fratres autem eius adhuc stabant coram Iosepho indignati et irati, et rugierunt omnes filii Iacob ad Iosephum, sicut rugitus maris et fluctuum eius.
52 Timuit autem Ioseph fratres suos et propter Pharaonem, et quaerebat occasionem ut se innotesceret fratribus suis, ne delerent omnem Aegyptum.
53 Praecepit ergo Iosephus filio suo Manasse, et Manasses abiit et accessit ad Iudam, et posuit manum suam super humerum eius, et conquievit ira Iudae.
54 Dixit autem Iudas ad fratres suos: Ne quis vestrum dicat hoc esse opus pueri Aegyptii: hoc enim opus domus patris mei est.
55 Videns autem Iosephus et sciens quod ira Iudae sedata esset, appropinquavit ut loqueretur ad Iudam lingua lenitatis.
56 Dixit autem Ioseph ad Iudam: "Verum dicis et hodie confirmasti assertiones tuas de fortitudine tua, et Deus tuus qui complacitur in te, augeat tibi salutem; sed dic mihi vere cur ex omnibus fratribus tuis mecum iurgias propter puerum, cum nemo ex eis verbum unum de eo mihi locutus sit."
57 Respondit Judas Ioseph, dicens: Scito te quod fideiussor fui pro puero apud patrem suum, dicens: Nisi adduxero eum, culpam eius portabo in perpetuum.
58 Propterea ad te accessi ex omnibus fratribus meis, quia vidi te noluisse eum a te abire sinere; nunc igitur gratiam in conspectu tuo inveniam, ut eum mittas nobiscum eat, et ecce ego manebo ut substitutus pro eo, ut tibi serviam in quocumque volueris, quocumque enim me miseris, ibo ut tibi magna cum energia serviam.
59 Mitte me nunc ad regem fortem qui rebellavit contra te, et scies quid faciam ei et terrae eius; quamvis habeat equites et pedites et populum robustissimum, omnes interficiam et caput regis adducam coram te.
60 Nonne scis aut non audivisti, quod pater noster Abraham cum servo suo Eliezer percussit omnes reges Elam exercitu suo una nocte, neminem reliquum dimiserunt? Et ex illa die robur patris nostri datus est nobis in hereditatem, nobis et semini nostro in sempiternum.
61 Respondit autem Iosephus et dixit: Verum dicitis, et mendacium non est in ore vestro, nam et nobis dictum est Hebraeos potestatem habere et Dominum Deum eorum delectari in eis, et quis ergo coram eis stare potest?
62 Sed hac condicione mittam fratrem vestrum, si adduxeritis coram me fratrem eius filium matris suae, de quo dixistis eum a vobis in Aegyptum ascendesse, et erit cum adduxeritis mihi fratrem eius, et ego illum accipiam pro eo, quia nullus ex vobis pignus fuit pro eo apud patrem vestrum. Quo facto, cum venerit ad me, mittam vobiscum fratrem eius pro quo pignus fuistis.
63 Iratus est Iudae contra Ioseph, cum haec dixisset, et oculi eius sanguinis profusionem prae ira consumpserunt, et dixit fratribus suis: Quomodo hic hodie perditionem sibi quaerit et perditionem universae Aegypti?
64 Respondit Simeon Ioseph, dicens: Nonne tibi initio diximus nos nescire nos locum, quo abiisset, et utrum mortuus an vivus esset? Cur ergo dominus noster sic loquitur?
65 Observans autem Ioseph vultum Iudae, intellexit iram suam accensam esse cum dixisset ei, dicens: Adduc mihi fratrem vestrum alterum pro hoc fratre.
66 Et dixit Ioseph ad fratres suos, Certe dixistis fratrem vestrum aut mortuum esse aut perditum; nunc si eum hodie vocavero et veniat coram vobis, num eum mihi pro fratre suo daretis?
67 Et coepit Ioseph loqui et clamare, dicens: Ioseph, Ioseph, veni hodie coram me et appare fratribus tuis et sede coram eis.
68 Cum autem Ioseph hoc dixisset coram eis, aspiciebant uterque in directionem diversam, ut videret unde Ioseph venturus esset ante eos.
69 Observavit autem Ioseph omnia opera eorum, et dixit eis: Cur huc illuc spectatis? Ego sum Ioseph, quem vendidistis in Aegyptum; nolite ergo paenitere quod vendidistis me, quia ad sustentandum tempus famis misit me Deus ante vos.
70 Timuerunt autem fratres eius eum audientes verba Ioseph, et Iudas perterritus est valde.
71 Et cum Beniamin verba Iosephi audisset, ipse erat coram eis in parte interiori domus, et Beniamin cucurrit ad Iosephum fratrem suum, et amplexus est eum et in collum eius cecidit, et illi fluerunt.
72 Cum autem fratres Iosephi viderent Beniamin super collum fratris sui cecidisse et cum eo flisse, etiam illi super Iosephum irruerunt et eum amplexi sunt, et magnum fletum cum Iosepho fluerunt.
73 Et vox audita est in domo Ioseph quod fratres essent Ioseph, et placuit Pharaoni valde, quia timebat eos ne delerent Aegyptum.
74 Misitque Pharao servos suos ad Iosephum ut congratularentur ei de fratribus suis qui venerant ad eum, et venerunt omnes duces exercitus et milites qui erant in Aegypto gaudere cum Iosepho, et omnis Aegyptus gavisus est valde de fratribus Ioseph.
75 Misitque Pharao servos suos ad Iosephum, dicens: Dic fratribus tuis ut afferant omnia quae ad se pertinent et veniant ad me, et ego eos collocabo in optima parte terrae Aegypti. Et fecerunt ita.
76 Et Ioseph ei qui super domum suam constitutus erat praecepit ut fratribus suis dona et vestes afferret, et ille eis multas vestes, vestes regales et multa dona protulit, et Ioseph ea inter fratres suos divisit.
77 Deditque singulis fratribus suis vestes mutatorias aureas et argenteas, et trecentas argenteas nummos, et iussit eos omnes his vestibus indui et adducere coram Pharaone.
78 Videns autem Pharao omnes fratres Ioseph quod essent viros fortes et pulchros, gavisus est valde.
79 Et postea profecti sunt a facie Pharaonis, ut irent in terram Chanaan ad patrem suum, et Beniamin frater eorum erat cum eis.

80 Et surrexit Ioseph et dedit eis undecim currus a Pharaone, et Ioseph dedit eis currum suum, in quo vectus est die coronationis suae in Aegypto, ut patrem suum adduceret in Aegyptum; et misit Ioseph omnibus filiis fratrum suorum, vestes secundum numerum eorum, et centum argenteos singulis, et misit etiam vestes uxoribus fratrum suorum de vestibus uxorum regis, et misit eas.
81 Deditque unicuique fratrum suorum decem viros ut irent cum eis in terram Chanaan, ut servirent eis, et servirent liberis eorum et omnibus quae ad eos pertinebant, venientes in Aegyptum.
Misitque Ioseph per manum Beniamin fratris sui decem vestes, portionem maiorem quam ceteris filiis Iacob.
83 Misitque singulis quinquaginta nummos argenti et decem currus propter Pharaonem, et misit patri suo decem asinos onustos omnibus deliciis Aegypti, et decem asinas onustas frumento et pane et cibo patri suo, et omnibus qui erant cum eo in cibaria itineris.
84 Misitque Dinae sorori suae vestes argenteas et aureas, et thus et myrrham, et aloen et ornamenta muliebria abundantia, eademque misit a uxoribus Pharaonis ad uxores Beniamin.
85 Deditque omnibus fratribus suis, uxoribus quoque eorum, omne genus lapidum onychinum et bdellium, et ex omnibus rebus pretiosis inter magnates Aegypti, nihil ex omnibus rebus pretiosis relictum est, nisi quod Ioseph miserat ad domum patris sui.
86 Dimisitque fratres suos, et abierunt, et misit cum eis fratrem suum Beniamin.
87 Egressus est autem Ioseph cum illis ut comitaretur eos in via ad fines Aegypti, et praecepit eis de patre suo et domo sua ut venirent in Aegyptum.
88 Et dixit eis: Nolite contendere in via, quia hoc factum est a Domino ut populum magnum a fame servaret, quia adhuc quinque anni famis erunt in terra.
89 Et praecepit eis, dicens: Cum ingressi fueritis terram Chanaan, nolite venire cito coram patre meo in hac re, sed facite sapientia vestra.
90 Et Iosephus desiit eis praecipere, et conversus reversus est in Aegyptum, et filii Iacob abierunt in terram Chanaan cum gaudio et hilaritate ad patrem suum Iacob.
91 Et venerunt ad fines terrae, et dixerunt inter se: Quid faciemus in hac re coram patre nostro? Nam si subito ad eum venimus et ei rem narraverimus, verbis nostris valde perterrebitur nec nobis credet.
92 Et profecti sunt donec appropinquaverunt domibus eorum, et invenerunt Serach, filiam Aser, obviam eis exeuntem, puella autem erat valde bona et callida, et sciebat quomodo cithara canere.
93 Et vocaverunt eam et venit ante eos, et osculata est eos, et ceperunt eam et dederunt ei citharam, dicentes: Vade nunc ante patrem nostrum, et sede coram eo, et pulsa citharam, et dic haec verba.
94 Et iusserunt ei ut domum eorum iret, et accepit cithara et festinavit ante eos, et venit et sedit iuxta Iacobum.
95 Et bene lusit et cantavit, et dulcedine verborum pronuntiavit: Ioseph avunculus meus vivit et regnat per totam terram Aegypti et non est mortuus.
96 Et perrexit haec verba repetere et proferre, et audivit Iacob verba eius et placuit ei.
97 Audivit dum illa bis et ter ea repetebat, et gaudium in cor Iacobi venit propter dulcedinem verborum eius, et spiritus Dei erat super eum, et scivit omnia verba eius vera esse.
98 Et benedixit Iacob Serach cum haec verba coram eo locuta esset, et dixit ei: Filia mea, numquam te superet mors, quia recreasti spiritum meum; tantum loquere coram me sicut locutus es, quia me laetificasti omnibus verbis tuis.
99 Et haec verba canere perrexit, et Iacob audivit et ei placuit, et exsultavit, et spiritus Dei erat super eum.
100 Dum adhuc loquebatur cum ea, ecce filii eius venerunt ad eum cum equis et curribus et vestibus regiis, et servi ante eos currentes.
101 Et surrexit Iacobus ut occurreret illis, et vidit filios suos vestibus regalibus indutos et vidit omnia thesauros quos Iosephus eis miserat.
102 Et dixerunt ei: Scias fratrem nostrum Ioseph vivere, et ipse esse qui dominatur per totam terram Aegypti, et ipse est qui locutus est nobis, sicut narravimus tibi.
103 Et audivit Iacob omnia verba filiorum suorum, et palpitavit cor eius verbis eorum, quia non potuit credere eis donec vidit omnia quae Iosephus dederat eis et quae miserat ei, et omnia signa quae Iosephus locutus erat eis.
104 Et aperuerunt coram eo, et ostenderunt ei omnia quae Iosephus miserat, dederunt unicuique quae Iosephus ei miserat, et scivit eos veritatem dixisse, et gavisus est vehementer de filio suo.
105 Et dixit Iacob: Sufficit mihi quod filius meus Ioseph adhuc vivit; vadam et videbo eum antequam moriar.
106 Et filii eius narraverunt ei omnia quae sibi accidissent, et dixit Iacob: Descendam in Aegyptum ut videam filium meum et progeniem eius.
107 Et surrexit Iacobus et induit vestimenta quae Iosephus ei miserat, et postquam lotus est et rasus capillos suos, imposuit capiti suo cidarim quem Iosephus ei miserat.
108 Et omnes viri domus Iacob et uxores eorum induerunt vestes quas miserat eis Ioseph, et gavisi sunt valde super Ioseph quod adhuc viveret et quod regnaret in Aegypto,
109 Et audiverunt omnes incolae Chanaan de hoc, et venerunt et valde gavisi sunt cum Iacob quod adhuc viveret.
110 Et fecit eis Iacob convivium per tres dies, et ederunt et biberunt et laetati sunt in domo Iacob omnes reges Chanaan et principes terrae.

CAPITULUM LV

1 Post haec dixit Iacob: Ibo et videbo filium meum in Aegyptum, et revertar in terram Chanaan, de qua locutus est Deus ad Abraham: non enim possum relinquere terram nativitatis meae.
2 Ecce verbum Domini factum est ad eum, dicens: Descende in Aegyptum tu et omnis domus tua, et mane ibi; noli timere descendere in Aegyptum, quia ibi faciam te in gentem magnam.
3 Dixit autem Iacob in corde suo: Vadam et videbo filium meum, num adhuc timor Dei sui sit in corde eius, cum omnibus habitatoribus Aegypti.
4 Et dixit Dominus ad Iacob, Noli timere pro Ioseph, quia adhuc integritatem suam servat ut mihi serviat, sicut bonum videtur in oculis tuis, et laetatus est Iacob de filio suo valde.

5 Eo tempore praecepit Iacob filiis suis et domui suae ut irent in Aegyptum iuxta verbum Domini quod ei fuerat. Et surrexit Iacob cum filiis suis et omni domo sua, et egressus est de terra Chanaan e Bersabee, cum gaudio et laetitia cordis, et venerunt in terram Aegypti.
6 Et factum est, cum appropinquarent Aegypto, misit Iacob Iudam ante se ad Iosephum, ut ostenderet ei locum in Aegypto, et fecit Iudas secundum verbum patris sui, et festinavit et cucurrit et venit ad Iosephum, et assignaverunt eis locum in terra Goshen pro omni familia sua, et reversus est Judas et venit per viam ad patrem suum.
7 Iunxitque Ioseph currum et, congregavit omnes viris potentibus et servos suos et omnes duces Aegypti, ut egrederentur patri suo Iacob; et mandatum Ioseph pronuntiatum est in Aegypto, dicens: Omnis qui non evenerit obviam Iacob, morietur.
8 Altero autem die egressus est Ioseph cum omni Aegypto exercitu magno et potenti, induti omnibus vestibus byssinis et purpureis, armis argenteis et aureis, et armis bellicis.
9 Et omnes obviam ierunt Iacob cum omni genere instrumentorum musicorum, cum tympanis et tibiis, spargentes myrrham et aloes per totam viam, et omnes hoc modo iverunt, et terra contremuit a clamore eorum.
10 Omnes autem mulieres Aegypti ascenderunt super tecta Aegypti et super muros obviam Jacob, et super caput Ioseph erat diadema regale Pharaonis, quod miserat ei Pharao ut indueret tempore quo ivit obviam patri suo.
11 Cum autem Ioseph accessisset quinquaginta cubitis a patre suo, descendit de curru et ambulavit ad patrem suum, cum vidissent omnes principes Aegypti et principes eius quod pedibus ascendisset ad patrem suum, descenderunt et ipsi et ambulaverunt pedibus ad Iacob.
12 Cum autem appropinquaret Iacob ad castra Ioseph, animadvertit Iacob castra quae cum Ioseph ad se veniebant, et gavisus est ei, et obstupuit.
13 Et dixit Iacob ad Iudam, Quis est vir ille quem video in castris Aegypti indutum vestibus regalibus, veste rubra super se et corona regia super caput eius, qui descendit de curru suo et venit ad nos? Respondit Iudas patri suo dicens: Hic est filius tuus Ioseph rex; et gavisus est Iacob videns gloriam filii sui.
14 Accessitque Ioseph ad patrem suum, et adoravit eum; omnesque viri castrorum cum eo proni in terram coram Iacob adoraverunt.
15 Et ecce Iacob cucurrit et festinavit ad filium suum Iosephum et cecidit super collum eius et osculatus est eum, et fleverunt, et Iosephus quoque amplexus est patrem suum et osculatus est eum, et fleverunt et omnis populus Aegypti flevit cum eis.
16 Et dixit Iacob ad Ioseph, Nunc laetus moriar postquam videro faciem tuam, quia adhuc vivis et in gloria es.
17 Et fleverunt vehementer filii Iacob et uxores eorum et liberi et servi eorum, et omnis domus Iacob cum Ioseph, et osculati sunt eum, et multum fleverunt cum eo.
18 Et Ioseph cum omni populo suo reversus est postea in Aegyptum, et Iacob et filii eius et omnes liberi domus suae venerunt cum Ioseph in Aegyptum, et Ioseph collocavit eos in optima parte Aegypti, in terra Gessen.
19 Et dixit Joseph ad patrem suum et ad fratres suos, Ascendam et nuntiabo Pharaoni, dicendo, Fratres mei et domus patris mei et omnes qui sunt apud eos venerunt ad me, et ecce sunt in terra Goshen.
20 Fecit ergo Iosephus ita, et cepit Ruben, Issachar, Zabulon, et Beniamin fratrem suum, et statuit eos coram Pharaone.
21 Respondit quoque Ioseph Pharaoni, dicens: Fratres mei et domus patris mei, et omnes qui possident, cum gregibus eorum et armentis venerunt ad me de terra Chanaan, ut peregrinarentur in Aegypto; quia fames invaluerat in eos.
22 Dixit quoque Pharao ad Ioseph: “In optima parte terrae pone patrem tuum et fratres tuos, et ne prohibeas eos quolibet bono, sed fac ut de pinguedine terrae vescantur.”
23 Responditque Iosephus, dicens: Ecce, ego eos in terra Goshen collocavi, quia pastores sunt, itaque maneant in Goshen ad pascendos greges suos seorsum ab Aegyptiis.
24 Et dixit Pharao ad Iosephum, Fac cum fratribus tuis omnia quae dixerint tibi; et incurvaverunt se filii Jacobi Pharaonem, et egressi sunt ab eo in pace, et postea introduxit Iosephum patrem suum coram Pharaone.
25. Et venit Jacob et incurvavit se Pharaoni, et benedixit Jacob Pharaoni, et tunc exivit; et habitavit Jacob et omnes filii eius, et omnis domus eius in terra Goshen.
26 Anno secundo, id est, anno centesimo trigesimo vitae Iacob, sustentavit Ioseph patri suo et fratribus suis, omnemque domum patris sui, cibis pro omnibus diebus famis: et nihil eis defuit.
27 Deditque eis Ioseph optimam partem totius terrae; optimam Aegypti possessionem habuerunt omnibus diebus Ioseph; dedit etiam Ioseph eis et omni domus patris sui vestes et vestes per annos singulos: et manserunt filii Iacob secure in Aegypto omnibus diebus fratris eorum.
28 Et Iacob semper ad mensam Ioseph vescebatur; Iacob et filii eius non abscidebant de mensa Ioseph die ac nocte, praeter ea quae filii Iacob in domibus suis consumebant.
29 Et comedit omnis Aegyptus panem in diebus famis a domo Ioseph, vendiderunt enim omnes Aegyptii omnia quae possidebant propter famem.
30 Emit autem Ioseph omnes terras et agros Aegypti pro pane propter Pharaonem, et Ioseph totam Aegyptum pane supplevit omnibus diebus famis, et Ioseph omne argentum et aurum quod ad eum venit pro frumento quod emebant per totam terram collegit, et multum auri et argenti accumulavit, praeter immensam copiam lapidum onychinorum, bdellium et vestes pretiosas quas ad Iosephum attulerunt ex omni parte terrae cum pecunia eorum consumptus esset.
31 Accepit autem Ioseph omne argentum et aurum, quod in manum suam venerat, circiter septuaginta duo talenta auri et argenti, necnon lapides onychinos et bdellium magna copia. Abiit ergo Ioseph et abscondit ea in quattuor partes: unam partem in deserto iuxta mare Rubrum, alteram autem iuxta fluvium Euphrath, tertiam vero et quartam partem in deserto contra desertum Persiae et Mediae celavit.
32 Sumpsitque partem aurei et argenti quod reliquum erat, et dedit omnibus fratribus suis et uni domui patris sui, et omnibus mulieribus domus patris sui; reliquam autem partem auri et argenti intulit in domum Pharaonis, quasi viginti talenta.
33 Ioseph omne aurum et argentum quod relictum erat dedit Pharaoni, et Pharao in thesaurum posuit. Et cessaverunt dies famis post illos in terra. Seminaverunt et

messerunt in omni terra, et consuetam copiam quotannis consequebantur; nihil defuit eis.
34 Habitavit autem Ioseph in Aegypto secure, et omnis terra sub eius potestate erat, pater autem eius et omnes fratres eius habitaverunt in terra Gessen, et possederunt eam.
35 Ioseph autem erat senex valde, provectus dierum: duoque filii eius, Ephraim et Manasses, habitabant in domo Iacob perpetuo cum filiis filiorum Iacob fratrum suorum, ut discerent vias Domini et legem eius.
36 Habitavit autem Iacob et filii eius in terra Aegypti, in terra Gessen, et possederunt eam: creverunt, et multiplicati sunt in ea.

CAPITULUM LVI

1 Et vixit Iacob in terra Aegypti septemdecim annis. Fueruntque dies Iacob, et omnes anni vitae illius, centum quadraginta septem annorum.
2 Eo tempore Iacob morbo illo affectus est, quo mortuus est, et misit et arcessivit filium suum Iosephum ex Aegypto, et Ioseph filius eius venit ex Aegypto, et Ioseph venit ad patrem suum.
3 Et ait Jacob ad Ioseph et ad filios suos: Ecce ego morior, et Deus patrum vestrorum visitabit vos, et reducet vos ad terram, quam juravit Dominus daturum esse vobis et seminibus vestris post vos. Nunc ergo, cum mortuus fuero, sepelite me in spelunca quae est in Machpelah in Hebron in terra Chanaan, iuxta patres meos.
4 Iuravitque Iacob filios suos ut sepelirent eum in Machpela, in Hebron; juraveruntque filii eius ei super hoc.
5 Praecepitque eis, dicens: Servite Domino Deo vestro: qui enim liberavit patres vestros, ipse liberabit vos de omni tribulatione.
6 Et dixit Jacob, Vocate omnes filios vestros ad me, et venerunt omnes filii Jacob et sederunt coram eo, benedixitque eos Jacob, et dixit eis, Dominus Deus patrum vestrorum det vobis mille vicibus plus et benedicat vobis, et det vobis benedictionem patris vestri Abraham; et egressi sunt omnes filii filiorum Jacob in die illo postquam benedixit eos.
7 Et postero die Iacob iterum filios suos vocavit, et omnes convenerunt et venerunt ad eum et sederunt coram eo, et Iacob in illa die benedixit filios suos ante mortem suam, unumquemque benedixit secundum benedictionem suam; ecce scriptum est in libro legis Domini ad Israelem pertinentis.
8 Dixit quoque Jacob ad Judam: Scio te, fili mi, virum fortem esse erga fratres tuos; regna super eos, et filii tui regnabunt filiis suis in aeternum.
9 Doce filios tuos arcum et omnia arma belli, ut pugnent proelia fratris sui qui dominabitur inimicis suis.
10 Et praecepit iterum Jacob filiis suis in die illo, dicens: Ecce ego hodie colligar ad populum meum; portate me ex Aegypto et sepelite me in spelunca Machpela, sicut praecepi vobis.
11 Cavete autem, oro, ne quis me portet de filiis vestris, sed vos soli: hoc autem modo facietis mihi, cum portabitis corpus meum cum eo in terram Chanaan ad sepeliendum me.
12 Iudas, Issachar, et Zabulon feretrum meum ad orientem portabunt; Ruben, Simeon, et Gad ad meridiem; Ephraim, Manasses, et Benjamin ad occidentem; Dan, Aser, et Nephthali ad septentrionem.
13 Levi non tecum portet, quia ipse et filii eius arcam foederis Domini cum filiis Israel in castris portabunt; neque Ioseph filius meus portet, quoniam sicut rex erit gloria eius; Ephraim autem et Manasses erunt pro eis.
14 Sic mihi facies cum me abstuleris; non delebis unum ex omnibus quae praecipio tibi; eritque cum hoc mihi feceris, et recordabitur tui Dominus benevolentiae et filiorum tuorum post te in aeternum.
15 Vos autem, filii mei, honorate unusquisque fratrem suum et fratrem suum; et praecipite filiis vestris et filiis filiorum vestrorum post vos, ut serviant Domino Deo patrum vestrorum omnibus diebus.
16 ut longo tempore vivas super terram, tu et filii tui, et filii filiorum tuorum in aeternum, cum feceris quod bonum est et rectum in conspectu Domini Dei tui, ambules in omnibus viis eius.
17 Et tu, Ioseph fili mi, ignosce, quaeso, iniuriam fratrum tuorum et omnia mala eorum in malo quod tibi congesserunt, quia Deus hoc in commodum tuum et filiorum tuorum destinavit.
18 Et, o fili mi, ne fratres tuos incolis Aegypti relinquas, neque animos eorum laedas, ecce enim ego eos manui Dei et in manu tua committo ut custodias eos ab Aegyptiis; et responderunt filii Jacobi patri suo dicentes, O pater noster, omnia quae praecepisti nobis, sic faciemus; sit Deus solus nobiscum.
19 Dixit quoque Jacob filiis suis: Sic Deus sit vobiscum, cum custodieritis omnes vias eius, et nolite deflectere a viis eius ad dextram vel ad sinistram, ut faciatis quae bonum et recta sunt in conspectu eius.
20 Scio enim multas et graves angustias invenient te in novissimis diebus super terram, et filios tuos et filios filiorum tuorum; soli servite Domino, et ipse servabit vos de omni tribulatione.
21 Et erit cum secutus fueris Deum ut servias ei, et docueris filios tuos post te et filios filiorum tuorum ut cognoscant Dominum, suscitabit tibi Dominus et semini tuo servum de medio filiorum tuorum, liberabit te Dominus per manum eius de omni tribulatione, et educet te ex Aegypto et reducet te in terram patrum tuorum ut possideas eam secure.
22. Desiitque Iacob praecipere filiis suis, et retraxit pedes suos in lectum, et mortuus est et ad populum suum adglutinatus est.
23 Et Iosephus cecidit super patrem suum et clamavit et flevit super eum et osculatus est eum, et clamavit voce amara et dixit, Pater mi, pater mi.
24 Et venerunt uxores filii eius et omnis domus eius, et incurvaverunt super Iacobum, et fleverunt super eum, clamantesque voce magna super Iacob.
25 Surrexerunt autem omnes filii Iacob simul, et sciderunt vestimenta sua, et posuerunt omnes saccos super lumbos suos, et ceciderunt in facies suas, et sparserunt pulverem super capita sua in caelum.
26 Nuntiatumque est hoc Osnath uxori Ioseph, quae surrexit et imposuit saccum et venit cum omnibus mulieribus Aegyptiis secum et planxit et flevit pro Iacob.

27 Et omnis populus Aegypti qui noverat Iacob venerunt omnes in die illo cum audissent verbum hoc, et fleverunt omnes Aegyptus multis diebus.

28 Et venerunt mulieres de terra Chanaan in Aegyptum, audientes quod mortuus esset Iacob, et fleverunt eum in Aegypto septuaginta diebus.

29 Et factum est post haec ut Ioseph servis suis medicis praecepisset ut condirent patrem suum myrrha et ture et omni genere thuris et unguenti; et medici Iacobum condierunt, sicut Iosephus praeceperat eis.

30 Fleveruntque et luxerunt Iacobum omnis populus Aegypti et senes natu et omnes habitantes terrae Gessen, et lamentaverunt omnes filii eius et filii domus eius multos dies.

31 Postquam autem transierunt dies fletus eius, expletis septuaginta diebus, dixit Ioseph Pharaoni: Ascendam et sepeliam patrem meum in terra Chanaan, sicut adiuravit me; et postea revertar.

32 Misitque Pharao Joseph, dicens: Ascende et sepeli patrem tuum sicut dixit et adjuravit te. Surrexit ergo Joseph cum omnibus fratribus suis, ut irent in terram Chanaan, ut sepelirent patrem suum Jacob, sicut praeceperat eis.

33 Praecepitque Pharao ut nuntiatum esset in Aegypto, dicens: Quicumque non ascenderit cum Ioseph et fratribus eius in terram Chanaan ad sepeliendum Iacob, morietur.

34 Et audivit omnis Aegyptus nuntium Pharaonis, et surrexerunt omnes simul, et ascenderunt omnes servi Pharaonis, et seniores domus eius, et omnes seniores terrae Aegypti cum Iosepho, et ascenderunt omnes duces et nobiles Pharaonis sicut servi Ioseph, et venerunt ut sepelirent Iacob in terra Chanaan.

35 Portaveruntque filii Jacob feretrum super quod jacebat; iuxta omnia quae praeceperat eis pater eorum, fecerunt ei filii eius.

36 Feretrum quoque ex auro puro, et circumdatum erat lapidibus onychinis et bdellio per totum gyrum; et tegumentum feretri erat opus aureum, filis contextum, et uncinis super eas ex lapidibus onychinis et bdellio factis.

37 Et Iosephus imposuit super caput patris sui Iacob coronam auream magnam, et sceptrum aureum in manu eius posuit, et circumdederunt feretrum, sicut mos erat regum in vita sua.

38 Et omnes copiae Aegypti ante eum in hac acie processerunt, primo omnes viri fortes Pharaonis, et viri fortes Iosephi, et post eos reliqui incolae Aegypti, et omnes gladiis cincti et loricis induti erant, et ornamentis bellicis super eos.

39 Et omnes qui flebant et plangebant procul abierunt contra feretrum, ibant et flebant et lamentantes; reliqua autem turba sequebatur feretrum.

40 Ingressum est igitur Ioseph cum omni familia ad feretrum nudis pedibus et flentes, et reliqui servi Ioseph circum eum ambulabant, singuli vestiti ornamentis suis, et omnes armati erant belli.

41 Et quinquaginta de servis Jacob ante feretrum transierunt, et sparserunt per viam myrrham et aloën, et omne genus unguentorum: omnes autem filii Jacob qui portabant feretrum ambulabant super unguenta, et servi Jacob ante eos spargentes unguenta per viam.

42 Ascendit ergo Ioseph cum castris magnis, et fecerunt sic omni die, donec venirent in terram Chanaan; veneruntque ad aream Atad, quae erat trans Iordanem, et planxerunt ibi planctum magnum atque gravem.

43 Et audierunt omnes reges Chanaan de hoc et egressi sunt omnes, vir de domo sua, triginta unus reges Chanaan, et venerunt omnes cum viris suis ut plangerent et flerent super Iacob.

44 Et omnes hi reges viderunt feretrum Jacobi, et ecce corona Josephi super illud, et etiam illi posuerunt coronas suas super feretrum, et circumdederunt illud coronis.

45 Et fecerunt omnes reges isti in loco illo planctum magnum et gravem cum filiis Iacob et Aegypti super Iacob, quia cognoverunt omnes reges Chanaan virtutem Iacob et filiorum eius.

46 Nuntium autem venit Esau, dicentem: Mortuus est Iacob in Ægypto, et filii eius et omnis Aegyptus portant eum in terram Chanaan, ut sepeliant eum.

47 Audivitque Esau rem hanc, et habitabat in monte Seir: surrexitque cum filiis suis et universo populo suo et tota domus sua, populus magnus valde, et venerunt ut plangerent et flerent Iacobum.

48 Et factum est, cum venit Esau, lugebat fratrem suum Iacob, et surrexit iterum omnis Aegyptus et universus Chanaan, et planxerunt magnum luctum cum Esau pro Iacob in loco illo.

49 Et tulerunt Iacobum et Iosephus fratres eius ex loco illo, et tulerunt in Hebron, ut sepelirent eum in spelunca cum patribus suis.

50 Et venerunt ad speluncam Cireath-Arbe, ubi advenerunt, stetit Esau cum filiis suis contra Ioseph et fratres eius, quasi impedimento in spelunca, dicens: Non sepelietur Iacob in ea, quia nostra est et patris nostri.

51 Auditis autem Ioseph et fratres eius verba filiorum Esau, irati sunt vehementer. Accessit Ioseph ad Esau, dicens: Quid est hoc verbum quod dixerunt? Pater meus Iacob emit eam a te pretio magnis divitiis post mortem Isaac, ante viginti quinque annos, et omnem terram Chanaan emit a te et a filiis tuis et a semine tuo post te.

52 et Iacob emit eam filiis suis et semini suo post se in hereditatem sempiternam, et quare haec loqueris hodie?

53 Respondit Esau, dicens: Mendacium loqueris et mendacium profers: non enim vendidi quicquam meum in omni terra hac, sicut loqueris, neque frater meus Jacob emit quicquam meum in terra hac.

54 Haec autem dixit Esau ut verbis Iosephum deciperet, sciebat enim Esau quod Iosephus non aderat illis diebus quibus vendiderat Esau Iacob omnia quae possidebat in terra Chanaan.

55 Et dixit Ioseph ad Esau, Certe pater meus haec inseruit apud te in acta emptionis, et testificatus est acta testibus, et ecce est nobiscum in Aegypto.

56 Respondit Esau, dicens ei: Affer archivum; omnia quae inveneris in archivo, sic faciemus.

57 Vocavitque Ioseph Nephthali fratrem suum, et dixit: “Festina, ne moreris, et currite quaeso in Aegyptum, et afferte vobis omnia acta: acta emptionis, acta signata, et acta aperta, et omnia acta priora, in quibus scripta sunt omnia quae ad primogenituram pertinent, et afferte vobis.”

58 Et adduc eos ad nos huc, ut cognoscamus ab eis omnia verba Esau et filiorum eius quae locuti sunt hodie.

59 Et Naphthali auscultavit voci Ioseph et festinavit et cucurrit ut descenderet in Aegyptum, et Naphthali levior

erat pedibus quam omnes cervi qui erant in deserto, nam ambulabat super spicas non conterendo eas.
60 Et cum vidisset Esau Nephthali isset ad acta referenda, ipse et filii eius auxerunt resistentiam contra speluncam, et surrexit Esau et omnis populus eius contra Iosephum et fratres eius ad pugnam.
61 Et omnes filii Iacob et populus Aegypti pugnaverunt contra Esau et viros eius, et percussi sunt filii Esau et populus eius coram filiis Iacob, et occiderunt filii Iacob quadraginta viros ex populo Esau.
62 Et Chusim filius Dan, filii Iacob, erat eo tempore cum filiis Iacob, a loco proelii centum fere cubitis aberat, nam mansit cum filiis filiorum Iacob iuxta feretrum Iacob ad custodiendum illud.
63 Et Chushim mutus et surdus erat, tamen vocem consternationis inter homines intellegebat.
64 Interrogavitque eos, dicens: Cur non sepelitis mortuos, et quid est hic magnus terror? Qui responderunt verba Esau et filiorum eius; et cucurrit ad Esau in medio proelio, et percussit Esau gladio, et amputavit caput eius, et e longinquo eiectus est, et cecidit Esau in medio populo proeliae.
65 Et cum Chushim hoc faceret, filii Iacob filiis Esau praevaluerunt, et filii Iacob patrem suum Iacobum vi in spelunca sepelierunt, et filii Esau id viderunt.
66 Et Iacob sepultus est in Hebron, in spelunca Machpela, quam emerat Abraham a filiis Heth in possessionem sepulcri: et sepultus est in vestibus pretiosis.
67 Et nullus rex tantum honorem accepit qualem Ioseph patri suo in morte exhibuit, nam sepelivit eum cum magno honore, sicut regum sepulturam.
68 Ioseph et fratres eius luctum fecerunt septem diebus pro patre suo.

CAPITULUM LVII

1 Et post haec bella gesserunt filii Esau cum filiis Iacob, et pugnaverunt filii Esau cum filiis Iacob in Hebron. Esau autem mortuus iacebat nec sepultus.
2 Grave eratque proelium inter eos, et percussi sunt filii Esau coram filiis Iacob, et occiderunt filii Iacob de filiis Esau octoginta viros, et ne unus quidem mortuus est de populo filiorum Iacob; et praevaluit manus Ioseph super omnem populum filiorum Esau, et cepit Sepho filium Eliphaz filii Esau, et quinquaginta viros eius captivos, et ligavit eos catenis ferreis, et tradidit eos in manus servorum suorum ut adducerent eos in Aegyptum.
3 Et factum est cum filii Iacob Zepho et populum eius captivos ceperant, omnes qui supererant timuerunt valde vitam suam a domo Esau, ne et ipsi captivi ducerentur, et fugerunt omnes cum Eliphaz filio Esau et populo eius, cum corpore Esau, et ierunt in viam suam ad montem Seir.
4 Et venerunt ad montem Seir et sepelierunt Esau in Seir, non autem tulerant caput eius secum in Seir, quia sepultum erat in loco ubi proelium fuerat in Hebron.
5 Et factum est cum filii Esau fugissent a facie filiorum Iacob, filii Iacob persecuti sunt eos usque ad fines Seir, sed neminem quidem inter eos occiderunt cum eos persecuti sunt, quia corpus Esau quod secum portabant confusionem eorum excitavit, itaque fugerunt et filii Iacob recesserunt ab eis et ascenderunt ad locum ubi fratres eorum erant in Hebron, et ibi manserunt illo die, et altero die donec quiescerent a proelio.
6 Et factum est die tertio congregaverunt omnes filios Seir Horraei, et omnes filios orientis, multitudinem populorum sicut arena maris, et profecti sunt et descenderunt in Aegyptum ut pugnarent contra Ioseph et fratres eius, ut liberarent fratres suos.
7 Audivit autem Ioseph et omnes filii Iacob quod filii Esau et filii orientalium venisserunt ad eos ut pugnarent ut fratres suos liberarent.
8 Iosephus autem et fratres eius et viri fortes Aegypti egressi pugnaverunt in urbe Ramesses, et Iosephus et fratres eius intulerunt plagam ingentis in filios Esau et filios orientalium.
9 Et occiderunt ex eis sexcenta milia virorum, et inter eos omnes robustos filiorum Seir Horræi; remanserunt autem ex eis pauci, et occiderunt multos filios orientales et filios Esau: Eliphaz autem filius Esau, et filii orientales omnes fugerunt a facie Ioseph et fratribus eius.
10 Persecuti sunt igitur Ioseph et fratres eius eos, donec venirent in Succoth; et occiderunt ex eis in Succoth triginta viros; reliqui autem evaderunt, et fugerunt singuli in urbem suam.
11 Aversique sunt ab eis Ioseph et fratres eius, virique Aegypti fortes, cum gaudio et alacritate cordis, quod percussissent omnes inimicos eorum.
12 Et Sepho filius Eliphaz et viri eius adhuc servi erant in Aegypto filiis Iacob, et creverunt dolores eorum.
13 Cum autem filii Esau et filii Seir rediissent in terram suam, viderunt filii Seir se omnes in manus filiorum Iacob et populi Aegypti cecidisse propter proelium filiorum Esau.
14 Et dixerunt filii Seir ad filios Esau, Vidistis et ideo scitis quod castra haec propter vos fuerint, et non remanet unus vir fortis aut peritus belli.
15 Nunc igitur exite de terra nostra, proficiscite a nobis ad terram Chanaan, ad terram habitationis patrum vestrorum; quare hereditabunt filii vestri fructus filiorum nostrorum in diebus novissimis?
16 Noluerunt autem filii Esau audire filios Seir, et cogitaverunt filii Seir ut pugnarent contra eos.
17 Miserunt autem filii Esau clam ad Angiam regem Africæ, qui vocabatur Dinhabam, dicentes:
18 Mitte nobis quosdam de viris tuis, et veniant ad nos, et pugnabimus una contra filios Seir Hori, quia constituerunt nobiscum pugnare ut nos expellerent de terra.
19 Fecit igitur Angeas rex Dinhaba, erat enim illis diebus amicus filiis Esau, et misit Angeas quingentos viros peditum validos ad filios Esau, et octingentos equites.
20 Filii autem Seir miserunt ad filios orientales et ad filios Madian, dicentes: Vos vidistis quid fecerunt nobis filii Esau, propter quos fere omnes deleti sumus in bello eorum contra filios Jacob.
21 Nunc igitur ad nos venite et nobis auxilium ferte, et una eos pugnabimus, et eos e terra expellemus et ultionem faciemus pro causa fratrum nostrorum qui propter eos in proelio cum fratribus suis filiis Iacobi mortui sunt.
22 Et audierunt omnes filii orientales filiis Seir, et venerunt ad eos octingenti fere viri evaginatis gladiis. Pugnaverunt autem filii Esau eo tempore cum filiis Seir in deserto Pharan.

23 Praevaluerunt igitur filii Seir filiis Esau, et occiderunt in die illo in proelio fere ducentos viros de populo Engjad regis Denaba.
24 Et reversi sunt filii Esau die secundo, ut bellum gererent contra filios Seir. Acciditque bellum contra filios Esau secunda vice, et vehementer afflicti sunt propter filios Seir.
25 Videntes autem filii Esau filios Seir fortiores esse quam eos, conversi sunt viri de filiis Esau et auxilium tulerunt inimicis suis filiis Seir.
26 Et ceciderunt adhuc de populo filiorum Esau in secundo bello quinquaginta octo viri de populo apud Enghaes regem Dinaba.
27 Et die tertio audierunt filii Esau quod quidam de fratribus suis aversi essent ab eis, ut pugnarent contra eos in secundo proelio; et luxerunt filii Esau audientes hoc verbum.
28 Et dixerunt: Quid faciemus fratribus nostris qui recesserunt a nobis, ut auxilium ferrent filiis Seir, inimicis nostris? Miserunt iterum filii Esau ad Angheam, regem Dinaba, dicentes:
29 Mitte nobis iterum alios viros, ut cum eis pugnemus contra filios Seir: nam iam duplo graviores fuerunt quam nos.
30 Misitque Angeas iterum ad filios Esau fere sescentos viros fortes, qui venerunt ad auxilium filiorum Esau.
31 Decemque dies post, iterum filii Esau bellum gesserunt contra filios Seir in deserto Pharan. Acciditque bellum vehementer contra filios Seir. Praevalueruntque filii Esau in hoc tempore contra filios Seir. Caesique sunt filii Seir coram filiis Esau, qui occiderunt ex eis fere duo milia virorum.
32 Et omnes fortes viri filiorum Seir in hoc proelio mortui sunt, solumque infantes eorum qui remanserant in urbibus suis remanserunt.
33 Et omnis Madian et filii orientalium fugerunt de proelio, et reliquerunt filios Seir et fugerunt cum vidissent quod vehemens esset contra eos pugna. Filii autem Esau persecuti sunt omnes filios orientalium donec pervenerunt ad terram eorum.
34 Et filii Esau adhuc occiderunt ex eis fere ducentos quinquaginta viros et de populo filiorum Esau ceciderunt in illo proelio fere triginta viri, sed hoc malum accidit super eos per fratres eorum qui ab eis averterunt ut filiis Seir Horiaei auxilium ferrent, et filii Esau iterum audierunt de malis fratrum suorum, et iterum planxerunt propter hoc.
35 Et post proelium, filii Esau reversi sunt et venerunt domum in Seir, et filii Esau occiderunt eos qui remanserant in terra filiorum Seir; occiderunt etiam uxores et parvulos eorum, non reliquerunt animam viventem nisi quinquaginta pueros et puellas quos vivere permiserunt, et filii Esau non occiderunt eos, et facti sunt pueri eis in servitutem, et puellas duxerunt uxores.
36 Et filii Esau habitaverunt in Seir pro filiis Seir, et possederunt terram eorum, atque possederunt eam.
37 Ceperunt autem filii Esau omnia quae erant in terra filiorum Seir, greges eorum et armenta et possessiones, et omnia quae erant in terra filiorum Seir. Habitaveruntque filii Esau in Seir loco filiorum Seir usque in diem hanc. Diviseruntque terram in partes quinque filiis Esau, secundum familias suas.
38 Et factum est in diebus illis, ut filii Esau constituerunt regem sibi coronare in terra quam possederunt. Et dixerunt inter se: Non ita, nam ipse regnabit super nos in terra nostra, et nos erimus sub consilio eius et ipse pugnabit proelia nostra contra inimicos nostros, et ita fecerunt.
39 Juraverunt ergo omnes filii Esau, dicentes: Ne quisquam de fratribus suis umquam regnaret super eos, sed vir alienigena qui non est de fratribus eorum. Acerbatae enim erant animae omnium filiorum Esau, unusquisque contra filium suum, fratrem suum, et amicum, propter malum quod passi sunt a fratribus suis, cum pugnaverunt cum filiis Seir.
40 Iuraverunt igitur filii Esau, dicentes: Ab illa die deinceps non eligent regem de fratribus suis, sed de terra aliena usque ad hanc diem.
41 Et erat ibi vir de populo Angaes regis Dinhaba; nomen eius erat Balā filius Beor, vir fortissimus, pulcher et decorus, et sapiens in omni sapientia, vir prudens et consilii; et nullus erat similis ei de populo Angaes.
42 Et ceperunt eum omnes filii Esau et unxerunt eum et coronaverunt eum in regem, et adoraverunt eum, atque dixerunt ei: Vivat rex, vivit rex!
43 Et extenderunt velamen, et obtulerunt ei singuli inaures aureas et argenteas aut anulos aut armillas, et ditaverunt eum valde argento et auro, lapidibus onychinis et bdellio, et constituerunt ei thronum regale, et posuerunt coronam regalem super caput eius, et aedificaverunt ei palatium, et habitavit in ea, et factus est rex super omnes filios Esau.
44 Acceperunt autem filii Angae mercedem pro proelio a filiis Esau, et abierunt et reversi sunt eo tempore ad dominum suum in Dinhaba.
45 Bela regnavit super filios Esau triginta annis, et habitaverunt filii Esau in terra pro filiis Seir, et habitaverunt pro eis secure usque in diem hanc.

CAPITULUM LVIII

1 Factum est autem in anno tricesimo secundo descendentibus Israel in Aegyptum, id est in anno septuagesimo primo vitae Ioseph, in eodem anno mortuus est Pharao rex Aegypti, et regnavit pro eo Magron filius eius.
2 Et Pharao Iosepho ante mortem suam praecepit ut pater esset filio suo Magroni, et ut Magron sub cura Iosephi et sub consilio eius esset.
3 Et omnis Aegyptus huic rei consensit, ut Iosephus rex esset super eos, amabant enim omnes Aegyptii Iosephum sicut antea; solus Magron filius Pharaonis in throno patris sui sedebat, et rex factus est in diebus illis loco patris sui.
4 Quadraginta et unius annorum erat Magron cum regnare coepisset, et quadraginta annis regnavit in Aegypto, et vocavitque omnis Aegyptus nomen eius Pharaonis secundum nomen patris sui, sicut mos erat facere in Aegypto omnibus regibus qui regnabant super eos.
5 Et factum est, cum Pharaoh regnaret pro patre suo, leges Aegypti et omnia negotia administrationis tradidit in manu Iosephi, sicut praeceperat ei pater eius.
6. Et factus est Iosephus rex super Aegyptum, quia praeerat super totam Aegyptum, et erat omnis Aegyptus sub cura eius et sub consilio eius, quia inclinavit omnis Aegyptus ad

Iosephum post mortem Pharaonis, et amaverunt eum valde ut regnaret super eos.
7 Erant autem inter eos quidam qui eum non amabant, dicentes: Nemo alienus regnabit super nos; tamen universum imperium Aegypti ad Iosephum defluxit in diebus illis, post mortem Pharaonis, ipso existente moderatore, faciens quidquid ei placuit per totam terram, sine ullo impedimento.
8 Et omnis Aegyptus sub cura Iosephi erat, et Ioseph bellum gessit cum omnibus hostibus circumstantibus, et subigit eos; etiam omnem terram et omnes Philistaeos, usque ad fines Chanaan, subigit Ioseph, et omnes sub potestate eius erant et tributum annuum Iosepho dederunt.
9 Et Pharao rex Aegypti sedit in solio suo loco patris sui, sed erat sub potestate et consilio Iosephi, sicut initio sub potestate patris sui fuerat.
10 Nec regnavit nisi in terra Aegypti tantum sub consilio Ioseph, sed Ioseph regnavit super omnem terram eo tempore, ab Aegypto usque ad fluvium magnum Euphraten.
11 In omnibus viis suis prospere agebat, et erat Dominus cum eo, et dedit ei Dominus sapientiam, et honorem, et gloriam, et misericordiam in corde Aegyptiorum omni terra. Regnavit autem Ioseph super omnem terram quadraginta annis.
12 Omnes autem terrae Philisthinorum, et Chanaan, et Sidon, et trans Iordanem, munera offerebant Ioseph omnibus diebus eius; erat autem omnis terra in manu Ioseph, afferebantque ei vectigal annuum secundum statutum, quia pugnaverat Ioseph contra omnes hostes suos per circuitum et vicerat eos. Omnis autem terra in manu Ioseph erat, et sedebat Ioseph confidenter in solio suo in Aegypto.
13 Sed et omnes fratres eius filii Jacob habitaverunt in terra secure omnibus diebus Joseph; et creverunt et multiplicati sunt valde in terra, servieruntque Domino omnibus diebus suis, sicut praeceperat eis pater eorum Jacob.
14 Et factum est post multos dies et annos, cum filii Esau quiete habitarent in terra sua apud Bale regem suum, et creverunt filii Esau et multiplicati sunt in terra, et constituerunt ire et pugnare contra filios Iacob et omnem Aegyptum, et liberare fratrem suum Sepho, filium Eliphaz, et viros eius, quia adhuc servi erant Ioseph in diebus illis.
15 Miserunt autem filii Esau ad omnes filios orientalium, et fecerunt pacem cum eis, et venerunt ad eos omnes filii orientalium, ut irent cum filiis Esau in Aegyptum ad pugnam.
16 Et venerunt etiam ad eos de populo Angeas, regis Dinhabah, et miserunt etiam ad filios Ismael, et illi venerunt etiam ad eos.
17 Congregatusque est omnis hic populus, et venerunt in Seir, ut filiis Esau auxilium ferrent in proelio. Castra autem erant magna et populo abundantia, innumerabilia sicut arena maris, octingenta milia virorum peditum et equitum fere. Omnes autem hi exercitus descenderunt in Aegyptum, ut pugnarent contra filios Iacob, et castra posuerunt iuxta Ramessem.
18 Egressus est autem Ioseph cum fratribus suis cum viris fortissimis Aegypti, sescentis fere viris: et pugnaverunt contra eos in terra Ramesses. Rursumque pugnaverunt filii Iacob eo tempore contra filios Esau, quinquagesimo anno descendentibus filiis Iacob in Aegyptum, hoc est tricesimo anno regni Bale super filios Esau in Seir.
19 Tradiditque Dominus omnes robustos viros Esau et filios orientalium in manus Ioseph et fratrum eius; versusque est populus Esau et filios orientalium coram Ioseph.
20 Et de populo Esau et filiis orientalibus qui occisi sunt, ceciderunt coram filiis Iacob fere ducenta milia virorum, et cecidit cum eis in proelio Balā, rex eorum, filius Beor. Cum autem vidissent filii Esau regem suum in proelio cecidisse et mortuum esse, manus eorum in proelio debilitatae sunt.
21 Et Ioseph et fratres eius et omnis Aegyptus adhuc percutiebant populum domus Esau, et timuerunt omnis populus Esau filios Iacob et fugerunt a facie eorum.
22 Persecuti sunt igitur eos Ioseph, et fratres eius, et omnis Aegyptus, via unius diei: et interfecerunt eos fere trecentos viros: et percusserunt eos in via. Postea recesserunt ab eis.
23 Reversusque est Iosephus et omnes fratres eius in Aegyptum; ne unus quidem defuit, et ceciderunt ex Aegyptiis duodecim viri.
24 Et cum Iosephus in Aegyptum rediisset, Zephonem et viros eius insuper vinci iussit, et eos vinxerunt ferris et auxerunt dolorem eorum.
25 Et omnis populus filiorum Esau, et filii orientalium, reversi sunt cum pudore singuli in urbem suam; ceciderunt enim in proelio omnes fortes qui cum eis erant.
26 Cum autem filii Esau viderent regem suum in proelio mortuum esse, festinaverunt et sumpserunt virum de populo filiorum orientis; nomen eius erat Iobab filius Zarach, de terra Bosra, et constituerunt eum regem super eos loco Bela regis sui.
27 Et Iobab sedit super solium Bela rex pro eo, et Iobab regnavit in Edom super omnes filios Esau decem annos, et non venerunt ultra filii Esau ad pugnandum contra filios Jacob ex die illa deinceps, quia cognoverunt filii Esau virtutem filiorum Jacob, et timuerunt eos valde.
28 Ab illo die deinceps odierunt filii Esau filios Jacob, et fuerunt odium et inimicitiae vehementer inter eos omnibus diebus, usque in hanc diem.
29 Et factum est post haec, post decem annos, mortuus est Iobab, filius Zarach, de Bosra, et sumpserunt filii Esau virum nomine Chusam de terra Theman, et constituerunt eum regem super se pro Iobab, et regnavit Chusam in Edom super omnes filios Esau viginti annis.
30 Et Ioseph rex Aegypti, et fratres eius, et omnes filii Israel habitaverunt in Aegypto in diebus illis, cum omnibus filiis Ioseph et fratribus eius, nullo impedimento aut casu malo existentes; et terra Aegypti quievit eo tempore a bello in diebus Ioseph et fratrum eius.

CAPITULUM LIX

Haec sunt nomina filiorum Israel qui habitaverunt in Aegypto, qui venerunt cum Jacob: omnes filii Jacob venerunt in Aegyptum, unusquisque cum domibus suis.
2 Filii Liæ: Ruben, Simeon, Levi, Judas, Issachar, Zabulon, et Dina soror eorum.
3 Filii autem Rachelis fuerunt Ioseph et Beniamin.
4 Filii Zelphae ancillae Liae fuerunt Gad et Aser.

5 Filii autem Bilhae ancillae Rachelis fuerunt Dan et Nephthali.
6 Hi sunt generationes eorum, quae nati sunt eis in terra Chanaan, antequam venirent in Ægyptum cum Jacob patre suo.
7 Filii Ruben: Henoch, Phallu, Hetsron et Charmi.
8 Filii Simeon: Iamuel, Iamin, Ahod, Iachin, Zochar, et Saul filius Chananaeidis.
9 Filii Levi: Gerson, Caath, et Merari, et soror eorum Jochabed, quae nata est eis cum descenderent in Ægyptum.
10 Filii Iudae fuerunt Her, Onan, Sela, Phares et Zarach.
11 Mortui sunt autem Er et Onan in terra Chanaan; et filii Phares fuerunt Chezron et Chamul.
12 Filii autem Issachar fuerunt Thola, Phua, Job et Samaria.
13 Filii Zabulon: Sared, Elon, et Jachleel. Dan autem filius: Chusim.
14 Filii autem Nephthali: Iachseel, Guni, Ietzer et Silam.
15 Filii Gad fuerunt Sephion, Chaggi, Suni, Esbon, Eri, Arodi et Areli.
16 Filii Aser: Iemna, Iesva, Iesui, Beria, et Sara soror eorum; filii Beriae autem: Chaber, et Melchiel.
17 Filii autem Beniamin: Bela, Becher, Asbel, Gera, Naaman, Achi, Rosh, Muphim, Chupim et Ord.
18 Filii autem Ioseph, qui nati sunt ei in terra Aegypti, Manasses et Ephraim.
19 Erant igitur omnes animæ quæ egressæ sunt de lumbis Jacob, septuaginta; hi sunt qui venerunt cum Jacob patre suo in Ægyptum, ut habitarent ibi: et habitaverunt Ioseph et omnes fratres eius secure in Ægypto, et vescebantur de optimis regionibus Aegypti omnibus diebus vitæ Ioseph.
20 Et vixit Ioseph in terra Aegypti nonaginta tribus annis, et regnavit Ioseph super omnem Aegyptum octoginta annis.
21 Cum autem appropinquarent dies mortis Ioseph, misit et ad sedem tulit fratres suos et omnem domum patris sui; et convenerunt omnes et sederunt coram eo.
22 Et dixit Ioseph ad fratres suos et ad totam domum patris sui, Ecce ego morior, et Deus visitabit vos et ascendere vos faciet de terra hac ad terram quam juravit patribus vestris ut daturum eis.
23 Et erit cum visitaverit vos Deus, ut ascendere vos faciat hinc ad terram patrum vestrorum, tunc afferte ossa mea vobiscum hinc.
24 Adiuravit ergo Ioseph filios Israel pro semine suo post eos, dicens: Deus visitabit vos, et efferte ossa mea vobiscum hinc.
25 Et post haec mortuus est Ioseph in anno illo, anno septuagesimo primo descendentium Israel in Aegyptum.
26 Et Ioseph centum decem annorum erat cum mortuus est in terra Aegypti, et surrexerunt omnes fratres eius et omnes servi eius et condierunt Ioseph, ut mos erat, et luxerunt eum fratres eius et omnis Aegyptus septuaginta dies.
27 Posueruntque Ioseph in feretro plenum aromatibus et unguentis omni genere, et sepelierunt eum iuxta flumen, qui vocatur Sihor, cum filiis suis et cunctis fratribus; et fecit pro eo omnis domus patris eius luctum septem dies.
28 Et factum est post mortem Ioseph, omnes Aegyptii in diebus illis regnare coeperunt super filios Israel, et Pharao, rex Aegypti, qui regnavit pro patre eius, accepit omnes leges Aegypti et totum imperium Aegypti sub consilio eius egit, et secure regnavit super populum suum.

CAPUT LX

1 Et circulo septuagesimo secundo anno ab ascensu filiorum Israël in Ægyptum, post mortem Ioseph, fugit Sepho filius Eliphaz filii Esau ex Aegypto, ipse et viri cum eo, et profecti sunt.
2 Et venit in Africam, quae est Dinhabah, ad Angeam regem Africae, et Angeas eos cum magno honore excepit, et Zephonem principem exercitus sui fecit.
3 Et Zepho gratiam in conspectu Angiae et in conspectu populi eius invenit, et Zepho dux exercitus Angiae regis Africae per dies multos.
4 Zepho autem Angeam regem Africae adduxit ut omnem exercitum suum colligeret et iret pugnare cum Aegyptiis et cum filiis Iacob, et ulcisceretur ab eis causam fratrum suorum.
5 Sed Angeas Zephoni auscultare nolebat ut hoc faceret, quia Angeas sciebat vires filiorum Iacob, et quae fecerant exercitui eius in bello suo cum filiis Esau.
6 Et erat Zepho in diebus illis magnus valde coram Angea et coram omni populo suo, et illecebat eos semper ut bellum facerent contra Aegyptum, sed noluerunt.
7 Et factum est in diebus illis: erat vir quidam in urbe Puzimna, nomine Uzu, et degeneravit a filiis Chittim, et mortuus est vir, et filium non habuit, sed filiam unam, nomine Jania.
8 Puella autem erat pulchra valde, venusta et intellegens; non visa est similis illi in pulchritudine et sapientia in tota terra.
9 Et viderunt eam populus Angiae regis Africae et venerunt et laudaverunt eam ei, et Angiae misit ad filios Chittim, et rogavit ut eam sibi acciperet in uxorem, et populus Chittim consensit dare eam ei in uxorem.
10 Et cum nuntii Angaeae de terra Chittim proficiscerentur ut iter facerent, ecce nuntii Turni regis Bibentu venerunt ad Chittim, nam et Turnus rex Bibentu misit nuntios suos ut rogarent Ianiam sibi, ut sibi sumeret uxorem, quia omnes viri eius eam laudaverant apud eum, ideo misit omnes servos suos ad eam.
11 Servi Turni venerunt ad Chittim et petierunt Ianiam, ut ad Turnum regem suum duceretur in uxorem.
12 Et dixerunt eis populus Cetthim: "Non possumus eam dare, quia Angeas rex Africae voluit eam sibi in uxorem accipere antequam veniretis, et ut eam ei demus; et nunc ergo non possumus hoc facere ut Angeam puella privemus et eam Turno demus."
13 Valde enim timemus Angeam ne forte in proelium contra nos veniat et nos deleat, et Turnus, dominus vester, non poterit nos de manu eius liberare.
14 Cum autem audissent nuntii Turni omnia verba filiorum Cetthim, reversi sunt ad dominum suum et narraverunt ei omnia verba filiorum Cetthim.
15 Filii autem Cetthim miserunt memoriam ad Angeam, dicentes: Ecce Turnus misit ad Ianiam ut accipiat eam sibi in uxorem, et sic respondimus ei; et audivimus eum congregasse totum exercitum suum ut bellum contra te eat, et per viam Sarduniae transire vult ut pugnet contra fratrem tuum Lucum, et postea veniet ut pugnet contra te.
16 Et audivit Angeas verba filiorum Chittim quae ad eum in annalibus miserant, et ira eius accensa est et surrexit et totum exercitum suum congregavit et venit per insulas

maris, viam ad Sarduniam, ad fratrem suum Lucum, regem Sarduniae.
17 Et Niblos, filius Luci, audivit adventum avunculi sui Angeas, et cum magno exercitu ei obviam ivit, et eum osculatus est et amplexus est, et Niblos dixit ad Angeam: "Cum patrem meum de salute eius rogaveris, cum tecum iero ad pugnandum contra Turnum, roga ab eo ut me ducem exercitus sui faciat." Et Angeas ita fecit, et ad fratrem suum venit, et frater eius ei obviam venit, et eum de salute sua rogavit.
18 Et Angeas fratrem suum Lucum de salute sua rogavit, et ut filium suum Niblonem ducem exercitus sui faceret, et Lucus ita fecit, et Angeas et frater eius Lucus surrexerunt et ad Turnum in proelium profecti sunt, et erat cum eis magnus exercitus et populus gravis.
19 Et venit navibus, et venerunt in provinciam Asthorus, et ecce Turnus venit contra eos, nam profectus erat ad Sarduniam, et voluit eam delere et postea inde transire ad Angeam ut cum eo pugnaret.
20 Angeas autem et Lucus frater eius Turno in valle Canopiae occurrerunt, et ibi validum ac vehemens proelium inter eos fuit.
21 Acerba fuit pugna contra Lucum regem Sarduniae, et omnis exercitus eius cecidit, et Niblos, filius eius, in illa pugna cecidit.
22 Et Angeas avunculus eius ministris suis imperavit, et Nibloni sarcophagum aureum fecerunt, et eum in eum posuerunt. Et Angeas iterum proelium adversus Turnum gessit, et Angeas eo potentior erat, et eum interfecit, et omnem populum eius ore gladii percussit. Et Angeas causam Nibloni, filii fratris sui, et causam exercitus fratris sui Luci ultus est.
23 Et cum Turnus mortuus esset, manus eorum qui proelio superfuerant debiles factae sunt, et fugerunt ab Angea et Luco fratre eius.
24 Angeas autem et frater eius Lucus persecuti sunt eos usque ad viam publicam, quae est inter Alphanu et Romah, et totum exercitum Turni in ore gladii occiderunt.
25 Lucus autem rex Sarduniae ministris suis praecepit ut facerent sarcophagum aereum et ut in eo ponerent corpus filii sui Nibli, et ibi sepelierunt eum.
26 Et aedificaverunt super eam turrim altam in via publica, et vocaverunt nomen eius secundum nomen Niblos usque in hunc diem, et ibi cum Niblo sepelierunt Turnum regem Bibentu in eodem loco.
27 Et ecce in via publica inter Alphanu et Romah sepulcrum Nibli est ex una parte et sepulcrum Turni ex altera, et pavimentum inter ea usque ad hunc diem.
28 Et cum Niblos sepultus esset, Lucus pater eius cum exercitu suo ad terram suam Sarduniam rediit, et Angeas frater eius, rex Africae, cum populo suo ad urbem Bibentu, quae est urbs Turni, ivit.
29 Et incolae Bibentu famam eius audierunt et valde timuerunt eum, et cum fletu et supplicatione ei occurrerunt, et incolae Bibentu Angeam rogaverunt ne eos interficeret neque urbem eorum destrueret; et ita fecit, nam Bibentu illis diebus inter urbes filiorum Chittim numerabatur; ideo civitatem non destruxit.
30 Ab illo autem die deinceps copiae regis Africae ibant ad Cetthim ut vastarent et diriperent eam, et quotiescumque ibant, Sepho, dux exercitus Angaeae, ibat cum eis.
31 Et post haec Angeas cum exercitu suo conversus est et ad urbem Puzimnam venerunt, et Angeas inde Janiam, filiam Uzu, in uxorem accepit et eam in urbem suam in Africam duxit.

CAPUT LXI

1 Et factum est eo tempore Pharao rex Aegypti omni populo suo ut aedificarent sibi palatium in Aegypto.
2 Et filiis Iacobi mandavit ut Aegyptiis in aedificando auxilium ferrent, et Aegyptii palatium pulchrum et elegans pro habitatione regia fecerunt, et ibi habitavit et imperium suum renovavit et secure regnavit.
3 Et mortuus est Zabulon filius Iacob in anno illo, ipse est annus septuagesimo secundo descensus filiorum Israel in Aegyptum, et mortuus est Zabulon centum quattuordecim annos natus, et posuit in loculum et traditus est in manus filiorum suorum.
4 Et anno septuagesimo quinto mortuus est frater eius Simeon, centum viginti annos natus cum mortuus est, et ipse quoque in feretrum positus et traditus est in manus liberorum eius.
5 Et Sepho filius Eliphaz filii Esau, dux exercitus Angeae regis Dinhabae, adhuc quotidie Angeam adhortabatur ut se ad proelium pararet ut cum filiis Iacob in Aegypto pugnaret, et Angeas hoc facere nolebat, quia servi eius ei narraverant omnem virtutem filiorum Iacob, quae fecerant eis in proelio suo cum filiis Esau.
6 Et Zepho in diebus illis quotidie Angeam allicitabat ut cum filiis Iacob pugnaret in diebus illis.
7 Et post aliquod tempus Angeas verbis Zephonis acquievit et ei consensit ut cum filiis Iacob in Aegypto pugnaret, et Angeas omnem populum suum ordinavit, populum numerosum sicut arena quae est in litore maris, et constituit se propositum habere ut in Aegyptum ad pugnam proficisceretur.
8 Et inter servos Angaeae erat iuvenis quindecim annorum, Balaam filius Beor nomen eius, et iuvenis erat sapientissimus et artem magicam peritus.
9 Et dixit Angeas ad Balaam: "Coniunge nobis, quaeso, per magiam, ut sciamus quis praevalebit in hoc proelio ad quod nunc procedimus."
10 Et Balaam iussit ut sibi ceram afferrent, et inde fecit imagines curruum et equitum repraesentantes exercitum Angeae et exercitum Aegypti, et eas in aquas callide praeparatas quas ad hoc habebat posuit, et in manu sua ramos myrti accepit, et astutiam suam exercuit, et eas super aquam iunxit, et apparuerunt ei in aqua imagines similes exercitus Angeae cadentes ante imagines similes Aegyptiorum et filiorum Iacob.
11 Et Balaam rem hanc Angeae narravit, et Angeas desperavit nec se armavit ut in Aegyptum ad pugnam descenderet, et in urbe sua mansit.
12 Et cum Sepho filius Eliphaz vidisset Angeam desperasse de proelio contra Aegyptios, fugit Sepho ab Angea ex Africa, et abiit et venit in Chittim.
13 Et omnes incolae Cetthim eum magno honore exceperunt, et conduxerunt eum ut pugnaret in proeliis suis omnibus diebus, et Zepho ditatus est valde in diebus illis, et copiae regis Africae adhuc se dispergebant in diebus illis, et filii Cetthim congregati sunt et ierunt ad montem

Cuptiziam propter copias Angeae regis Africae, quae ad eos veniebant.
14 Et factum est una die ut Zepho vitulam iuvenem amitteret, et ivit eam quaerere, et audivit eam mugire circa montem.
15 Et Zepho ivit et vidit, et ecce erat spelunca magna in imo montis, et erat ibi lapis magnus ad introitum speluncae, et Zepho findit lapidem et venit in speluncam et vidit, et ecce bestia magna devorabat bovem; a medio sursum simile homini, et a medio deorsum simile bestiae, et Zepho surrexit contra bestiam et occidit illud gladiis suis.
16 Audierunt autem habitantes Cetthim de hoc, et laetati sunt valde, dicentes: Quid faciemus viro huic, qui occidit feram hanc, quae devoravit pecora nostra?
17 Et convenerunt omnes ut consecrarent ei unum diem in anno, vocaveruntque nomen eius Zepho secundum nomen eius, et adtulerunt ei libamina quotannis in illa die, et offerebant ei munera.
18 Eo tempore aegrotavit Iania filia Uzu, uxoris regis Angiae, et morbus eius graviter affectus est ab Angia et ministris eius, et dixit Angia sapientibus suis: Quid faciam Ianiae et quomodo eam sanabo ab morbo suo? Dixerunt autem sapientes eius ad eum: Quia aer terrae nostrae non est similis aeri terrae Chittim, et aqua nostra non est similis aquae illorum, ideo regina ab hoc aegrotavit.
19 Nam propter mutationem aeris et aquae aegrotavit, et etiam quia in patria sua aquam tantum bibit quae ex Purmah veniebat, quam maiores eius pontibus attulerunt.
20 Et Angeas imperavit servis suis, et attulerunt ei in vasis aquas Purmae pertinentis ad Chittim, et ponderaverunt aquas illas cum omnibus aquis terrae Africae, et invenerunt aquas illas leviores quam aquis Africae.
21 Et Angeas rem hanc vidit, et omnibus officialibus suis imperavit ut lapides caesores in milia et decies milia congregarent, et lapides caedebant innumerabiles, et venerunt aedificatores et pontem validissimum aedificaverunt, et fontem aquae de terra Chittim in Africam transtulerunt, et aquae illae erant pro Iania regina et pro omnibus negotiis eius, ad bibendum et ad coquendum, lavandum et lavandum in eis, et etiam ad irrigandum omne semen ex quo cibus obtineri potest, et omnem fructum terrae.
22 Rex autem iussit ut de terra Chittim in navibus magnis adducerentur, et lapides quoque ad aedificandum ex eis adduxerint, et aedificatores palatia pro Iania regina aedificaverunt, et regina sanata est ab infirmitate sua.
23 Et in mutatione anni copiae Africanae ad terram Chittim venire perseveraverunt ut praedarentur, ut solebat, et Sepho filius Eliphaz audivit eorum nuntium, et dedit praecepta de eis et pugnavit cum eis, et fugerunt a facie eius, et liberavit terram Chittim ab eis.
24 Viderunt autem filii Chittim virtutem Sepho, et constituerunt filii Chittim et constituerunt Sepho regem super eos, et factus est rex super eos. Dum regnaret, ierunt ut subiicerent filios Tubal et omnes insulas circumcirca.
25 Et Zepho rex eorum duce eorum ivit, et bellum contra Tubal et insulas gesserunt, et subigerunt eos, et cum rediissent a proelio, renovaverunt ei imperium eius, et aedificaverunt ei palatium magnum valde pro habitatione regia et sedem eius, et fecerunt ei thronum magnum, et Zepho regnavit super totam terram Chittim et super terram Italiae quinquaginta annis.

CAPUT LXII

1 Anno septuagesimo nono descendentibus Israël in Aegyptum, mortuus est Ruben, filius Jacob, in terra Aegypti. Aetatis centum viginti quinque annorum erat quando mortuus est: et positi sunt eum in loculum, et traditus est in manus filiorum suorum.
2 Et anno octogesimo mortuus est frater eius Dan; centum viginti annos natus erat cum mortuus est, et ipse quoque in feretrum positus est et traditus est in manus liberorum suorum.
3 Et in illo anno mortuus est Chusam rex Edom, et post eum regnavit Adad filius Badad, triginta quinque annis; et in anno octogesimo primo mortuus est Issachar filius Jacob, in Aegypto, et Issachar erat centum viginti duos annos natus cum mortuus est, et positus est in sarcophago in Aegypto, et traditus est in manus liberorum suorum.
4 Et anno octogesimo secundo mortuus est Aser frater eius, annorum centum viginti trium cum mortuus est: et positus est in feretro in Aegypto, et traditus est in manus filiorum suorum.
5 Et anno octogesimo tertio mortuus est Gad, annorum centum viginti quinque cum mortuus est, et positus est in feretro in Aegypto, et traditus est in manus filiorum suorum.
6 Anno octogesimo quarto, id est anno quinquagesimo regni Adad filii Badad regis Edom, congregavit omnes filios Esau, et paravit omnem exercitum suum, fere quadringenta milia virorum. Et profectus est in terram Moab; et abiit, ut pugnaret contra Moab, et eos sibi tributarios faceret.
7 Audierunt autem filii Moab verbum hoc et timuerunt vehementer, miseruntque ad filios Madian, ut auxilium ferrent in pugna contra Adad, filium Bedad, regem Edom.
8 Venit ergo Hadad in terram Moab; et egressi sunt ei Moab et filii Madian, et constituerunt se aciem contra eum in agro Moab.
9 Pugnavit etiam Hadad contra Moab, et ceciderunt vulnerati de Moab et filiis Madian, fere ducenta milia virorum.
10 Accidit autem ut pugnaret contra Moab vehementer; videntes autem filii Moab gravius pugnabatur, infirmiores manus suas tulerunt et terga verterunt, dimiseruntque filios Madian ut proelium gererent.
11 Et ignorantes filii Madian cogitationes Moab, convalescebant in proelio et pugnabant contra Hadad et omnem exercitum eius, et ceciderunt omnes Madian coram eo.
12 Percussit ergo Hadad omnes Madian plaga gravi, et interfecit eos in ore gladii; non dimisit ullos reliquias ex iis qui venerant ad auxilium Moab.
13 Postquam autem omnes filii Madian perierunt in proelio, et fugerunt filii Moab, fecit Adad omnes Moabitas sibi tempore illo tributarios, factique sunt sub manu eius, et pretia eorum pertulerunt tributum annuum, sicut praeceptum erat. Reversusque est Adad in terram suam.
14 Venitque post annum, cum reliqui Madianitarum populi, qui erant in terra, audissent fratres suos cecidisse in proelio contra Adad, propter Moab; quia Moabitides versi erant in

proelio, et reliquissent Madianitas in proelio. Tunc quinque principes Madianitarum decreverunt ut pugnarent contra Moab et pugnarent contra eos. (or) Constituerunt igitur Adad, et quinquaginta annos natus, ut pugnarent contra Moab, et vindicarent fratres suos.
15 Miseruntque filii Madian ad omnes fratres suos orientales, et omnes fratres eorum. Omnesque filii Ceturae venerunt, ut auxilium ferrent Madian, ut pugnarent contra Moab.
16 Et audierunt filii Moab verbum hoc, et timuerunt valde quod omnes filii orientalium convenerant contra eos ad pugnam. Miseruntque filii Moab monumentum in terram Edom ad Adad, filium Bedad, dicentes:
17 Venite nunc ad nos et adiuvate nos, et percutiemus Madian; convenerunt enim omnes et venerunt adversus nos cum omnibus fratribus suis, filiis orientis, ad pugnam, ut ultionem de Madian, qui in proelio cecidit.
18 Et egressus est Adad filius Badad rex Edom cum omni exercitu suo et abiit in terram Moab ut pugnaret contra Madian, et pugnavit Madian et filii orientalium contra Moab in agro Moab, et erat proelium vehementer acerbum inter eos.
19 Percussitque Hadad omnes Madian et filios orientalium in ore gladii; eo tempore liberavitque Hadad Moab de manu Madian; fugerunt autem qui remanserant de Madian et filiis orientalium a facie Hadad et exercitus eius. Et persecutus est eos Hadad usque ad terram eorum et percussit eos plaga gravissima; cecideruntque occisi in via.
20 Eruitque Hadad Moab de manu Madian; omnes enim Madian ceciderunt in ore gladii. Reversusque est Hadad, et rediit in terram suam.
21 Ab illo die oderunt Madian filios Moab, quia ceciderunt pro eis in proelio; magnaque inimicitia erat inter eos omni tempore.
22 Et omnes qui inventi sunt de Madian in via terrae Moab, perierunt gladio Moab, et omnes qui inventi sunt de Moab in via terrae Madian, perierunt gladio Madian: sic fecerunt Madian Moab et Moab Madian multis diebus.
23 Et factum est in tempore illo, mortuus est Iudas filius Iacob in Aegypto, anno octogesimo sexto descensus Iacob in Aegyptum, et erat Iudas centum viginti novem annorum quando mortuus est; et condierunt eum et posuerunt eum in loculo, et traditus est in manus filiorum suorum.
24 Et anno octogesimo nono mortuus est Nephthali, annorum centum triginta duorum, et positus est in feretrum et traditus est in manus filiorum eius.
25 Et factum est anno nonagesimo primo descendentibus Israel in Aegyptum, id est tricesimo anno regni Sepho filii Eliphaz filii Esau super filios Kittim, filii Afernae eruperunt super filios Kittim ut spoliarent eos, sicut solebant esse, et non invenerant eos per tredecim annos.
26 Et venerunt ad eos illo anno, et Zepho filius Eliphaz processit ad eos cum quibusdam viris suis et percussit eos vehementer, et copiae Africae fugerunt a facie Zepho et occisi ceciderunt coram eo, et Zepho et viri eius persecutus est eos, progredientes et eos caedentes donec prope Africam essent.
27 Et audivit Angeas rex Africae rem quam fecerat Zepho, et vehementer contristavit eum, et Angeas timebat Zephonem omnibus diebus.

CAPUT LXIII

1 Et anno nonagesimo tertio mortuus est Levi, filius Iacob, in Aegypto, et erat Levi centum triginta septem annorum cum mortuus est, et posuerunt eum in feretrum et traditus est in manus filiorum eius.
2 Et factum est post mortem Levi, cum vidisset omnis Aegyptus mortuos esse filios Iacob fratres Ioseph, coeperunt omnes Aegyptii affligere filios Iacob et exacerbare vitas eorum ab illo die usque ad diem egressionis eorum ex Aegypto, ceperuntque de manibus eorum omnes vineas et agros quos dederat eis Ioseph, et omnes domos pulchras in quibus habitabant filii Israel, et omnem pinguedinem Aegypti, omnia tulerunt Aegyptii a filiis Iacob in diebus illis.
3 Gravisque erat manus universae Aegyptiorum in diebus illis contra filios Israel, et vulnerabant Aegyptii Israel usque ad tempus quo pavebant eos.
4 Et factum est in diebus illis, in anno centesimo secundo descensus Israel in Aegyptum, mortuus est Pharao rex Aegypti, et regnavit Melol filius eius pro eo, et mortui sunt omnes viri potentes Aegypti et omnis generatio quae noverat Iosephum et fratres eius in diebus illis.
5 Et surrexit pro eis alia generatio, quae non cognoverat filios Iacob et omnia bona quae fecerant eis, et omne potentiam suam in Aegypto.
6 Itaque coepit omnis Aegyptus ab illo die exacerbare animas filiorum Iacob et affligere eos omni genere laboris, eo quod non cognoverant patres suos qui liberaverant eos diebus famis.
7 Et hoc etiam a Domino factum est pro filiis Israel, ut benefacerent eis in diebus suis novissimis, ut cognoscerent omnes filii Israel Dominum Deum suum.
8 et ut scirent signa et portenta quae facturus esset Dominus in Ægypto propter populum suum Israël, ut timerent filii Israël Dominum Deum patrum suorum et ambularent in omnibus viis eius, ipsi et semen eorum post eos, omnibus diebus.
9 Viginti annorum erat Melol cum regnare coepisset, et nonaginta quattuor annis regnavit, et vocavit omnis Aegyptus nomen eius Pharaonis secundum nomen patris sui, sicut mos erat facere omnibus regibus qui regnabant super eos in Aegypto.
10 Eo tempore omnes copiae Angeae regis Africae processerunt ut, sicut solitus erat, per terram Chittim diffunderentur ad praedam.
11 Audivit autem Sepho filius Eliphaz filii Esau famam eorum, et egressus est obviam illis cum exercitu suo, et pugnavit contra eos ibi in via.
12 Iecitque Zepho copias regis Africae in ore gladii, nec reliquit ex eis quemquam, neque unus quidem ad dominum suum in Africam reversus est.
13 Et audivit Angeas de hoc quod fecerat Sepho filius Eliphaz omnibus copiis suis, quod deleverat eos, et congregavit Angeas omnes copias suas, omnes viros terrae Africae, populum numerosum sicut arena quae est ad litus maris.
14 Et Angeas misit ad Lucum fratrem suum, dicens: Veni ad me cum omnibus viris tuis et adiuva me percutere Zephonem et omnes filios Chittim qui viros meos deleverunt. Et venit Lucus cum omni exercitu suo,

multitudine magna, ut auxilium ferret Angeam fratri suo in pugna contra Zephonem et filios Chittim.
15 Et audierunt Sepho et filii Cetthim verbum hoc, et timuerunt vehementer, et terror magnus invasit corda eorum.
16 Misit etiam Sepho litteras in terram Edom ad Adad, filium Bedad, regem Edom, et ad omnes filios Esau, dicens:
17 Audivi Angeam regem Africae cum fratre suo ad nos venire ad bellum contra nos, et vehementer timemus eum, quia exercitus eius magnus est, praesertim cum cum fratre suo et exercitu suo similiter contra nos veniat.
18 Nunc ergo et vos ascendite mecum et adiuvate me, et una pugnabimus contra Angeam et fratrem eius Lucum, et liberabitis nos de manibus eorum; sin autem, scitote omnes moriemur.
19 Miserunt autem filii Esau epistulam ad filios Cetthim et ad Sepho regem suum, dicentes: Non possumus pugnare contra Angeam et populum eius, quoniam pactum pacis fuit inter nos multis annis, a diebus Bale primi regis, et a diebus Ioseph filii Iacob regis Aegypti, cum quo pugnavimus trans Iordanem, cum sepelivit patrem suum.
20 Et cum Zepho verba fratrum suorum, filiorum Esau, audivit, ab eis abstinuit, et Zepho Angeam valde timuit.
21 Angeas autem et Lucus frater eius instruxerunt totum exercitum suum, fere octingenta milia virorum, contra filios Cetthim.
22 Dixeruntque omnes filii Cetthim ad Sephon: Ora pro nobis ad Deum patrum tuorum, si forte liberet nos de manu Angae et exercitus eius, audivimus enim quia Deus magnus est et liberat omnes qui confidunt in eo.
23 Audivitque Zepho verba eorum, et interrogavit Zepho Dominum, et dixit:
24 O Domine Deus Abraham et Isaac patrum meorum, hodie cognovi quia tu es Deus verus, et omnes dii gentium vani sunt et inutiles.
25 Memento nunc mihi hodie foederis tui cum Abraham patre nostro, quod narraverunt nobis patres nostri, et fac mecum misericordiam hodie propter Abraham et Isaac patres nostros, et salva me et filios Cetthim de manu regis Africae qui venit adversus nos ad bellum.
26 Et exaudivit Dominus vocem Zepho, et respexit eum propter Abraham et Isaac, et liberavit Dominus Zepho et filios Cetthim de manu Angaeae et populi eius.
27 Et Zepho pugnavit contra Angeam, regem Africae, et contra omnem populum eius in die illa, et tradidit Dominus omnem populum Angeam in manus filiorum Cetthim.
28 Acerba fuit pugna contra Angeam, et Zepho percussit omnes viros Angeam et Lucum fratrem eius in ore gladii, et ceciderunt ab eis usque ad vesperam diei illius fere quadringenta milia virorum.
29 Et cum Angeas vidisset omnes suos viros perisse, epistulam misit ad omnes incolas Africae ut ad se venirent, ut eum in proelio adiuvarent, et in epistula scripsit, dicens: Omnes qui in Africa inventi sunt, veniant ad me ab annis decem et supra; veniant omnes ad me, et ecce si non venerit, morietur, et omnia quae habet, cum tota domo sua, rex capiet.
30 Territi sunt autem omnes reliqui incolae Africae verbis Angeae, et exierunt de civitate circiter trecenta milia virorum et puerorum, ab annis decem et supra, et venerunt ad Angeam.
31 Et post decem dies Angeas iterum bellum contra Zephon et filios Cetthim coepit, et bellum inter eos magnum et vehemens erat.
32 Et ex exercitu Angeae et Luci, Zepho multos vulneratos in manum suam misit, circiter duo milia virorum, et Sosiphtar, dux exercitus Angeae, in illo proelio cecidit.
33 Et cum Sosiphtar cecidisset, copiae Africanae terga verterunt ut fugerent, et fugerunt, Angeas et Lucus frater eius cum eis.
34 Persecuti sunt autem eos Sepho et filii Cetthim, et adhuc graviter percusserunt eos in via, fere ducentos viros. Persecuti sunt autem Azdrubalem filium Angae, qui cum patre suo fugerat, et viginti viros eius in via percusserunt. Azdrubal autem effugit a filiis Cetthim, et non occiderunt eum.
35 Angeas autem et Lucus frater eius cum reliquis suis fugerunt, et evaserunt et in Africam cum terrore et consternatione venerunt, et Angeas omnibus diebus timebat ne Zepho filius Eliphaz cum eo bellum gereret.

CAPUT LXIV

1 Balaam autem filius Beor erat eo tempore cum Angea in proelio, viditque Sepho praevaluisse Angea, fugit inde et venit in Cetthim.
2 Et Sepho et filii Kittim eum magno honore exceperunt, quia Sepho sapientiam Balaam cognovit, et Sepho Balaamo multa dona dedit et mansit apud eum.
3 Cum autem Zepho reversus esset a bello, iussit numerari omnes filios Cetthim qui cum eo in proelium venerant, et ecce ne unus quidem defuit.
4 Et gavisus est Zepho de hoc, et renovavit regnum suum, et fecit convivium omnibus subditis suis.
5 Sed Zepho non recordatus est Domini nec consideravit quod Dominus sibi in proelio auxiliatus esset, et quod eum et populum eius e manu regis Africae liberasset, sed tamen ambulavit in viis filiorum Chittim et impiorum filiorum Esau, ut serviret diis alienis quos fratres eius filii Esau docuerant eum; ideo dictum est, Ab impiis exit impietas.
6 Et Sepho super omnes filios Chittim secure regnavit, sed Dominum ignorabat qui eum et omnem populum eius eripuerat de manu regis Africae; et copiae Africae non venerunt amplius ad Chittim ut diriperent sicut solitus erat, quia cognoverant potentiam Sepho qui omnes in ore gladii percussit, itaque Angeas timuit Sepho filium Eliphaz, et filios Chittim omnibus diebus.
7 Eo tempore, cum Zepho a bello rediisset, et vidisset quomodo omnes populos Africae praevaluisset et eos in proelio gladio percussisset, consilium dedit Zepho cum filiis Cetthim ut irent in Aegyptum ad pugnandum contra filios Iacob et contra Pharaonem regem Aegypti.
8 Audivit enim Sepho quod mortui essent fortes Aegypti et quod Ioseph et filii Iacob fratres eius mortui essent, et quod filii Israel omnes liberi eorum remansissent in Aegypto.
9 Cogitavitque Sepho ut egrederetur et pugnaret contra eos et omnem Aegyptum, ut ulcisceretur causam fratrum suorum filiorum Esau, quos percusserat Ioseph cum fratribus suis et omni Aegypto in terra Chanaan, cum ascendissent ad sepeliendum Iacob in Hebron.
10 Misit ergo Sepho nuntios ad Adad, filium Badad, regem Edom, et ad omnes fratres eius filios Esau, dicens:

11 Nonne dixisti te non pugnaturum esse contra regem Africae, quia sodalis foederis tui est? Ecce, pugnavi cum eo et percussi eum et omnem populum eius.
12 Nunc igitur constitui ut pugnem contra Aegyptum, et filios Iacob qui sunt ibi, et ulciscar eos pro Ioseph, et fratres eius, et patres eius, qui fecerunt nobis in terra Chanaan, cum ascenderunt et sepelierunt patrem suum in Hebron.
13 Nunc igitur si vis ad me venire ut mihi auxilium feras in pugna contra eos et Aegyptum, tum vindicabimus causam fratrum nostrorum.
14 Et audiverunt filii Esau verbis Sepho, et congregati sunt filii Esau, populus magnus valde, et abierunt ad auxilium Sepho et filiis Kittim in proelio.
15 Misitque Zepho ad omnes filios orientis et ad omnes filios Ismael verba similia his, qui congregati sunt et venerunt ad auxilium Zepho et filiis Kittim in bello contra Aegyptum.
16 Egressi sunt igitur omnes reges isti, rex Edom et filii Orientales, et omnes filii Ismael, et Sepho rex Cetthim, et constituerunt aciem proelia eorum in Hebron.
17 Castra autem erant gravia valde, tenentes viam trium dierum, populus innumerabilis sicut arena quae est in litore maris, quae numerari non potest.
18 Descendentes autem omnes reges isti et exercitus eorum venerunt contra omnem Aegyptum in proelio, et castrametati sunt una in valle Phathuris.
19 Et audivit omnis Aegyptus famam eorum, et congregati sunt etiam illi, omnis populus terrae Aegypti, et omnium urbium Aegypti, circiter trecenta milia virorum.
20 Miserunt autem viri Aegyptii ad filios Israel, qui erant illis diebus in terra Gessen, ut venirent ad eos, et irent et pugnarent contra reges illos.
21 Congregati sunt autem viri Israel, et erant fere centum quinquaginta viri, et profecti sunt ad pugnam ut Aegyptios adiuvarent.
22 Egressique viri Israel et Aegyptii, trecenta fere milia virorum, et centum quinquaginta viri, profecti sunt contra reges illos ad pugnam, et castra posuerunt extra terram Gessen contra Phathures.
23 Nec crediderunt Aegyptii in Israelem ut proficisceretur cum eis in castra simul ad pugnam, dicentes: Ne forte tradant nos filii Israel in manus filiorum Esau et Ismael, quia fratres eorum sunt.
24 Dixeruntque omnes Aegyptii ad filios Israel: Manete hic simul in praesidio vestro; et ibimus et pugnabimus contra filios Esau et Ismael. Si autem reges hi praevaluerint contra nos, venite omnes super eos et auxilium ferte nobis. Feceruntque ita filii Israel.
25 Et Sepho filius Eliphaz filii Esau regis Cetthim, et Adad filius Badad rex Edom, et omnia castra eorum, et omnes filii orientales, et filii Ismael, populus innumerabilis sicut arena, castrametati sunt simul in valle Phathures contra Tachphanches.
26 Balaam autem filius Beor Syri erat ibi in castris Sepho, quia venerat cum filiis Cetthim ad pugnam: Balaam autem vir honorabilissimus erat Sepho et militibus suis.
27 Dixit quoque Sepho ad Balaam: “Tenta nobis divinationem, ut sciamus quis praevaleat proelio, nos an Aegyptii.”
28 Et surrexit Balaam et artem divinationis tentavit, et peritus erat in scientia eius, sed confusus est et opus in manu eius dissipatum est.
29 Et iterum tentavit, sed non successit, et Balaam desperavit et reliquit nec perfecit, quia a Domino erat hoc, ut Sepho et populus eius in manus filiorum Israel, qui in Domino, Deo patrum suorum, in bello suo confiderant, inciderent.
30. Sepho autem et Adad exercitum suum in proelium direxerunt: et profecti sunt omnes Aegyptii soli contra eos, fere trecenta milia virorum, et non erat quisquam de Israel cum eis.
31 Pugnaveruntque omnes Aegyptii contra reges illos contra Fathron et Tachpanchem, et fuit gravis pugna contra Aegyptios.
32 Et reges in proelio illo validiores erant Aegyptiis, et ceciderunt in die illa fere centum octoginta viri Aegyptii, et fere triginta viri de exercitu regum. Fugerunt autem omnes viri Aegyptii a facie regum. Persecuti sunt autem filii Esau et Ismael Aegyptios, et percutiebant eos usque ad locum ubi castra filiorum Israel erant.
33 Clamaverunt autem omnes Aegyptii ad filios Israel, dicentes: Festinate ad nos, et auxilium ferte nobis, et liberate nos de manu Esau, et Ismael, et filiorum Cetthim.
34 Et cucurrerunt centum quinquaginta viri de filiis Israël de stationibus suis ad castra regum hipporum, et clamaverunt filii Israël ad Dominum Deum suum ut liberaret eos.
35 Exaudivitque Dominus Israëli, et tradidit omnes regum in manus eorum, pugnaveruntque filii Israël contra eos reges, et percusserunt ex eis, fere quattuor milia virorum.
36 Misitque Dominus pavorem magnum in castra regum, et irruit timor super eos filiorum Israël.
37 Et omnes exercitus regum fugerunt a facie filiorum Israel, et persecuti sunt eos filii Israel, pergentes percussentes usque ad fines terrae Cus.
38 Et occiderunt ex eis filii Israel in via adhuc duo milia virorum, et ne unus quidem periit.
39 Videntes autem Aegyptii quod cum paucis viris cum regibus pugnavissent, et pugnam acriorem contra eos fuissent,
40 Timentes autem omnes Aegyptii vita sua magnopere praevaluerunt propter magnum bellum, et fugerunt omnes Aegyptii, unusquisque se abscondit a facie exercitus, et se absconderunt in via, dimittentes Israelitas ut pugnarent.
41 Inflixerunt autem filii Israel plagam gravem viris regum, et reversi sunt ab eis postquam eos ad fines terrae Aethiopiae expulerunt.
42 Omnis autem Israel cognovit rem quam fecerant eis Aegyptii, quod fugerant a facie eorum in proelio, et solos eos pugnare deseruissent.
43 Egerunt ergo filii Israel insidiose; revertentes autem ex proelio invenerunt Aegyptios in via et percusserunt eos ibi.
44 Et interficientes eos, dixerunt ad eos haec verba:
45 Cur discessistis a nobis et reliquistis nos, cum essemus populus pauci, ut pugnaremus contra reges istos, qui habuerunt populum magnum ad nos percussendum, et sic salvaretis animas vestras?
46 De quibusdam quoque quos Israelitae in via obvii habuerunt, dixerunt filii Israel inter se, dicentes: Percute, percute, quia Ismaelita est, et Idumaeus, et de filiis Cethim:

et steterunt super eum, et occiderunt eum; sciveruntque quod Aegyptius esset.
47 Filii autem Israel callide fecerunt haec contra Aegyptios, quia recesserant eos in proelio et fugerant a facie eorum.
48 Occiderunt autem filii Israel ex Aegyptiis in via hoc modo, fere ducentos viros.
49 Et viderunt omnes viri Aegyptii malum quod fecerant eis filii Israel, timueruntque omnes Aegyptii valde filios Israel, quia viderant eorum magnam manum, et ne quisquam ceciderat ex eis.
50 Reversi sunt igitur omnes filii Israel cum gaudio in viam suam in Gessen, et reliquiae Aegypti reversae sunt singuli in loca sua.

CAPUT LXV

1 Post haec, convenerunt omnes consiliarii Pharaonis regis Aegypti, et omnes senes Aegypti, et venerunt coram rege, et adoraverunt eum, et sederunt coram eo.
2 Dixerunt autem consiliarii et seniores Aegypti ad regem, dicentes:
3 Ecce, populus filiorum Israel maior est et fortior nobis, et tu nosti omne malum quod nobis fecerunt in via cum reversi sumus ex proelio.
4 Et vidisti etiam potentiam eorum validam, nam haec potestas illis est a patribus suis, nam pauci viri steterunt contra populum numerosum sicut arenam, et percusserunt eos in ore gladii, et ex ipsis nemo cecidit, ita ut si numerosi fuissent, tunc eos penitus delevissent.
5 Nunc ergo consilium da nobis quid faciamus eis, donec paulatim deleamus eos de medio nostri, ne forte numerosiores fiant contra nos in terra.
6 Si enim filii Israel creverint in terra, impedimento erunt nobis, et si bellum quodlibet ortum fuerit, magna virtute sua inimicis nostris contra nos coniungentur, et pugnabunt contra nos, delent nos de terra et recedent ex ea.
7 Respondit rex senioribus Aegypti et dixit ad eos: Hoc est consilium quod consilium cepimus contra Israel, a quo non discedimus.
8 Ecce in terra sunt Phithom et Ramesses, urbes quae non possunt ad bellum munitae sunt; te et nos aedificemus eas et muniamus.
9 Nunc ergo vade et tu insidiis ut contra eos confidias et praedica vocem in Aegypto et in regione Gosen iuxta imperium regis dicens:
10 Omnes viri Aegypti, Gosen, et Pathros, et omnes habitantes in ea, rex nobis praecepit ut aedificemus Phithom et Ramesses, et muniamus eas ad bellum: quicumque vestrum voluerit aedificare nobiscum in universa Aegypto, et in filiis Israel, et incolis urbium, accipiet mercedem suam quotidie, secundum iussum regis. Vos igitur primi ite, et facite callide, congregamini, et venite in Phithom et Ramesses, ad aedificandum.
11 Et dum aedificas, nuntium huiusmodi in tota Aegypto quotidie, regis imperio, proferi fac.
12 Cum autem venient quidam de filiis Israël ad aedificandum tecum, dabis eis mercedem suam cotidie per paucos dies.
13 Et postquam vobiscum aedificaverint pro diurna mercede, vos ab eis quotidie singillatim clam abstrahete, et tum vos surgetis et eritis eorum magistri operum et officiales, et eos postea sine mercede aedificare relinquetis, et si recusaverint, tum eos totis viribus vestris aedificare cogite.
14 Et si hoc feceritis, bene nobis erit firmare terram nostram contra filios Israel, nam propter laborem aedificandi et operis, filii Israel minuentur, quia privabitis eos ab uxoribus suis die in diem.
15 Audierunt autem omnes maiores natu Aegypti consilium regis, et placuit consilium in oculis eorum et servorum Pharaonis et totius Aegypti; et fecerunt iuxta verbum regis.
16 Et abierunt omnes servi a facie regis, et edixerunt in omni Aegypto, in Tachpanche et Gosen, et in omnibus urbibus quae per circuitum Aegypti, dicens:
17 Vidistine quid fecerint nobis filii Esau et Ismael, qui venerunt ad bellum contra nos et voluerunt nos delere.
18 Nunc ergo rex mandavit nobis munire terram et aedificere urbes Phithom et Ramesses et munire eas ad proelium, si forte iterum veniant contra nos.
19 Quicumque ex vobis fuerit de tota Aegypto et de filiis Israel ut aedificare possit nobis, ei mercedem quotidianam a rege dabit, sicut praeceptum eius nobis.
20 Audientesque Aegyptii et filii Israel omnia quae dixerant servi Pharaonis, venerunt Aegyptii et filii Israel ut aedificarent cum servis Pharaonis, Phithom et Ramesses: et nullus de filiis Levi venit cum fratribus suis ad aedificandum.
21 Et omnes servi Pharaonis et principes eius venerunt ab initio cum dolo ut aedificarent cum universo Israel quasi operariis conductis cotidianis, et dabant Israeli mercedem suam cotidianam ab initio.
22 Et aedificaverunt servi Pharaonis cum omni Israel, et facti sunt in opere hoc cum Israel per mensem unum.
23 Finito autem mense, coeperunt omnes servi Pharaonis recedere clam a populo Israel quotidie.
24 Et Israel operi suo perfecit tempore illo, et accipiebat tunc mercedem suam cotidianam, quia adhuc Aegyptii operabantur cum Israel eo tempore; itaque Aegyptii mercedem suam dabant Israeli in diebus illis, ut et ipsi, Aegyptii socii sui, acciperent mercedem pro labore suo.
25 Post annum et menses quattuor recesserunt omnes Aegyptii a facie filiorum Israel, relictisque filiis Israel solis in opere.
26 Et postquam recesserunt omnes Aegyptii a filiis Israel, reversi sunt et facti sunt eis in oppressionem et duces, et quidam ex eis steterunt super filios Israel quasi magistri operum, ut acciperent ab eis omnia quae dabant eis pro mercede laboris eorum.
27 Faciebantque Aegyptii hoc modo filiis Israel per singulos dies, ut affligerent in operibus eorum.
28 Et omnes filii Israel soli in opere occupati erant, et abstinent Aegyptii a dando ullo stipendio filiis Israel ex illo tempore deinceps.
29 Cum autem quidam ex viris Israel laborare recusarent propter mercedes non dantes, tunc exactores et servi Pharaonis opprimebant eos et percusserunt eos plagis gravibus, et coegerunt eos per vim reducere, ut laborarent cum fratribus suis: sic faciebant omnes Aegyptii filiis Israel omnibus diebus.

30 Timueruntque omnes filii Israel Aegyptios valde in hoc re, et reversi sunt omnes filii Israel et laboraverunt soli sine mercede.
31 Et aedificaverunt filii Israel Phithom et Ramesses, et omnes filii Israel fecerunt opus, alii lateres facientes, alii aedificantes. Et aedificaverunt filii Israel et firmaverunt totam terram Aegypti et muros eius. Multis annis operibus operis indulserunt filii Israel, donec veniret tempus quo recordatus est eorum Dominus et eduxit eos ex Aegypto.
32 Filii autem Levi non servierunt operibus cum fratribus suis Israël ab initio usque ad diem egressus sui ex Ægypto.
33 Omnes enim filii Levi sciebant Aegyptios omnia verba haec dolo ad Israelitas locutos esse, et ideo abstinuerunt filii Levi ab ingressu operis cum fratribus suis.
34 Nec intendebant Aegyptii curam suam ut filios Levi postea operari facerent, quia non fuerant cum fratribus suis ab initio, et ideo dimiserunt eos.
35 Manus autem Aegyptiorum duriter contenderunt contra filios Israel in opere illo, et Aegyptii filios Israel duriter laborare coegerunt.
36 Et Aegyptii amaritudinem afferentes pertulerunt vitas filiorum Israel operibus duris, in caemento et lateribus, omnique quoque genere operis in agris.
37 Vocaveruntque filii Israel Melol regem Aegypti, "Meror, rex Aegypti", quia in diebus eius Aegyptii vitam suam adaequaverant omni genere laboris.
38 Omneque opus, quod Aegyptii filios Israel facere coegerunt, eo saeviente egerunt, ut affligerent filios Israel; quo autem magis affligebant eos, eo magis crescebant, et dolebant Aegyptii propter filios Israel.

CAPUT LXVI

1 In tempore illo mortuus est Adad filius Badad rex Edom, et regnavit pro eo Semla de Mesreca de terra filiorum orientalium.
2 Anno tertio decimo regni Pharaonis regis Aegypti, ipse est annus centesimus vigesimus quintus descendendi filii Israel in Aegyptum, regnavit Samla super Edom decem et octo annis.
3 Et cum regnaret, eduxit exercitum suum ut iret et pugnaret contra Sephon filium Eliphaz et filios Cetthim, quia bellum inveherant contra Angeam regem Africae, et vastaverant omnem exercitum eius.
4 Sed non pugnavit contra eum, quia filii Esau prohibebant eum, dicentes: Frater eorum est. Obtemperavit Semla voci filiorum Esau, et reversus est cum omni exercitu suo in terram Edom, nec perrexit pugnare contra Sepho filium Eliphaz.
5 Audivitque Pharao rex Aegypti sermonem hunc, dicens: Semla, rex Edom, cogitavit pugnare contra filios Cetthim: et postea veniet ut pugnaret contra Aegyptios.
6 Audientes autem Aegyptii verbum hoc, auxerunt laborem in filios Israel, ne forte facerent eis filii Israel sicut fecerant eis in bello contra filios Esau in diebus Adad.
7 Dixeruntque Aegyptii ad filios Israel: “Festinate et opus vestrum facite, et perficite opus vestrum, et confirmate terram, ne forte veniant filii Esau fratres vestri et pugnent contra nos, quoniam propter vos venient contra nos.”
8 Faciebant autem filii Israël opera virorum Aegyptiorum quotidie, et affligebant Aegyptii filios Israël ut aegrificerent eos in terra.
9 Sed cum auxissent Aegyptii laborem super filios Israel, ita creverunt et multiplicati sunt filii Israel: et impleta est omnis Aegyptus filiis Israel.
10 Et anno centesimo vicesimo quinto descensus Israel in Aegyptum, viderunt omnes Aegyptii consilium eorum non proficere contra Israelem, sed quod creverint et crescerent, et terra Aegypti et terra Goshen impleta est filiis Israel.
11 Ingressis itaque omnibus senes Aegypti, et sapientibus eius, coram rege, adoraverunt eum, et sederunt coram eo.
12 Dixeruntque omnes maiores natu Aegypti et sapientes eius regi: Rex in aeternum vive! Tu nobis consilium dedisti consilium contra filios Israel, et fecimus eis secundum verbum regis.
13 Quanto vero labor incrementum habet, ita crescunt et crescunt in terra, et ecce omnis terra repleta est eis.
14 Nunc igitur, domine noster et rex, oculi totius Aegypti in te sunt, ut detis eis consilium sapientia tua, quo possint rebellare contra Israel, ut delere eos vel diminuere de terra. Responditque rex ad eos dicens: Date nobis consilium in hac re, ut sciamus quid facere debeamus eis.
15 Respondens autem quidam eunuchus, unus de consiliariis regis, nomine Iob, de Mesopotamia in terra Hus, regi dixit:
16 Si placet regi, audiat consilium servi sui: et dixit ei rex: Loquere.
17 Locutus est autem Iob coram rege, principibus, et omnibus senioribus Aegypti, dicens:
18 Ecce consilium regis quod consilium dedit olim de laboribus filiorum Israel optimum est, et non debetis removere eos qui laborant in perpetuum.
19 Sed hoc est consilium quod datum est ut eos minuas, si regi placet ut eos affligas.
20 Ecce bellum diu timuimus, et diximus: Cum Israel fructuosus fuerit in terra, expellent nos de terra si bellum acciderit.
21 Si regi placet, promulgetur decretum regium, et in legibus Aegypti scribatur, quod non potest irrita fieri, ut omnis masculus qui natus sit ex filiis Israel, sanguis eius in terram effundatur.
22 Et hoc faciendo, cum omnes filii Israel mortui erunt, cessabit malitia bellorum eorum; faciat rex sic et accersat omnes obstetrices Hebrææarum et imperet eis in hoc negotio ut exsequantur; placuit igitur sermo regi et principibus, et fecit rex secundum verbum Iob.
23 Misit quoque rex obstetrices Hebraeas vocare, quarum nomen una erat Saphra, nomen altera Phua.
24 Obstetrices autem ingressae sunt coram rege et steterunt in conspectu eius.
25 Et dixit eis rex: Cum obstetrices vobis fueritis mulieribus Hebraeis, et videritis eas super sellas, si filius fuerit, interficite eum; si filia fuerit, vivet.
26 Quod si non feceris verbum hoc, tunc comburam te et omnes domos tuas igni.
27 Obstetrices autem timuerunt Deum, nec audierunt regem Aegypti, neque verba eius. Et cum peperissent mulieres Hebraeae obstetrici filium aut filiam, obstetrix faciebat omnia quae necessaria erant erga puerum, et

conservabat eum vivendum; sic faciebant obstetrices omnibus diebus.
28 Nuntiatum est hoc regi, et misso ad obstetrices vocavit, et ait eis: Cur hoc fecistis, et pueros servastis?
29 Respondentes obstetrices, locutae sunt coram rege, dicentes:
30 Ne putet rex mulieres Hebreas esse sicut mulieres Aegyptiae, omnes enim filii Israel sani sunt, et antequam obstetrix venit ad eas, pariunt. Nos autem ancillae tuae, per multos dies, non peperit nobis nullam Hebream: omnes enim mulieres Hebreae obstetrices sibi sunt, quia sani sunt.
31 Et audivit Pharao verba eorum et credidit eis in verbo hoc, et abierunt obstetrices a rege, et Deus benefecit eis, et multiplicatus est populus et crevit valde.

CAPITULUM LXVII

1 Fuit vir quidam in terra Aegypti de semine Levi, nomine Amram, filius Caath, filii Levi, filii Israel.
2 Abiit igitur vir hic, et duxit uxorem, nomine Jochabed, filiam Levi, sororem patris sui, quae erat annorum centum viginti sex: et venit ad eam.
3 Et concepit mulier et peperit filiam, et vocavit nomen eius Miriam, eo quod in diebus illis Aegyptii ad amaritudinem adducerent animas filiorum Israel.
4 Et concepit iterum et peperit filium et vocavit nomen eius Aaron, quia in diebus conceptionis suae, Pharao coepit effundere sanguinem filiorum Israel.
5 In diebus illis mortuus est Sepho filius Eliphaz filii Esau rex Cetthim, et regnavit Ianeas pro eo.
6 Et fuerunt dies quibus Sepho regnavit super filios Cetthim quinquaginta anni; mortuusque est et sepultus est in civitate Nebna in terra Cetthim.
7 Et regnavit post eum Ianeas, vir fortis de filiis Cetthim, et regnavit quinquaginta annis.
8 Et post mortem regis Cetthim, Balaam filius Beor fugit de terra Cetthim, et abiit et venit in Aegyptum ad Pharaonem regem Aegypti.
9 Et excepit eum Pharao cum magno honore, quia audiverat sapientiam eius, et dedit ei munera et constituit eum consiliarium et magnificavit.
10 Habitavit ergo Balaam in Aegypto in honore cum omnibus principibus regis, et principes eum exaltaverunt, eo quod omnes cupiebant sapientiam eius discere.
11 Et anno centesimo tricesimo descensus Israel in Aegyptum, somniavit Pharao se sedere in solio suo regali, et elevans oculos suos vidit virum senem stantem coram eo, et in manibus senis statera, qualis est statera mercatorum.
12 Tulit ergo senex stateram et suspendit eam coram Pharaone.
13 Tulit autem senex omnes maiores natu Aegypti et omnes nobiles et magnates eius, et vinxit eos pariter et posuit eos in statera una.
14 Et accepit haedum lactantem et misit eum in alteram stateram, et haedus omnibus praeponderat.
15 Et obstupuit Pharao ob visionem hanc horrendam, cur puer omnibus praeponderaret, et expergefactus Pharao, ecce somnium erat.
16 Et surrexit Pharao mane, et vocavit omnes servos suos, et narravit illis somnium; et timuerunt viri valde.
17 Rex autem ad omnes sapientes suos locutus est: “Interpretamini mihi somnium quod vidi, ut sciam.”
18 Respondit Balaam filius Beor regi, et dixit ei: Non est hoc aliud nisi magnum malum quod orietur contra Aegyptum in novissimis diebus.
19 Filius enim nascetur Israeli, qui delebit omnem Aegyptum et habitantes in ea, et educet Israel de Aegypto manu potenti.
20 Nunc igitur, rex, ini consilium de hac re, ut deleas spem filiorum Israel et exspectationem eorum, antequam oriatur malum hoc super Aegyptum.
21 Dixit autem rex ad Balaam: Quid ergo faciemus contra Israel? Certe quodam modo a principio contra eos consilium dedimus, nec eos superare potuimus.
22 Nunc ergo tibi et consilium contra eos da, ut eos vincamus.
23 Respondit Balaam regi, dicens: Mitte ergo, et voca duos consiliarios tuos, et videamus quid sit consilium eorum de hac re, et postea loquetur servus tuus.
24 Misit itaque rex, et vocavit duos consiliarios suos, Rahuel Madianitam, et Iob Uzitaum. Qui venerunt, et sederunt coram rege.
25 Dixit quoque rex ad eos: Ecce somnium quod somniavi, et interpretationem eius, audistis: nunc igitur consilium date, et scitote, et videte quid factum sit filiis Israël, ut eos superemus, antequam oriatur malum eorum super nos.
26 Responditque Rahuel Madianita regi, et dixit: “Vivat rex, vivit rex in aeternum!”.
27 Si regi placet, discedat ab Hebraeis et derelinquat eos, neque manum suam in eos extendat.
28 Hi sunt enim quos Dominus elegit a diebus antiquis, et sortem hereditatis suae accepit de omnibus gentibus terrae et regibus terrae: et quis extendit manum suam super eos impune, quorum non vindicatus est Deus eorum?
29 Sane tibi nosti, cum Abraham descendisset in Ægyptum, quod Pharao, rex Aegypti prior, vidisset Saram uxorem suam, et tulisset eam in uxorem, quia dixerat: Soror mea est: timebat enim ne interficerent eum Aegyptii propter uxorem suam.
30 Et cum cepisset rex Aegypti Saram, percussit eum Deus et domum eius plagis gravibus, donec reddidit Abrahae Saram uxorem suam; et sanatus est.
31 Abimelech quoque Gerariten regem Philisthinorum, percussit Deus propter Saram, uxorem Abrahae, ut obstrueret omne vulvam, ab homine usque ad pecus.
32 Cum Deus eorum apparuit Abimelech per somnium nocturnum et terruit eum ut redderet Abrahae Saram quam ceperat, et postea puniti sunt omnes viri Gerar propter Saram, et oravit Abraham Deum suum pro eis, et obsecratus est ab eo, et sanavit eos.
33 Timuit autem Abimelech omne malum quod acciderat super eum et populum suum, et reddidit Abraham Saram uxorem suam, et dedit ei cum ea multa munera.
34 Hoc quoque fecit Isaac, cum expulisset eum de Gerara, et mirabilia Deus fecerat ei, ut exsiccaret omnia rivos aquarum Gerarae, et non produceret arbores earum fœdera.
35 Donec ad eum pervenerunt Abimelech Gerarites, et Ochozath amici eius, et Phicol dux exercitus eius; et incurvaverunt se, et adoraverunt eum proni in terram.
36 Rogaveruntque eum ut pro eis oraret, et oravit pro eis Dominum, et obsecratus est ei Dominus, et sanavit eos.

37 Iacob quoque vir simplex liberatus est per integritatem suam de manu fratris sui Esau et de manu Laban Syri fratris matris suae, qui quaesiverat animam eius, similiter et de manu omnium regum Chanaan qui convenerant contra eum et filios eius ut delerent eos, et eripuit eos Dominus de manibus eorum, ut converterentur contra eos et percussissent eos, quis enim impune extendit manum suam contra eos?
38 Pharao prior pater patris tui Iosephum filium Iacob super omnes principes terrae Aegypti, vidisse sapientiam eius, quia per sapientiam suam liberavit omnes habitantes terrae a fame.
39 Post quod Iacob et liberos eius iussit descendere in Aegyptum, ut per virtutem eorum terra Aegypti et terra Goshen a fame liberarentur.
40 Nunc ergo, si tibi placet, desine delere filios Israel; si autem non est visum tuum ut habitent in Aegypto, dimitte eos hinc, ut eant in terram Chanaan, terram in qua peregrinati sunt patres eorum.
41 Audivitque Pharao verba Jethronis, et iratus est vehementer contra eum, ita ut surrexisset cum pudore a conspectu regis et abiit in Madian, terram suam, et tulit secum virgam Ioseph.
42 Et dixit rex ad Iob Uziteum: Quid dicis, Iob, et quod consilium habes de Hebraeis?
43 Dixit itaque Iob regi: Ecce omnes habitantes terram in potestate tua sunt; faciat rex quod sibi placet.
44 Ait autem rex ad Balaam: Quid dicis, Balaam? Loquere ad eum, ut audiamus.
45 Respondit Balaam regi: Ex omnibus quae rex consilium dedit contra Hebræos, liberabuntur; nec rex eos consilio resistere poterit.
46 Si enim putas eos igne flammante humiliare, non poteris eos superare, nam certe Deus eorum liberavit Abraham patrem eorum de Ur Chaldaeorum; et si putas eos delere gladio, certe Isaac pater eorum liberatus est de hoc, et aries collocatus est pro eo.
47 Quod si labore duro et arduo eos minuere cogitas, ne in hoc quidem proficies, quia pater eorum Iacob Laban in omni genere laboris servivit, et prospere gessit.
48 Nunc igitur, rex, audi verba mea, hoc enim est consilium quod adversus eos cogitatum est, quo eos praevalebis, et a quo non discedas.
49 Si regi placet, omnes filios eorum qui ab hac die nati sunt deinceps in aquam conici iubeat, sic enim nomen eorum delere potes, neque enim nemo eorum, neque patrum eorum, hoc modo iudicatus est.
50 Audivitque rex verba Balaam, et placuit sermo regi et principibus, et fecit rex secundum verbum Balaam.
51 Rex autem iussit edictum promulgare et legem promulgare per totam terram Aegypti, dicens: Omnis masculus qui natus est Hebraeis ab hac die deinceps, in aquam abiciatur.
52 Vocavitque Pharao omnes servos suos, dicens: Ite, et investigate terram Gessen, ubi sint filii Israel: et videte: omnis filius qui natus est Hebræis, in flumen projiciatur: filias autem vivat.
53 Cum autem audissent filii Israel verbum quod praeceperat Pharao, ut liberos suos mares in flumen eicerent, quidam de populo discessit ab uxoribus suis et alii adhaeserunt eis.
54 Et ab illa die, cum tempus partus advenit mulieribus Israel quae permanserant cum viris suis, profectae sunt in agros ut parerent ibi, et pepererunt in agros, et relicto liberos suos in agro reversae sunt domum.
55 Et Dominus, qui iuraverat patribus eorum ut multiplicaret eos, misit unum ex angelis ministris suis, qui sunt in caelo, ut lavaret unumquemque puerum aqua, et ungeret eum et involveret eum, et daret in manus eius duos lapides laevissimos, ex quibus unum sugebat lac et ex altero mel, et fecit capillos eius usque ad genua crescere, quibus se tegeret, et ut consolaretur eum et adhaereret ei per misericordiam suam erga eum.
56 Et cum Deus misertus esset super eos et voluisset eos multiplicare super faciem terrae, mandavit terrae suae ut eos reciperet, ut in ea conservarentur usque ad tempus incrementi eorum, post quod aperuit terra os suum et eos evomuit et germinaverunt de civitate sicut herba terrae et gramen silvae, et redierunt singuli ad familiam suam et ad domum patris sui, et manserunt cum eis.
57 Et infantes filiorum Israel erant super terram sicut herba agri, propter gratiam Dei super illos.
58 Ut autem viderunt omnes Aegyptii rem hanc, egressi sunt singuli in agrum suum cum iugo boum et vomere suo, et araverunt illud sicut quis aratur terram in tempore sementis.
59 Et cum ararent, non potuerunt laedere infantes filiorum Israel, itaque crevit populus et incrementum vehementer attulit.
60 Praecepitque Pharao ministris suis ut irent quotidie in Gessen ad quaerendum infantes filiorum Israel.
61 Et cum quaesiissent et invenissent unum, vi tollentes illud e sinu matris eius proiecerunt in flumen, puellam autem reliquerunt apud matrem eius; sic faciebant Aegyptii filiis Israel omnibus diebus.

CAPITULUM LXVIII

1 Et factum est in tempore illo spiritus Dei erat super Mariam filiam Amram sororem Aaron, et egressa est et prophetavit de domo, dicens: Ecce filius nascetur nobis a patre meo et matre mea hac vice, et ipse salvabit Israel de manibus Aegypti.
2 Audito autem Amram verba filiae suae, abiit et uxorem suam domum reduxit, postquam eam expulerat tempore quo Pharao iussit omnem masculum domus Iacob in aquam proici.
3 Accepit igitur Amram uxorem suam Iochabed, tribus annis postquam expulerat eam; venitque ad eam, et concepit.
4 Et post septem menses a conceptione sua peperit filium, et impleta est tota domus magno lumine, sicut lumine solis et lunae tempore splendoris eorum.
5 Videns autem mulier puerum quod esset bonum et decens visu, abscondit eum tribus mensibus in conclavi interiori.
6 In diebus illis Aegyptii coniuraverunt ut delerent omnes Hebraeos qui ibi erant.
7 Veneruntque mulieres Aegyptiae in terram Gessen, ubi erant filii Israel, et parvulos suos, infantes qui adhuc loqui non poterant, super umeris suis portaverunt.
8 Et in diebus illis, cum parturirent mulieres filiorum Israel, abscondit singulae filium suum a conspectu Aegyptiorum,

ne cognoscerent Aegyptii partum suum, et ne delerent eos de terra.
9. Et venerunt mulieres Aegyptiae Goshenem, et liberi earum, qui loqui non poterant, super humeris earum; et cum intravit mulier Aegyptia domum mulieris Hebraeae, infans eius coepit flere.
10 Cum autem clamaret, puer qui in cubiculo interiore erat respondit; venerunt itaque mulieres Aegyptiae et nuntiaverunt in domo Pharaonis.
11 Misitque Pharao ministros suos ut caperent pueros et occiderent eos; ita faciebant Aegyptii mulieribus Hebraeis omnibus diebus.
12 Factum est autem eo tempore, post tres fere menses, postquam Iochebed celavit filium suum, quod res nota est in domo Pharaonis.
13 Mulier igitur festinavit ut filium suum abduceret antequam venirent eunuchi, et sumpsit ei arcam e scirpo, et linivit eam luto et pice, et posuit in ea puerum, et posuit eum in laminis iuxta ripam fluminis.
14 Stabat autem Maria soror eius procul, ut videret quid sibi eveniret, et quid eventurum esset de verbis suis.
15 Misit autem Deus in tempore illo ardorem magnum super terram Aegypti, qui comburebat carnem hominis sicut sol in circulo suo, et oppressit Aegyptios valde.
16 Et descenderunt omnes Aegyptii ut se in flumine lavarent, propter aestum voracem qui urebat carnes eorum.
17 Et Bathia, filia Pharaonis, ivit etiam ad lavandum se in flumine, propter aestum urentem, et ambulabant ancillae eius ad ripam fluminis, et omnes mulieres Aegypti quoque.
18 Levavit igitur Bathia oculos suos ad flumen et vidit arcam super aquam et misit ancillam suam ut eam adduceret.
19 Et aperuit illud et vidit infantem, et ecce infans flens, et miserta eius dixit, Hic de pueris Hebræis est.
20 Omnes autem mulieres Aegypti ambulantes per ripam fluminis lactare eum volebant, sed lactare nolebat, quia a Domino fuerat hoc, ut redderet eum ad ubera matris suae.
21 Maria autem soror eius erat eo tempore inter mulieres Aegyptias ad ripam fluminis, quod videns, dixit filiae Pharaonis: Visne vadere et vocare nutricem Hebrearum, ut lactet tibi infantem?
22 Et dixit ad eam filia Pharaonis: Vade. Ivit puella et vocavit matrem pueri.
23 Locuta autem filia Pharaonis ad Jochebed: Tolle hunc puerum et lacta mihi: ego tibi dabo mercedem tuam duos argenteos quotidie. Accepit autem mulier puerum et lactavit eum.
24 Post biennium, cum crevisset puer, introduxit eum filiae Pharaonis. Et fuit ei instar filii, vocavitque nomen eius Moses, dicens: Quia de aqua eum eduxi.
25 Vocavitque Amram pater eius nomen eius Chabar, dicens: Propter se iunctus est uxori sua quam dimiserat.
26 Vocavitque mater eius Jochabed nomen illius Iecutiel, dicens: Deo omnipotenti speravi eum, et Deus reddidit mihi eum.
27 Miriam autem soror eius vocavit nomen eius Iered, quia descendit post eum ad flumen, ut sciret quid esset eius finis.
28 Vocavitque Aaron frater eius nomen eius Abi Zanuch, dicens: Propter eum dereliquit pater meus matrem meam, et reversus est ad eam.
29 Vocavitque Caath pater Amram nomen eius Abigdor, quia propter eum reparavit Deus vulnera domus Iacob, ne ultra proicerent liberos suos mares in aquas.
30 Vocavitque eum nutrix eorum Abi Socho, dicens: Tribus mensibus absconditus erat in tabernaculo suo propter filios Cham.
31 Et vocavit omnis Israel nomen eius Semeia, filius Nathanael, dicens: In diebus eius audivit Deus clamorem eorum et eripuit eos de manu oppressorum suorum.
32 Et erat Moses in domo Pharaonis, et erat Bathiae filiae Pharaonis quasi filius, et crevit Moses inter filios regis.

CAPITULUM LXIX

Mortuus est autem rex Edom in diebus illis, anno octavo decimo regni sui, et sepultus est in templo suo, quod aedificaverat sibi ut resideret in terra Edom.
2 Miserunt autem filii Esau ad Pethor, qui erat super flumen, et tulerunt inde iuvenem pulchrum et specie, nomine Saul, et constituerunt eum regem super se in loco Semla.
3 Et Saul regnavit super omnes filios Esau in terra Edom quadraginta annis.
4 Quod cum vidisset Pharao rex Aegypti, consilium Balaam, quod non proficeret, et quod adhuc eos crevissent et multiplicarentur, et crevissent in omni terra Aegypti,
5 Praecepit autem in diebus illis ut edictum fieret in tota Aegypto ad filios Israel, dicens: Nullus minuet quicquam de opere suo cotidianum.
6 Et vir qui inventus fuerit in opere suo quod quotidie facit, sive in luto sive in lateribus, deficit, filius eius minimus natu pro eo ponetur.
7 Et crescebat labor Aegypti super filios Israel in diebus illis, et ecce si unus later deficeret in opere quotidiano alicuius, Aegyptii filium eius minimum vi tollebant a matre sua, et collocabant eum in aedificium in loco laterum quos pater eius defuerat.
8 Faciebant autem viri Aegyptii sic omnibus filiis Israel diebus singulis, omnibus diebus, per longum tempus.
9 Tribus autem Levi non operabantur eo tempore cum Israel fratribus suis ab initio, cognoverunt enim filii Levi astutiam Aegyptiorum, quam exercuerant ab initio contra Israel.

CAPUT LXX

1 Et tertio anno a nativitate Moysi, Pharao in convivio sedebat, ubi Alparanith regina ad dexteram eius et Bathia ad sinistram sedebat, puer autem Moses in sinu eius iacebat, et Balaam filius Beor cum duobus filiis suis, et omnes principes regni ad mensam in conspectu regis sedebant.
2 Puer extendit manum suam super caput regis et tulit diadema de capite regis et posuit eam capiti suo.
3 Cum autem rex et principes vidissent opus quod puer fecerat, territi sunt rex et principes, et unus vir ad proximum suum admirationem expressit.
4 Rex autem dixit principibus qui erant coram eo ad mensam: Quid vobis dicitur, et quid dicitis, principes, de hac re, et quae sententia est puero propter hoc factum?
5 Respondit autem Balaam filius Beor magi, coram rege et principibus, et dixit: “Memento, domine mi rex, somnii

quod vidisti ante multos dies, et quod interpretatus est tibi servus tuus."
6 Nunc igitur hic puer est de pueris Hebræis, in quo est spiritus Dei; ne putet ergo dominus meus rex puerum hunc rem hanc inscitiam fecisse.
7 Nam puer Hebraeus est, et sapientia et intellectus cum eo sunt, quamvis adhuc puer sit, et sapientia fecit hoc et elegit sibi regnum Aegypti.
8 Hoc enim mos est omnium Hebraeorum, ut reges et nobiles eorum decipiant, omnia haec astute facientes, ut reges terrae et homines eorum tremere possint.
9 Certe nosti Abraham patrem eorum, qui decepit exercitum Nemrod regis Babylonis et Abimelech regis Gerar et possedit terram filiorum Heth et omnia regna Chanaan.
10 Et quod descenderit in Aegyptum et dixerit de Sara uxore sua, Soror mea est, ut seduceret Aegyptum et regem eius.
11 Quoque functus est filius eius Isaac, ascendens in Gerara, et habitans ibi, et praevaluit exercitum Abimelech regis Philisthiim.
12 Cogitavit quoque ut dissiparet regnum Philisthinorum, dicens Rebeccam uxorem suam sororem suam esse.
13 Iacob quoque dolum gessit fratri suo, et abstulit de manu eius primogenita et benedictionem.
14 Abiit igitur in Padan-Aram ad domum Laban fratris matris suae, et callide ab eo rapuit filiam, pecora, et omnia quae habebat, et fugit et rediit in terram Chanaan ad patrem suum.
15 Filii eius vendiderunt fratrem suum Iosephum, qui descendit in Aegyptum et factus est servus, et in carcerem inclusus est duodecim annis.
16 Donec prior Pharao somniavit, et eduxit eum e carcere, et magnificavit eum super omnes principes Aegypti, propterea quod interpretatus erat ei somnia illius.
17 Et cum Deus famem per terram inflixisset, vocavit et adduxit patrem eius et omnes fratres eius, et totam domum patris sui, et sustentavit eos sine pretio aut praemio, et Aegyptios in servos emit.
18 Nunc igitur, domine mi rex, puer iste surrexit pro eis in Aegypto, ut faciat secundum opera eorum et ludat cum omni rege, principe et iudice.
19 Si regi placet, effundamus sanguinem eius in terram, ne forte crescat et tollat imperium de manu tua, et spes Aegypti pereat postquam regnaverit.
20 Dixit quoque Balaam regi: Vocemus omnes iudices Aegypti et sapientes eius, et sciamus num puero huic impositum sit, sicut dixisti, iudicium mortis, et occidemus eum.
21 Misit autem Pharao et vocavit omnes sapientes Aegypti, qui venerunt coram rege, et venit angelus Domini inter eos, et erat quasi unus ex sapientibus Aegypti.
22 Rex autem dixit sapientibus: Certe audistis quid fecerit puer Hebræus, qui in domo est: et sic iudicavit Balaam in hac re.
23 Nunc et vos iudicate et videte quid debeatur puero pro opere quod commisit.
24 Respondit autem angelus, quasi unus de sapientibus Pharaonis, et locutus est, sic dicens, coram omnibus sapientibus Aegypti, rege atque principibus:
25 Si regi placet, mittat rex viros, qui afferant coram se lapidem onychinum et carbones ignis, et ponant eos coram puero; et si puer extendit manum suam et tollat lapidem onychinum, sciemus quia sapientia iuvenis omnia quae fecit fecit, et eum interficiemus.
26 Quod si manum suam extendit super carbones, sciemus quia non scienter hoc fecit, et vivet.
27 Placuitque sermo regi et principibus, et fecit rex iuxta verbum angeli Domini.
28 Rex autem iussit afferri lapidem onychinum et carbonem et poni coram Mose.
29 Puerumque ante se posuerunt, et conatus est puer manum suam ad lapidem onychinum extendere, sed angelus Domini manum eius prehendit et posuit eam super carbonem, et carbo exstinctus est in manu eius, et levavit eum et posuit in os suum, et combussit partem labiorum eius et partem linguae eius, et gravis factus est ore et lingua.
30 Quod cum vidissent rex et principes, cognoverunt Moses non sapienter egisse, diadema de capite regis ablato.
31 Rex autem et principes abstinuerunt ne infantem occiderent. Mansit ergo Moses in domo Pharaonis et crevit, et erat Dominus cum eo.
32 Et dum puer in domo regis erat, purpureo indutus erat et inter filios regis crescebat.
33 Cum autem crevisset Moses in domo regis, habuit eum pro filio Bathia filia Pharaonis, et honorabat eum omnis domus Pharaonis, et timebant eum omnes viri Aegypti.
34 Et quotidie ibat et veniebat in terram Gessen, ubi fratres eius filii Israel erant, et videbat eos Moses quotidie anhelantes et laborantes.
35 Interrogavit autem eos Moses, dicens: Quare hoc vobis tribuitur labor per singulos dies?
36 Et narraverunt ei omnia quae accidissent eis, et omnia mandata quae imposuit eis Pharao ante nativitatem suam.
37 Et narraverunt ei omnia consilia quae Balaam filius Beor contra eos cogitaverat, et quae etiam contra eum cogitaverat ut eum interficeret cum diadema regis de capite eius abstulisset.
38 Audiens haec verba, iratus est contra Balaam, et quaesivit eum occidere, et insidiabatur ei quotidie.
39 Balaam autem timuit Mosen, et surrexit ipse et duo filii eius et ex Aegypto profecti sunt, et fugerunt et servaverunt animas suas et se in terram Aethiopiae ad Chikianum, regem Aethiopiae, contulerunt.
40 Moses autem in domo regis egressus et introiens dedit ei Dominus gratiam in conspectu Pharaonis et omnium servorum eius et omnis populi Aegypti; et dilexerunt Mosen valde.
41 Et venit dies quadam, qua ivit Moyses in Gessen ut videret fratres suos, et vidit filios Israël in onera eorum et in labore duro. Molestus est igitur propter eos.
42 Reversusque est Moses in Aegyptum et venit in domum Pharaonis et stetit coram rege, et adoravit Moses regem.
43 Dixit autem Moses Pharaoni: Obsecro, domine mi, veni ut petitionem parvam loquar a te: ne inanem confundas faciem meam. Respondit Pharao ad eum: Loquere.
44 Dixit autem Moses Pharaoni: Detur servis tuis filiis Israel qui sunt in Gessen unus dies ut requiescant a laboribus suis.
45 Respondit rex Moysi, et dixit: Ecce, in hoc suscepi faciem tuam, ut impleam petitionem tuam.

46 Praecepitque Pharao edictum ut divulgaretur in tota Aegypto et in terra Gosen, dicens:
47 Vobis, omnes filii Israël, haec dicit rex: Sex diebus opera vestra facietis et laborem, die autem septimo quiescite, et nullum opus facietis: sic facietis omnibus diebus, sicut praecepit rex et Moses filius Bathiæ.
48 Gavisus est Moyses de re quam contulerat rex; feceruntque omnes filii Israel, ut praeceperat eis Moses.
49 A Domino enim factum est hoc pro filiis Israel, quia Dominus coeperat recordatus filiorum Israel ut salvaret eos propter patrum suorum.
50 Et erat Dominus cum Mose, et fama eius diffusa est per totam Aegyptum.
51 Et Moses magnus factus est in oculis omnium Aegyptiorum et in oculis omnium filiorum Israel, quaerens bonum pro populo suo Israel et loquens verba pacis pro eis ad regem.

CAPUT LXXI

Cum autem Moses decem et octo annorum esset, cupivit videre patrem suum et matrem et ivit ad eos in Gessen. Cum autem appropinquasset Moses Gessen, venit ad locum ubi filii Israel in opere laborabant et vidit onera eorum et vidit virum Aegyptium percutientem unum de fratribus suis Hebraeis.
2 Cum autem vidisset vir qui verberatus erat Mosen, cucurrit ad eum auxilium petens; erat enim vir ille Moses magni honoris in domo Pharaonis. Et dixit ad eum: "Domine mi, audi me; hic Aegyptius venit nocte domum meam, vinxit me, et venit ad uxorem meam coram me; et nunc quaerit animam meam auferre."
3 Audiens autem Moses rem hanc nefariam, iratus est contra Aegyptium, et se convertit huc illuc, et cum vidisset nullum ibi esse, percussit Aegyptium et abscondit eum in arena, liberans Hebraeumque de manu percussoris eum.
4 Et abiit Hebraeus domum suam, et Moses reversus est domum suam, et egressus et reversus est ad domum regis.
5 Et cum vir rediisset domum, cogitavit repudiare uxorem suam, non enim iustum erat in domo Iacob, ut quisquam accederet ad uxorem suam postquam polluta est.
6 Et abiit mulier et nuntiavit fratribus suis, et fratres mulieris quaerebant eum interficere, et ille fugit in domum suam et effugit.
7 Et die altero egressus est Moses ad fratres suos, et vidit, et ecce duos viros rixantes, dixitque impio, Quare percutis proximum tuum?
8 Qui respondit ei: Quis te constituit principem et judicem super nos? Num me interficere tu vis, sicut Aegyptium occidisti? Timuit autem Moses, et ait: Certe notum est verbum?
9 Audivitque Pharao de hac re, et iussit ut Moses occideretur. Misit ergo Deus angelum suum, qui apparuit Pharaoni in specie ducis satellitum.
10 Angelus autem Domini tulit gladium de manu ducis militum et amputavit caput eius, quoniam imago ducis militum conversa erat in imaginem Moysi.
11 Apprehendit autem angelus Domini dexteram manum Moysi, et eduxit eum ex Aegypto, posuitque eum extra fines Aegypti, iter quadraginta dierum.
12 Et Aaron frater eius solus remansit in terra Aegypti, et prophetavit ad filios Israel, dicens:
13 Haec dicit Dominus Deus patrum vestrorum: Unusquisque abominationes oculorum suorum abiciat, et nolite pollui vos cum idolis Aegypti.
14 Et recesserunt filii Israel et non audiverunt Aaron in tempore illo.
15 Et cogitavit Dominus ut deleret eos, nisi quod recordatus esset Dominus foederis quod pepigerat cum Abraham, Isaac et Iacob.
16 In diebus illis, manus Pharaonis gravissima erat contra filios Israel, et contrivit eos atque oppressit, usque ad tempus quo emisit Deus verbum suum et visitavit eos.

CAPITULUM LXXII

1 Factum est autem in diebus illis bellum magnum inter filios Æthiopiæ et filios orientales et Aram; rebellaveruntque contra regem Æthiopiæ, in cuius manu erant.
2 Egressus est igitur Cekianus rex Aethiopiae cum omnibus filiis Aethiopiae, populo innumerabili simile arenae, et profectus est ad pugnandum contra Aram et filios orientis, ut subiiceret eos in servitutem suam.
3 Et cum egressus esset Kikianus, Balaam magum cum duobus filiis suis reliquit ad urbem custodiendam et infimos populi terrae.
4 Itaque Kikianus ad Aram et filios orientis profectus est, et contra eos pugnavit et percussit eos, et omnes vulnerati ceciderunt coram Kikiano et populo suo.
5 Et multos ex eis captivos cepit et eos sicut primo subiit, et in terra eorum castra posuit ut ab eis tributum acciperet, sicut solebat.
6 Balaam autem filius Beor, cum eum rex Aethiopiae reliquisset ad urbem custodiendam et pauperes urbis, surrexit et cum populo terrae consilium dedit ut rebellarent contra regem Kikianum, ne eum sinerent intrare urbem cum domum rediret.
7 Et audivit eum populus terrae, et juraverunt ei, et constituerunt eum regem super se, et duos filios eius principes exercitus.
8 Et surrexerunt et muros civitatis a duobus angulis exstruxerunt, et aedificaverunt aedificium validissimum.
9 Et ad tertium angulum foderunt fossas innumerabiles inter urbem et fluvium qui circumdabat totam terram Aethiopiae, et erumpere fecerunt aquas fluminis inde.
10 In quarto angulo serpentes innumerabiles incantationibus et incantationibus suis collegerunt, et urbem muniverunt et habitaverunt in ea, et nemo ante eos egrediebatur aut intrabat.
11 Et pugnavit Kikianus contra Aram et filios orientis et subiit eos sicut antea, et dederunt ei tributum suum consuetum, et abiit et rediit in terram suam.
12 Et cum appropinquaret Cikianus rex Aethiopiae ad urbem suam et omnes duces copiarum cum eo, elevaverunt oculos suos et viderunt muros urbis aedificatos et valde elevatos esse, itaque viri obstupuerunt super hoc.
13 Dixeruntque alter ad alterum: "Quia viderunt nos in bello retardatos esse et timuerunt nos valde, ideo fecerunt hoc et muros urbis exstruxerunt et muniverunt eas ne reges Chanaan pugnarent contra eos."

14 Itaque rex et milites ad portam civitatis appropinquaverunt, et sursum respexerunt, et ecce omnes portae civitatis clausae erant, et clamaverunt custodibus, dicentes: Aperite nobis, ut ingrediamur civitatem.
15 Custodes autem aperire eis noluerunt, iussu Balaam magi, regis sui, nec passi sunt eos in urbem suam intrare.
16 Invenerunt igitur proelium contra eos iuxta portam civitatis, et ceciderunt in die illa centum triginta viri de exercitu Cikiani.
17 Et postero die pugnare perseveraverunt et iuxta flumen pugnaverunt; transire conati sunt sed non potuerunt, itaque quidam ex eis in foveis submersi sunt et perierunt.
18 Rex igitur eis imperavit ut arbores caederent ut rates facerent, quibus ad eos transire possent, et ita fecerunt.
19 Cum autem ad locum fossarum pervenissent, aquae molendinis circumagebantur, et ducenti viri super decem rates submersi sunt.
20 Et tertio die venerunt ad pugnandum contra latus ubi serpentes erant, sed non potuerunt accedere illuc, quia serpentes occiderunt ex eis centum septuaginta viros, et cessaverunt pugnare contra Cush, et obsederunt Cush per novem annos, nemo exivit aut introivit.
21 Eo tempore bellum et obsidio contra Aethiopiam, Moses fugit de Aegypto a Pharaone, qui quaerebat occidere eum propter occisionem Aegyptii.
22 Decem et octo annorum erat Moyses, cum ex Aegypto fugit a facie Pharaonis; et ille aufugit et confugit in castra Cikiani, quae eo tempore Aethiopiam obsidebant.
23 Et Moses novem annis in castris Chikiani regis Aethiopiae fuit, omni tempore quo Aethiopiam obsidebant; et Moses cum eis egressus est et intravit.
24 Rex autem et principes et omnes viri fortes Mosen diligebant, quia magnus erat et dignus, statura eius similis leoni egregio, facies eius sicut solis, et fortitudo eius sicut leo; et erat consiliarius regis.
25 Et post novem annos, Kikianus morbo mortifero correptus est, et morbus eum praevaluit, et die septimo mortuus est.
26 Et condierunt eum servi eius et tulerunt eum et sepelierunt eum e regione portae civitatis ad septentrionem terrae Aegypti.
27 Et aedificaverunt super eum aedificium elegans et robustum, et posuerunt subter lapides magnos.
28 Et scribae regis in lapides illos sculpserunt omnem virtutem regis sui Kikiani, et omnia proelia eius quae pugnaverat, ecce ibi scripta sunt hodie.
29 Post mortem autem Cikiani regis Aethiopiae, doluerunt milites eius et copiae propter bellum vehementer.
30 Dixerunt itaque inter se: "Da nobis consilium quid hoc tempore facere debeamus, cum novem annos in deserto ab domibus nostris abfuerimus."
31 Si dixerimus nos contra urbem pugnaturos esse, multi ex nobis vulnerati aut interfecti cademus, et si hic in obsidione manserimus, nos quoque moriemur.
32 Nunc enim audient omnes reges Syriae et filii orientis quod rex noster mortuus est, et subito aggressi in nos modo bellico, et pugnabunt contra nos et nullum reliquum relinquent ex nobis.
33 Eamus igitur et constituamus regem super nos, et maneamus in obsidione, donec tradita sit civitas nobis.
34 Et voluerunt eligere in illa die virum regem de exercitu Kikiani, et neminem invenerunt qui eis similem esset Mose, qui regnaret super eos.
35 Festinaveruntque, et singuli vestimenta sua detrahentes proiecerunt in terram, et fecerunt acervum magnum, et posuerunt super eum Mosen.
36 Surrexerunt autem et tubis clangentes clamaveruntque coram eo atque dixerunt: “Rex, rex, vivit!”.
37 Juraverunt autem omnis populus et principes ei daturi esse illi uxorem Adonia reginam Aethiopem, uxorem Cechiani; constituerunt autem Mosen regem super se in die illa.
38 Promulgatum autem est in die illa omnis populus Æthiopiae, dicens: Det unusquisque de his quae possidet, Moysi aliquid.
39 Et extenderunt linteum super acervum, et misit in eum unusquisque aliquid ex eo quod habebat, unus inauream auream et alter nummum.
40 Filii quoque Æthiopiæ lapides onychinos, bdellium, margaritas, et marmor posuerunt super acervum illius, argentum quoque et aurum abundantissimum.
41 Tulit autem Moyses omne argentum et aurum, et omnia vasa, et bdellium atque lapides onychinos, quos dederant ei omnes filii Æthiopiæ, et posuit ea in thesauris suis.
42 Regnavitque Moses in die illa super filios Chus pro Kikiano rege Chus.

CAPITULUM LXXIII

Anno quinquagesimo quinto regni Pharaonis regis Aegypti, id est, in centesimo quinquagesimo septimo anno descendentiae filiorum Israël in Aegyptum, regnavit Moyses in Aethiopia.
2 Viginti septem annorum erat Moyses cum regnare coepisset super Aethiopiam, et quadraginta annis regnavit.
3 Deditque Dominus Mosi gratiam et orationem coram omnibus filiis Chus. Et dilexerunt eum valde: estque Moyses gratus coram Domino et hominibus.
4 Septimo die regni eius congregati sunt omnes filii Chus et steterunt coram Mosen et adoraverunt eum proni in terram.
5 Et dixerunt omnes pueri una voce coram rege, dicentes: Da nobis consilium, ut videamus quid urbi huic faciendum sit.
6 Iam enim novem anni sunt ex quo urbem obsidione circumdamus, et liberos nostros et uxores nostras non vidimus.
7 Responditque rex eis, dicens: Si audieritis vocem meam in omnibus quae praecipio vobis, tradet Dominus urbem in manus nostras, et subigemus eam.
8 Nam si cum eis pugnabimus sicut in priore proelio quod cum eis habuimus ante mortem Kikiani, multi nostrum vulnerati cademus sicut antea.
9 Nunc ergo ecce tibi consilium in hac re: si audieris vocem meam, tradetur civitas in manus nostras.
10 Responditque universus exercitus regi, dicens: Omnia quaecumque iusserit dominus noster, faciemus.
11 Dixit autem Moses ad eos: Transite, et praedicate vocem in omnibus castris ad omnem populum, dicens:
12 Haec dicit rex: Ite in silvam et adducite vobiscum de pullis ciconiae, unusquisque pullum in manu sua.

13 Quicumque verbum regis non adduxerit, morietur, et rex omnia quae habet, auferet.
14 Et cum eos attuleris, in custodia tua erunt, et eos educabis donec crescant, et docebis eos sagittare, sicut mos est pullorum accipitris.
15 Audientes autem omnes filii Æthiopiæ verba Moysi, surrexerunt et proclamaverunt per castra, dicentes:
16 Vobis, filii Æthiopiæ, mandatum regis est: eatis omnes simul in silvam, et capiatis ibi pullos ciconiarum, singuli pullos suos in manu, et perducite eos domum.
17 Quicumque autem verbum regis non servaverit, morietur, et rex omnia quae eius sunt capiet.
18 Et omnis populus ita fecit, et exierunt in silvam et ascenderunt abietes et ceperunt, unusquisque unum pullum in manu sua, omnes pullos ciconiarum, et adduxerunt eos in desertum et aluerunt eos iussu regis, et docuerunt eos sagittare, instar pullorum accipitrum.
19 Postquam autem ciconiae pulli nutriti sunt, rex iussit eas tribus diebus esurire, et omnis populus sic fecit.
20 Die autem tertio dixit eis rex: Confortamini et estote viri fortes, et induite unusquisque arma sua et accingite vos gladio suo, et ascendete unusquisque equum suum, et tollat unusquisque puerum ciconiae in manu sua.
21 Et surgemus et pugnabimus contra urbem in loco ubi serpentes sunt; et omnis populus fecit sicut praeceperat rex.
22 Sumpserunt autem singuli pullos ciconiae in manu sua et abierunt, et cum pervenissent ad locum serpentum, dixit rex eis: "Mittite singuli pullos ciconiae suae super serpentes."
23 Et miserunt singuli ciconias suas ad imperium regis, et cucurrerunt ciconiae pulli in serpentes et comederunt omnes et interfecerunt eos de loco illo.
24 Cum autem rex et populus vidissent omnes serpentes in illo loco deletos esse, omnis populus magnum clamorem erexit.
25 Et appropinquaverunt et oppugnaverunt urbem et ceperunt et vicerunt eam et ingressi sunt urbem.
26 Et mortui sunt in die illa mille centum viri de civitate, omnes qui habitabant urbem, de populo autem obsidentium ne unus quidem periit.
27 Reversique sunt omnes filii Chus singuli in domum suam, ad uxorem et liberos suos et omnia quae ad se pertinebant.
28 Balaam autem magus, cum vidisset urbem captam esse, aperuit portam, et fugerunt ipse et duo filii eius et octo fratres, et reversi sunt in Aegyptum ad Pharaonem regem Aegypti.
29 Isti sunt malefici et magi qui in libro legis memorantur, qui contra Mosen steterunt cum Dominus plagas in Aegyptum intulit.
30 Ita Moses sapientia sua cepit civitatem, et filii Chus eum in solio constituerunt loco Chikiani regis Chus.
31 Et posuerunt diadema regium super caput eius, dederuntque ei uxorem Adoniam reginam Aethiopum, uxorem Ciciani.
32 Moses autem timuit Dominum Deum patrum suorum, ita ut non accederet ad eam, neque oculos suos converterit ad eam.
33 Moses enim recordatus est quomodo Abraham adiuraverat Eliezer servum suum, dicens: Non accipies uxorem de filiabus Chanaan filio meo Isaac.
34 Et quae fecit Isaac, cum fugisset Iacob fratre suo, cum praecepisset ei, dicens: Non accipies uxorem de filiabus Chanaan, neque isti fœdus cum ulla de filiis Cham.
35 Dedit enim Dominus Deus noster Cham filium Noe, et filios eius, et omne semen eius, servos filiis Sem et filiis Iapheth, et semini eorum post eos in aeternum.
36 Non convertit igitur Moyses cor suum neque oculos suos ad uxorem Cikiani omnibus diebus quibus regnavit super Aethiopiam.
37 Et timuit Moyses Dominum Deum suum omni vita sua, et ambulavit Moses coram Domino in veritate, toto corde suo et tota anima sua; non declinavit a via recta omnibus diebus vitae suae; non deflexit a via sive ad dextram sive ad sinistram, quam ambulaverant Abraham, Isaac et Iacob.
38 Confortatus est ergo Moyses in regno filiorum Chusii, et duxit filios Chusii sapientia sua, et prosperatus est Moyses in regno suo.
39 Et eo tempore audierunt Aram et filii orientalium quod mortuus esset Kikianus rex Aethiopiae, et rebellaverunt Aram et filii orientalium contra Aethiopiam in diebus illis.
40 Congregavitque Moses omnes filios Aethiopiae, populum fortissimum, fere triginta milia virorum, et profectus est pugnare contra Aram et filios orientalium.
41 Et profecti sunt primum ad filios orientales, et audito nuntio eorum filii orientales profecti sunt obviam eis et in proelium cum eis gesserunt.
42 Grave bellum erat contra filios orientales, tradiditque Dominus omnes filios orientales in manus Moysi, et interfecti sunt fere trecenti viri.
43 Reversique sunt omnes filii orientales et recesserunt, et secuti sunt eos Moyses et filii Chus et subigerunt eos, impositisque eis tributum sicut mos erat.
44 Transivit igitur Moses et omnis populus cum eo inde in terram Aram ad proelium.
45 Et perrexit populus quoque Aram obvius eis, et pugnaverunt contra eos, tradiditque eos Dominus in manus Moysi, et ceciderunt vulnerati multi de Aram.
46 Aram autem etiam submissa est a Moyse et populo Cush, et tributum consuetum dedit.
47 Subiecitque Moyses Aram et filios orientales filiis Chus; reversusque est Moyses et omnis populus qui cum eo erat in terram Chus.
48 Confortatus est igitur Moyses in regno filiorum Æthiopiæ, et erat Dominus cum eo, et omnes filii Æthiopiæ eum timebant.

CAPITULUM LXXIV

Post aliquot annos, mortuus est Saul rex Edom, et regnavit pro eo Baalchanan filius Achbor.
Anno sexto decimo regni Moysi super Chus, regnavit BaalChanan filius Achbor in terra Edom super omnes filios Edom triginta octo annos.
3 In diebus eius Moab recessit contra Edom. Fuit enim sub Edom a diebus Adad filii Bedad, qui percussit eos. Madian et servivit Moab Edom.
Deinde cum regnaret BaalChanan filius Achbor super Edom, omnes filii Moab recesserunt de Edom.
5 Et Angeas rex Africae in diebus illis mortuus est, et Azdrubal filius eius pro eo regnavit.

6 In diebus illis mortuus est Ianeas, rex filiorum Cetthim, et sepelierunt eum in templo suo, quod sibi in campo Canopiae in domum aedificaverat; et regnavit pro eo Latinus.
7 Anno vicesimo secundo regni Moysi super filios Chus, regnavit Latinus super filios Cetthim quadraginta quinque annos.
8 Et aedificavit sibi turrim magnam et potentem, et aedificavit in ea templum elegans pro domicilio suo, ut imperium suum gereret, sicut mos erat.
9 Tertio anno regni sui edictum omnibus peritis suis promulgatum est, qui ei multas naves fecerunt.
10 Et Latinus omnes copias suas congregavit, et in navibus venerunt, et in eis profecti sunt ut cum Azdrubale filio Angeae, rege Africae, pugnarent, et in Africam venerunt et proelium cum Azdrubale et exercitu eius inierunt.
11 Et Latinus Azdrubalem vicit, et cepit ab Azdrubale aqueductum, quem pater eius attulerat a filiis Cetthim, cum uxorem tulisset Ianiam filiam Uzi. Itaque Latinus pontem aqueductus evertit et totum exercitum Azdrubalis gravi ictu percussit.
12 Reliqui autem viri fortes Azdrubalis se confirmaverunt, et corda eorum invidia impleta sunt, mortemque petentes, iterumque in proelium cum Latino rege Chittim ingressi sunt.
13 Acerba pugna in omnes Africanos erat, et omnes vulnerati ceciderunt coram Latino et populo eius, et Azdrubal rex quoque in illa pugna cecidit.
14 Et rex Azdrubal filiam pulcherrimam habebat, nomine Ushpezena, et omnes viri Africae effigiem eius vestibus suis pinxerunt, propter magnam eius pulchritudinem et aspectum decorum.
15 Viri autem Latini Ushpezenam, filiam Azdrubalis, viderunt et eam apud Latinum regem suum laudaverunt.
16 Et Latinus iussit eam ad se adduci, et Latinus Ushpezenam in uxorem accepit, et ipse in viam suam Chittim reversus est.
17 Post mortem autem Azdrubalis, filii Angeae, cum Latinus e proelio in terram suam rediisset, omnes incolae Africae surrexerunt et Anibalem, filium Angeae, fratrem minorem Azdrubalis, ceperunt et eum pro fratre suo regem super totam terram Africae constituerunt.
18 Et cum regnaret, constituit ire in Cetthim ut pugnaret contra filios Cetthim, ut ulcisceretur causam Azdrubal fratris sui et causam incolarum Africae, et ita fecit.
19 Et fecit naves multas, et venit illuc cum omni exercitu suo, et profectus est in Cetthim.
20 Ita pugnavit Anibal cum filiis Cetthim, et vulnerati ceciderunt coram Anibal et exercitu eius, et ultus est Anibal causam fratris sui.
21 Et Anibal bellum contra filios Cetthim decem et octo annis sustinuit, et habitavit Anibal in terra Cetthim et castra posuit ibi diu.
22 Percussit ergo Anibal filios Cetthim graviter, et occidit magnates et principes eorum; et ex reliquo populo percussit fere octoginta milia virorum.
23 Et post dies annosque transactos, Anibal in terram suam Africam rediit, et secure regnavit loco Azdrubalis fratris sui.

CAPITULUM LXXV

1 In illo tempore, anno centesimo octogesimo descendentibus Israël in Ægyptum, egressi sunt ex Ægypto viri fortissimi, triginta millia peditum, ex filiis Israël, omnes de tribu Joseph, de filiis Ephraim, filii Joseph.
2 Dixerunt enim completum esse tempus quod Dominus destituerat filiis Israel temporibus antiquis, quod locutus erat ad Abraham.
3 Et hi viri accinxerunt se, et posuerunt singuli gladium suum ad latus suum, et singuli arma sua super se, et confisi sunt in virtute sua, et exierunt simul ex Aegypto cum manu potenti.
4 Sed non adduxerunt cibaria in viam, nisi argentum et aurum, nec panem in diem illum secum tulerunt, quia cogitabant se sumere cibaria pro mercede a Philistaeis; sin minus, eos vi rapuissent.
5 Hi viri erant valde robusti et fortes, unus mille persequi poterat, duo decem milia fugere; itaque in sua viribus confisi, simul abierunt sicut erant.
6 Et direxerunt viam suam in terram Geth, et descenderunt et invenerunt pastores Geth pascentes pecora filiorum Geth.
7 Dixeruntque pastoribus: “Date nobis de ovibus pro mercede, ut comedamus, quia esurimus, quia panem non comedimus hodie.”
8 Responderunt pastores: Ovesne nostrae sunt an boves, ut demus tibi pro mercede? Itaque accesserunt filii Ephraim, ut raperent eas.
9 Clamaveruntque pastores Geth, et clamaverunt super eos, et clamor eorum procul audiebatur, et convenerunt omnes filii Geth ad eos.
10 Videntes autem filii Geth malitias filiorum Ephraim, reversi sunt et congregaverunt viros Geth; et induti sunt singuli arma sua, et processerunt ad filios Ephraim in proelium.
11 Et pugnaverunt contra eos in valle Geth, et fuit proelium gravissimum, et percusserunt ab eis plurimos in die illa.
12 Et die secundo miserunt filii Geth ad omnes urbes Philisthinorum, ut venirent et eis auxilium, dicentes:
13 Ascendite ad nos et auxilium ferte nobis, ut percutiamus filios Ephraim, qui egressi sunt ex Aegypto, ut pecora nostra auferant, et pugnent contra nos sine causa.
14 Anima autem filiorum Ephraim defatigata erat fame et siti, quia non comederant panem per tres dies. Et egressi sunt de urbibus Philisthinorum quadraginta milia virorum ad auxilium viris Geth.
15 Et isti proelium secuti sunt cum filiis Ephraim: tradiditque Dominus filios Ephraim in manus Philisthinorum.
16 Percusseruntque omnes filios Ephraim, omnes qui egressi erant ex Aegypto; nemo remansit nisi decem viri qui fugerant de proelio.
17 Factum est enim malum hoc a Domino super filios Ephraim, quia transgressi sunt verbum Domini cum exirent ex Aegypto, antequam veniret tempus quod praestituerat Dominus in diebus antiquis Israeli.
18 Et ceciderunt de Philisthiim multi, fere viginti milia virorum: fratresque eorum tulerunt eos et sepelierunt eos in urbibus suis.
19 Et derelicti sunt interfecti filiorum Ephraim in valle Geth multis diebus et annis, et non sunt ad sepulturam abducti: sed vallis repleta est ossibus hominum.

20 Viri autem qui evaserant ex proelio venerunt in Aegyptum, et narraverunt omnibus filiis Israel omnia quae accidissent sibi.
21 Luxitque eos Ephraim pater eorum multis diebus, et venerunt fratres eius ut consolarentur eum.
22 Venitque ad uxorem suam, et peperit filium, et vocavit nomen eius Beria, eo quod infelix fuisset in domo eius.

CAPITULUM LXXVI

1 Moyses autem filius Amram regnabat in terra Æthiopiæ in diebus illis, et prosperatus est in regno suo, et rexit filios Æthiopiæ in judicio, rectitudine, et integritate.
2 Amaverunt autem omnes filii Æthiopum Mosen omnibus diebus quibus regnavit super eos, et timuerunt eum vehementer omnes habitantes terram Æthiopum.
3 Quadragesimo anno regni Moysi super Aethiopiam, Moyses sedebat in solio regio, et Adonias regina coram eo, et omnes nobiles circumdederunt eum.
4 Respondit autem regina Adonias coram rege et principibus: Quid est hoc negotium quod vos facitis, filii Æthiopum, his diebus?
5 An scis quadraginta annos, quibus regnavit vir hic super Aethiopiam, non ad me venit, neque servivit diis filiorum Aethiopiae?
6 Nunc igitur audite, filii Æthiopum, et ne regnet ultra hunc virum super vos, quia non est de carne nostra.
7 Ecce Menacrus filius meus adultus est; ipse regnat super vos; melius enim est vobis servire filio domini vestri quam servire peregrino, servo regis Aegypti.
8 Audivit autem omnis populus, optimatesque filiorum Æthiopiæ, verba quæ Adonias regina in auribus eorum locutus est.
9 Et omnis populus se parabat usque ad vesperum, et mane surgentes Menacrum, filium Cikiani, regem sibi constituerunt.
10 Timuerunt autem omnes filii Æthiopiæ extendere manus suas in Mosen, quia Dominus erat cum Mose. Et recordati sunt filii Æthiopiæ juramenti quod juraverant Moysi, et non nocuerunt ei.
11 Filii autem Æthiopiæ multa munera obtulerunt Moysi, et cum magna gloria miserunt ab eis.
12 Egressus igitur Moyses de terra Aethiopiae, abiit et desiit regnare super Aethiopiam. Sexaginta autem et sex annorum erat Moyses cum egressus est de terra Aethiopiae, a Domino enim dictum erat. Advenerat enim tempus quod constituerat in diebus antiquis, ut educeret Israel de afflictione filiorum Cham.
13 Et abiit Moses Madian, timens enim ne rediret in Aegyptum propter Pharaonem, et abiit et sedit iuxta puteum aquae Madian.
14 Egressaeque sunt septem filiae Rahuel Madianitae ad pascendos greges patris sui.
15 Et venerunt ad puteum et hauserunt aquam ad adaquandos greges patris sui.
16 Supervenerunt igitur pastores Madian et eiecerunt eos, et surrexit Moses et auxilium tulit eos et adaquavit oves.
17 Veneruntque domum ad patrem suum Raguel, et narraverunt ei omnia quae fecerat eis Moyses.
18 Responderunt: Vir Aegyptius eripuit nos de manu pastorum, aquam nobis hausit, potumque dedit gregibus.
19 Dixit itaque Raguel filiabus suis: Ubi est? cur dereliquistis virum?
20 Misitque ad eum Raguel, et adduxit eum, et reduxit domum, et comedit secum panem.
21 Et Moses Rehueli narravit quod fugisset ex Aegypto et quadraginta annos regnavisset super Aethiopiam, et quod postea ei imperium abstulissent, et eum in pace cum honore et muneribus misissent.
22 Cum autem audisset Rahuel verba Moysi, dixit in corde suo: "Virum hunc in carcerem ponam, quo placari faciam filiis Chus, quia fugit ab eis."
23 Cumque comprehenderunt, duxerunt eum in carcerem, et fuit Moyses in carcere decem annis. Dum autem Moses erat in carcere, Seffora filia Rahuel miserata est super eum, et sustentavit eum pane et aqua omni tempore.
24 Omnes autem filii Israel erant adhuc in terra Aegypti, servientes Aegyptiis in omni genere operum durorum: gravis eratque manus Aegypti super filios Israel in diebus illis.
25 Eo tempore percussit Dominus Pharaonem regem Aegypti, et percussit plaga leprae a planta pedis eius usque ad verticem eius; propter crudelitatem tractandi filios Israel, eratque plaga haec eo tempore a Domino super Pharaonem regem Aegypti.
26 Exaudiverat enim Dominus preces populi sui filiorum Israel, et clamor eorum ad eum pervenit propter laborem eorum.
27 Sed non aversus est ira eius ab eis, et manus Pharaonis extensa erat contra filios Israel, et induravit cervicem suam Pharao coram Domino, et auxit iugum suum super filios Israel, et adaequavit vitas eorum per omne genus laborum durum.
28 Et postquam Dominus plagam in Pharaonem regem Aegypti inflixerat, rogavit sapientes suos et maleficos ut curarent eum.
29 Dixerunt autem ei sapientes et magi: “Si sanguis puerorum in vulnera infunderetur, sanaretur.”
30 Acquievitque Pharao ad eos, et misit ministros suos in Gessen ad filios Israël, ut abducerent parvulos eorum.
31 Et venerunt ministri Pharaonis et tulerunt infantes filiorum Israel de sinu matrum illorum per vim, et adduxerunt eos ad Pharaonem quotidie, unum infantem in die; et medici occidebant eos et afficiebant eos pestilentiae; sic faciebant omnibus diebus.
32 Numerus puerorum quos interfecit Pharao fuit trecenti septuaginta quinque.
33 Et non exaudivit Dominus medicos regis Aegypti, et plaga vehementer crevit.
34 Et afflictus est Pharao plaga illa decem annis; sed induratum est cor Pharaonis contra filios Israel.
35 Et post decem annos, Dominus continuavit affligere Pharaonem plagis devastantissimis.
36 Percussitque eum Dominus tumore pessimo et languore ventris, et versa est plaga eius in ulcusculum gravissimum.
37 Eo tempore venerunt duo ministri Pharaonis de terra Gessen, ubi erant omnes filii Israel, et venerunt ad domum Pharaonis et dixerunt ei: Vidimus filios Israel negligentes in opere suo et negligentes in laboribus suis.
38 Audivitque Pharao verba ministrorum suorum, iratus est contra filios Israel valde, et aeger erat valde propter dolorem corporis sui.

39 At ille respondit, et ait: Nunc cum filii Israël sciant me aegrotare, aversi sunt et derident nos: nunc igitur junge mihi currum meum et ego vadam in Gessen et videbo derisum filiorum Israël quo me derident. Servi autem eius iunxerunt ei currum.
40 Et comprehenderunt eum et imposuerunt ei equum, non enim poterat ipse vehi;
41 Sumpsitque secum decem equites et decem pedites, et profectus est ad filios Israel in Gessen.
42 Cum autem ad fines Aegypti pervenissent, equus regis transiit in locum angustum, in cavo vineae erectum, utrinque saeptum, planities autem ab altera parte sita.
43 Equi autem in eo loco celeriter currebant et se invicem impellebant, et alii equi equum regis impellebant.
44 Equus autem regis cecidit in planitiem humilem dum rex super eum vehebatur, et cum cecidit currus versus est super faciem regis et equus iacuit super regem, et rex clamavit, quia caro eius valde affligebatur.
45 Et caro regis avulsa est ab eo, et ossa eius fracta sunt, et equitare non potuit, quia a Domino erat hoc ad eum, audiverat enim Dominus clamorem populi sui filiorum Israel et afflictionem eorum.
46 Et servi eius eum super humeros suos, paulatim, portaverunt et reducerunt eum in Aegyptum, et equites qui cum eo erant etiam revertebantur in Aegyptum.
47 Et posuerunt eum in lecto suo, et rex cognovit finem eius ad mortem venisse, itaque Aparanith regina uxor eius venit et flevit coram rege, et rex flevit cum ea magnum fletum.
48 Et venerunt omnes principes et servi eius in die illa et viderunt regem in tribulatione illa, et fleverunt cum eo lacrimas magnas.
49 Et principes regis et omnes consiliarii eius consilium dederunt regi ut constitueret unum regnare pro se in terra, quemcumque ipse elegeret de filiis eius.
50 Erant autem regi tres filii et duae filiae quas pepererat ei Aparanith regina uxor eius, praeter filios concubinarum regis.
51 Et haec nomina eorum: primogenitus Othri, secundus Adikam, tertiusque Morion, et sorores earum, nomen Bathia maioris et nomen alterius Acuzi.
52 Erat autem Othri primogenitus regis vir stultus, praecipitis et festinans in verbis suis.
53 Adikam autem erat vir astutus et sapiens et peritus in omni sapientia Aegypti, sed deformis aspectu, crassus carne et brevis statura; altitudine erat eius cubitus unius.
54 Et cum rex vidisset Adikam filium suum intelligentem et sapientem in omnibus rebus, decrevit eum loco eius regnare post mortem eius.
55 Accepit autem sibi uxorem Gedudam filiam Abiloth, annorum decem, quae peperit ei quattuor filios.
56 Et postea abiit et accepit tres uxores et procreavit octo filios et tres filias.
57 Et tumultus regem vehementer praevaluit, et caro eius foetida erat sicut caro cadaveris proiecti in agrum tempore aestivo sub ardore solis.
58 Et cum rex vidisset morbum suum in se valde invaluisse, iussit ad se adduci filium suum Adicam, et eum pro se regem super terram constituerunt.
59 Et post tres annos mortuus est rex cum ignominia, et ignominia, et turpitudo; et tulerunt eum servi eius et sepelierunt eum in sepulcro regum Aegypti in Tanis, Mesraim.
60 Sed condierunt eum non sicut mos erat regum, quia caro eius putrida erat, et non poterant appropinquare ut condirent eum propter foetorem, itaque eum festinanter sepelierunt.
61 Hoc enim malum a Domino factum est ei, quia reddidit ei Dominus malum pro malo quod fecerat Israeli in diebus suis.
62 Et mortuus est cum terrore et cum ignominia, et regnavit filius eius Adicam pro eo.

CAPITULUM LXXVII

1 Viginti annorum erat Adikam cum regnaret super Aegyptum, quattuor annos regnavit.
2 Anno ducentesimo sexto descendentis Israel in Aegyptum, regnavit Adikam super Aegyptum, sed non tam diu regnavit quam regnaverant patres eius.
3 Regnavit enim Melol pater eius nonaginta quattuor annis in Aegypto, decem autem annis aegrotavit et mortuus est, quia fecit malum coram Domino.
4 Vocaveruntque omnes Aegyptii nomen Adikam Pharaonis, sicut nomen patrum eius, sicut mos erat in Aegypto.
5 Et vocaverunt omnes sapientes Pharaonis nomen Adikam Ahuz, quod breviter Ahuz lingua Aegyptiaca appellatur.
6 Et Adikam erat deformis valde, et erat cubitus et palmus et habebat barbam magnam quae usque ad plantas pedum eius pertingebat.
7 Et sedit Pharao super solium patris sui ut regnaret super Aegyptum, et rexit regimen Aegypti in sapientia sua.
8 Et dum regnaret, superavit impie patre suo et omnibus regibus qui ante eum erant, et auxit iugum suum super filios Israel.
9 Abiitque cum servis suis in Gessen ad filios Israel, et corroboravit operas super eos, et dixit ad eos: Perficite opus vestrum, opus cotidianum, et ne requiescant manus vestrae ab opere nostro ab hoc die deinceps, sicut fecistis in diebus patris mei.
10 Et constituit super eos praefectos de medio filiorum Israel, et super his praefectos operis constituit de medio servorum suorum.
11 Et imposuit super eos mensuram laterum ut facerent secundum numerum illum, quotidie; reversusque est, et abiit in Aegyptum.
12 Eo tempore praefecti operum Pharaonis praefectis filiorum Israel secundum imperium Pharaonis praeceperunt, dicentes:
13 Haec dicit Pharao: Facite opus vestrum quotidie, et perficite munus vestrum, et custodite mensuram laterum cotidie: ne minuatis quidquam.
14 Et erit, si deficiant tibi lateres quotidiani, liberos tuos parvulos pro eis ponam.
15 Fecerunt autem exactores Aegypti sicut praeceperat eis Pharao in diebus illis.
16 Quotiescumque inveniebatur aliqua defectus in mensura laterum filiorum Israel per singulos dies, exactores Pharaonis ibant ad uxores filiorum Israel et tollebant infantes filiorum Israel secundum numerum laterum qui

deficiebat, et vi tollebant eos de sinu matris earum et in aedificio ponebant eos pro lateribus.
17 Dum patres et matres eorum flebant super eos et lacrimabant, cum audirent vocem infantium suorum plorantem in muro aedificii.
18 Magistri operum autem opprimebant Israel ut filios suos in aedificiis collocarent, ita ut unusquisque filium suum in muro collocaret et caemento obduceret, dum super eum oculi eius flebant, et lacrimae eius super filium eius manabant.
19 Et fecerunt exactores Aegypti sic infantibus Israel per dies multos; et non fuit qui miseratus esset aut misertus infantium filiorum Israel.
20 Numerus autem omnium puerorum qui in aedificio occisi sunt ducenti septuaginta, quos quidam aedificaverant pro lateribus quos patres eorum defecerant, et quosdam quos mortuos extra aedificium extraxerant.
21 Et labor impositus filiis Israel in diebus Adikam difficilius erat quam labor quem perfecerant in diebus patris eius.
22 Et filii Israel gemebant quotidie propter laborem gravissimum, dicentes enim sibi: Ecce cum morietur Pharao, filius eius surget et levigabit opera nostra!
23 Sed auxerunt opus posterius plus quam priorem, et propter hoc ingemiscentes filii Israel ascenderunt, et clamor eorum ad Deum propter laborem ascendit.
24 Et audivit Deus vocem filiorum Israël clamorem eorum in diebus illis, et recordatus est Deus foederis sui quod pepigit cum Abraham, Isaac et Jacob.
25 Vidit autem Deus onus filiorum Israel et laborem eorum gravem in diebus illis et decrevit liberare eos.
26 Moses autem filius Amram erat diebus illis in carcere clausus in domo Rahuel Madianitae, et Seppora filia Rahuel eum clam cibo quotidie sustentabat.
27 Et Moses clausus est in carcere domus Rahuel decem annis.
28 Et post decem annos, qui est primus annus regni Pharaonis super Aegyptum, pro patre eius,
29 Dixitque Sephora ad patrem suum Rahuel: Nemo quaerit aut quaerit virum Hebræum, quem vinxisti in carcere iam decem annos.
30 Nunc igitur, si tibi placet, mittamus et videamus utrum vivat an mortuus sit; pater autem eius nesciebat quod eum aluisset.
31 Responditque pater eius Raguel, et dixit ei: Numquam accidit ut homo in carcere sine cibo decem annis clauderetur, et adhuc viveret?
32 Responditque Seppora patri suo: “Certe audisti quia Deus Hebræorum magnus est et terribilis, et facit mirabilia eis omni tempore.”
33 Ipse eripuit Abraham de Ur Chaldaeorum, et Isaac de gladio patris sui, et Iacob ab angelo Domini qui cum eo luctatus est ad vadum Iaboc.
34 Multa etiam cum hoc viro fecit, liberavit eum de flumine Aegypti et de gladio Pharaonis et de filiis Cus, et liberabit eum de fame et vivificabit.
35 Placuitque sermo in oculis Raguel, qui fecit secundum verbum filiae suae, et misit ad carcerem ut scirent quid accidisset de Mose.
36 Et vidit, et ecce vir Moyses qui in carcere habitabat, stans super pedes suos, laudans et orans Deum patrum suorum.
37 Et Reuel Mosen e carcere educi iussit, itaque eum raserunt et vestes carceris mutavit et panem comedit.
38 Postea Moses ingressus est hortum Raguel, qui erat post domum, et oravit ibi Dominum Deum suum, qui fecerat mirabilia pro eo.
39 Et factum est, dum oraret, respexit ad eum, et ecce lignum sapphirinum positum erat in terra, quod plantatum erat in medio paradisi.
40 Et accessit ad virgam et respexit, et ecce nomen Domini Dei exercituum sculptum erat in eo, scriptum et exaggeratum super virgam.
41 Et legit illud et extendit manum suam et avulsit illud quasi lignum silvae de dumeto, baculus autem in manu eius erat.
42 Et hoc est lignum quo omnia opera Dei nostri perfecta sunt, postquam creavit caelum et terram, et omnem exercitum eorum, maria, flumina et omnes pisces eorum.
43 Cum autem expulisset Deus Adam de paradiso Eden, sumpto virga in manu sua, abiit et coluit terram de qua sumptus erat.
44 Descenditque virga ad Noe, et data est Sem et semini eius, donec veniret in manum Abrahae Hebraei.
45 Cum autem dedisset Abraham omnia quae habebat Isaac filio suo, dedit ei etiam virgam hanc.
46 Et cum Iacob fugisset in Padan-Aram, accepit eam in manus suas, et cum rediisset ad patrem suum, non reliquit eam post se.
47 Cum quoque descendisset in Aegyptum, accepit eam in manu sua et dedit eam Ioseph, unam partem plus quam fratres sui, quia Iacob vi tulerat eam de manu fratris sui Esau.
48 Post mortem autem Ioseph, venerunt principes Aegypti in domum Ioseph, et venit virga in manum Rahuel Madianitae, et cum egressus esset ex Aegypto, sumpsit eam in manu sua et plantavit eam in horto suo.
49 Conati sunt autem omnes viri fortes Cineae eam rapere cum Sepporam filiam eius capere conarentur, sed frustra.
50 Ita virga illa in horto Reuel plantata mansit, donec venit qui ius eius habebat et eam accepit.
51 Videns autem Rahuel virgam in manu Moysi, obstupuit super eam, et dedit ei Sephoram filiam suam uxorem.

CAPITULUM LXXVIII

Eo tempore mortuus est Baal Channan filius Achbor rex Edom et sepultus est in domo sua in terra Edom.
2 Et post mortem eius, miserunt filii Esau in terram Edom, et ceperunt inde virum qui erat in Edom, nomine Adad, et constituerunt eum regem super se pro Baalchanan regis sui.
3 Regnavit autem Adad super filios Edom quadraginta octo annis.
4 Et cum regnaret, constituit pugnare contra filios Moab, ut eos sub potestatem filiorum Esau subiiceret, sicut antea erant; sed non potuit, quia audierunt filii Moab hoc, et surrexerunt et festinaverunt ut eligerent regem super se de medio fratrum suorum.

5 Et congregaverunt postea populum magnum, et miserunt ad filios Ammon fratres suos, petentes auxilium, ut pugnarent contra Adad regem Edom.
6 Audivit autem Adad verba quae fecerant filii Moab et vehementer percussit eos et destitit pugnare contra eos.
7 In diebus illis Moses filius Amram in Madian duxit uxorem Sepporam filiam Rahuel Madianitae.
8 Ambulavitque Seffora in viis filiarum Iacob; nihil minus quam iustitia Sarae, Rebeccae, Rachelis et Liae praevalebat.
9 Et concepit Seppora et peperit filium et vocavit nomen eius Gershom, quia dixit, Advena fui in terra aliena; sed non circumcidit praeputium eius, secundum praeceptum Rahuel soceri sui.
10 Et concepit adhuc et peperit filium, sed circumcidit praeputium eius, vocavitque nomen eius Eliezer, dicens: Deus enim patrum meorum auxilium meum fuit, et eruit me de gladio Pharaonis.
11 Et Pharao rex Aegypti auxit laborandum filiorum Israel in diebus illis, valdeque aggravavit jugum suum super filios Israel.
12 Praecepit autem edictum in Aegypto, dicens: Ne ultra dabitis paleas populo ad lateres faciendos, sed vadant, et colligant sibi paleas, quantum invenerint.
13 Numerum quoque laterum, quem faciendi sunt, dabunt per singulos dies, et nihil minuetur ex eis, quia otiosi sunt in opere suo.
14 Et audierunt hoc filii Israel, et luxerunt et suspiraverunt, et clamaverunt ad Dominum propter amaritudinem animarum suarum.
15 Audivitque Dominus clamorem filiorum Israël et vidit afflictionem qua Aegyptii opprimebant eos.
16 Zelatus est autem Dominus populum suum et hereditatem suam, et exaudivit vocem eorum, et voluit educere eos de afflictione Aegypti, ut daret eis terram Chanaan in possessionem.

CAPITULUM LXXIX

1 Eo tempore Moses pascebat oves Rahuel Madianitæ, soceri sui, trans desertum Sin, tenentes virgam quam tulerat a socero suo.
2 Factum est autem una die ut haedus caprarum aberraret de grege, et persecutus est eum Moses, et venit ad montem Dei Horeb.
3. Et cum venisset in Horeb, apparuit ei Dominus ibi in rubo, et invenit rubum ardentem igne, sed nullam potestatem ignis habebat super rubum ut consumeret eum.
4 Et Moses hoc visu vehementer obstupuit, quapropter rubus non consumebatur, et appropinquavit ut rem hanc magnam videret, et Dominus Mosen de medio igne vocavit et ei praecepit ut descenderet in Aegyptum, ad Pharaonem regem Aegypti, ut dimitteret filios Israel a servitio suo.
5 Dixit autem Dominus ad Mosen: Vade, revertere in Aegyptum; mortui sunt enim omnes viri qui quaerebant animam tuam; et tu loquere ad Pharaonem ut dimittat filios Israel de terra sua.
6 Et ostendit ei Dominus ut faceret signa et portenta in Aegypto coram Pharaone et populo eius, ut crederent quod misisset eum Dominus.
7 Et auscultavit Moses omnibus quae Dominus ei praeceperat, et reversus est ad socerum suum et narravit ei rem, et dixit ei Rahuel, Vade in pace.
8 Surrexitque Moyses ut iret in Aegyptum, accepit autem uxorem et filios suos. Erat autem in deversorio in via; et descendit angelus Dei, et quaerebat occasionem adversus eum.
9 Voluitque interficere eum propter filium suum primogenitum, quia non circumciderat eum, et transgressum fecerat foedus quod pepigerat Dominus cum Abraham.
10 Quia Moyses audierat verba soceri sui quae dixerat ei, ne circumcideret filium suum primogenitum, propterea non circumcidit eum.
11 Vidit autem Seppora angelum Domini quaerentem occasionem contra Mosen, et intellexit hoc factum esse quia non circumcisisset Gersom filium suum.
12 Festinavit igitur Seffora et sumpsit lapides acutissimos qui ibi erant et circumcidit filium suum et eripuit virum suum ac filium suum de manu angeli Domini.
13 Et Aaron filius Amram fratris Moysi erat in Aegypto deambulans iuxta flumen die illo.
14 Apparuit autem ei Dominus in loco illo, et dixit ei: Vade ad Mosen in desertum. Qui perrexit et occurrit ei in monte Dei, et osculatus est eum.
15 Levavit autem Aaron oculos suos, et vidit Sepporam uxorem Moysi et liberos eius, et dixit ad Mosen: Qui sunt isti?
16 Respondit Moyses: Uxor mea est et filii quos dedit mihi Deus in Madian. Contristatus est Aaron hoc verbum propter mulierem et liberos eius.
17 Dixit quoque Aaron ad Mosen, dicens: Dimitte mulierem et liberos eius, ut eant domum patris sui. Qui auditis verbis Aaron, fecit ita.
18 Rediit igitur Seffora cum liberis suis, et intraverunt domum Rahuel, et manserunt ibi usque ad tempus quo visitavit Dominus populum suum, et eduxit eos ex Ægypto, de manu Pharaonis.
19 Moses quoque et Aaron ingressi sunt in Aegyptum ad congregationem filiorum Israel, et locuti sunt eis omnia verba Domini, et gavisus est populus laetitia magna nimis.
20 Surrexeruntque mane Moses et Aaron altera die, et venerunt domum Pharaonis, tuleruntque virgam Dei in manibus suis.
21 cumque ad portam regis pervenissent, duo leones iuvenes ibi vincti erant laminis ferreis; nemo autem egrediebatur aut introibat ab eis, nisi ii quos rex iusserat. Cum autem magistri incantationibus suis retraxissent leones, eos adduxerunt ad regem.
22 Moses festinavit et levavit virgam super leones, et solvit eos, Moses et Aaron ingressi sunt domum regis.
23 Leones autem cum eis venerunt in laetitia, et secuti sunt eos, et gaudebant sicut canis gaudet super dominum suum cum revenerit de agro.
24 Quod cum vidisset Pharao, obstupuit, et exterritus est audito nuntio, quod erat aspectus eorum similis aspectui filiorum Dei.
25 Et dixit Pharao ad Mosen: Quid vis? Responderunt ei, dicentes: Dominus Deus Hebræorum misit nos ad te, dicens: Dimitte populum meum ut serviat mihi.

26 Audiens autem Pharao verba eorum, expavit vehementer coram eis, et dixit ad eos: Ite hodie, et revertimini ad me cras; et fecerunt iuxta verbum regis.
27 Quibus abeuntibus, misit Pharao ad Balaam magum, et ad Iannem atque Iambren filios eius, et ad omnes magos, et magi, et consiliarios regis; qui omnes venerunt, sederunt coram rege.
28 Narravitque rex omnia verba quae dixerant ei Moses et Aaron frater eius, et dixerunt magi regi: Quomodo venerunt viri isti ad te propter leones qui clausi sunt ad portam?
29 Et dixit rex: "Quia levaverunt virgam suam contra leones et solverunt eos, venerunt ad me, et leones gavisi sunt super eos, sicut canis gavisus est obvius domino suo."
30 Respondit Balaam filius Beor magi regi, dicens: Non sunt hi alii magi, similes nobis.
31 Nunc igitur mitte ad eos, et veniant, et probemus eos, et ita fecit rex.
32 Mane autem facto, misit Pharao ad Mosen et Aaron ut stetissent coram rege: qui tulerunt virgam Dei, et venerunt ad regem, et dixerunt ei:
33 Haec dicit Dominus Deus Hebraeorum: Dimitte populum meum ut serviat mihi.
34 Respondit autem rex ad eos: Quis autem vobis credet vos esse nuntios Dei et iussu eius venisse ad me?
35 Nunc ergo da signum vel miraculum in hac re, et tunc credentur verbis quae loqueris.
36 Festinavitque Aaron et iecit virgam de manu sua coram Pharaone et servis eius, quae versa est virga in colubrum.
37 Et viderunt hoc magi et proiecerunt singuli virgam suam in terram et factae sunt in serpentes.
38 Serpens autem virgae Aaronis levavit caput suum et aperuit os suum ut deglutiret virgas magorum.
39 Respondit Balaam magus, et dixit: Ab diebus antiquis hoc erat, ut serpens deglutiat proximum suum, et animantia devorant mutuo.
40 Nunc igitur redde illud virgae sicut erat prius, et nos quoque virgas nostras sicut erant prius reddemus, et si virga tua virgas nostras deglutiet, tunc sciemus quia spiritus Dei in te est, et si minus, artifex es tantum similis nobis.
41 Et Aaron festinavit et extendit manum suam et prehendit caudam serpentis et facta est virga in manu eius, et magi similiter fecerunt cum virgis suis, et prehenderunt, quisque caudam serpentis sui, et factae sunt virgae sicut initio.
42 Et cum ad virgas redditi essent, virga Aaron virgas eorum deglutivit.
43 Quod cum vidisset rex, iussit afferri librum annalum regum Aegypti; et attulerunt librum annalum et annales regum Aegypti, in quo inscripta erant omnia simulacra Aegypti: cogitaverunt enim invenire in eo nomen Domini, et non invenerunt.
44 Dixit quoque Pharao ad Mosen et Aaron: Ecce non inveni nomen Dei vestri scriptum in hoc libro: nec nomen eius scio.
45 Responderunt autem consiliarii et sapientes regi: Audivimus Deum Hebraeorum filium esse sapientum, filium regum antiquorum.
46 Reversusque ad Pharaonem, Mosen et Aaron, ait ad eos: Nescio Dominum quem locutus estis: nec mittam populum eius.
47 Qui responderunt regi: Dominus Deus Dei est nomen eius, et invocavit nomen eius super nos a diebus patrum nostrorum, misitque nos, dicens: Ite ad Pharaonem, et dicite ei: Mitte populum meum ut serviat mihi.
48 Nunc ergo mitte nos ut faciamus iter trium dierum in solitudine, et ibi offeramus ei sacrificia: ex tempore enim quo descendimus in Aegyptum, non accepit a manibus nostris holocaustum, oblationem, aut victimam. Et si non mittes nos, exardescet ira eius contra te, et percutiet Aegyptum aut peste aut gladio.
49 Et dixit eis Pharao: "Revelate mihi nunc potentiam suam et virtutem suam; et responderunt ei: Ipse creavit caelum et terram, maria et omnes pisces eorum, formavit lucem, creavit tenebras, pluit super terram et irrigavit eam, et fecit herbam et gramina germinare, creavit hominem et bestias et bestias silvarum, aves caeli et pisces maris, et per os eius vivunt et moriuntur.
50 Certe ipse creavit te in utero matris tuae et iniecit in te spiritum vitae et educavit te et collocavit te super solium regni Aegypti, et spiritum et animam tuam auferet a te et reducet te in terram unde sumptus es.
51 Iratus autem ob verba eorum rex ait eis: "Quis enim in diis gentium potest hoc facere? Meum fluvium meum est, et ego feci mihi illud."
52 et eiecit eos a se et praescripsit ut labor in Israel gravior esset quam heri et antea.
53 Egressique sunt Moyses et Aaron a conspectu regis, et viderunt filios Israel in statu malo, quia magistri operum aggravaverant laborem eorum nimis.
54 Reversusque est Moyses ad Dominum, et dixit: Cur afflixisti populum tuum? ex quo enim veni ut loquerer ad Pharaonem, quid misisti me, afflixit filios Israel valde.
55 Et dixit Dominus ad Mosen: Ecce videbis quia in manu extensa et plagis gravibus dimittet Pharao filios Israel de terra sua.
56 Moses autem et Aaron habitaverunt inter fratres suos filios Israel in Aegypto.
57 Et Aegyptii afficerunt vitam eorum filiis Israel ob laborem gravissimum quem eis imposuerunt.

CAPITULUM LXXX

1 Post biennium, misit iterum Dominus Mosen ad Pharaonem ut educeret filios Israel et e terra Aegypti dimitteret eos.
2 Abiit autem Moses et venit domum Pharaonis, et locutus est ei verba Domini qui miserat eum, sed Pharao non audivit vocem Domini, et Deus excitavit potentiam suam in Aegypto super Pharaonem et subditos eius, et percussit Deus Pharaonem et populum eius plagis magnis et gravissimis.
3 Misitque Dominus per manum Aaron, et convertit omnes aquas Aegypti in sanguinem, et omnes rivos earum et flumina.
4 Et cum venit Aegyptius ad bibendum et hauriendum aquam, inspexit in urceum suum, et ecce omnis aqua versa est in sanguinem; et cum venit ad bibendum ex poculo suo, aqua in poculo versa est in sanguinem.
5 Et cum mulier massam suam subigeret et cibum coqueret, species eorum in sanguinem versa est.

6 Et misit Dominus iterum et fecit ut omnes aquas eorum eruerent ranas, et venerunt omnes ranae in domos Aegyptiorum.
7 Et cum Aegyptii biberent, ventres eorum ranis implebantur et in ventribus suis saltabant sicut in flumine saltant.
8 Et omnis aqua potabilis eorum et aqua coquinaria in ranas versa est; etiam cum in cubilibus suis iacerent, sudor earum generavit ranas.
9 Nihilominus his omnibus non aversus est ira Domini ab eis, et extensa est manus eius super omnes Aegyptios ut percuteret eos omni plaga gravi.
10 Misitque et percussit pulverem eorum in scinulas, et facti sunt scinulae in Aegypto duos cubitos altitudinis super terram.
11 Pediculi erant etiam multi valde in carne hominum et animalium, in omnibus habitatoribus Aegypti, misitque Dominus pediculos in regem et reginam, et dolebant Aegyptum valde propter pediculos.
12 Nihilominus, non aversus est ira Domini, sed manus eius extenta erat super Aegyptum.
13 Et misit Dominus omnem bestiam agri in Aegyptum, quae venerunt et deleverunt omnem Aegyptum, ab homine usque ad pecus, usque ad lignum, et cunctos reptilis quae erant in Aegypto.
14 Misitque Dominus ignitos serpentes, scorpiones, mures, mustelas, bufones, una cum aliis pulveris repentibus.
15 Muscae, crabrones, pulices, cimices et culices, unumquodque secundum genus suum.
16 Omneque reptile et animal volatile secundum genus suum venerunt in Aegyptum et afflixerunt Aegyptios vehementer.
17 Pulices autem et muscae in oculos et aures Aegyptiorum venerunt.
18 Et venit super eos crabrones et expulit eos, et recesserunt ab eo in cubicula sua interiora, et persecutus est eos.
19 Cum autem Aegyptii se absconderent propter animalium multitudinem, portas suas post eos clauserunt, et Deus praecepit Sulanuth, quae erat in mari, ut ascenderet et intraret in Aegyptum.
20 Et brachia eius longa erant, decem cubitis longitudinis cubiti viri.
21 Et ascendit tecta et detexit trabes et pavimentum et concidit ea, extenditque brachium suum in domum et avertit seram et pessulum, et aperuit domos Aegypti.
22 Post haec venerunt effusiones animalium in domos Aegypti, et deleverunt Aegyptios, et afflixerunt eos valde.
23 Nihilominus, non aversa est ira Domini ab Aegyptiis, et manus eius extenta contra eos erat.
24 Misitque Deus pestilentiam, et pestis pervasit Ægyptum in equis et asinis, et camelos, et in gregibus boum et ovium, et in hominibus.
25 Cum autem surrexissent Aegyptii mane ut pecora sua ad pascendum adducerent, invenerunt omnia pecora sua mortua.
26 Remansitque de pecoribus Aegyptiorum unum ex decem tantum; et de pecoribus Israel, quae in Gessen erant, ne unum quidem mortuum est.
27 Misit quoque Deus ulcus vehementem in carne Aegyptiorum, quae disrupta est cute eorum, et facta est pruritus gravis in omnibus Aegyptiis a plantis pedum eorum usque ad verticem capitis eorum.
28 Et multae ulcera erant in carne eorum, ita ut tabesceret caro eorum, donec putrefacta et foeda fierent.
29 Nihilominus, non aversus est ira Domini, sed manus eius extenta super omnem Aegyptum.
30 Et misit Dominus grandinem gravem valde, quae percussit vites eorum et confregit arbores fructiferas eorum et siccavit eas ut caderent super eas.
31 Omnis quoque herba viridis exaruit et periit, quia descendit ignis mixtus in medio grandinis, ideo grando et ignis omnia consumpsit.
32 Sed et homines et bestiae quae foris inventae sunt, a flamma ignis et grandine perierunt; et omnes leones catuli defessi sunt.
33 Misitque Dominus et induxit locustas in Aegyptum, Chasel et Salom, Chargol et Chagole, locustas omnium generum suorum, quae comedit omne quod reliquum fuerat grando.
34 Et laetati sunt Aegyptii de locusta, quamquam comederant fruges agri, et multam copiam ceperunt et salierunt eas pro cibo.
35 Et Dominus flare fecit ventum maris magnum, et abstulit omnem locustam, etiam quae salsa erat, et projecit eam in mare Rubrum: non remansit ne una quidem locusta in finibus Aegypti.
36 Misitque Deus tenebras super Aegyptum, et factae sunt tenebrae universae terra Aegypti et Pathros per tres dies, ita ut non videret homo manum suam cum levaret eam ad os suum.
37 Eo tempore mortui sunt multi ex populo Israel qui rebellaverant contra Dominum et qui non audiverant Mosen et Aaron, neque crediderunt eis quod Deus misisset eos.
38 et qui dixissent: Non exibimus de Aegypto, ne fame pereamus in deserto deserti? et qui noluerunt audire vocem Moysi.
39 Percussitque Dominus eos tribus diebus tenebrarum, et sepelierunt eos filii Israel diebus illis, Aegyptiis non scientibus neque gaudentibus super eos.
40 Factaeque sunt tenebrae magnae in Aegypto per tres dies, et omnis homo qui stabat cum tenebrae venissent, stabat in loco suo, et qui sedens mansit sedens, et qui jacebat in eodem statu iacebat, et qui ambulabat in terra in eodem loco sedens; et hoc factum est omnibus Aegyptiis, donec tenebrae transierunt.
41 Et transierunt dies tenebrarum, et misit Dominus Mosen et Aaron ad filios Israel, dicens: Celebrate festum vestrum et facite Pascha vestrum: ecce enim ego venio medio nocte in omnes Aegyptios, et percutiam omne primogenitum eorum, a primogenito hominis usque ad primogenitum pecorum: et cum videro Pascha vestra, praeteribo vos.
42 Fecerunt ergo filii Israël iuxta omnia quæ præceperat Dominus Moysi et Aaron; ita fecerunt illa nocte.
43 Factum est autem media nocte, egressus est Dominus per Aegyptios, et percussit omne primogenitum Aegyptiorum a primogenito hominis usque ad primogenitum animalium.
44 Surrexitque Pharao nocte, ipse et omnes servi eius, omnesque Aegyptii, et ortus est clamor magnus per

Aegyptum nocte illa, neque enim erat domus in qua non esset cadaver.
45 Etiam imagines primogenitorum Aegypti, quae in parietibus domorum eorum sculptae erant, deletæ sunt et in terram ceciderunt.
46 Etiam ossa primogenitorum eorum, qui antea mortui erant et quos in domibus suis sepelierant, a canibus Aegyptiis ea nocte rastrellata sunt et coram Aegyptiis tracta et coram eis proiecta sunt.
47 Et viderunt omnes Aegyptii malum hoc quod subito accideret super eos, et clamaverunt voce magna.
48 Et flebant omnes familiae Aegypti nocte illa, vir pro filio suo et vir pro filia sua, primogenito: et auditus est tumultus Aegypti procul nocte illa.
49 Egressa est igitur Bathia filia Pharaonis cum rege nocte illa, ut quaereret Mosen et Aaron in domibus suis; et invenerunt eos in domibus suis comedentes et bibentes et laetantes cum omni Israel.
50 Dixit autem Bathia ad Mosen: "Haecne est merces pro bono quod feci tibi, qui te educavi et extendi, et tu induxisti hoc malum super me et domum patris mei?"
51 Et dixit Moyses ad eam: Decem plagas intulit Dominus in Aegyptum: numquid malum tibi incidit in ulla ex eis? Num unum ex illis te affecit? Et dixit: Non.
52 Dixitque ei Moyses: Etsi primogenita es matris tuae, non morieris, neque malum quidquam tibi attinget in medio Aegypti.
53 Et dixit: Quid mihi prodest, cum video regem, fratrem meum, et universam domum eius, et populum in hoc malo, quorum primogeniti pereunt cum omnibus primogenitis Aegypti?
54 Respondit Moyses: Nonne frater tuus et domus eius et populi atque familiae Aegypti obedierunt verbis Domini? Ideo hoc malum accidit.
55 Accessit autem Pharao rex Aegypti ad Mosen et Aaron, et ad quosdam de filiis Israel qui erant cum eis in loco illo, et oravit ad eos, dicens:
56 Surgite et tollite fratres vestros, omnes filios Israel qui sunt in terra, cum ovibus eorum et bobus et omnibus quae ad eos pertinent: nihil relinquere debetis: tantum orate pro me ad Dominum Deum vestrum.
57 Dixitque Moyses Pharaoni: Ecce tu primogenitus matris tuae es, noli timere, non enim morieris, quia Dominus praecepit tibi ut vivas, ut ostenderet tibi fortitudinem suam magnam et brachium robustum extentum.
58 Et Pharao iussit ut proficiscerentur filii Israel; et conati sunt omnes Aegyptii dimittere eos, dicentes: Omnes perimus.
59 Et miserunt omnes Aegyptii filios Israel cum magnis divitiis, ovibus et bobus et rebus pretiosis, secundum iuramentum Domini inter se et patrem nostrum Abraham.
60 Et filii Israel distendebantur exeuntes noctu, et cum venissent Aegyptii ad eos ut educerent eos, dixerunt ad eos: Num fures sumus, ut noctu exeamus?
61 Et petierunt filii Israel ab Aegyptiis vasa argentea et vasa aurea et vestes; spoliaveruntque Aegyptios.
62 Moses festinavit et surrexit et venit ad flumen Aegypti, et extraxit inde feretrum Ioseph secum portans.
63 Filii quoque Israel attulerunt secum singuli loculum patris sui et loculos tribus suae.

CAPITULUM LXXXI

1 Profectique sunt filii Israël de Ramesse in Succoth, sexcenta fere milia peditum virorum, exceptis parvulis et uxoribus eorum.
2 Sed et vulgus mixtum ascendit cum eis, grex et armenta, et animantia plurima.
3 Habitatio autem filiorum Israel in terra Aegypti sub labore duro ducentorum decem annorum fuit.
4 Post annos ducentorum decem eduxit Dominus filios Israel de Aegypto manu forti.
5 Profectique filii Israel de Aegypto, et de Gosen, et de Ramesse, castrametati sunt in Succoth quinto decimo die mensis primi.
6 Et sepelierunt Aegyptii omnes primogenitos quos percusserat Dominus, et sepelierunt omnes Aegyptii occisos suos tribus diebus.
7 Profectique filii Israel de Succoth castrametati sunt in Ethom, in extremis finibus deserti.
8 Tertio autem die postquam Aegyptii primogenitos sepelierunt, multi viri surrexerunt ex Aegypto et persecutus sunt Israelem ut reducerent eos in Aegyptum, paenitentes enim erant quod dimisissent Israelem a servitute sua.
9 Responditque unus vir ad proximum suum: "Dixerunt ergo Moyses et Aaron Pharaoni: Viam trium dierum pergemus in deserto et sacrificabimus Domino Deo nostro."
10 Surgamus igitur mane, et reducamus eos: et si reversi fuerint nobiscum in Ægyptum ad dominos suos, sciemus quia fidem habent; si autem noluerint reverti, pugnabimus contra eos, et convertemus eos cum virtute magna et manu valida.
11 Surrexeruntque mane omnes nobiles Pharaonis, et cum eis circiter septingenta milia virorum, et egressi sunt in die illa ex Aegypto, venerunt ad locum ubi erant filii Israël.
12 Et viderunt omnes Aegyptii et ecce Moses et Aaron et omnes filii Israel sedentes coram Phihahiroth, comedentes et bibentes et celebrantes festum Domini.
13 Dixeruntque omnes Aegyptii ad filios Israel: Vere dixistis: Iter trium dierum egemus in solitudine et sacrificabimus Deo nostro et revertemur.
14 Nunc igitur haec dies quinque dies sunt ex quo egressus es, cur non revertis ad dominos tuos?
15 Responderuntque eis Moyses et Aaron, dicentes: Dominus Deus noster testificatus est nobis, dicens: Non amplius revertemini in Ægyptum: sed transibimus ad terram lacte et melle manantem, quam juravit Dominus Deus noster patribus nostris ut daret nobis.
16 Videntes autem principes Aegypti quod noluissent audire eos filii Israel, ut reverterentur in Aegyptum, instruxerunt se ut pugnarent contra Israel.
17 Confirmavitque Dominus corda filiorum Israël contra Aegyptios, ut plagam magnam infligerent eis. Et pugnavit Aegyptios vehementer, fugeruntque omnes Aegyptii ante faciem filiorum Israël, perierunt enim multi ex eis in manu Israel.
18 et principes Pharaonis venerunt in Aegyptum, et nuntiaverunt Pharaoni, dicentes: Fugerunt filii Israel, et non revertentur ultra in Aegyptum. Sic autem locuti sunt nobis Moyses et Aaron.
19 Audivitque Pharao verbum hoc, et conversum est cor eius et cor omnium subditorum suorum contra Israelem, et

paenitentiam aggressi sunt quod misissent Israelem; et omnes Aegyptii consuluerunt Pharaoni ut persequeretur filios Israel ut redirent ad onera sua.

20 Dixeruntque singuli ad fratres suos: Quid est hoc quod fecimus, ut dimitteremus Israëlem de servitute nostra?

21 Confirmavitque Dominus corda omnium Aegyptiorum ut persequerentur Israel, voluit enim Dominus percutere Aegyptios in Mari Rubro.

22 Surrexitque Pharao et alligavit currum suum, et iussit omnes Aegyptios congregari; ne unus quidem relictus est praeter parvulos et mulieres.

23 Et egressi sunt omnes Aegyptii cum Pharaone ad persequendos filios Israel, et erant castra Aegyptiorum magna nimis et gravia, circiter mille milia virorum.

24 Et omnes castrorum huius profecti sunt et persecutus est filios Israel ut reducerent eos in Aegyptum, et pervenerunt ad eos qui castra posuerunt iuxta Mare Rubrum.

25 Levansque filii Israel oculos suos, viderunt omnes Aegyptios persequentes se, et timuerunt valde a facie eorum, et clamaverunt ad Dominum.

26 Et propter Aegyptios, filii Israel se in quattuor partes diviserunt, et diviserunt se in sententiis suis, timentes enim Aegyptios, et locutus est Moses ad unumquemque eorum.

27 Prima divisio erat filiorum Ruben, Simeon et Issachar: at illi constituerunt se in mare projicere, quia Aegyptios vehementer timebant.

28 Et ait eis Moses: Nolite timere, state et videte salutem Domini quam facturus est hodie vobis.

29 Secunda portio erat filiorum Zabulon, Beniamin, et Nephthali. Et constituerunt ut reverterentur cum Aegyptiis in Aegyptum.

30 Et ait Moyses ad eos: Nolite timere: sicut enim vidistis Aegyptios hodie, ita non videbitis eos ultra in sempiternum.

31 Tertia cohors erat filiorum Iudae et Ioseph, et constituerunt egredi obviam Aegyptiis et pugnare cum eis.

32 Et ait Moses ad eos: State stantes; Dominus enim pugnabit pro vobis; vos autem silete.

33 Quarta autem divisio erat filiorum Levi, Gad et Aser, et constituerunt ingredi Aegyptios ut eos confunderent, et dixit eis Moses: Manete in locis vestris et nolite timere, tantum clamate ad Dominum ut liberet vos de manibus eorum.

34 Post haec surrexit Moyses de medio populi, et oravit ad Dominum, dicens:

35 Domine Deus universae terrae, salva populum tuum quem eduxisti de Aegypto, et non glorientur Aegyptii in potestate et robur suum.

36 Dixit autem Dominus ad Mosen: Cur clamas ad me? loquere filiis Israël ut proficiscantur: et extende virgam tuam super mare et divide illud, ut transeant filii Israël.

37 Et fecit ita Moses, et elevavit virgam suam super mare et divisit illud.

38 Et divisa est aqua maris in duodecim partes, et transierunt filii Israel pedibus, calceis induti, quasi homo per viam praeparatam transiret.

39 Dominus autem ostendit filiis Israel prodigia sua in Ægypto et in mari per manum Moysi et Aaron.

40 Et cum filii Israel ingressi essent mare, Aegyptii persecuti sunt eos, et aquae maris iterum super eos redundaverunt, et omnes in aqua mersi sunt, et nemo remansit praeter Pharaonem, qui Domino gratias egit et in eum credidit, ideo Dominus non fecit eum perire eo tempore cum Aegyptiis.

41 Et praecepit Dominus angelo, ut tolleret eum de medio Aegyptiorum, et proiecit eum in terram Ninevae, et regnavit super eam multis diebus.

42 Et in illa die salvavit Dominus Israel de manu Aegypti, et viderunt omnes filii Israel Aegyptios periisse, et viderunt manum magnam Domini, secundum quod fecerat in Aegypto et in mari.

43 Tunc cecinerunt Moyses et filii Israël canticum hoc Domino, in die qua prosternebat Dominus Aegyptios coram eis.

44 Et omnis Israel una voce cecinit, dicens: “Cantabo Domino, quoniam valde exaltatus est; equum et equitem eius deiecit in mare; ecce scriptum est in libro legis Dei.”

45 Post haec, filii Israël profecti sunt, et castrametati sunt in Mara. Deditque Dominus filiis Israël in loco illo praecepta et iudicia, in Mara, et praecepit filiis Israël ut ambularent in omnibus viis suis et servirent ei.

46 Profectique de Mara venerunt in Elim, ubi erant duodecim fontes aquarum et septuaginta palmae: et pueri ibi castrametati sunt iuxta aquas.

47 Profectique ab Elim, venerunt in desertum Sin, quinto decimo die mensis secundi, postquam egressi sunt de Aegypto.

48 Deditque Dominus manna filiis Israël in tempore illo ad edendum, et deduxit Dominus pluere cibum de caelo filiis Israël per singulos dies.

49 Filii autem Israel manna comederunt quadraginta annis, omnibus diebus quibus fuerunt in deserto, donec pervenirent in terram Chanaan ut possiderent eam.

50 Profecti autem de deserto Sin castrametati sunt in Alus.

51 Profectique de Alus, castrametati sunt in Raphidim.

52 Cum autem filii Israel Raphidim essent, venit Amalech filius Eliphaz filii Esau fratris Sepho ad pugnandum contra Israelem.

53 Et adduxit secum octingentos mille viros, qui erant magos et ariolos, et paravit se ad pugnam contra Israel in Raphidim.

54 Et gesserunt bellum magnum atque grave contra Israel, et tradidit Dominus Amalech et populum eius in manus Moysi et filiorum Israel, et in manus Iosue filii Nun Ephrathæi, servi Moysi.

55 Percusserunt autem filii Israel Amalec et populum eius in ore gladii: pugna autem vehementer accensa est contra filios Israel.

56 Dixit autem Dominus ad Mosen: Scribe hoc verbum in libro, et pone in manu Iosue filii Nun servi tui, et praecipe filiis Israel, dicens: Cum ingressi fueritis terram Chanaan, delebitis memoriam Amalec sub caelo.

57 Fecitque ita Moses, et sumpsit librum et scripsit in eo verba haec, dicens:

58 Memento quid tibi fecerit Amalec in via cum egressus esses de Aegypto.

59 Qui tibi occurrerunt in via et percussit aversa tua, debiles post te, cum esses lassus et fessus.

60 Itaque cum Dominus Deus tuus tibi requiem dederit ab omnibus inimicis tuis per circuitum in terra, quam tibi dat in possessionem ut possideas, delebis memoriam Amalec sub caelo; non oblivisceris.

61 Et rex qui miserebitur Amalek, vel memoriae eius vel seminis eius, ecce, ego id ab eo requiram, et exscindam eum de medio populi sui.
62 Scripsitque Moyses omnia haec in libro, et praecepit filiis Israel de omnibus his.

CAPITULUM LXXXII

1 Profectique filii Israël de Raphidim, castrametati sunt in deserto Sinai, mense tertio egressionis suae de Aegypto.
2 Eo tempore venit Rahuel Madianites, socer Moysi, cum Seffora filia eius et duobus filiis eius: audiverat enim mirabilia Domini, quae fecerat cum Israël, quia eruerat eos de manu Aegypti.
3 Venit ergo Rahuel ad Mosen in desertum, ubi castrametatus erat; erat mons Dei.
4 Et egressus est Moses in occursum soceri sui cum magna gloria, omnisque Israel erat cum eo.
5 Mansit autem Rahuel et filii eius in medio Israel per dies multos, et cognovit Rahuel Dominum ex die illa deinceps.
6 Mense tertio egressionis filiorum Israël de Aegypto, die sexto, dedit Dominus Israëli decem praecepta in monte Sinai.
7 Et audivit universus Israel omnia praecepta haec, et laetatus est universus Israel valde in Domino in die illa.
8 Et gloria Domini quievit super montem Sinai, et vocavit Mosen, qui venit Moses in medio nubis et ascendit in montem.
9 Et fuit Moyses in monte quadraginta dies et quadraginta noctes; panem non comedit et aquam non bibit, et instruxit eum Dominus in praeceptis et iudiciis ut doceret filios Israel.
10 Scripsitque Dominus decem praecepta, quae praeceperat filiis Israel, in duabus tabulis lapideis, quas dedit Mosi ut mandaret filiis Israel.
11 Postquam autem complevit Dominus loquens ad Mosen in monte Sinai, completis quadraginta diebus et quadraginta noctibus, dedit ei tabulas lapideas, scriptas digito Dei.
12 Videntes autem filii Israël quod moram faceret descendendi de monte, congregati sunt circa Aaron, et dixerunt: Huic Mosi viro, nescimus quid acciderit ei.
13 Nunc igitur surge, fac nobis deos qui eat ante nos, et non moriaris.
14 Et Aaron populum valde timuit, et iussit eis ut sibi aurum afferrent et vitulum ex eo populo conflavit.
15 Locutus est autem Dominus ad Mosen antequam descenderet de monte, dicens: Descende: populus enim tuus, quem eduxisti de Aegypto, peccavit.
16 Ipsi sibi vitulum conflatilem fecerunt et adoraverunt eum; nunc ergo relinquite me et delebo eos de terra, quia populus durae cervicis est.
17 Deprecatus est igitur Moses faciem Domini, et oravit Dominum pro populo pro vitulo quem fecerant. Descenditque postea de monte, et in manibus eius erant duae tabulae lapideae, quas dederat ei Deus ut mandaret filiis Israel.
18 Cum autem Moses appropinquasset ad castra et vidisset vitulum quem populus fecerat, iratus est Moses et fregit tabulas sub monte.
19 Et venit Moses in castra et accepit vitulum et combussit igne, et comminuit donec factus est pulvis tenuis, et sparsit super aquam et dedit filiis Israel bibere.
20 Et mortui sunt de populo iuxta gladium alterius fere tria milia virorum qui vitulum fecerant.
21 Mane autem die dixit Moses ad populum: Ascendam ad Dominum, si forte expiet peccata vestra, quae peccastis Domino.
22 Rursumque Moses ascendit ad Dominum, et mansit cum eo quadraginta dies et quadraginta noctes.
23 Et per quadraginta dies oravit Moyses Dominum pro filiis Israël, et exaudivit Dominus precem Moysi, et oratus est Dominus ab eo pro Israël.
24 Tunc dixit Dominus ad Mosen ut caederet duas tabulas lapideas et afferret eas Domino, qui scriberet super eas decem verba.
25 Fecit itaque Moses ita, et descendit et concidit duas tabulas et ascendit in montem Sinai ad Dominum, scripsitque Dominus decem praecepta in tabulis.
26 Mansit autem Moyses cum Domino quadraginta dies et quadraginta noctes: et praecepit ei Dominus leges et iudicia ut traderet Israëli.
27 Praecepitque ei Dominus de filiis Israel ut facerent sanctuarium Domino, et requiesceret nomen eius in eo: ostenditque ei Dominus imaginem sanctuarii et similitudinem omnium vasorum eius.
28 Post quadraginta dies, descendit Moyses de monte, habens duas tabulas in manu sua.
29 Venit ergo Moses ad filios Israel, et locutus est eis omnia verba Domini, docuitque eos leges, praecepta, et iudicia, quae docuerat ei Dominus.
30 Locutusque est Moyses filiis Israël verbum Domini, ut daretur sibi sanctuarium, et habitaret in medio filiorum Israël.
31 Gavisus est populusque valde super omnibus bonis quae locutus erat Dominus per manum Mosen ad eos, atque dixerunt: Omnia quae locutus est Dominus ad te faciemus.
32 Et surrexit populus quasi vir unus et obtulerunt dona generosa sanctuario Domini, et singuli obtulerunt dona Domini in opus sanctuarii et in omne ministerium eius.
33 Omnesque filii Israel obtulerunt singuli omnia quae inveniebant in possessionem suam ad opus sanctuarii Domini, aurum, argentum, et æs, et omnia quae erant in usus sanctuarii.
34 et venerunt omnes viri sapientes qui erant artifices et aedificaverunt sanctuarium Domini, iuxta omnia quae praeceperat Dominus, unusquisque in opere suo, quod discere iusserat: et fecerunt omnes sapientes sanctuarium et supellectilem eius et omnia vasa ad cultum sanctuarii, sicut praeceperat Dominus Mosi.
35 Perfectum est opus sanctuarii tabernaculi per quinque menses, feceruntque filii Israel omnia quae praeceperat Dominus Mosi.
36 Obtulerunt quoque sanctuarium et omnia supellectilia eius ad Mosen, sicut ostenderat Dominus Mosi, ita fecerunt filii Israël.
37 Et vidit Moses opus, et ecce fecerunt illud sicut Dominus ei praeceperat, ita benedixit eis Moses.

CAPITULUM LXXXIII

1 Duodecimo mense, die vicesimo tertio eiusdem mensis, accepit Moses Aaron et filios eius, et vestivit eos vestibus eorum, et unxit eos, fecitque super eos sicut praeceperat ei Dominus. Obtulitque Moses omnes oblationes quas praeceperat ei Dominus in die illo.
2. Apparuit igitur Moses Aaron et filios eius, et dixit ad eos: Septem diebus manebitis ad ostium tabernaculi: sic enim mihi praeceptum est.
3 Fecerunt Aaron et filii eius omnia quae praeceperat Dominus per Mosen, et manserunt septem diebus ad ostium tabernaculi.
4 Octavo igitur die, primo die mensis primi, anno secundo post egressionem filiorum Israel de Aegypto, erexit Moses sanctuarium, et posuit omnes vasa tabernaculi et vasa sanctuarii, faciens omnia quae praeceperat ei Dominus.
5 Vocavitque Moses Aaron et filios eius, qui obtulerunt holocaustum atque sacrificium pro peccato pro se et pro filiis Israel, sicut praeceperat Dominus Mosi.
6 Eo die duo filii Aaron, Nadab et Abiu, acceperunt ignem alienum et obtulerunt coram Domino, qui eis non praeceperat, et egressus ignis a facie Domini devoravit eos, et mortui sunt coram Domino in die illa.
7 Eo autem die, qua perfecit Moses sanctuarium erexisse, coeperunt principes filiorum Israel offerre munera sua coram Domino ad dedicationem altaris.
8 Et obtulerunt munera sua singuli principes per diem unum, singuli principes per dies duodecim.
9 Et universa munera quae afferebant, singuli per diem suum, patellam argenteam unam, pondere centum triginta siclorum, phialam argenteam septuaginta siclorum, secundum siclum sanctuarii, ambae plenae farinae oleo conspersae in liba.
10 Cochlear unum, decem siclos auri ponderis, plenum incenso.
11 vitulum unum, arietem unum, agnum anniculum unum in holocaustum.
12 et unum hircum pro peccato.
13 et in sacrificium pacificorum, boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque.
14 Sic duodecim principes Israel faciebant per dies singulos, unusquisque in die suo.
15 Et post haec, in tertia decima die mensis, praecepit Moses filiis Israel ut facerent Pascha.
16 Fecerunt autem filii Israël Pascha in tempore suo quarta decima die mensis, sicut præceperat Dominus Moysi.
17 Locutus est autem Dominus ad Mosen in mense secundo, prima die mensis eius, dicens:
18 Numera capita omnium masculinorum filiorum Israël a viginti annis et supra, tu et Aaron frater tuus, et duodecim principes Israël.
19 Fecitque Moses ita, et venit Aaron cum duodecim principibus Israel, et numeraverunt filios Israel in deserto Sinai.
20 Numerati sunt quoque filii Israël per domos patrum suorum, a viginti annis et supra, sexcenta tria milia quingenti quinquaginta.
21 Filii autem Levi non sunt numerati inter fratres suos filios Israël.
22 Numerus omnium masculinorum filiorum Israël ab uno mense et supra viginti duo milia ducenti septuaginta tres.
Numerus quoque filiorum Levi ab uno mense et supra, viginti duo milia.
24 Et constituit Moyses sacerdotes et Levitas, unumquemque in officium suum et onera sua, ut serviant in sanctuario tabernaculi, sicut præceperat Dominus Moysi.
25 Et vicesima die mensis, nubes recessit de tabernaculo testimonii.
26 Eo tempore profecti sunt filii Israël de deserto Sinai, et perrexerunt iter trium dierum: nubes autem requievit super desertum Pharan, et irata est ira Domini contra Israëlem, eo quod provocaverant Dominum petentes ab eo cibum ad edendum.
27 Et exaudivit Dominus vocem eorum, et dedit eis carnes, quas comederunt per mensem unum.
28 Post haec autem ira Domini accensa est contra eos, et percussit eos plaga magna, et sepulti sunt ibi in loco illo.
29 Vocaveruntque filii Israel locum illum Kebroth Hattaavah, quia ibi sepelierunt populum qui concupiverat carnes.
30 Profectique de Kebroth Hathaava castrametati sunt in Haseroth, quae est in deserto Pharan.
31 Cum autem filii Israël essent in Haseroth, ira Domini contra Mariam propter Mosen iratus est, et facta est leprosa, candida quasi nix.
32 Et clausa est extra castra septem diebus, donec recipieretur post lepram suam.
33 Postea profecti filii Israël de Haseroth castrametati sunt in extremis finibus deserti Pharan.
34 Eo tempore locutus est Dominus ad Mosen, dicens duodecim viros de filiis Israel, singulos per tribum, ut egrederentur et explorarent terram Chanaan.
35 Misitque Moyses duodecim viros, qui venerunt in terram Chanaan, ut explorarent eam, et exploraverunt omnem terram a deserto Sin usque Rohob intrandorum regionem Chamoth.
36 Et post quadraginta dies venerunt ad Mosen et Aaron, et rettulerunt ei verbum sicut erat in cordibus suis, et decem ex viris tulerunt famam malam ad filios Israel de terra quam exploraverant, dicentes: Melius est nobis reverti in Aegyptum quam ire in terram hanc, quae devorat habitantes suos.
37 Iosue autem filius Nun, et Caleb filius Iephone, qui erant ex eis qui lustraverant terram, dixerunt: Terra est valde bona.
38 Si propitius fuerit Domino nobis, introducet nos in terram hanc et dabit nobis, est enim terra lacte et melle manantis.
39 Noluerunt autem filii Israel audire eos, sed oboedierunt verbis decem virorum qui de terra rumore malo protulerant.
40 Audivit autem Dominus murmurationes filiorum Israel, et iratus iuravit, dicens:
41 Nullus homo huius generationis pessimae videbit terram a viginti annis et supra, praeter Caleb filium Iephone et Iosue filium Nun.
42 Sed certe haec generatio pessima peribit in deserto hoc, et filii eorum venient in terram et possidebunt eam; itaque ira Domini accensa est contra Israel, et errare fecit eos in deserto quadraginta annis usque ad finem illius generationis pessimae, quia non secuti sunt Dominum.

43 Populus autem in deserto Pharan multo tempore habitavit, et deinde processerunt in desertum per viam quae ducit ad mare Rubrum.

CAPITULUM LXXXIV

Eo tempore Core filius Jezer filii Caath filii Levi adduxit multos viros de filiis Israël; qui surrexerunt et iurgaverunt contra Mosen et Aaron et omnem multitudinem.
2 Iratusque est Dominus contra eos, et aperiens terra os suum deglutivit eos cum domibus eorum et omnibus quae ad eos pertinebant, universosque viros Core.
3 Et post haec Deus populum circumivit per viam montis Seir longo tempore.
4 Eo tempore dixit Dominus ad Mosen: Ne provocas bellum contra filios Esau: non enim dabo tibi quicquam de iis, quantum calcare potest vestigium pedis, quia hereditatem Esau dedi montem Seir.
5 Ita pugnaverunt filii Esau contra filios Seir olim; tradidit enim Dominus filios Seir in manus filiorum Esau, et delevit eos, et habitaverunt pro eis filii Esau usque in praesentem diem.
6 Dixit ergo Dominus ad filios Israël: Nolite pugnare contra filios Esau fratres vestros: neque enim quicquam in terra eorum habetis. Cibum ab eis pecunia emite et comedetis, aquam autem ab eis pecunia emite et bibetis.
7 Fecerunt ergo filii Israel iuxta verbum Domini.
8 Filii autem Israël ambulaverunt per desertum, circumientes viam montis Sinai multo tempore, et non tetigerunt filios Esau, et manserunt in ea regione decem et novem annis.
9 Eo tempore mortuus est Latinus rex filiorum Cetthim, anno quadragesimo quinto regni sui, qui est quartus decimus annus egressionis filiorum Israel ex Aegypto.
10 Et sepelierunt eum in loco suo, quem sibi aedificaverat in terra Cetthim, et regnavit Abimnas pro eo triginta octo annos.
11 Transierunt autem filii Israël terminos filiorum Esau in diebus illis, completis decem et novem annis, et venerunt et transierunt viam deserti Moab.
12 Dixitque Dominus ad Mosen: Noli oppugnare Moabitas, neque pugnare contra eos: nihil enim dabo tibi de terra eorum.
13 Filii autem Israël transierunt viam deserti Moab decem et novem annis, et non pugnaverunt contra eos.
Anno trigesimo sexto egressionis filiorum Israël ex Aegypto percussit Dominus cor Sehon regis Amorrhæorum, et pugnavit contra filios Moab.
15 Misitque Sehon nuntios ad Beor filium Ianees filii Balaam consiliarium regis Aegypti, et ad Balaam filium eius, ut maledicerent Moab, ut traderetur in manus Sehon.
16 Nuntii autem profecti sunt et adduxerunt Beor filium Ianaeae et Balaam filium eius de Phohor Mesopotamiae. Venerunt ergo Beor et Balaam filius eius in urbem Sehon et maledixerunt Moab et regi eorum coram Sehon rege Amorraeorum.
17 Egressus est ergo Sehon cum omni exercitu suo, et abiit in Moab, et pugnavit contra eos, et humiliavit eos, et tradidit eos Dominus in manus eius. Interfecit autem Sehon regem Moab.
18 Cepitque Sehon omnes urbes Moab in proelio, et ceperit Hesebon quoque dexteram eius, quia Hesebon una erat urbibus Moab: collocavitque Sihon principes et nobiles suos in Hesebon, et Hesebon Sehon in diebus illis pertinuit.
19 Pronuntiaverunt ergo Beor loquentes parabolas et Balaam filius eius, dicentes: “Venite usque ad Hesebon, et aedificabitur et firmabitur urbs Sehon.”
20 Vae tibi Moab! peristi, popule Kemos! ecce scriptum est in libro legis Dei.
21 Cum autem Sehon expugnasset Moab, posuit custodes in urbibus quas ceperat de Moab: et multi ex filiis Moab in proelio ceciderunt in manu Sehon, qui cepit eos magnam cepisse filios et filias, et interfecit regem earum; et Sehon reversus est in terram suam.
22 Deditque Sehon multa munera argenti et auri Beor et Balaam filio eius, et dimisit eos, qui abierunt in Mesopotamiam in terram suam.
23 Eo tempore omnes filii Israël transierunt viam deserti Moab, et reversi sunt et circumierunt desertum Edom.
24 Venit igitur omnis congregatio in desertum Sin mense primo quadragesimo anno post egressionem suam ex Aegypto, et habitaverunt ibi filii Israel in Cades, in deserto Sin: ibique mortua est Maria, et sepulta est.
25 Eo tempore misit Moyses nuntios ad Adad regem Edom, dicens: Haec dicit frater tuus Israel: Dimitte me ut transeam per terram tuam: non ibimus per agros nec per vineas, non bibemus aquas ex puteo: in via regis ambulabimus.
26 Dixitque ei Edom: Non transibis per terram meam. Egressus est igitur Edom obviam filiis Israël cum populo forti.
27 Noluerunt autem filii Esau permittere filiis Israel transire per terram suam, itaque recesserunt ab eis et non pugnaverunt contra eos.
28 Antehac enim praeceperat Dominus filiis Israel, dicens: Non pugnabitis contra filios Esau. Ideo recesserunt filii Israel ab eis et non pugnaverunt contra eos.
29 Profecti igitur filii Israel de Cades, venerunt ad montem Hor.
30 Eo tempore locutus est Dominus ad Mosen, dicens: Loquere ad Aaron fratrem tuum: Ibi morietur: non enim intrabit in terram, quam dedi filiis Israël.
31 Ascenditque Aaron, iubente Domino, in montem Hor anno quadragesimo, mense quinto, prima die mensis.
32 Aaron erat annorum centum viginti trium quando mortuus est in monte Hor.

CAPITULUM LXXXV

Quod cum audisset Chananaeus rex Arad, qui habitabat in meridie, venisse scilicet Israël per viam exploratorum, direxit exercitum suum ut pugnaret contra eos.
2 Timuerunt autem eum filii Israel valde, quia exercitum magnum et robustum habebat. Et constituerunt filii Israel redire in Aegyptum.
3 Reversique sunt filii Israël per viam trium dierum in Maserath filii Jacob, quia magnopere perterriti erant propter regem Arad.
4 Filii autem Israel non redire in loca sua, sed manserunt in Beni Jaakon triginta dies.

5 Videntes autem filii Levi quod noluissent reverti, zelo vehementer aemulati sunt Dominum: surrexerunt, et pugnaverunt contra filios Israel fratres suos, et percusserunt eos magnam multitudinem, coegeruntque eos ut redirent ad montem Hor, locum suum.
6 Cum autem rediissent, rex Arad adhuc exercitum suum ad pugnam contra filios Israel parabat.
7 Tunc Israel voto iuravit, dicens: Si tradideris populum istum in manu mea, urbes eius delebo.
8 Exaudivitque Dominus vocem Israël, et tradidit Chananæum in manus eorum, quem interfecit urbibus suis, et vocavit nomen loci illius Horma. 8
9 Profectique de monte Hor castrametati sunt in Oboth. Profecti de Oboth castrametati sunt in Ijeabarim, in finibus Moabitarum.
10 Miseruntque filii Israël ad Moab, dicentes: Transeamus per terram tuam usque ad locum nostrum. Qui noluerunt filiis Israël transire per terram suam: timentes enim Moab vehementer ne facerent eis filii Israël, sicut fecerat eis Sehon rex Amorrhæorum, qui ceperat terram eorum, et percussit multos ex eis.
11 Nec permiserunt Moab ut Israel transirent per terram suam; praeceperat autem Dominus filiis Israel, dicens: Non pugnarent contra Moab. Itaque profecti sunt Israel de Moab.
12 Profectique filii Israël de finibus Moab, venerunt trans Arnon, terminos Moab, inter Moab et Amorrhæos: et castrametati sunt in finibus Sehon regis Amorrhæorum, in deserto Cademoth.
13 Miserunt autem filii Israel nuntios ad Sehon regem Amorraeorum, dicentes:
14 Transibamus nobis per terram tuam; non declinabimus in agros aut vineas; via regia gradiemur, donec transeamus terminos tuos. Sed Sehon non dimisit Israelis transire.
15 Congregavit igitur Sehon omnem Amorrhæum, et egressus est obviam filiis Israël in desertum, pugnavitque contra Israël in Iasa.
16 Tradiditque Dominus Sehon regem Amorrhæorum in manus filiorum Israël, qui percussit omnes Sehon in ore gladii, ultusque est Moab.
17 Et possederunt filii Israel terram Sehon ab Aram usque Iabuc, usque ad filios Ammon, et ceperunt omnem praedam urbium.
18 Cepit ergo Israel omnes civitates has, et habitavit in omnibus urbibus Amorraeorum.
19 Omnes autem filii Israel constituerunt pugnare contra filios Ammon, ut et terram eorum caperent.
20 Dixit itaque Dominus filiis Israël: Nolite oppugnare filios Ammon, neque movebitis contra eos bellum: non enim dabo vobis quicquam de terra eorum. Et audierunt filii Israël sermonem Domini, nec pugnaverunt contra filios Ammon.
21 Verterunt igitur filii Israël, et ascenderunt per viam Basan, in terram Og regis Basan. Et egressus est Og, rex Basan, obviam ivit Israëlitis in pugnam, habens secum multos viros fortes, et exercitum magnum de populo Amorrhæorum.
22 Og autem rex Basan vir potens erat; Naaron autem filius eius potens nimis, et potentior erat quam ille.
23 Et dixit Og in corde suo: Ecce nunc omnia castra Israel spatium trium parsarum occupant; nunc percutiam eos uno tempore sine gladio et hasta.
24 Ascenditque Og montem Iahaz et tulit inde lapidem magnum, cuius longitudo trium parsarum erat, et posuit eum super caput suum et cogitavit proicere super castra filiorum Israel, ut percuteret omnes Israel lapide illo.
25 Et venit angelus Domini et perfodit lapidem super caput Og, et cecidit lapis super collum Og. Cecidit Og in terram propter ponderis lapidis super collum eius.
26 Eo tempore dixit Dominus ad filios Israël: Nolite timere eum: quia tradidi eum in manus vestras, et omnem populum eius, ac universam terram eius: faciesque ei sicut fecistis Sehon.
27 Descenditque ad eum Moses cum paucis e filiis Israel, et percussit Moses Og virga ad talos pedum eius et interfecit eum.
28 Persecuti sunt autem filii Israël filios Og, et universum populum eius, et percusserunt eos atque deleverunt, donec nullae reliquiae superessent ex eis.
29 Misitque Moses de filiis Israel ad explorandam Iazer: Iazer enim erat urbs inclita valde.
30 Et venerunt exploratores in Iazer et exploraverunt eam, et speraverunt exploratores in Domino, et pugnaverunt contra viros Iazer.
31 Ceperunt igitur Iazer et vicos eius, quos tradidit Dominus in manus eorum; et expulerunt Amorrheos qui ibi habitaverant.
32 Ceperunt igitur filii Israël terram duorum regum Amorrhæorum, sexaginta civitates, quæ erant trans Jordanem, a torrente Arnon usque ad montem Herman.
33 Profectique filii Israël venerunt in campestria Moab, quæ est trans Jordanem contra Jericho.
34 Audierunt autem filii Moab omne malum quod fecerant filii Israel duobus Amorraeorum regibus Sehon et Og. Timuerunt omnes Moabitae valde a facie Israel.
35 Dixeruntque maiores natu Moab: Ecce duo reges Amorreorum, Sehon et Og, qui potentiores sunt omnibus regibus terrae, non potuerunt stare contra filios Israel: quomodo ergo nos stare poterimus coram eis?
36 Certe nuntium nobis antea miserunt ut per terram nostram transiremus in itinere suo, et non permisimus eis, nunc autem convertentur contra nos cum gravibus gladiis suis et delent nos; et Moab afflictus est propter filios Israel, et timuerunt eos valde, et consilium dederunt inter se quid faciendum esset filiis Israel.
37 Consilium decreverunt seniores Moab et constituerunt regem super eos unum de viris suis, Balac filium Sephor Moabitae, tempore illo. Erat autem Balac vir sapientissimus valde.
38 Surrexeruntque maiores natu Moab et miserunt ad filios Madian, ut pacem facerent cum eis. Magnum enim bellum et inimicitia fuit inter Moab et Madian in diebus illis, a diebus Adad filii Bedad regis Edom, qui percussit Madian in regione Moab usque ad dies illos.
39 Misitque filii Moab ad filios Madian, et pacem fecerunt cum eis; maiores natu Madian venerunt in terram Moab, ut pacem facerent pro filiis Madian.
40 Consilium dederunt seniores Moab cum senioribus Madian ut scirent quid facerent, ut vitam suam servarent ab Israel.
41 Dixeruntque omnes filii Moab ad maiores natu Madian: “Itaque filii Israel omnes qui in nostris finibus sunt

comedunt, sicut bos herbam agri carpit: sic enim fecerunt duobus regibus Amorraeorum qui fortiores nobis sunt."
42 Dixeruntque seniores Madian Moab: Audivimus quod tempore quo Sehon rex Amorrheorum pugnavit contra vos, cum praevaluisset contra vos et ceperit terram vestram, misit ad Beor filium Ianees et ad Balaam filium eius de Mesopotamia, qui venerunt et maledixerunt vobis; ideoque manus Sehon praevaluit super vos, ut ceperit terram vestram.
43 Nunc igitur mitte te et ad Balaam filium eius, quia adhuc ipse est in terra sua, et da ei mercedem suam, ut veniat et maledicat omni populo quem times; audierunt ergo maiores natu Moab verbum hoc, et placuit eis ut misissent ad Balaam filium Beor.
44 Misit ergo Balac filius Sephor rex Moab nuntios ad Balaam, dicens:
45 Ecce populus qui egressus est de Aegypto, operuit superficiem terrae, et habitat ex adverso meo.
46 Nunc igitur veni et maledic populo huic, quia fortior me est: si forte praevalebo ut pugnem contra eos et expellem eos. Audivi enim quem benedixeris benedictum esse, et quem maledictas maledictum esse.
47 Itaque nuntii Balac venerunt ad Balaam et duxerunt Balaam, ut malediceret populo, et pugnaret contra Moab.
48 Venitque Balaam ad Balac ut malediceret Israëli, et dixit Dominus ad Balaam: Noli maledicere populo huic, quia benedictus est.
49 Et Balac Balaam quotidie incitabat ut malediceret Israelem, sed Balaam non audivit Balac propter verbum Domini quod dixerat ad Balaam.
50 Quod cum vidisset Balac quod Balaam non consecutus esset voluntati suae, surrexit et domum rediit, et Balaam quoque in terram suam rediit et inde profectus est in Madian.
51 Profectique filii Israël de campestribus Moab, castrametati sunt iuxta Jordanem a Bethsimoth usque ad Abelsatim, in extremo planitie Moab.
52 Cum autem filii Israel habitarent in campestribus Settim, coeperunt fornicari cum filiabus Moab.
53 Approximaveruntque filii Israël ad Moab, et fixerunt castra e regione castrorum filiorum Israël.
54 Timuerunt autem filii Moab filios Israel, et cepierunt omnes filias eorum et uxores pulchras et venustas specie, vestientes eas auro et argento et vestibus pretiosis.
55 Posueruntque eas mulieres ad ostium tentoriorum suorum, ut viderent eas filii Israel et converterent ad eas, et non pugnarent contra Moab.
56 Fecerunt ergo omnes filii Moab hoc nomine filiis Israel: et unusquisque uxorem suam et filiam collocavit ad ostium tentorii sui. Videruntque omnes filii Israel actum filiorum Moab; et conversi sunt ad filias Moab, et concupiverunt eas, et venerunt ad eas.
57 Et accidit ut, cum Hebraeus venisset ad ostium tabernaculi Moab, et videret filiam Moab, et desideraret eam in corde suo, et loqueretur ad eam in ostio tabernaculi quae desideraverat. Dum inter se loquebantur, viri tabernaculi egrediebantur et loquebantur ad Hebraeum similiter verba:
58 Certe scitis nos fratres esse, omnes semen Loth et semen Abrahae fratris eius, quare ergo nobiscum non manebitis, et panem nostrum et sacrificium nostrum non comedite?
59 Cum autem filii Moab eum obruissent orationibus suis et verbis adulationis illexissent, collocaverunt eum in tabernaculo et coxerunt et sacrificia pro eo obtulerunt, et comedit de sacrificiis eorum et de pane eorum.
60 Deinde dederunt ei vinum et bibit et inebriatus est, et statuerunt coram eo puellam pulchram, et fecit ei sicut voluit, nesciebat enim quid ageret, quia multum vini biberat.
61 Sic fecerunt filii Moab contra Israel in loco illo, in campo Settim. Et iratus est ira Domini contra Israel propter hoc, et misit pestilentiam in eos, et mortui sunt ex Israel viginti quattuor milia virorum.
62 Erat autem vir de filiis Simeon nomine Zamri, filius Salu, qui iunctus iunctura coniugum Madianitarum, Cosbi filiae Sur regis Madian, in conspectu omnium filiorum Israel.
63 Et vidit Finees filius Elazer, filii Aaron sacerdotis, rem nefariam quam fecerat Zamri, et arripuit hastam et surrexit et persecutus est eos et confodit eos ambos et occidit eos, et cessavit pestis a filiis Israel.

CAPITULUM LXXXVI

1 In tempore illo post pestilentiam, locutus est Dominus ad Mosen, et ad Eleazarum filium Aaron sacerdotis, dicens:
2 Numera principes totius communitatis filiorum Israël a viginti annis et supra, omnes qui ad bellum procedentes sunt.
3 Numeraveruntque Moses et Eleazar filios Israel secundum familias suas, et fuit numerus omnium Israel septingenta milia septingenti triginta.
Numerus quoque filiorum Levi ab uno mense et supra, viginti tria milia. Inter eos, nullus erat eorum qui numerati sunt a Moyse et Aaron in deserto Sinai.
5 Dixerat enim Dominus eos quod morerentur in deserto. Omnes mortui sunt; nec remansit unus ex eis, praeter Caleb filium Iephone, et Iosue filium Nun.
6 Post haec locutus est Dominus ad Mosen, dicens: Dic filiis Israël ut ultionem habeatis de Madianitis fratrum suorum, filiis Israël.
7 Fecit itaque Moses ita: et elegerunt filii Israel duodecim milia virorum, mille per singulas tribus, et profecti sunt in Madian.
8 Et pugnaverunt filii Israel contra Madian, et interfecerunt omne masculinum, quinque principes Madian, et Balaam filium Beor gladio.
9 Ceperuntque filii Israel mulieres Madian cum parvulis, et pecora earum, omniaque quae ad eas pertinebant.
10 Tuleruntque omnem spolia et omnem praedam, et adduxerunt ad Mosen et Eleazarum in campestria Moab.
11 Moses autem, et Eleazar, et omnes principes congregationis, in occursum eorum cum laetitia egressi sunt.
12 Diviseruntque omnem spolia Madianitarum, et ultionem exegerunt filii Israel de Madianitis propter fratres suos, filios Israel.

CAPITULUM LXXXVII

1 Eo tempore dixit Dominus ad Mosen: Ecce dies tui appropinquant finiri: tolle Iosue filium Nun servum tuum, et pone eum in tabernaculo, et ego praecipiam ei. Fecitque Moses ita.
2 Apparuitque Dominus in tabernaculo in columna nubis, quae stetit in introitu tabernaculi.
3 Praecepitque Dominus Iosue filio Nun et dixit ad eum: Confortare et esto robustus: tu enim introduces filios Israel in terram, quam pollicitus sum eis dare, et ego ero tecum.
4 Dixit autem Moyses ad Iosue: Confortare et esto robustus: tu enim filiis Israel hereditates facies terram, et Dominus erit tecum; non derelinquet te, nec derelinquet; ne timeas, neque paveas.
5 Vocavitque Moyses omnes filios Israël, et dixit ad eos: Vidistis omnia bona quae Dominus Deus vester vobis fecit in deserto.
6 Nunc igitur observate omnia verba legis huius, et ambulate in via Domini Dei vestri; non deflectatis a via, quam praecepit vobis Dominus, sive ad dextram sive ad sinistram.
7 Docuitque Moses filios Israel praecepta et iudicia et leges ut facerent in terra, sicut praeceperat ei Dominus.
8 Et docuit eos viam Domini et leges eius; ecce scripta sunt in libro legis Dei quem dedit filiis Israel per manum Moysi.
9 Finitoque Moses praecipiendo filiis Israel, locutus est Dominus ad eum, dicens: Ascende in montem Abarim et morere ibi, et colligeris ad populum tuum, sicut congregatus est Aaron frater tuus.
10 Ascenditque Moyses, sicut ei praeceperat Dominus, et mortuus est ibi in terra Moab, iubente Domino, anno quadragesimo egressionis filiorum Israël e terra Aegypti.
11 Fleveruntque filii Israël Mosen in campestribus Moab triginta diebus: et completi sunt dies fletus et lamentationis Mosen.

CAPITULUM LXXXVIII

1 Post mortem autem Moysi, locutus est Dominus ad Iosue filium Nun, dicens:
2 Surge et transi Jordanem in terram quam dedi filiis Israël, et possidere poteris filios Israël.
3 Omnis locus, quem calcaverit vestigium pedum tuorum, tuus erit: a deserto Libani usque ad fluvium magnum Euphraten, finis tuus erit.
4 Nullus tibi stabit omnibus diebus vitae tuae: sicut fui cum Mose, ita ero tecum. Tantummodo esto robustus, et robustus ut facias omnem legem quam praecepit tibi Moses. Ne declines a via sive ad dextram sive ad sinistram, ut prospere eris in omnibus quae agis.
5 Praecepit autem Iosue praefectis Israel, dicens: Transite per castra et populo praecipite, dicens: Parate vobis cibaria, tribus enim diebus transibitis Jordanem, ut terram possideatis.
6 Fecerunt autem ita principes filiorum Israel, et populo praeceperunt, qui omnia quae praeceperat Iosue perfecerunt.
7 Misit igitur Iosue duos viros ad explorandam terram Iericho. Qui perrexerunt et explorarunt Iericho.
8 Post septem dies, reversi sunt ad Iosue in castra, et dixerunt ei: Tradidit Dominus totam terram in manus nostras, et perterriti sunt omnes habitantes eius.
9 Et factum est post haec, surrexit Iosue mane et omnis Israel cum eo, et profecti sunt de Settim, transiitque Iosue Jordanem cum omni Israel; Iosue autem octoginta duorum annorum erat cum transiisset Jordanem cum eo.
10 Populus autem ascendit de Iordane decimo die mensis primi, et castrametatus est in Galgalis ad orientalem partem urbis Iericho.
11 Fecerunt autem filii Israël Pascha in Galgalis, in campestribus Jericho, quarta decima die mensis, sicut scriptum est in lege Moysi.
12 Defecitque manna tempore illo altera die Paschae, et non erat ultra manna filiis Israel, sed comederunt de frugibus terrae Chanaan.
13 Jericho autem erat omnino clausa filiis Israel, nullus egrediebatur aut ingrediebatur.
14 Mense secundo, primo die mensis, dixit Dominus ad Iosue: Surge, ecce dedi Jericho in manus tuas, et omnem populum eius: cuncti viri bellatores circumibunt civitatem semel in die: sic facietis sex diebus.
15 Et sacerdotes clangent tubis, et cum sonitum buccinae audieritis, omnis populus clamabit magno clamore, et muri civitatis corruent, omnis populus ascendet singuli contra adversarios suos.
16 Fecitque Iosue secundum omnia quae ei praeceperat Dominus.
17 Et septimo die circuierunt urbem septies, et sacerdotes tubis clangebant.
18 Et septima circuitione, dixit Iosue ad populum, clamate: tradidit enim Dominus totam urbem in manus nostras.
19 Sola civitas ipsa et omnia quae in ea sunt anathema Domino sit; cavete autem ab anathemate, ne forte castra Israel sub anathema faciatis et ea perturbetis.
20 Omnis autem argentum et aurum et æs et ferrum Domino consecrabitur, in thesaurum Domini ingredientur.
21 Clanxitque populus tubis, et clamore magno erupit, et muri Iericho corruerunt, et ascendit omnis populus, singuli contra se, et ceperunt urbem, atque interfecerunt omnes qui erant in ea, a viro usque ad mulierem, a iuvene usque ad senem, bovem et oves et asinum, in ore gladii.
22 Totamque urbem igni combusserunt; sola vasa argentea et aurea, et ænea, et ferrea, in ærarium Domini contulerunt.
23 Juravit autem Iosue in tempore illo, dicens: Maledictus vir qui aedificaverit Jericho! in primogenito suo fundamenta eius jaciat, et in minimo natu filio suo ponat portas eius.
24 Achan quoque filius Charmi, filii Zabdi, filii Zarae, filii Iudae, praevaricatus est in anathemate: et accepit aliquid anathematis et abscondit in tabernaculo. Iratusque est furor Domini contra Israel.
25 Post haec, postquam filii Israël reversi sunt ab Iericho incenso, misit Iosue viros ad explorandum Hai, et ad pugnandum contra eam.
26 Itaque viri ascenderunt et exploraverunt urbem Hai, et reversi dixerunt: Non ascendat omnis populus tecum in urbem Hai, sed tria milia virorum pergant et deleant urbem; pauci enim sunt viri.
27 Fecit ergo Iosue ita, et ascenderunt cum eo de filiis Israel circiter tria milia virorum, et pugnaverunt contra viros Ahi.

28 Acerrimum autem bellum contra Israëlem commisit: et percusserunt ex eis triginta sex viros. Fugeruntque filii Israël a facie eorum.
29 Quod cum Iosue vidisset, scidit vestimenta sua et cecidit pronus in terram coram Domino, ipse et maiores natu Israel, miseruntque pulverem super capita sua.
30 Et dixit Iosue: Quare Domine traduxisti populum istum Jordanem? Quid dicam postquam filii Israel terga verterunt contra hostes suos?
31 Audiens igitur omnis Chananæus, qui habitat terram huius, circumdabit nos atque delebit nomen nostrum.
32 dixitque Dominus ad Iosue cur pronus in terram cadis surge et recede accipe quia peccaverunt filii Israhel et acceperunt de anathemate non autem ultra ero cum eis nisi anathemate deleverint de medio eorum
33 Surrexit autem Iosue et congregavit populum, et attulit Urim secundum imperium Domini, et capta est tribus Iuda, et Achan filius Charmi electus est.
34 Dixit autem Iosue ad Achan: "Dic mihi, fili mi, quid fecisti?" Dixit autem Achan: "Vidi inter spolia vestem Shinar pulchram, et ducentos siclos argenti, et cuneum auri quinquaginta siclorum pondo; concupiscivi ea et cepi, et ecce omnia abscondita sunt in terra in medio tabernaculi."
35 Misit ergo Iosue viros qui tulerunt eos de tabernaculo Achan et adduxerunt eos ad Iosue.
36 Tulit autem Iosue Achan et vasa eius, filios quoque et filias, et omnia quae ad eum pertinebant, et adduxit ea in vallem Achor.
37 Et Iosue eos ibi igni combussit, et omnes Israelitae Achan lapidibus lapidaverunt, et acervum lapidum super eum contulerunt, quam ob rem vocavit locus ille vallis Achor, ita ut ira Domini placaretur, et Iosue postea venit ad civitatem et pugnavit contra eam.
38 Dixit autem Dominus ad Iosue: Ne timeas, neque paveas: ecce tradidi in manus tuas Ahi, regem eius, et populum eius, et facies eis sicut fecisti Jericho, et regi eius: tantum praedam eius et pecora diripietis vobis in praedam, et post eam urbem insidias ponetis.
39 Fecit igitur Iosue secundum verbum Domini, et elegit de filiis bellatorum triginta milia virorum fortium, misitque eos, qui in insidias posuerunt urbis.
40 Et praecepit eis, dicens: Cum nos videritis, fugiemus astute ante eos, et illi nos persequentur; vos igitur ex insidiis surgite et urbem capietis. Et ita fecerunt.
41 Iosue ergo pugnavit, et viri urbis egressi sunt contra Israelem, nescientes quod post urbem eos insidiati essent.
Iosue autem et omnes Israel simulaverunt se lassos esse a facie eorum, et fugerunt per viam deserti callidi.
43 Viri autem Ahi congregaverunt omnem virum qui in urbe erat ad persequendos Israelitas; et egressi, et extra urbem abducti sunt, ne unus quidem remansit, sed urbem apertam relinquentes persecuti sunt Israelitas.
44 Insidiae autem de locis suis surrexerunt, et festinaverunt ad urbem pervenire, ceperuntque eam, et ignem incenderunt. Viri autem Hai reversi sunt, et ecce fumus urbis in caelum ascendebat, nec ullam viam habebant ut se verterent neque hac neque illac.
45 Omnes autem viri Ahi erant in medio Israel, alii ex utraque parte, et percusserunt eos, ita ut ne unus quidem superesset ex eis.
46 Melos autem regem Hai vivum ceperunt filii Israël, et adduxerunt ad Iosue, qui suspendit eum in cruce, et mortuus est.
47 Et filii Israel reversi sunt civitatem postquam eam incenderunt, et omnes qui ibi erant in ore gladii percusserunt.
48 Numerus autem eorum qui ceciderunt ex viris Hai, a viro usque ad mulierem, duodecim milia; iumenta tantum et praedam civitatis diviserunt sibi, sicut verbum Domini ad Iosue.
49 Audierunt autem omnes reges trans Jordanem, omnes reges Chanaan, malum quod fecerant filii Israël Jericho et Hai, et congregati sunt pariter ut pugnarent contra Israël.
50 Soli incolae Gabaon valde timuerunt pugnare contra Israelitas ne perirent, itaque callide egerunt, veneruntque ad Iosue et ad universum Israel, atque dixerunt eis: De terra longinqua venimus, nunc ergo nobiscum foedus facite.
51 Et habitantes Gabaon praevaluerunt contra filios Israel, et filii Israel cum eis foedus fecerunt, et pacem cum eis fecerunt, iuraveruntque principes multitudinis eis, et postea sciverunt filii Israel quod vicinos sibi essent et inter eos habitarent.
52 Filii autem Israel non interfecerunt eos, quia iuraverant eis per Dominum, et facti sunt ligna caedentes et aquae haustores.
53 Et dixit Iosue ad eos: Cur me decepistis, ut faceretis nobis hoc? Responderunt ei, dicentes: Nuntiatum est enim servis tuis omnia quae feceris omnibus regibus Amorreorum, et timuimus valde pro animabus nostris, et rem hanc fecimus.
54 Et Iosue constituit eos in illa die ligna caedendos et aquam hauriendos, divisitque eos in servos omnibus tribubus Israel.
55 Quod cum audisset Adonisedec rex Hierosolymorum, omnia quae fecerant filii Israel Iericho et Hai, misit ad Oham regem Hebron, et ad Pharam regem Iermoth, et ad Iaphiam regem Lachis, et ad Daber regem Eglon, dicens:
56 Ascendite ad me et auxilium mihi ferte, ut percutiamus filios Israel et habitantes Gabaon qui pacem cum filiis Israel fecerunt.
57 Congregati sunt igitur in unum, et ascenderunt quinque reges Amorrheorum cum omnibus castris suis, populus magnus numerosus sicut arena quae est in litore maris.
58 Venerunt ergo omnes reges isti et castra posuerunt e regione Gabaon, et coeperunt pugnare contra habitantes Gabaon. Omnes autem viri Gabaon miserunt ad Iosue, dicentes: Ascende cito ad nos et adiuva nos; nam convenerunt omnes reges Amorrheorum ut pugnent contra nos.
59 Iosue autem et omnis exercitus bellatorum ascendit de Galgalis, et venit Iosue super eos subito, et percussit quinque reges istos plaga magna.
60 Et conturbavit eos Dominus a facie filiorum Israel, qui percusserunt eos plaga gravissima in Gabaon, et persecuti sunt eos per viam quae ascensus Beth-Horon usque ad Maceda, fugeruntque a facie filiorum Israel.
61 Et dum fugerent, misit Dominus super eos grandinem de caelo, et plures ex eis mortui sunt grandine quam caede filiorum Israel.
62 Et persecuti sunt eos filii Israel, et adhuc percusserunt eos in via, pergentes et occidentes.

63 Dum autem caederent, dies ad vesperam declinabat, et Iosue coram omni populo dixit: Sol, contra Gabaon ne movearis, et luna contra vallem Ajalon, donec ulciscatur se gens de inimicis suis.
64 Exaudivitque Dominus vocem Iosue, et sol stetit in medio caelo triginta sex momentis, et luna quoque stetit et non festinavit occidere per totum diem.
65 Et fuit nulla dies similis illi, nec ante illam nec postea, qua oboediret Dominus voci hominis: Dominus enim pugnavit pro Israel.

CAPITULUM LXXXIX

1 Tunc locutus est Iosue carmen hoc, in die qua tradidit Dominus Amorrheum in manus Iosue et filiorum Israel, dicens:
2 Fecisti potentiam, Domine, magna fecisti; quis similis tibi? Labia mea cantabunt nomini tuo.
3 Bonus meus et refugium meum et turris mea excelsa, canticum novum cantabo tibi, in laude cantabo tibi: fortitudo salutis meae tu es.
4 Confitebuntur tibi omnes reges terrae, tibi principes orbis terrarum cantabunt, filii Israel exsultabunt in salutari tuo, cantabunt et laudabunt potentiam tuam.
5 Tibi, Domine, confidimus; diximus: Tu es Deus noster, quia tu factus es refugium nobis et turris fortitudinis contra inimicos nostros.
6 Ad te clamavimus et non erubuimus, in te speravimus et salvati sumus; cum clamavimus ad te, exaudisti vocem nostram; liberasti animas nostras a gladio; ostendisti nobis gratiam tuam, dedisti nobis salutem tuam; laetificasti corda nostra virtute tua.
7 Egressus es in salutem nostram, redemisti in brachio tuo populum tuum; exaudisti nos de caelo sanctitatis tuae, salvasti nos de decem milibus populorum.
8 Sol et luna steterunt in caelo, et tu stetisti in ira tua adversus eos qui oppresserunt nos, et mandasti iudicia tua super eos.
9 Steterunt omnes principes terrae, reges gentium congregati sunt in unum; non commota sunt a facie tua, desideraverunt bella tua.
10 adversus eos in ira tua surrexisti, et misisti iram tuam super eos; delevisti eos in furore tuo, et deletis eos in corde tuo.
11 Defecerunt gentes in furore tuo, imminuta sunt regna propter ira tua: vulnerasti reges in die furoris tui.
12 Effudisti super eos iram tuam, et ira tua comprehendit eos; conversus es iniquitatem eorum super eos, et perdidisti eos in malitia sua.
13 Expanderunt laqueum, inciderunt in eam, in rete absconditum, et captus est pes eorum.
14 Manus tua parata est omnibus inimicis tuis, qui dicunt: Gladio suo possederunt terram, brachio suo habitaverunt in civitate, implesti facies eorum ignominia, dejecisti in terram cornua eorum, terresti eos in ira tua, et in furore tuo delevi eos.
15 A voce procellae tuae tremuit et commota est terra; non prohibuisti a morte animas eorum, detraxisti autem vitam eorum ad inferos.
16 Persecutus es eos in tempestate tua, et consumpsisti eos in turbine tuo; convertisti imbrem eorum in grandinem; ceciderunt in foveis profundis, ut non resurgerent.
17 Corpora eorum fuerunt quasi stercus proiectum in medio platearum.
18 Consumpti sunt, et perierunt in ira tua: saluisti populum tuum in virtute tua.
19 Propterea laetabuntur corda nostra in te, animae nostrae exsultabunt in salutari tuo.
20 Linguae nostrae narrabunt virtutem tuam, cantabimus et laudabimus mirabilia tua.
21 Salvasti enim nos ab affligentibus nostris, et eripuisti nos ab insurgentibus in nobis. Delevisti eos a facie nostra, et deprimisti eos sub pedibus nostris.
22 Sic peribunt omnes inimici tui, Domine, et impii erunt sicut palea a vento mota, et dilecti tui erunt sicut ligna iuxta aquas plantata.
23 Reversusque est Iosue cum omni Israel in castra Galgalae, postquam percussit omnes reges, non dimisit ex eis nullam reliquiam.
24 Quinque reges pedibus soli e proelio fugerunt, et se in spelunca absconderunt. Quaesivit autem eos Iosue in agro proelii, et non invenit.
25 Nuntiatumque est Iosue postea, dicentes: Reges inventi sunt et ecce in spelunca latebant.
26 Dixit autem Iosue: “Praedicate viros qui sint ad os speluncae, qui custodiant eos, ne forte infidant se”. Fecerunt ergo ita filii Israel.
27 Vocavit autem Iosue omnem Israelem et dixit ducibus pugnatorum: Ponite pedes vestros super colla regum istorum. Et Iosue ait: Sic faciet Dominus omnibus inimicis vestris.
28 Iosue autem praecepit ut reges interficerentur, atque in speluncam proiicerent, atque saxa ingentia ad os speluncae posuerunt.
29 Venit ergo Iosue cum omni populo qui erat cum eo illo die ad Macedam, et percussit eam in ore gladii.
30 Et interfecit animas civitatis et omnes qui erant in ea, regi quoque et populo eius, sicut fecerat Iericho.
31 Transivitque inde in Libnam, et pugnavit contra eam, et tradidit Dominus eam in manus eius, percussitque Iosue in ore gladii, omnesque animas eius, fecitque ei, et regi eius, sicut fecerat Jericho.
32 Et inde transtulit in Lachis ut pugnaret contra eam: ascendit autem Horam rex Gazae ut auxilium ferret viris Lachis, quem percussit Iosue cum populo eius donec non reliquit ex eo.
33 Cepitque Iosue Lachis et omnem populum eius, et fecit ei sicut fecerat Libna.
34 Transivitque inde in Eglon, et cepit eam quoque, percussitque eam in ore gladii, et omnes habitantes in ea.
35 Et inde transiit in Hebron et pugnavit contra eam et cepit eam atque interfecit. Reversusque est inde cum omni Israel in Debir et pugnavit contra eam et percussit eam in ore gladii.
36 Et peremit omnem animam in ea, non dimisit ullam reliquiam, fecitque ei et regi eius sicut fecerat Jericho.
Percussit ergo Iosue omnes reges Amorrheorum a Cadesbarne usque ad Azah, et cepit terram eorum uno impetu: pugnaverat enim Dominus pro Israel.
38 Venitque Iosue cum omni Israel in castra in Galgala.

39 Eo tempore audivit Iabin rex Chasor omnia quae fecerat Iosue regibus Amorraeorum, misit ad Iobat regem Madian, et ad Laban regem Semron, et ad Iephal regem Achsaph, et ad omnes reges Amorraeorum, dicens:
40 Venite cito ad nos et auxilium ferte, ut percutiamus filios Israel, antequam veniant ad nos et faciant nobis sicut fecerunt aliis regibus Amorraeorum.
41 Et omnes reges isti audiverunt verba Iabin regis Chasor, et profecti sunt cum omnibus castris suis, septemdecim reges, et populus eorum numerus erat sicut arena quae est in litore maris, equis et curribus innumerabilibus; et venerunt et castrametati sunt in unum ad aquas Merom, et convenerunt in unum ut pugnarent contra Israel.
42 Dixitque Dominus ad Iosue: Ne timeas eos: cras enim hac eadem hora tradam omnes eos vulnerandos in conspectu tuo: equos eorum sublanguebis, currus autem igne combures.
43 Irruit autem Iosue super eos cum omnibus viris bellatoribus subito, et percussit eos, cadentesque in manus eorum, tradidit enim eos Dominus in manus filiorum Israel.
44 Persecuti sunt igitur omnes reges istos cum castris suis, et percusserunt eos, donec nullam dimitteret ex eis; fecitque eis Iosue, sicut praeceperat ei Dominus.
45 Et eo tempore reversus est Iosue in Chasor et percussit eam gladio et omnes animas quae ibi erant necavit et eam igni succendit. De Chasor autem transiit Iosue ad Semron et percussit eam atque interfecit.
46 Inde transivit in Achsaph et fecit ei sicut fecerat Semron.
47 Inde transiit in Odolam et percussit omnem populum qui erat in ea, et fecit Odolam sicut fecerat Achsaph et Semron.
48 Et transiit ab eis in omnes urbes regum quas percusserat, et percussit omnes populos qui supererant ex eis et eos ad interitum delevit.
49 Solum praedam eorum et pecus ceperunt sibi Israel in praedam: omne autem animal carnis suae percusserunt, non dimiserunt vivere animam.
50 Sicut praeceperat Dominus Mosi, ita fecit Iosue et omnis Israel, nihil defecerunt in ullo loco.
Iosue ergo et omnes filii Israel omnem terram Chanaan, sicut praeceperat eis Dominus, percussit omnes reges eorum, triginta unum reges, et ceperunt filii Israel omnem terram eorum.
52 praeter regna Sehon et Og, quae sunt trans Iordanem, quorum percussit Moses multas urbes, et dedit eas Moses Rubenitis et Gaditis et dimidiae tribui Manasse.
53 Iosue quoque omnes reges qui erant trans Iordanem ad occidentem percussit et dedit eos in possessionem novem tribubus et dimidiae tribui Israel.
54 Quinque annis bellum gessit Iosue contra regibus his, et urbes eorum dedit filiis Israel, et terra quieta est a proeliis per urbibus Amorreorum et Chananæorum.

CAPUT XC

Eo tempore, anno quinto postquam filii Israël Jordanem transierunt, postquam quieverunt a bello contra Chananæum, magnae et gravis pugnae ortae sunt inter Edom et filios Cetthim. Pugnaveruntque filii Cetthim contra Edom.
2 Egressus est igitur Abianus rex Cetthim anno illo, id est, anno tricesimo primo regni sui, et exercitus magnus de filiis Cetthim, et abiit in Seir, ut pugnaret contra filios Esau.
3 Quod cum audisset Adad rex Edom, fama eius, egressus est in occursum eius cum populo magnis et exercitu forti, et pugnavit contra eum in campo Edom.
4 Praevaluit autem manus Cetthim super filios Esau, et occiderunt ex eis viginti duo milia virorum. Fugeruntque omnes filii Esau a facie eorum.
5 Persecuti sunt autem eos filii Cetthim, et pervenerunt ad Adad, regem Edom, qui eos antecurrebat. Comprehenderunt eum vivum et adduxerunt ad Abianum, regem Cetthim.
6 Et Abianus eum interfici iussit, et Adad rex Edom mortuus est anno quadragesimo octavo regni sui.
7 Filii autem Kittim persequi perseveraverunt, et percusserunt eos plaga magna, et Edom subiectus est filiis Kittim.
8 Filii autem Cetthim regnaverunt super Edom, et facta est Edom sub manu filiorum Cetthim, et factum est regnum unum ex die illa.
9 Ex illo tempore non potuerunt amplius capita sua levare, et factum est regnum eorum unum cum filiis Cetthim.
10 Abianus autem duces in Edom constituit, et omnes filii Edom Abiano subiecti et tributarii facti sunt, et Abianus in terram suam, Cethim, rediit.
11 Et cum rediisset, imperium renovavit et aedificavit sibi domum regiam spatiosam et munitam, et regnavit secure super filios Cetthim et super Edom.
12 In diebus illis, postquam expulerant filii Israel Chananæos et Amorrhæos omnes, Iosue senex erat et provectus aetatis.
13 Dixit autem Dominus ad Iosue: Senex es et provectior aetatis, et magna pars terrae adhuc possidendae est.
14 Nunc ergo divide terram hanc in hereditatem novem tribubus et dimidiae tribui Manasse. Surrexit autem Iosue et fecit sicut praeceperat ei Dominus.
15 Divisitque omnem terram in hereditatem tribubus Israel secundum partes suas.
16 Tribui autem Levi non dedit possessionem; oblationes Domini ipsa est eius possessio, sicut locutus est eis Dominus per manum Moysi.
17 Deditque Caleb filio Iephone montem Hebron partem unam super fratres eius, sicut locutus est Dominus per Mosen.
18 Itaque facta est Hebron possessio Caleb et filiis eius usque in diem hanc.
19 Divisit ergo Iosue omnem terram omni Israel sorte, sicut praeceperat ei Dominus.
20 Dederuntque filii Israël Levitis de possessionibus suis urbes et suburbana pro iumentis suis et possessiones, sicut præceperat Dominus Moysi; ita fecerunt filii Israël; diviserunt terram sorte, sive maiores sive minores.
21 et profecti sunt ad possidendam terram secundum terminos suos, et dederunt filii Israel Iosue filio Nun possessionem in medio sui.
22 Secundum verbum Domini dederunt ei urbem quam postulavit Thamnathserach in monte Ephraim. Et aedificavit civitatem et habitavit in ea.
23 Hae sunt possessiones quas Elazer sacerdos et Iosue filius Nun et principes familiarum tribuum diviserunt filiis

Israel per sortem in Silo coram Domino ad ostium tabernaculi, et cessaverunt dividere terram.
24 Deditque Dominus terram filiis Israel, et possederunt eam sicut locutus est eis Dominus, et sicut iuraverat patribus eorum.
25 Deditque Dominus filiis Israel requiem ab omnibus inimicis suis per gyrum, nec quisquam contra eos resistebat, et tradidit Dominus omnes inimicos eorum in manus eorum, nec cecidit unus ex omnibus bonis quae locutus erat Dominus filiis Israel: omnia enim perfecit.
26 Vocavitque Iosue omnes filios Israel et benedixit eis, et praecepit eis ut servirent Domino; deinde dimisit eos, et abierunt singuli in civitatem suam, et singuli in hereditatem suam.
27 Servierunt autem filii Israel Domino omnibus diebus Iosue, et dedit eis Dominus requiem ab omnibus per circuitum, habitaveruntque in urbibus suis secure.
28 Accidit autem in diebus illis, ut mortuus esset Abianus rex Cetthim, anno tricesimo octavo regni sui, hoc est anno septimo regni sui super Edom, et sepelierunt eum in loco suo, quem sibi aedificaverat; et regnavit pro eo Latinus quinquaginta annis.
29 Et sub regno suo adduxit exercitum et abiit et pugnavit contra incolas Britanniae et Kernaniae, filios Elisae filii Iavan, et vicit eos et reddidit eos tributarios.
30 Tunc audivit quod Edom rebellaverat sub manu Cetthim, et Latinus ad eos ivit et percussit eos et subiit eos, et tradidit eos sub manu filiorum Cetthim, et facta est Edom regnum unum cum filiis Cetthim omnibus diebus.
31 Multis annis non fuit rex in Edom, et imperium eius apud filios Cetthim et regem suum fuit.
32 Anno vigesimo sexto postquam filii Israel Jordanem transierunt, id est sexagesimo sexto anno postquam filii Israel egressi sunt ex Aegypto, Iosue senex erat, provectus ætatis, centum octo annorum in diebus illis.
33 Vocavitque Iosue omnem Israelem, et maiores natu, et iudices, et magistratus, postquam dederat Dominus requiem ab omnibus inimicis suis per gyrum, et dixit Iosue ad maiores natu Israel et iudices eorum: Ecce ego senui et provectus aetate, et vos vidistis quae fecerit Dominus omnibus gentibus quas expulit a conspectu vestro: Dominus enim est qui pro vobis pugnavit.
34 Nunc igitur confortamini et confortamini ut custodiatis et faciatis omnia verba legis Moysi, neque deviate ab ea neque ad dextram neque ad sinistram, neque ingrediamini ad gentes quae relictae sunt in terra; neque nomina deorum eorum memorabitis, sed adhaerebitis Domino Deo vestro, sicut fecistis usque in hanc diem.
35 Iosue autem filios Israel vehementer hortatus est ut Domino servirent omnibus diebus suis.
36 Et dixerunt omnes filii Israel: Serviemus Domino Deo nostro omnibus diebus nostris, nos et filii nostri et filii filiorum nostrorum et semen nostrum usque in aeternum.
37 Pepigit ergo Iosue fœdus cum populo in die illa, et dimisit filios Israel, unusquisque in possessionem suam et in civitatem suam.
38 Et factum est in diebus illis, cum filii Israel secure habitarent in urbibus suis, sepelierunt feretra tribuum patrum suorum, quos tulerant ex Aegypto, unusquisque in possessione filiorum suorum. duodecim filios Iacob sepelierunt filii Israel, unumquemque in possessione filiorum suorum.
39 Et haec sunt nomina urbium in quibus sepelierunt duodecim filios Iacob, quos eduxerant filii Israel de Aegypto.
40 Sepelierunt autem Ruben et Gad trans Iordanem in Romia, quam dederat Moses filiis eorum.
41 Simeonem autem et Levi sepelierunt in civitate Mauda, quam dederat filiis Simeon; et suburbia civitatis erant filiis Levi.
42 Iudam autem sepelierunt in civitate Beniamin contra Bethlehem.
43 Ossa quoque Issachar et Zabulon sepelierunt in Sidone, in parte quae filiis eorum obtigit.
44 Danque sepultus est in civitate filiorum suorum in Esthael: Nephthali vero et Aser sepelierunt in Cades Nephthali, unusquisque in loco suo, quem dederat filiis suis.
45 Ossa quoque Ioseph sepelierunt in Sichem, in parte agri quem emerat Iacob ab Hemor, et facta est Ioseph hereditas.
46 Sepelierunt autem Beniamin in Jerusalem e regione Iebusaeorum, quae data est filiis Beniamin; filii Israel sepelierunt patrum suorum unusquisque in civitate filiorum suorum.
47 Et post biennium mortuus est Iosue filius Nun, annorum centum decem, et iudicavit Iosue Israelem viginti octo annorum, servivitque Israel Domino omnibus diebus vitae suae.
48 Cetera autem Iosue et proelia eius et increpationes quibus Israelem reprehendit, et omnia quae eis praeceperat, et nomina urbium quas filii Israel possederunt diebus eius, ecce scripta sunt in libro verborum Iosue ad filios Israel, et in libro bellorum Domini, quem scripserant Moyses et Iosue et filii Israel.
49 Filii autem Israel sepelierunt Iosue in finibus possessionis suae in Thamnathserach, quae data est ei in monte Ephraim.
50 Et Eleazar filius Aaron mortuus est in diebus illis, et sepelierunt eum in Gabaa Finees filii eius, quae data est ei in monte Ephraim.

CAPUT XCI

Eo tempore, post mortem Iosue, Chananæi filii adhuc in terra habitabant, et constituerunt filii Israël eos expellere.
2 Consuluerunt autem filii Israël Dominum, dicentes: Quis ascendet princeps nobis contra Chananæum, ut contra eum pugnet? Et respondit Dominus: Judas ascendet.
3 Dixeruntque filii Iudae ad Simeon: Ascendite nobiscum in sortem nostram, et pugnabimus contra Chananæum, et nos quoque ascendemus tecum in sorte tua. Itaque filii Simeon cum filiis Iudae abierunt.
4 Ascenderuntque filii Juda, et pugnaverunt contra Chananæum, quem tradidit Dominus in manus filiorum Juda, et percusserunt in Bezech decem milia virorum.
5 Pugnaveruntque contra Adonibezech in Bezech, et fugit a facie eorum, et persecuti sunt eum et comprehenderunt, et comprehenderunt eum et amputaverunt pollicibus eius et maximis digitis pedum.
6 Dixit quoque Adonibezec: Septuaginta reges, amputatis manuum ac pedum summitatibus, sub mensa mea

colligebant cibos, sicut ego feci, ita reddidit mihi Deus. Et adduxerunt eum Jerusalem, et ibi mortuus est.
7 Abierunt autem filii Simeon cum filiis Juda, et percusserunt Chananæum in ore gladii.
8 Fuitque Dominus cum filiis Iudae, et possederunt montem. Filii autem Ioseph ascenderunt Bethel, ipsa est Luza, et fuit Dominus cum eis.
9 Et filii Ioseph exploraverunt Bethel, videruntque custodes virum egredientem de civitate, et comprehenderunt eum atque dixerunt ei: "Ostende nobis introitum civitatis et faciemus tecum misericordiam."
10 Vir autem ille eis monstravit introitum civitatis; venerunt autem filii Ioseph et percusserunt urbem in ore gladii.
11 Et dimiserunt virum cum familia sua, qui abiit ad Hethæos et aedificavit civitatem, et vocavit nomen eius Luzam. Habitavit ergo omnes Israël in urbibus suis, et filii Israël habitaverunt in urbibus suis, servieruntque filii Israël Domino omnibus diebus Josue et omnibus diebus seniorum, qui longos vixerant dies post Josue et viderant magnum opus Domini, quod fecerat pro Israël.
12 Et iudicaverunt seniores Israelem post mortem Iosue septemdecim annis.
13 Et omnes seniores pugnaverunt proelia Israel contra Chananaeos, et expulit Dominus Chananaeos a facie filiorum Israel, ut collocaret Israel in terra sua.
14 Complevitque omnia verba quae locutus erat ad Abraham, Isaac et Iacob, et iuramentum quod iuraverat, ut daret eis et seminibus eorum terram Chananaeorum.
15 Deditque Dominus filiis Israel omnem terram Chanaan, sicut juraverat patribus eorum; deditque eis requiem ab iis qui per circuitum habitabant, et habitaverunt in urbibus suis secure.
16 Benedictus Dominus in aeternum. Amen et amen.
17 Confortamini, et bonus sit cor omnium qui speratis in Domino. Finis.